

Основна школа
„Вук Караџић”
Београд, Стари град

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

за период школске 2019/2020 до 2022/2023 годину

3. део

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ДРУГОГ ЦИКЛУСА ОБРАЗОВАЊА

Садржај:

СРПСКИ ЈЕЗИК 3
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 48
ЛИКОВНА КУЛТУРА 116
ГЕОГРАФИЈА 145
ИСТОРИЈА 195
МУЗИЧКА КУЛТУРА 232
БИОЛОГИЈА 265
Математика 289
ХЕМИЈА 309
Физика 338
ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ 366
ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ 395
ИНФОРМАТИКА 417
СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ И 438
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ 438
Православни катихиз 439
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 450
ЧУВАРИ ПРИРОДЕ 460
ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ 462
ДОМАЋИНСТВО 473

СРПСКИ ЈЕЗИК

ПЕТИ РАЗРЕД

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.
Задаци наставе српског језика:
- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима орто-епских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српскогјезика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање норматив-ном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саго-ворника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и чита у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као изворoм сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова нз позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;

- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима;
- овладавање простом реченицом и њеним деловима;
- појам сложене реченице;
- увођење ученика у појам променљивости и непроменљивости врста речи;
- стицање основних знања о именицама и функцијама падежа;
- стицање основних знања о глаголима (видовима и функцијама);
- савладавање елемената изражајног читања и казивања, одређених програмом;
- увођење ученика у структуру и анализу епског дела (с тежиштем на књижевном лику);
- увођење ученика у уочавање и тумачење главних мотива и песничких слика у лирској песми;
- оспособљавање ученика за самостално, планско и економично препричавање, причање, описивање, извештавање, те за обједињавање разних облика казивања (према захтевима програма).

ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
РАЗРЕД: ПЕТИ

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИ-ВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	КЊИЖЕВНОСТ	6	7	7	5	6	3	9	7	8	5	46	17	**63**
2.	ЈЕЗИК	9	9	12	9	7	4	7	8	6	1	37	35	**72**
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	4	7	1	7	4	2	5	4	6	3	2	41	**43**
4.	ОСТАЛИ ЧАСОВИ	1									1			2
УКУПНО		**20**	**23**	**20**	**21**	**17**	**9**	**21**	**19**	**20**	**10**			**180**

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
		• Компетенција за учење • Одговорно учешће у демократском друштву • Естетичка компетенција • Комуникација • Одговоран однос према околини • Рад с подацима и информацијама • Решавање проблема • Сарадња • Дигитална компетенција	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова – одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији

1.	КЊИЖЕВНОСТ	• Одговоран однос према здрављу	– анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца – разликује облике казивања – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива – илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину – наведе примере личне добити од читања – напредује у стицању читалачких компетенција – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст
2.	ЈЕЗИК	• Компетенција за учење • Одговорно учешће у демократском друштву • Естетичка компетенција • Комуникација • Одговоран однос према околини • Рад с подацима и информацијама • Решавање проблема • Сарадња	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – разликује промењљиве речи од непромењљивих – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију – разликује основне функције и значења падежа – употребљава падежне облике у складу са нормом – употребљава глаголске облике у складу са нормом – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима) – доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи;

		• Дигитална компетенција • Одговоран однос према здрављу	интерпункцијских знакова – користи правопис (школско издање) – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	• Компетенција за учење • Одговорно учешће у демократском друштву • Естетичка компетенција • Комуникација • Одговоран однос према околини • Рад с подацима и информацијама • Решавање проблема • Сарадња • Дигитална компетенција • Одговоран однос према здрављу	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште – проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке

Стандарди постигнућа ученика		
ЈЕЗИК		
Основи ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
СЈ.1.1.4. Разликује променљиве и непроменљиве речи и именује врсте речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи у фреквентним примерима (укључујући и гласовне промене у вези са облицима речи); разликује основне граматичке категорије (род, број, падеж, глаголски облик); разликује просте речи од	СЈ.2.1.3. Уочава евентуалне разлике између свог и књижевног начина акцентовања речи; уме да одреди место акцента у речи; има основна знања у вези са поделом речи на слогове и примењује их у растављању речи на крају реда; зна основну поделу сугласника по звучности и по месту	СЈ.3.1.4. Издваја делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик) у једноставнијим примерима; зна основне разлике у грађењу личних и неличних глаголских облика; примењује књижевнојезичку норму у вези с грађењем речи.

твореница; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела.	изговора.	
CJ.1.1.5. Уочава синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску и комуникативну реченицу); разликује основне реченичне чланове; разликује зависне и независне предикатске реченице; именује врсте независних реченица према комуникативној функцији.	CJ.2.1.4. Одређује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије; одређује све глаголске облике (осим имперфекта); препознаје делове речи у вези с грађењем речи (префикс, творбену основу, суфикс) у једноставнијим примерима.	CJ.3.1.5. Уме да анализира различите моделе реченица које спадају у типичне школске примере; познаје врсте напоредних односа међу реченицама и реченичним члановима; познаје основна правила слагања реченичних чланова.
CJ.1.1.6. Зна значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се среће у школским текстовима и свакодневној комуникацијии правилно их употребљава; прави разлику између формалне и неформалне лексике и употребљава је у складу с приликом; познаје основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију).	CJ.2.1.5. Уме да анализира једноставније реченице грађене по основним моделима и проширене прилошким одредбама; уме да анализира именичке синтагме; познаје основне врсте зависних реченица.	
КЊИЖЕВНОСТ		
Основи ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
CJ.1.2.1. Познаје књижевна дела из обавезног школског програма: наводи аутора и назив његовог дела; уме да преприча основну садржину дела, да наведе основну тему и главни мотив дела и да именује његове главне ликове.	CJ.2.2.1. Књижевна дела из обавезног школског програма локализује у основне књижевне контексте (српска/светска, стара/нова, усмена/ауторска и лирска/епска/драмска књижевност) на основу њиховог одломка, парафразираног (препричаног) садржаја, догађаја, временског одређења догађаја, главних и споредних мотива, главних и	CJ.3.2.2. У тумачењу књижевних дела из обавезног и изборног школског програма укључује иманентне одлике (конвенције) књижевних и књижевнонаучних жанрова; разликује и на основу одломака тумачи књижевне врсте на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте); уочава елементе књижевног дела који примарно припадају научном изразу или изразу других уметности (нпр.

	споредних ликова, времена у којем је дело настало.	сликарство, музика, позориште, филм) и анализира њихову улогу у сазнајној и естетској вредности књижевног дела.
CJ.1.2.2. Разликује основне типове и облике књижевног стваралаштва и то: усмену од ауторске књижевности; дело у прози од дела у стиху; прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; разликује аутора књижевноуметничког дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; разликује књижевноуметнички текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје.	CJ.2.2.2. У тумачењу књижевног дела из обавезног школског програма уочава и наводи особености лирског, епског и драмског књижевног рода и разликује основне књижевне врсте којима та дела припадају; разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно--популарне текстове.	CJ.3.2.5. Самостално одабира секундарну литературу у библиотеци; примењује основне стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком; уме да препоручи књижевно дело и ван школског програма, као и да образложи зашто му се дело допада (нпр. да истакне занимљиве ликове у приповеци, маштовит свет романа, необичне песничке слике или игру речи у поезији, комичне ситуације у драмском тексту итд.); исказује љубав и поштовање за књижевност и вредности националне културе и културе других народа.

СЈ.1.2.3. Уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; приповедање у 1. и приповедање у 3. лицу; описивање, врсте описа; монолог и дијалог; основни облици језичко-стилских изражајних средстава[1];облици стиха, облици строфе (дистих, терцет и катрен); уочава риму и разликује везан и слободан стих.	СЈ.2.2.3. У тумачењу књижевног дела на основу примера препознаје и књижевнотеоријски именује следеће елементе књижевне структуре: ретроспективно и хронолошко приповедање; фабулу и сиже; унутрашњи монолог; врсте карактеризације према основним особинама лика (физичка, психолошка, језичка, друштвена и етичка); именује и анализира улогу језичко-стилских изражајних средстава у једноставнијим примерима у књижевном делу; разликује парну, укрштену и обгрљену риму.	
СЈ.1.2.4. Анализира издвојен проблем, идеју или поруку у краћем једноставнијем књижевном тексту из обавезног школског програма и уме да га аргументује примарним текстом.	СЈ.2.2.4. Анализира издвојен проблем, идеју или поруку у дужем једноставнијем књижевном тексту из обавезног школског програма и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста и секундарне литературе (у читанци); прави разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела.	
СЈ.1.2.5.Редовно чита књижевна дела из обавезног школског програма, стичући читалачке навике; исказује свој естетски доживљај књижевног дела.	СЈ.2.2.5. Примењује стратегије читања примерене типичним жанровима; радо посећује библиотеке и самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу; уме да води дневник о прочитаним књигама.	

[1]Епитет, стални епитет, поређење, метафора, персонификација, ономатопеја, апострофа, хипербола, контраст, словенска антитеза и градација.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		
Основи ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
СЈ.1.3.1. Има изграђену основну културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушања и поштовања туђег мишљења); говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; препричава краћи једноставнији неуметнички текст без сажимања или са сажимањем; с пажњом и разумевањем слуша једноставније излагање (нпр. предавање) с темом из језика, књижевности и културе и уме да хвата краће белешке.	СЈ.2.3.1. Уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже служећи се књижевним језиком; изражајно чита и казује једноставније књижевноуметничке текстове; препричава дужи једноставнији неуметнички текст без сажимања или са сажимањем; с пажњом и разумевањем слуша излагање (нпр. предавање) средње тежине с темом из језика, књижевности и културе и уме да хвата краће белешке.	СЈ.3.3.1. У званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из области језика, књижевности и културе користећи се коректним језичким изразом; изражајно чита и казује књижевноуметничке текстове средње сложености; препричава неуметнички текст средње сложености без сажимања или са сажимањем; говори уз презентацију; критички слуша излагање из области језика, књижевности и културе (прилагођено узрасту ученика).
СЈ.1.3.2. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре служећи се описом, приповедањем и излагањем (имајући на уму публику којој се обраћа); саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и о темама из свакодневног живота и света маште; саставља писмо и попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у свакодневном животу.	СЈ.2.3.2. Саставља сложенији говорени или писани текст служећи се описом, приповедањем и излагањем, у складу са задатом темом; саставља кохерентан говорени или писани текст поводом тумачења једноставнијег књижевног дела.	СЈ.3.3.2. Саставља једноставнији говорени или писани аргументативни текст; саставља целовит говорени или писани текст поводом тумачења књижевног дела добро распоређујући основне и додатне информације и наводећи примере; пише саставе у којима приказује стварна или измишљена искуства, ликове или догађаје.
СЈ.1.3.3. Користи оба писма, дајући предност ћирилици; саставља разумљиву, граматички исправну реченицу; примењује правописну норму у једноставним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа; у писању издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); исправља уочене грешке у тексту.	СЈ.2.3.3. Пише јасним реченицама; примењује правописна правила у сложенијим примерима; уме у писању да издвоји наслове и поднаслове; исправља текст, по потреби: мења план, преуређује садржај или покушава сасвим нов приступ.	СЈ.3.3.3. Доследно примењује правописну норму (из сваке правописне области предвиђене обавезним школским програмом); саставља текст у којем тема,композиција, садржај и стил одговарају задатку, сврси и читалачкој публици којој је текст намењен.

СЈ.1.3.4. Чита краће једноставније текстове (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности, текстове из медија) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава…); парафразира их; примењује основне стратегије читања (летимично читање, читање с оловком у руци).	СЈ.2.3.5. Разуме дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова.	СЈ.3.3.5. Разуме књижевни и неуметнички текст средње сложености: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова.
СЈ.1.3.5. Разуме краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више краћих једноставнијих текстова.	СЈ.2.3.6. Критички промишља дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст (нпр. да ли је текст сликовит, да ли упућује на друге, сличне текстове, да ли је поступак јунака мотивисан, да ли се реченице и пасуси логично надовезују у неуметничком тексту) и то образлаже.	
СЈ.1.3.6. Критички промишља краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст (нпр. износи свој став: да ли му се текст допада, да ли му је занимљив/необичан; да ли му причињава тешкоће приликом читања; да ли је довољно информативан за учење одређене области језика и књижевности и сл.) и то образлаже.		

ШЕСТИ РАЗРЕД

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:
- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима орто-епских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српскогјезика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање норматив-ном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саго-ворника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и чита у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као изворoм сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функиионалних појмова нз позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- увођење ученика у грађење речи;
- упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи;
- утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица;
- проширивање знања о сложеној реченици;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- развијање способности за уочавање и тумачење емоција, моти-ва и песничких слика у лирском тексту;
- постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања - према захтевима програма

ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
РАЗРЕД: ШЕСТИ

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИ-ВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ЈЕЗИК	7	9	8	4	4	3	6	5	3	1	23	27	50
2.	КЊИЖЕВНОСТ	5	6	5	8	6	4	4	8	7	5	47	11	58
3.	КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	5	5
4.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	1	3	3	5	3	1	5	2	6	2	1	30	31
УКУПНО		**17**	**18**	**13**	**17**	**13**	**8**	**16**	**15**	**16**	**8**	**71**	**73**	**144**

	ОБЛАСТ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1.	ЈЕЗИК	Ученик развија: – компетенцију за учење; – компетенцију за решавање проблема; – комуникацију; – компетенцију за рад с подацима и информацијама; – компетенцију за сарадњу;	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; - препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; - разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; - разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму;

		– дигиталну компетенцију.	- одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; - препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; - разликује реченице по комуникативној функцији; - доследно примењује правописну норму; - користи правопис (школско издање); - правилно изговара речи водећи рачуна о дужини; - разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи.
2.	КЊИЖЕВНОСТ	Ученик развија: – компетенцију за одговорно учешће у демократском друштву; – компетенцију за учење; – комуникацију; – естетичку компетенцију; – компетенцију за рад с подацима и информацијама; – компетенцију за сарадњу; – компетенцију за решавање проблема; – компетенцију за одговоран однос према здрављу; – дигиталну компетенцију.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - препознаје и повезује књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; - чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; - разликује ауторску приповетку од романа; - анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); - уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; - препознаје етапе драмске радње (заплет и расплет); - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; - разликује облике казивања; - увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; - анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; - анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; - препозна хумор у књижевном делу; - разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона;

			- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности; негује културноисторијску баштину; - препоручи књижевно дело уз кратко образложење; - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; - користи електронски додатак уз уџбеник;
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Ученик развија: – компетенцију за одговорно учешће у демократском друштву; – комуникацију; – естетичку компетенцију; – компетенцију за рад с подацима и информацијама; – компетенцију за сарадњу; – компетенцију за решавање проблема; – компетенцију за одговоран однос према здрављу; – компетенцију за одговоран однос према околини; – дигиталну компетенцију.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; - разликује и гради аугментативе и деминутиве; - саставља обавештење, вест и кратак извештај - разуме основна значења књижевног и неуметничкогтекста; - проналази, повезује и тумачи експлицитно и имлицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; - драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста - говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; - изражајно чита обрађене књижевне текстове.

Стандарди постигнућа ученика		
ЈЕЗИК		
Основи ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
СЈ.1.1.3. Разликује самогласнике и сугласнике (и унутар сугласника сонанте и праве сугласнике); разликује правилан од неправилног изговора гласа; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним алтернацијама.	СЈ.2.1.3. Уме да одреди место акцента у речи; има основна знања у вези са поделом речи на слогове и примењује их у растављању речи на крају реда; зна основну поделу сугласника по звучности и по месту изговора.	СЈ.3.1.3. Разликује дуге и кратке слогове у вишесложним речима; разликује врсте гласовних алтернација у једноставним примерима у вези са књижевнојезичком нормом.
СЈ.1.1.4. Разликује променљиве и непроменљиве речи и именује врсте речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи у фреквентним примерима (укључујући и гласовне промене у вези са облицима речи); разликује основне граматичке категорије (род, број, падеж, глаголски облик); разликује просте речи од твореница; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела.	СЈ.2.1.4. Одређује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије; препознаје делове речи у вези с грађењем речи (префикс, творбену основу, суфикс) у једноставнијим примерима.	СЈ.3.1.4. Издваја делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик) у једноставнијим примерима; зна основне разлике у грађењу личних и неличних глаголских облика; примењује књижевнојезичку норму у вези с грађењем речи.
СЈ.1.1.5. именује врсте независних реченица према комуникативној функцији.		

КЊИЖЕВНОСТ		
Основи ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
СЈ.1.2.1. Познаје књижевна дела из обавезног школског програма: наводи аутора и назив његовог дела; уме да преприча основну садржину дела, да наведе основну тему и главни мотив дела ида именује његове главне ликове.	СЈ.2.2.2. У тумачењу књижевног дела из обавезног школског програма уочава и наводи особености лирског, епског и драмског књижевног рода и разликује основне књижевне врсте којима та дела припадају; разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне текстове.	СЈ.3.2.1. Критички чита књижевна дела средње сложености из обавезног и изборног школског програма и пореди књижевна дела на основу жанра/врсте, теме, мотива, језичко-стилских обележја.
СЈ.1.2.2. Разликује основне типове и облике књижевног стваралаштва и то: усмену од ауторске књижевности; дело у прози од дела у стиху; прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; разликује аутора књижевноуметничког дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; разликује књижевноуметнички текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје.	СЈ.2.2.3. У тумачењу књижевног дела на основу примера препознаје и књижевнотеоријски именује следеће елементе књижевне структуре: фабулу и сиже; унутрашњи монолог; врсте карактеризације према основним особинама лика (физичка, психолошка, језичка, друштвена и етичка); именује и анализира улогу језичко-стилских изражајних средстава у једноставнијим примерима у књижевном делу; разликује парну, укрштену и обгрљену риму.	СЈ.3.2.2. У тумачењу књижевних дела из обавезног и изборног школског програма укључује иманентне одлике (конвенције) књижевних и књижевнонаучних жанрова; уочава елементе књижевног дела који примарно припадају научном изразу или изразу других уметности (нпр. сликарство, музика, позориште, филм) и анализира њихову улогу у сазнајној и естетској вредности књижевног дела.
СЈ.1.2.3. Уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; приповедање у 1. и приповедање у 3. лицу; описивање, врсте описа; монолог и дијалог; основни облици	СЈ.2.2.4. Анализира издвојен проблем, идеју или поруку у дужем једноставнијем књижевном тексту из обавезног школског програма и уме да аргументује своје ставове на основу	СЈ.3.2.3. Самостално тумачи кључне језичке, естетске и структурне особине књижевног дела из обавезног и изборног школског програма; издваја, именује и тумачи основне елементе

језичко-стилских изражајних средстава[2];облици стиха,облици строфе (дистих, терцет и катрен); уочава риму и разликује везан и слободан стих.	примарног текста и секундарне литературе (у читанци); прави разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела.	композиције књижевног дела (нпр. улогу рефрена); проналази, именује и анализира улогу језичко-стилских изражајних средстава у сложенијим примерима.
СЈ.1.2.4.Анализира издвојен проблем, идеју или поруку у краћем једноставнијем књижевном тексту из обавезног школског програма и уме да га аргументује примарним текстом.	СЈ.2.2.5. Примењује стратегије читања примерене типичним жанровима; радо посећује библиотеке и самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу; уме да води дневник о прочитаним књигама.	СЈ.3.2.4. Анализира проблем, идеју или поруку у књижевном тексту средње сложености и ван обавезног школског програма (из књижевности за децу и младе) и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста и/или препоручене секундарне литературе; уочава везу између садржине, форме и језика књижевног дела и своја запажања илуструје примерима.
СЈ.1.2.5.Редовно чита књижевна дела из обавезног школскогпрограма, стичући читалачке навике; исказује свој естетски доживљај књижевног дела.		СЈ.3.2.5. Самостално одабира секундарну литературу у библиотеци; примењује основне стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком; уме да препоручи књижевно дело и ван школског програма, као и да образложи зашто му се дело допада (нпр. да истакне занимљиве ликове у приповеци, маштовит свет романа, необичне песничке слике или игру речи у поезији, комичне ситуације у драмском тексту итд.); исказује љубав и поштовање за књижевност и вредности националне културе и културе других народа.

[2]Епитет, стални епитет, поређење, метафора, персонификација, ономатопеја, апострофа, хипербола, контраст, словенска антитеза и градација.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		
Основи ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
СЈ.1.3.1. Говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; препричава краћи једноставнији неуметнички текст без сажимања или са сажимањем.	СЈ.2.3.1. Уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже служећи се књижевним језиком; изражајно чита и казује једноставније књижевноуметничке текстове; препричава дужи једноставнији неуметнички текст без сажимања или са сажимањем.	СЈ.3.3.1. У званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из области језика, књижевности и културе користећи се коректним језичким изразом; изражајно чита и казује књижевноуметничке текстове средње сложености; препричава неуметнички текст средње сложености без сажимања или са сажимањем; говори уз презентацију.
СЈ.1.3.2. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре служећи се описом, приповедањем и излагањем (имајући на уму публику којој се обраћа); саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и о темама из свакодневног живота и света маште.	СЈ.2.3.2. Саставља сложенији говорени или писани текст служећи се описом, приповедањем и излагањем, у складу са задатом темом; саставља кохерентан говорени или писани текст поводом тумачења једноставнијег књижевног дела.	СЈ.3.3.2. Саставља једноставнији говорени или писани аргументативни текст; саставља целовит говорени или писани текст поводом тумачења књижевног дела добро распоређујући основне и додатне информације и наводећи примере; пише саставе у којима приказује стварна или измишљена искуства, ликове или догађаје.
СЈ.1.3.3. Саставља разумљиву, граматички исправну реченицу; примењује правописну норму у једноставним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа; у писању издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); исправља уочене грешке у тексту.	СЈ.2.3.3. Пише јасним реченицама; примењује правописна правила у сложенијим примерима; уме у писању да издвоји наслове и поднаслове; исправља текст, по потреби: мења план, преуређује садржај или покушава сасвим нов приступ.	СЈ.3.3.3. Доследно примењује правописну норму (из сваке правописне области предвиђене обавезним школским програмом); саставља текст у којем тема, композиција, садржај и стил одговарају задатку, сврси и читалачкој публици којој је текст намењен.

ЈЈ.1.3.4. Чита краће једноставније текстове (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности, текстове из медија[3]) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава…); парафразира их.	ЈЈ.2.3.4. Чита дуже једноставније текстове (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности, текстове из медија) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава…); примењује шире стратегије читања (нпр. трага за важним информацијама, повезује текст са претходним знањем, поставља питања и предвиђа током читања).	ЈЈ.3.3.4. Чита текстове средње сложености (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности, текстове из медија) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава…); примењује стратегије читања у складу са жанром и током читања коригује своје закључке о значењу текста.
ЈЈ.1.3.5. Разуме краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више краћих једноставнијих текстова.	ЈЈ.2.3.5. Разуме дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова.	ЈЈ.3.3.5. Разуме књижевни и неуметнички текст средње сложености: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова.
ЈЈ.1.3.6. Критички промишља краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст (нпр. износи свој став: да ли му се текст допада, да ли му је занимљив/необичан; да ли му причињава тешкоће приликом читања; да ли је довољно информативан за учење одређене области језика и књижевности и сл.) и то образлаже.		ЈЈ.3.3.6. Критички промишља књижевни и неуметнички текст средње сложености (нпр. разликује објективну/веродостојну чињеницу од ауторове интерпретације).

[3]Текстови који су погодни за обраду градива из језика и књижевности.

СЕДМИ РАЗРЕД

СРПСКИЈЕЗИК

Циљ и **задаци**

Циљнаставесрпскогјезикајестедаученициовладајуосновнимзаконитостимасрпскогкњижевногјезикан акојемћесеусменоиписменоправилноизражавати, даупознају, доживеиоспособеседатумачеодабранакњижевнадела, позоришна, филмскаидругауметничкаостварењаизсрпскеисветскебаштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српскогјезика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање норма-тивном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књи-жевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, еконо-мично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истра-живачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме само-стално служе као изворoм сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;

- подстицање. неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

СЕДМИ РАЗРЕД

Оперативни задаци:
- савладавање система напоредних и зависних реченица;
- овладавање техником брзог читања у себи и оспособљавање за «летимично» читање и читање «с оловком у руци»;
- осамостаљивање за анализу лирских, епских и драмских дела;
- упознавање расправе као облика усменог и писменог изражавања;
- систематско савладавање разних облика усменог и писменог општења према захтевима у програму.

НИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	ЈЕЗИК (ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС, ОРТОЕПИЈА)	око 20	око 24	око 44
2.	КЊИЖЕВНОСТ (ЛИРИКА, ЕПИКА, ДРАМА, НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ)	око 45	око 20	око 65
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	око 5	око 30	око 35

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1.	ГРАМАТИКА	-врсте речи: промењиве и непромењиве, подврсте речи, граматичке категорије промењивих речи (систематизовање и проширивање постојећих знања) -значење и употреба падежа, месна значења, падежна синонимија (систематизовање и проширивање постојећих	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојености знања -подстиче на размишљање, закључивање и развијање	-читање, писање, слушање, разговор -истраживачки рад -самостално запажање језичких законитости, закључивање, упоређивање -дефинисање и навођење нових примера	-фронтални -индивидуални -рад у пару -тимски/групни рад	-монолошка -дијалошка -рад на тексту -аналитичкосинтетичка -проблем-ситуација -метода демонстрације -компаративна метода -метода практичних радова	-корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима -страни језици	дискусија, посматрање и праћење процеса учења иницијални полугодишњи и годишњи тестови -писмени задаци, контролне вежбе -домаћи задаци самостални и групни ученички радови и мини пројекти -активност и залагање на часу

		знања) --врсте глагола, појам актива и пасива -реченични чланови, напоредни односи међу реченичним члановима -појам синтагме, имничка синтагма, апозиција, апозитив -безличне реченице -систем независних реченица(обавештајне, упитне, узвичне, заповедне, жељне) -напоредни односи (саставни, раставни, супротни, искључни, закључни) међу предикатским реченицама -конгруенција -разликовање кратких акцената, реченични акценат -мисија Ћирила и Методија, старословенски језик, старословенска писма и споменици	критичког става -преноси културне вредности -формира и усмерава усвајање моралних вредности ученика -развија карактер ученика -мотивише, подржава и развија интересовања ученика					-праћење индивидуалног напредовања ученика -усмено излагање
1.	ПРАВОПИС	-понављање и систематизовање садржаја из претходних разреда -интерпункција у сложеној реченици(запета, тачка и запета) -црта, заграда, запета у набрајању скраћеница	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојености знања -мотивише, подржава и развија интересовања ученика	-читање, писање, слушање, разговор -самостално запажање језичких законитости, закључивање, упоређивање -самостално вежбање и примена правила у којима ученик често греши -вежбање, повезивање садржаја	-фронтални -индивидуални -рад у пару -тимски/групни рад	-монолошка -дијалошка -рад на тексту - аналитичкосинтетичка	корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима	-системска вежбања са једним или више правописних захтева (елементарна или сложена) иницијални полугодишњи и годишњи тестови -писмени задаци, контролне вежбе -домаћи задаци -диктат

				-навикавање на коришћење Правописом				
1.	ОРТОЕПИЈА	-правилан изговор гласова -интонација и паузе везане за интерпункцију и реченични акценат -разликовање дугих и кратких, краткоузлазног и краткосилазног акцента	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво знања	-слушање, усмено изражавање, увежбавање правилног изговора речи	-фронтални -индивидуални	-монолошка -дијалошка -рад на тексту -аналитичкосинтетичка	корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима	-ортоепске вежбе
2.	ЛИРИКА	-функција мотива у композицији лирске песме -језичко стилска изражајна средства: симбол, метафора, алегорија, словенска антитеза -врсте и однос ауторске и народне лирске песме; љубавна, рефлексивна и елегична песма; посленичке народне лирске песме -песме у прози -слободни стих	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојености знања -подстиче на размишљање, закључивање и развијање критичког става -уводи ученике у анализу епских, лирских и драмских дела -преноси културне вредности -формира и усмерава усвајање моралних вредности ученика -развија карактер ученика -мотивише, подржава и развија интересовања ученика -развија и подстиче	- читање, писање, слушање, дискусија -истраживање, уочавање проблема, доказивање утисака и тврдњи, запажања и закључака подацима из ткста -самостално и планско препричавање, тумачење, описивање, излагање -уочавање и образлагање поступака ликова, облика казивања, мотива... -откривање језичкостилских средстава и њихове функције, критичко процењивање елемената књижевног дела -самостално писмено изражавање, употреба нових сазнања у	-фронтални -индивидуални -рад у пару -тимски/групни рад	-монолошка -дијалошка -рад на тексту -аналитичкосинтетичка -проблем-ситуација -метода демонстрације -компаративна метода -амбијентално учење	-историја -музичка култура -ликовна култура -верска настава -грађанско васпитање -географија--позоришна уметност	-дискусија, посматрање и праћење процеса учења -иницијални, полугодишњи и годишњи тестови -писмени задаци, контролне вежбе -домаћи задаци -самостални и групни ученички радови и мини пројекти -активност и залагање на часу -праћење индивидуалног напредовања ученика -усмено излагање
2	ЕПИКА	-фабула и сиже, уоквирена фабула, статички и динамички мотиви -композициј и мотивација; епизода -идејни слој књижевног текста; хумор, ирониј и сатира у пском делу -врсте карактеризације књижевног ликаунутрашњи монолог -дневник; легендарне приче; врсте романа -друштвено-историјска						

		условљеност уметничког дела и однос писца према друштвеној стварности	литерарни сезибилитет ученика	одређеним ситуацијама -читање и казивање по улогама				
2.	ДРАМА	-драмска радња;етапе драмске радње; драмска ситуација -дидаскалије у драмском делу -врсте комедије (комедија карактера и комедија ситуације) драма у ужем смислу -сличности и разлике драме у односу на лирска и епска дела						
2.	НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ	-усвајање образовних и васпитних вредности неуметничког текста						
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	-подела текстова према основној сврси(излагање, опис, приповедање) -технички и сугестивни опис -техничка и сугестивна нарација -обавештење, најава догађаја, интервју -честитка, позивница, захвалница, имејл порука -сажимање текста и писање резимеа -читање и разумевање нелинеарних делова текста: легенде, табеле,дијаграми -ретроспективно препричавање	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојености знања -подстиче на размишљање, закључивање и развијање критичког става -преноси културне вредности -развија карактер ученика -мотивише, подржава и развија интересовања ученика	-читање, писање, слушање истраживачки рад -самостално запажање језичких законитости, закључивање, упоређивање, дефинисање и навођење нових примера -самостално писмено и усмено изражавање употреба нових сазнања у одређеним ситуацијама и ортоепским, лксичким, семантичккм и стилским вежбама	-фронтални -индивидуални -рад у пару -тимски/групни рад	-монолошка -дијалошка -рад на тексту -аналитичкосинтетичка -проблем-ситуација -метода демонстрације -компаративна метода -амбијентално учење	-корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима	посматрање и праћење процеса учења иницијалниполугодишњи и годишњи тестови -писмени задаци -домаћи задаци самостални и групни ученички радови и мини пројекти -активност и залагање на часу -праћење индивидуалног напредовања ученика -ортоепске, лксичке, семантичке и стилске вежбе

СЕДМИ РАЗРЕД-СТАНДАРДИ

Образовни стандарди за Српски језик су дефинисани за следеће области:

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ
2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ
3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК
4. КЊИЖЕВНОСТ
5. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ОСНОВНИ НИВО

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

СЈ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање

СЈ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима

СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

СЈ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту

СЈ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

СЈ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

СЈ.1.2.4. уме да преприча текст

СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)

СЈ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу

СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*

СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

СЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:
СЈ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*
СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
СЈ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
СЈ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
СЈ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*
У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:
СЈ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам
СЈ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)
СЈ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИКученик/ученица:
СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)
СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:
СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VII разреда) са именима аутора тих дела
СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе
СЈ.1.1.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела

5. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ.
- правилно изговара гласове;
- изражајно чита уметнички текст обрађен у настави и изражајно казује научен текст;
- препричава текст без сажимања или са сажимањем

СРЕДЊИ НИВО
У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:
СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*
СЈ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове
СЈ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:
СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај
СЈ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста
СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика*
СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:
СЈ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме
СЈ.2.3.2. препознаје гласовне промене
СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
СЈ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)
СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
СЈ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
СЈ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:
СЈ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава

СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

У области КЊИЖЕВНОСТученик/ученица:
СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
СЈ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)
СЈ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
СЈ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела
СЈ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*

5. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ.
- поштује књижевнојезичку норму у говору;
- зна да исприча о стварном или измишљеном догађају, у првом или трећем лицу, поштујући изворну хронологију или ретроспективно;
- уме усмено да обавести некога о нечему и опише нешто (да усмено сачини експозиторни и дескриптивни текст);

НАПРЕДНИ НИВО
У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:
СЈ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:
СЈ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
СЈ.3.2.2. саставља аргументативни текст
СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу
СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста
СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.3.3.1. дели реч на слогове у сложенијим случајевима
СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује* акценатску норму
СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:
СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
СЈ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:
СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива
СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе
СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*

5. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ.
- уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже;
- и има изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушања и поштовања туђег мишљења).

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ДОДАТНА НАСТАВА	ДОПУНСКА НАСТАВА	СВЕГА
1.	ЈЕЗИК (ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС, ОРТОЕПИЈА)	око 12	око 15	око 27
2.	КЊИЖЕВНОСТ (ЛИРИКА, ЕПИКА, ДРАМА, НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ)	око 14	око 15	око 29
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	око 10	око 6	око 16
	БРОЈ ЧАСОВА	око 36	око 36	око 72

ОСМИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ изадаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српскогјезика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање норма-тивном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књи-жевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, еконо-мично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истра-живачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме само-стално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;

- подстицање. неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

ОСМИ РАЗРЕД

Оперативни задаци:
- обнављање, систематизација знања и делимично проширивање садржаја из граматике и правописа обрађених у претходним разредима;
- упознавање историјског развоја српског књижевног језика;
- савладавање главних правила акценатске норме књижевног језика;
- формирање критеријума за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела приступачних овом узрасту;
- упознавање технике писања реферата;
- овладавање расправом као обликом усменог и писменог изражавања;
- систематизација знања о градиву из свих програмских подручја.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	ЈЕЗИК (ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС, ОРТОЕПИЈА)	око 40	око 15	око 55
2.	КЊИЖЕВНОСТ (ЛИРИКА, ЕПИКА, ДРАМА, НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ)	око 20	око 25	око 45
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	око 6	око 30	око 36

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1.	ГРАМАТИКА	-словенски језици (подела) -дијалекти српског језика, народни језик и књижвни језик, појам нормирања -развој српског књижевног језика; развој лексике, позајмљенице -језици наионалних мањина -језик свакодневне комуникације, особине говорног и писаног језика -формални и неформални говор -писани стилови јавне комуникације -синтагме (придевске, прилошке, глаголске) -систем зависних предикатских реченица -функције и значења глаголских облика, употреба у приповедању -грађење речи (комбиновано и грађење претварањем) -једнозначне и вишезначне речи; хомонимија, полисемија; метафора и метонимија -главна правила стандардне акценатске норме -обнављање, проширивање и систематизовање садржаја из претходних разреда ради припреме за завршни испит	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојеност и знања -подстиче на размишљање, закључивање и развијање критичког става -преноси културне вредности -формира и усмерава усвајање моралних вредности ученика -развија карактер ученика	-читање, писање, слушање, разговор -истраживачки рад -самостално запажање језичких законитости, закључивање, упоређивање -дефинисање и навођење нових примера	-фронтални -индивидуални -рад у пару -тимски/групни рад	-монолошка -дијалошка -рад на тексту -аналитичкосинтетичка -проблем-ситуација -метода демонстрације -компаративна метода -метода практичних радова	-корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима -страни језици	дискусија, посматрање и праћење процеса учења иницијални полугодишњи и годишњи тестови -писмени задаци, контролне вежбе -домаћи задаци самостални и групни ученички радови и мини пројекти -активност и залагање на часу -праћење индивидуалног напредовања ученика -усмено излагање

			-мотивише, подржава и развија интересова ња ученика					
2.	ПРАВОПИС	-систематизовање садржаја из правописа: употреба великог слова, интерпункција, спојено и одвојено писање речи, скраћенице, растављање речи на крају реда... -прилагођено писање имена из страних језика -писање полусложеница -генитивни знак	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојеност и знања -мотивише, подржава и развија интересова ња ученика	-читање, писање, слушање, разговор -самостално запажање језичких законитости, закључивање, упоређивање -самостално вежбање и примена правила у којима ученик често греши -вежбање, повезивање садржаја	-фронтални -индивидуални -рад у пару -тимски/групни рад	-монолошка -дијалошка -рад на тексту -аналитичкосинтетичка	корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима	-системска вежбања са једним или више правописних захтева (елементарна или сложена) иницијални полугодишњи и годишњи тестови -писмени задаци, контролне вежбе -домаћи задаци -диктат
3.	ОРТОЕПИЈА	-правилан изговор самогласника и сугласника -интонација просте и сложене реченице -интензитет, темпо и пауза у говору и текстовима различитог садржаја	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -проверава степен усвојеност	-слушање, усмено изражавање, увежбавање правилног изговора речи -коришћење речника с акцентовани	-фронтални -индивидуални	-монолошка -дијалошка -рад на тексту -аналитичкосинтетичка	корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима	-ортоепске вежбе

			и и примене књижевног акцента	м речима				
4	ЛИРИКА	-стилска средства:метонимија,рефрен, антитеза, асонанца и алитерација -лирске врсте.љубавна народна и ауторска лирика -сонет -систематизација књижевних родова и врста у народној и ауторској књижевности и језичкостилских изражајних средстава	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења -процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојеност и знања -подстиче на размишља ње, закључива ње и развијање критичког односа у проблемско м приступу делу и писцу -оспособља ва ученике за самосталну анализу и процену вредности	- читање, писање, слушање, дискусија -истраживањ е, уочавање проблема, доказивање утисака и тврдњи, запажања и закључака подацима из текста -самостално и планско препричава ње, тумачење, описивање, излагање, анализа -уочавање и образлагање поступака ликова, облика казивања, мотива... -откривање језичкостил ских средстава и њихове	- фронтални - индивидуа лни -рад у пару - тимски/гру пни рад	-монолошка -дијалошка -рад на тексту - аналитичкосинте тичка -проблем-ситуација -метода демонстрације -компаративна метода -амбијентално учење	-историја -музичка култура -ликовна култура -верска настава -грађанско васпитање -позоришна уметност	-дискусија, посматрање и праћење процеса учења -иницијални, полугодишњи и годишњи тестови -писмени задаци, контролне вежбе -домаћи задаци -самостални и групни ученички радови и мини пројекти -активност и залагање на часу -праћење индивидуалног напредовања ученика -усмено излагање -писани прикази и самостални литерарни радови
5	ЕПИКА	-епско-лирске врсте: поема, балада, романса -спев, путопис, мемоари, есеј систематизација књижевних родова и врста у народној и ауторској књижевности -систематизација облика казивања (форми приповедања) -структура уметничког текста (композиција, фабула, сиже, драмски елементи...) -врсте карактеризације лика -мотиви: динамички, статички, наративни, описни, интернационални...)-систематизација књижевних родова и врста у народној и ауторској књижевности						
6	ДРАМА	-структура уметничког текста (експозиција, заплет, кулминација, перипетија, расплет)						

		-трагедија, појам трагично; драма у ужем смислу, протагонист и антагонист;разрешење сукоба, катарза; сценски знакови, режија, телевизијска драма	уметничког дела -упућује ученике у коришћење одабране и рприступачн е литературе о делима и писцима -преноси културне вредности -формира и усмерава усвајање моралних вредности ученика -развија карактер ученика -мотивише, подржава и развија интересова ња ученика -развија и подстиче литерарни сезибилите т ученика	функције, критичко процењива ње елемената књижевног дела -самостално писмено изражавање, употреба нових сазнања у одређеним ситуацијама -читање и казивање по улогама -самостално литерарно стварање подстакнуто обрађеним делима				
7	НАУЧНОПОПУЛ АРНИ И ИНФОРМАТИВН И ТЕКСТОВИ	- образовне и васпитне вредности неуметничког текста -уочавање и тумачење става аутора неуметничког текста						
8.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	-интерпретативно препричавање -расправа и пропагандни текст, објективно и пристрасно приказивање чињеница -рекламе као врста	-саопштава наставне садржаје -организује и усмерава процес учења	-читање, писање, слушање истраживач ки рад -самостално запажање	- фронтални - индивидуа лни -рад у пару -	-монолошка -дијалошка -рад на тексту - аналитичкосинте тичка -проблем-	-корелација у оквиру предмета, са свим осталим областима	посматрање и праћење процеса учења иницијалнополуго дишњи и годишњи тестови -писмени задаци

		пропагандних текстова, језик и манипулативност реклама -попуњавање различитих образаца -репортажа као новинарски жанр -сажимање текста, резиме, кључне речи текста, критички приказ (књиге, филма...) -бирократски језик -индекс, појмовник, библиографија; дијаграми, графикони	-процењује и оцењује квалитет учења и ниво усвојеност и знања -подстиче на размишљање, закључивање и развијање критичког става -преноси културне вредности -развија карактер ученика -мотивише, подржава и развија интересовања ученика	језичких законитости, закључивање, упоређивање, дефинисање и навођење нових примера -самостално писмено и усмено изражавање -употреба нових сазнања у одређеним ситуацијама и ортоепским, лксичким, семантичкм и стилским вежбама -коришћење речником, појмовником и библиографијом	тимски/групни рад	ситуација -метода демонстрације -компаративна метода -амбијентално учење		-домаћи задаци самостални и групни ученички радови и мини пројекти -активност и залагање на часу -праћење индивидуалног напредовања ученика -ортоепске, лксичке, семантичке и стилске вежбе

На крају осмог разреда ученци би требало да овладају свим образовним стандардима предвиђеним за завршни разред:

ОСНОВНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

СЈ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда *

СЈ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима

СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

СЈ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту

СЈ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

СЈ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

СЈ.1.2.4. уме да преприча текст

СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)

СЈ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу

СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*

СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

СЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*

СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима

СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи

СЈ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела

СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)

СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)

СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима

СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми

СЈ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)

СЈ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

СЈ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам

СЈ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)

СЈ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама
У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИКученик/ученица:
СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)
СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика
СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина
СЈ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)*
СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*
4. КЊИЖЕВНОСТ
У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:
СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
СЈ.1.1.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*

СРЕДЊИ НИВО
1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ
У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:
СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*
СЈ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове
СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи
СЈ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
СЈ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту
2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ
У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:
СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај
СЈ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста
СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика*
СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК
У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:
СЈ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме
СЈ.2.3.2. препознаје гласовне промене
СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
СЈ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)
СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
СЈ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
СЈ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика
У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:
СЈ.2.3.9. познаје метонимију* као лексички механизам
СЈ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава
СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)
4. КЊИЖЕВНОСТ
У области КЊИЖЕВНОСТученик/ученица:
СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
СЈ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)
СЈ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
СЈ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела
СЈ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*

НАПРЕДНИ НИВО
1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ
У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:
СЈ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе
2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ
У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:
СЈ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
СЈ.3.2.2. саставља аргументативни текст
СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу
СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста
СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму
3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:
СЈ.3.3.1. дели реч на слогове у сложенијим случајевима
СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује* акценатску норму
СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:
СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
СЈ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава
4. КЊИЖЕВНОСТ
У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:
СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива
СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе
СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*
*У стандарде су укључени и они обележени звездицом које је теже испитати писаним путем.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ДОДАТНА НАСТАВА	ДОПУНСКА НАСТАВА	СВЕГА
1.	ЈЕЗИК (ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС, ОРТОЕПИЈА)	око 14	око 14	око 28
2.	КЊИЖЕВНОСТ (ЛИРИКА, ЕПИКА, ДРАМА, НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ)	око 14	око 14	око 28
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	око 6	око 6	око 12
	БРОЈ ЧАСОВА	око 34	око 34	око 68

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљеви и задаци **5. разред**

Разумевање говора
Ученик треба да разуме краће дијалоге(до 7 реплика/питања и одговора), приче и песме као и да реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу.

Разумевање писаног текста
Ученик треба да разуме краће текстове(до 80 речи), који садрже велики проценат познатих језичких елемената и да адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом.

Усмено изражавање
Ученик треба да усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности ситуације. Ученик такође треба да препричава и у неколико реченица интерпретира садржај писаних, илустрованих и усмених текстова и да даје своје мишљење и изражава ставове, користећи познате језичке елементе

Интеракција
Ученик треба да у стварним и симулираним ситуацијама са саговорницима размењује исказе и поштује социокултурне норме комуникације.

Писмено изражавање
Ученик треба да пише реченице краће текстове(до 50 речи)

Доживљај и разумевање књижевног текста
Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту, користећи вербална и невербална средства изражавања.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	**Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:**			
1. Starter Представљање и описивање живих бића и предмета.	- разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактериситке користећи једноставна језичка средства; - разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; - разумеју познате исказе који се односе на поздрављање и представљање; - поздрављају, отпоздрављају, размењују информације личне природе (питају и кажу како се зову); - поштују правила учтиве комуникације. - разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих.	Речи и изразе који се односе на теме - основне бројеве (1-1000), предмете у учионици, боје, поздраве; језичке садржаје *a smartphone / an umbrella* ***(a/an)*** *The pen on the desk is Mary's.* ***(the)*** *Open your books. Don't open your books.* ***(Imperative)*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**4**	**0**	**4**
2. Module 1 **Hello!** Изражавање интересовања, допадања и недопадања; изражавање припадања и посе-довања; описивање карактеристика предмета.	- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања и хобија, допадање и недопадање; - опишу своја и туђа интересовања и хобије, допадање и недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; - разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактериситке користећи једноставна језичка средства; - разумеју сличности и разлике у интересовањима и школском животу деце у земљама циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на теме – називе спортова и хобија, државе и националности, чланове породице; језичке садржаје – *I'm Vicky . She's 10 years old.* ***(Subject personal pronouns)*** *My e-friend is Jill. This is her guitar.* ***(Possessive adjectives)*** *She's in the school basketball team. Are you a Canadian? No, I'm not.* ***(The verb to be)*** *Gary has got a hamster.* ***(The verb have got)*** *Kate's sister has got a dog. The colour of the bag is red.* ***(Possessive case: 's/of the)*** *kind, funny, friendly, polite, clever* ***(Adjectives)*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**9**	**5**	**4**

3. Module 2 Home & Places Описивање места; изражавање количина; исказивање просторних односа.	- разумеју једноставне описе места; - опишу места користећи једноставна језичка средства; - упореде и опишу карактеристике места; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; питају и кажу колико нечега има/нема користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и оријентацију у простору и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације.	Речи и изразе који се односе на теме – речи које се односе на кућу, намештај и кућне апарате, редне бројеве, места у граду; језичке садржаје – *caps, brushes, babies, scarves, teeth, children* ***(Plurals)*** *This is my dress. These are my dresses.* ***(this/these – that/those)*** *There is a carpet in the room. There are four chairs in the kitchen. Are there paintings on the walls? No, there aren't.* ***(there is – there are)*** *There is a book. There are some books. There isn't a poster. There aren't any posters. There are no posters.* ***(a/an – some – any – no)*** *The blue owl is on the box.* ***(Prepositions of place)*** *This is the boy's guitar. These are the girls' watches.* ***(Possessive case: '/'s)*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**10**	**4**	**6**
4. Module 3 Every day Описивање догађаја у садашњости.	- разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости; - размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне и уобичајене активности у неколико везаних исказа; - разумеју једноставне исказе који се односе на интересовања, планове и предлоге и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, плановима и предлозима; - разумеју и описују сличности и разлике у начину живота у земљама циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на свакодневне активности, слободно време, хронолошко време, школске предмете; језичке садржаје – *In the morning, I get up then I take a shower.* ***(linkers: first, then, after, next)*** *Ana catches the bus to school at 7:30 am.* ***(Present simple)*** *at 7 o'clock, at Easter, on Monday, on New Year's Day, in January, in the winter* ***(Prepositions of time: at, on, in)*** *Dusan always walks to school.* ***(Adverbs of frequency)*** *Who is he? What is his surname?* ***(Question words)*** *Students mustn't be late.* ***(must – mustn't/can't)*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**10**	**4**	**6**

5. The First Written Test Описивање догађаја у садашњости; описивање појава и карактеристика бића.	- разумеју једноставнији опис предмета и - опишу њихове карактериситке користећи једноставна језичка средства; - упореде и опишу карактеристике места; - разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1, 2, 3 и 4; задатке слушања, читања и вођеног писања.	**3**	**0**	**3**
6. Module 4 All about food Изражавање допадања и недопадања; изражавање количина; описивање живих бића и предмета.	- разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства; на једноставан начин наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања/ недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање допадања /недопадања; - упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства. - уочавају сличности и разлике у начини исхране у земљама циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на храну, пиће и припремање оброка; језичке садржаје – *I love eating cereal and eggs. I really like drinking milk.* ***(love, like, hate + -ing form)*** *There's an onion. There are some onions. There's some cheese.* ***(Countable/Uncountable nouns)*** *There's an apple on the table. There isn't any flour left.* ***(a/an/some/any)*** *a bag of cherries, a packet of biscuits* ***(Partitives)*** *How many biscuits are there? How much milk is there?* ***(Quantifiers)*** *Paul's restaurant is busier than Rico's. This is the most delicious dish on the menu.* ***(Comparisons)*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**11**	**3**	**8**

7. Module 5 It's fun! Описивање догађаја у садашњости; исказивање планова и намера.	- разумеју једноставне текстове којима се описују сталне/уобичајене и тренутне радње; - размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне/уобичајене и тренутне активности у неколико везаних исказа; - разумеју планове и намере и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; - саопште шта они или неко други планира или намерава; - упоређују и уочавају сличности и разлике начину пробођења слободног времена циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на годишња доба, месеце, временске прилике, одећу и географске појмове; језичке садржаје – *I'm writing to you from Moscow. It's raining right now.* ***(Present continuous)*** *She is coming out of the theatre now.* ***(Prepositions of movement)*** *Look at him.* ***(Object personal pronouns)*** *My coat is blue. Hers is red.* ***(possessive adjectives/pronouns)*** *Lena is going to eat at an Indian restaurant. It's really cold in here!* *B: I will close the window.* ***(be going to – will)*** *The Amazon Rainforest is in South America.* ***(the/–)*** *I'm meeting my friends tonight.* ***(Present continuous: future meaning)*** *You have to check out at 2 pm.* ***(have to – don't have to)*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**9**	**4**	**5**
8. The Second Written Test Описивање догађаја и способности у садашњости; описивање живих бића; исказивање планова и намера.	- упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; - опишу сталне/уобичајене и тренутне активности у неколико везаних исказа; - саопште шта они или неко други планира или намерава.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 6 и 7; задатке слушања, читања и вођеног писања.	**3**	**0**	**3**

9. Module 6 London was great! Описивање догађаја у прошлости.	- разумеју једноставне текстове којима се описују радње у прошлости; - размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опишу радње из прошлости у неколико везаних исказа; - опишу неки историјски догађај.	Речи и изразе који се односе на теме, речи које се односе на занимања, превозна средства, животиње; језичке садржаје – *Were you at Madame Tussauds yesterday? B: Yes, I was.* ***(was/were)*** *They stayed in a hotel. Last December, we went to Novi Sad for a weekend.* ***(Past simple: regular – irregular verbs) He*** *could swim well when he was five. What could you do when you were five years old?* ***(could: past ability)*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**9**	**4**	**5**
10. Festivities Описивање и честитање празника и рођендана.	- разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упуте пригодне честитке; - разумеју и примењујући једноставнија језичка средства опишу начин прославе рођендана и празника; - уоче сличности и разлике у начину прослављања празника и рођендана код нас и у Великој Британији.	Речи и изразе који се односе на празнике Ноћ вештица, Божић, Дан заљубљених и на рођендане ; језичке садржаје – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**4**	**0**	**4**
Укупан број часова (збирно)			**72**	**24**	**48**

Број и назив теме	**Стандарди постигнућа**	**Процена и провера постигнућа**	**Корелација**
1. Starter	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик и књижевност, математика, ликовна култура, грађанско васпитање

2. Module 1 Hello!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик и књижевност, географија, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, биологија
3. Module 2 Home & Places	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик, математика, информатика и рачунарство, техничко и информатичко образовање, географија
4. Module 3 Every day	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, грађанско васпитање, час одељенског старешине, физичко и здравствено васпитање
5. The First Written Test	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик
6. Module 4 All about food	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, грађанско васпитање, верска настава, информатика и рачунарство, ликовна култура

7. Module 5 It's fun!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Географија, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура
8. The Second Written Test	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик
9. Module 6 London was great!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Музичка култура, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, математика, географија, биологија, историја
10. Festivities	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Верска настава, грађанско васпитање, српски језик.

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.
При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:
– циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
– говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
– наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
– битно је значење језичке поруке;
– знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
– са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
– наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
– сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.
Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:
– усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
– поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
– наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
– ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
– уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
– учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.
Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).
Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).
Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).
Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).
Игре примерене узрасту.
Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).
Решавање „текућих проблема" у разреду, тј. договори и мини-пројекти.
„Превођење" исказа у гест и геста у исказ.
Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.
Заједничкоављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).
Разумевање писаног језика:
– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
– препознавање везе између група слова и гласова;
– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
– извршавање прочитаних упутстава и наредби.
Писмено изражавање:
– повезивање гласова и групе слова;
– замењивање речи цртежом или сликом;
– проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза", осмосмерке, укрштене речи, и слично);
– повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
– попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
– писање честитки и разгледница;
– писање краћих текстова.
Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.
Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.
Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.
Слушање
Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:
– дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
– референцијалну (о темама о којима је реч) и
– социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).
Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:
– од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
– од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
– од особина онога ко говори,

– од намера с којима говори,
– од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
– од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.
Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:
– присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
– дужина усменог текста;
– брзина говора;
– јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
– познавање теме;
– могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.
На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:
– читање ради усмеравања;
– читање ради информисаности;
– читање ради праћења упутстава;
– читање ради задовољства.
Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:
– глобалну информацију;
– посебну информацију,
– потпуну информацију;
– скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.
Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.
Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:
– теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
– текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
– лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домен);
– степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.
Активности монолошке говорне продукције су:
– јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)
– Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;
– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
– реализацијом увежбане улоге или певањем.
Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:
– размену информација,
– спонтану конверзацију,
– неформалну или формалну дискусију, дебату,
– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.
Социокултурна компетенција и медијација
Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.
Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.
Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.
Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.
Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.
Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.
Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује остварености исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК - ШЕСТИ РАЗРЕД

Циљеви и задаци

ЦИЉЕВИ:
Током основног обрasовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.
Остали циљеви наставе страног језика су:
Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији.

ЗАДАЦИ:
На крају шестог разреда ученик треба да:

Разумевање говора:
-препознаје, поред изјавне, и упитне и заповедне реченице и интонације емотивних стања
-разуме до 10 краћих реченица са звучног материјала или изговорених од стране наставника а које садрже искључиво језичку грађу 5. и 6. разреда

Усмено изражавање:
-даље усавршава изговор гласова
-користи спонтано најчешће изразе учтивости
-поставља питања предвиђена програмом 5. и 6. разреда
-даје императивне исказе у комуникацији на часу и у игри
-води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током 5. и 6. разреда
-монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе, своје склоности и интересовања
-у наколико кратких реченица саопшти садржај дијалога, наративног текста, или опише ситуацију, слику, лице, предмет, односно животињу
-интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и рецитације

Разумевање писаног текста:
-даље савладава основна правила графије и ортографије
-даље савладава технике читања у себи и гласног читања
-разуме упутства наставника
-разуме селективно и глобално, садржај непознатог текста који се састоји од искључиво познате језичке грађе
-разуме глобално садржај непознатог текста који садржи понеку непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи

Писмено изражавање:
-пише сложеније реченице на основу датог модела
-одговори на питања(ко, где, шта, како, зашто) у вези познате теме, текста, ситуације
-пише реченице, изоловано или у краћим целинама, на основу дате слике, визуелног или звучног подстицаја
-пише једноставне телеграме, елетронске поруке и кратка формална писма
-издвоји најбитније елементе из обрађеног текста и преформулише садржај уз коришћење савладане језичке грађе

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	**ИСХОДИ**	**НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ**	**Број часова по теми**	**Обрада**	**Остали типови**
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	**Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:**			
1. Starter Поздрављање; Представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима; тражење/давање основних информација о себи и другима; изражавање припадања и поседовања; изражавање хронолошког времена.	- разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - размене једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - опишу радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има/нема и чије је нешто.	Речи и изразе који се односе на теме – државе и националности, бројеве (основне и редне), чланове породице, узраст, речи и изразе који се односе на кућу, просторије у кући, намештај, сате, дане, месеце, годишња доба, школске предмете; језичке садржаје *Are you from Spain? - No, I'm not. I'm from Argentina.* ***(to be)****; Can you do martial arts?* ***(can);*** *Kristy has got three cousins.* ***(have got)****; Where are my gloves? I can't find them.* ***(Subject/Object pronouns)****; This is their classroom. Ours is room A2.* ***(Possessive adjectives/pronouns)*** *Peter is Kim's husband.* ***(Possessive case)****; mouse – mice* ***(Plurals)*** *This is a scarf and these are trousers.* ***(this/these – that/those – there is/ there are);*** *There's a carpet under the coffee tables.* ***(Prepositions of place);*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**4**	**0**	**4**

2. Module 1 My World Описивање радњи у садашњости; описивање радњи у прошлости; описивање бића, предмета, места, појава.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл. - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства.	Речи и изразе који се односе на теме – речи и изразе који се односе на физички изглед и одећу, активности у слободно време, понашање, осећања и карактер; језичке садржаје *have a great time, make a mistake (**do, have, make, take phrases**); They walk to school every day. He doesn't leave home at 7:00. Does he have lunch at school? Yes, he does. (**Present simple**); They are living with me these days. She isn't sleeping now. (**Present continuous**); How often do you eat pizza? - I usually eat pizza twice a month. (**Adverbs of frequency**); Anna doesn't know. (**Stative verbs**); at 12:00, at night, in June, in 2004, on Tuesday, on 6th April (**Prepositions of time**); Did you have volleyball practice yesterday, Sally? No, I didn't. It used to be on Tuesdays, but coach changed it to Thursdays. (**Past simple – used to**); She was sleeping while he was surfing the Net. (**Past continuous**);* кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**11**	**4**	**7**

3. Module 2, Fit for life Описивање радњи у прошлости; изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза; изражавање количине, бројева и цена; описивање бића, предмета, места, појава; изражавање допадања и недопадања.	- размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл. - разумеју једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; - саопште правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину и цену; - питају и саопште колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; - питају/кажу/израчунају колико нешто кошта: - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.	Речи и изразе који се односе на теме –речи и изразе који се односе на спортове, активности, спортску опрему, категорије хране, здравствене проблеме и њихово лечење и делове тела; језичке садржаје *Have you been to Rome? No, I haven't. I've visited Milan, though. (**Present perfect**); She has known him for five years. He has lived here since 2010. I've just finished my homework. I've already done my homework. (**for – since – just – already – never/ever – yet**); How much milk do you drink every day? Three glasses. (**C/U nouns – quantifiers**); Don't go out! Stay home until you feel better. (**Imperative**);* кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**10**	**4**	**6**

4. The First Written Test Описивање радњи у садашњости; описивање радњи у прошлости; описивање бића, предмета, места, појава; изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза.	- размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагују на њих.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у наставним темама 1, 2 и 3; задатке слушања, читања и вођеног писања.	**3**	**0**	**3**
5. Module 3 Fun Time! Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања); описивање бића, предмета, места, појава; изражавање мишљења; исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања.	- разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопште шта они или неко други планира, намерава, предвиђа; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - разумеју уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагују на њих; - изразе жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима.	Речи и изразе који се односе на теме – речи и изразе који се односе на забавне активности, места за забаву, врсте телевизијског програма, различите врсте филмова и музичке инструменте; језичке садржаје *go roller skating, have a sleepover on Friday night (**go/do/have phrases**); I'll be back in an hour. Don't worry. Look at the sky! It's not going to rain today. John's leaving tomorrow. (**will – going to – present continuous (future meaning**); Both action and fantasy films are great. Neither thrillers nor soap operas are funny. (**both/neither/either);** The film was boring. We were bored. **(-ing/-ed adjectives**); If/When water reaches 0°C, it freezes. If you study, you'll get good grades. (**Conditionals Type 0/1);*** кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**10**	**4**	**6**

6. Module 4 All things high tech Описивање бића, предмета, места, појава; изношење предлога и савета; .	- разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговоре на њих уз одговарајуће образложење; - упуте предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе.	Речи и изразе који се односе на теме –речи и изразе који се односе на уређаје, занимања, компјутере, компјутерски језик, видео игрице; језичке садржаје *Can I go out? He could/may/might come to the party. You mustn't touch the exhibits. I had to go to the dentist yesterday. You should drink more water. Shall I wash the dishes? (**modals**) I'd love to go shopping with you. We decided to spend a day at the exhibition. (**to) infinitive – -ing form**)* кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**9**	**3**	**6**
7. Module 5 Be Green Описивање бића, предмета, места, појава; разумевање и давање упутстава; упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих.	- разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и следе једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пруже једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; - разумеју једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упуте предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе.	Речи и изразе који се односе на теме – речи и изразе који се односе на очување животне средине дивље животиње, кућне послове; језичке садржаје *The news is shocking. The team is playing well. The team are wearing blue jerseys. (**Singular – Plural nouns**); I've booked a room in a hotel. The room costs £50 per night. (**Indefinite/Definite articles**); Mark wants to read a book. - Why don't you give him the one you bought last month? (**One/Ones**); It was such a difficult rescue! It was such bad news! What nice T-shirts! (**Exclamations**); That's the woman who/that works at the school canteen. (**Relative pronouns**); Would you like something to eat? There isn't anything in the bag. Are there any lions in the zoo? There is nothing to see. (**some/any/no/every & compounds**); Turn off the light when you leave your room. (**Imperative**);* кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**7**	**3**	**4**

8. The Second Written Test Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања); описивање бића, предмета, места, појава; изражавање мишљења; изношење предлога и савета.	- разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - упуте предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у наставним темама 5, 6 и 7; задатке слушања, читања и вођеног писања.	**3**	**0**	**3**
9. Module 6 Round we go! Исказивање просторних односа и упустава за оријентацију у простору; описивање бића, предмета, места, појава.	- разумеју и следе једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пруже једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разумеју једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговоре на њих; - затраже и разумеју обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; - опишу правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства.	Речи и изразе који се односе на теме – речи и изразе који се односе на места у граду, услуге, знакове на јавним местима, географске појмове, природне појаве, временске прилике, путовања, превозна средства и материјале; језичке садржаје *First, go down Apple Street and turn left into Marple Street. (**Prepositions of place/movement**) The museum is older than the library. The Pacific Ocean is the deepest ocean in the world. (**Comparative – Superlative**) Kate is always early. (**Adverbs**) They've got some lovely woollen scarves here. (**Adjectives/Order of adjectives**) One day, we were walking along the beach. Suddenly, we heard people screaming. (**Linking words**);* кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**10**	**4**	**6**

10. Festivities Описивање и честитање празника; описивање радњи у садашњости; описивање радњи у прошлости; описивање бића, предмета, места, појава.	- честитају, захвале се и извине се користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл. - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства.	Речи и изразе који се односе на празнике Ноћ вештица, Ноћ Гаја Фокса, Нову годину, Дан светог Патрика и на Дан мајки; језичке садржаје – кратке текстове и дијалоге који се односе на теме **(слушају, читају, говоре и пишу);** сличности и разлике у културама.	**5**	**2**	**3**
Укупан број часова (збирно)			**72**	**24**	**48**

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација
1. Starter	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, грађанско васпитање, географија, математика, ЧОС, ликовна култура
2. Module 1 My World	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, ЧОС, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање, географија, математика, информатика и рачунарство, физичко и здравствено васпитање
3. Module 2, Fit for life	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, ЧОС, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, географија, биологија
4. The First Written Test	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик и књижевност
5. Module 3 Fun Time!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, ЧОС, географија, грађанско васпитање, биологија, физичко и здравствено васпитање, музичка култура

6. Module 4 All things high tech	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, техника и технологија, ЧОС, ликовна култура
7. Module 5 Be Green	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, биологија, ЧОС, грађанско васпитање, географија, информатика и рачунарство
8. The Second Written Test	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	српски језик и књижевност
9. Module 6 Round we go!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ЧОС, географија, информатика и рачунарство, историја
10. Festivities	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	српски језик и књижевност, верска настава, грађанско васпитање, географија, ликовна култура, историја

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.
При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:
– циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
– говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
– наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
– битно је значење језичке поруке;
– знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
– са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
– наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
– сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.
Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:
– усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;

– поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
– наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
– ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
– уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
– учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.
Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).
Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).
Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).
Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).
Игре примерене узрасту.
Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).
Решавање „текућих проблема" у разреду, тј. договори и мини-пројекти.
„Превођење" исказа у гест и геста у исказ.
Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.
Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).
Разумевање писаног језика:
– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
– препознавање везе између група слова и гласова;
– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
– извршавање прочитаних упутстава и наредби.
Писмено изражавање:
– повезивање гласова и групе слова;
– замењивање речи цртежом или сликом;
– проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза", осмосмерке, укрштене речи, и слично);
– повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
– попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
– писање честитки и разгледница;
– писање краћих текстова.
Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.
Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.
Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:
– дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
– референцијалну (о темама о којима је реч) и
– социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).
Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:
– од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
– од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
– од особина онога ко говори,
– од намера с којима говори,
– од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
– од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.
Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:
– присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
– дужина усменог текста;
– брзина говора;
– јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
– познавање теме;
– могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.
На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:
– читање ради усмеравања;
– читање ради информисаности;
– читање ради праћења упутстава;
– читање ради задовољства.
Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:
– глобалну информацију;
– посебну информацију,
– потпуну информацију;
– скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);

– текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);

– лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домен);

– степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

– јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);

– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)

– Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;

– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.

– реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

– размену информација,

– спонтану конверзацију,

– неформалну или формалну дискусију, дебату,

– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања

потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.
Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.
Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.
Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.
Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.
Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.
Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног

оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

СЕДМИ РАЗРЕД

Циљеви и задаци у настави енглеског језика у седмом разреду

На крају седмог разреда ученик треба да :
Стекне увид у поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике које у погледу навика, обичаја, менталитета и институција постоје између наше земље и земље чији се језик учи;
Монолошки, без претходних припрема, опише неки доживљај и место у којем живи, да напише и исприча, у неколико кратких реченица, нешто о себи и својим интересовањима, шта је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго);
Прочита и разуме аутентичне и адаптиране аутентичне текстове везане за свакодневне ситуације и из домена ученикових интересовања;
Разуме усмену поруку, не дужу од једног минута и да идентификује различите врсте исказа (изјавне, упитне и заповедне)
Препознаје и оне интонације које изражавају : равнодушност, дивљење,страх и сл.
Разуме сасвим једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ активно усвојеног вокабулара ;
Разуме дијалоге и монолошка излагања од десет до четрнаест реченица, исказана природним темпом, а која искључиво садрже језичку грађу обрађену током петог , шестог и седмог разреда ;
Разуме и интерпретира у том узрасту примерене песме и рецитације и основне интонацијске схеме које исказују страх,замерку, сумњу....
Усавршава изговор гласова ;
Користи спонтано најчешће изразе учтивости ;
Поставља питања у вези обрађеног текст предвиђена програмом за пети, шести и седми разред ;
Води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током претходних разреда ;
Разуме обавештења и упозорења на јавним местима ;
Разуме ,глобално и селективно, разноврсне садржаје неформалног писма ;
Разуме садржај непознатог текста који садржи по неку непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи ;
Пише кратке текстове на основу датог модела и кратка неформална писма
Одговори на питања која се тичу обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично и спонтано упућује честитке
Пише кратке целине на основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја;

* Наставни план и програм рада обогаћен је следећим наставним садржајима: **1**.Заповест у неуправном говору **2**.Присвојне заменице **3**.Прости бројеви преко 100, редни до 50 и основне операције **4**. Глагол DO за истицање **5.** Место придева и прилога у реченици **7.** Непотпуни глаголи NEED и COULD

* Из наставног плана и програма су избачени следећи наставни садржаји :
1. have got / has got **2**. going to + инфинитив

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1	Уводна лекција	3	5	8
2	Прошлост и садашњост	4	7	11
3	Слава	4	7	11
4	Здравље	4	7	11
5	Јунаци	4	7	11
6	Наше окружење	4	7	11
7	Пријатељство	3	6	9

ред. бр. теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1	Уводна лекција	просто садашње време трајно садашње време просто будуће време going to-future акценат у реченици	осмишљава представљање лекције, развија све језичке вештине код ученика, оспосабљава ученике да се изразе у говорном и писаном облику на енглеском језику	слушање читање писање уочавање упоређивање описивање одговори на питања израда вежбања извођење дијалога	фронтални индивидуални рад у пару	комуникациони		домаћи задатак усмено одговарање

2	Прошлост и садашњост	просто прошло време трајно прошло време израз-used to сложене именице модални глаголи у прошлом времену описивање одеће too/enough	осмишљава представљање лекције, развија све језичке вештине код ученика, оспособљава ученике да се изразе у говорном и писаном облику на енглеском језику упознавање уценика са историјом Енглеске	слушање читање писање уочавање упоређивање описивање одговори на питања израда вежбања извођење дијалога певање запажање певање	фронтални индивидуални рад у пару групни рад	комуникациони	историја музичко	домаћи задатак контролна вежба усмено одговарање пројекат
3	Слава	садашњи перфект просто прошло време глаголи+ предлози именице и придеви интонација у питањима	осмишљава представљање лекције, развија све језичке вештине код ученика, оспособљава ученике да се изразе у говорном и писаном облику на енглеском језику упознавање ученика са навикама деце у Енглеској,	слушање читање писање уочавање упоређивање описивање одговори на питања израда вежбања усмено одговарање певање	фронтални индивидуални рад у пару групни рад	комуникациони	музичко	домаћи задатак контролна вежба усмено одговарање пројекат

4	Здравље	релативна заменица односна реченица моделни глаголи should/might делови тела	осмишљава представљање лекције, развија све језичке вештине код ученика, оспособљава ученике да се изразе у говорном и писаном облику на енглеском језику упознавање са навикама деце у Енглеској	слушање читање писање уочавање упоређивање описивање одговори на питања израда вежбања усмено одговарање	фронтални индивидуални рад у пару групни рад	комуникациони	биологија	домаћи задатак контролна вежба усмено одговарање пројекат
5	Јунаци	глагол+-ing или инфинитив придеви који се завршавају на-ed или ing знакови интерпункције	осмишљава представљање лекције, развија све језичке вештине код ученика, оспособљава ученике да се изразе у говорном и писаном облику на енглеском језику упознавање ученика са историјским личностима Енглеске	слушање читање писање уочавање упоређивање описивање одговори на питања израда вежбања извођење дијалога певање	фронтални индивидуални рад у пару групни рад	комуникациони	историја српски језик музичко	домаћи задатак контролна вежба усмено одговарање пројекат

6	Наше окружење	пасив за садашње просто време, просто прошло време, садашљои перфекти и просто будуће време	осмишљава представљање лекције, развија све језичке вештине код ученика, оспосабљава ученике да се изразе у говорном и писаном облику на енглеском језику упознавање са Аустралијом	слушање читање писање уочавање упоређивање описивање одговори на питања израда вежбања усмено одговарање коришћење речника	фронтални индивидуални рад у пару групни рад	комуникациони	географија биологија	домаћи задатак контролна вежба усмено одговарање пројекат
7	Пријатељство	условне реченице-тип1 фразални глаголи	осмишљава представљање лекције, развија све језичке вештине код ученика, оспосабљава ученике да се изразе у говорном и писаном облику на енглеском језику	слушање читање писање уочавање упоређивање описивање одговори на питања израда вежбања усмено одговарање коришћење речника	фронтални индивидуални рад у пару групни рад	комуникациони		домаћи задатак контролна вежба усмено одговарање

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ОСМИ РАЗРЕД

Циљеви и задаци у настави енглеског језика у осмом разреду

На крају разреда ученик треба да :
Богати себе упознајући другог и стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама ;
Стекне увид у поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике које у погледу навика, обичаја, менталитета и институција постоје између наше земље и земље чији се језик учи;
Препознаје и употребљава реченице које изражавају различита емотивна стања и намере саговорника ;
Разуме објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ усвојеног вокабулара;
Разуме краћа дијалошка и монолошка излагања;
Разуме песме везане за обрађену тематику и примерене том добу и интересовањима;
Савлада говор и правилно репродукује одговарајуће интонацијске схеме;
Спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова;
Поставља питања предвиђена Програмом;
Монолошки, без претходних припрема, исказује своје мишљење о низу питања;
У неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости уз давање појединости о догађају;
У неколико реченица исприча садржај дијалога или наративног текста;
Савлада технике и правила читања као и најзначајније неправилности;
Разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
Разуме, глобално и селективно, садржаје неформалног типа и непознатог текста који се састоји од познате језичке грађе
Разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и известан број непознатих речи и преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или текста
Пише своју биографију и кратке саставе и краћа неформална писма
Пише кратке целине не основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја и искаже своје мишљење;

* Из наставног плана и програма су избачени следећи наставни садржаји :
1. Поређење прилога **2.** Положај прилога у реченици **3.** Присвојне заменице
4. Ревизија времена(Present Simple T , Present Continuous T i Future Simple T)
5. Модални глаголи SHOULD/WOULD

* У наставни план и програм су унети следећи садржаји : **1.** Грађење именица (-ness, -hood, - ship) **2**. Модални глаголи MAY/ WILL **3.** Прилози : hardly, nearly, lately,**4.** Бројеви: разломци, децимални бројеви, проценти, множење и дељење **5.** Придеви у функцији прилога **6.** Герунд уз глаголе

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	Unit 1:Our teenage years Relationships Free time Породица и пријатељи,слободно време Present simple and continuous tense,present perfect, Phrasal verbs	5	3	8
2.	Unit 2:Romance Love at first sight Presents Љубав,поклони Past simple and continuous tense,present perfect, Modal verbs	5	2	7
3.	Unit 3: Past and present Towers Legends Прошлост и садашњост,легенде Passive,relative pronouns	5	2	7
4.	Unit 4 :Imagine a world Inventions Computers Изуми у прошлости,садашњости и будућности, компјутери Future tenses,zero and the first conditionals	5	3	8
5.	Unit 5 :Saving the animal world Animal red cross Freedom Заштита животиња,кућни љубимци Gerund,reported speech,phrasal verbs	4	3	7

6.	Unit 6 :City life Suburb London Живот у граду,велики градови, историја Лондона Reported speech,the second conditional,negative adjectives	4	4	8
7.	Unit 7:New worlds Exploration Australia Славни људи и њихова истраживања,откриће Аустралије Past perfect,adverbs,articles	4	3	7
8.	Unit 8:Summer's coming Holidays Summer sports Одмори,летњи спортови The third conditional,adjectives,reflexive pronouns	5	3	8
9.	Писмени задатак	/	6	6
10.	Контролни задатак	/	2	2

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ		ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
			наставници	**ученици**			
1.	Породица Пријатељи,односи међу тинејџерима	1.Садашње просто и трајно време Садашњи перфекат Фразални глаголи	1.Коришћењем аудио средстава уводи се нови вокабулар свакодневне фразе кроз фронтални рад Постављање питања на тему Вођење дискусије Објашњавање граматичких јединица	1.Одговарање на питања учествовање у дискусији,слушање Читање,превођење, Попуњавање вежбања	Индивидуални рад Рад у пару Фронтални Тимски рад Монолошка ме тода, Дијалошка,демон стративна ,рад на тексту,комбино вани рад	Српски језик Биологија Географија Историја Грађанско васпитање Физичко васпитање	Израда одговарајућих вежби из уџбеника и радне свеске (писмено и усмено) Разговор Контролне вежбе Писмене вежбе Праћење индивидуалног напредовања ученика Мини пројекти Израда домаћих задатака Залагање ученика на часу
2.	Љубав Знаци љубави,покло ни	2,Прошло просто и трајно време Садашњи перфекат Фразални глаголи Модални глаголи	2.Постављање питања у вези са темом Читање Превођење Објашњавање граматичке јединице	2.Одговарање на питања, Слушање, Писање,усвајање вокабулара, Вођење дијалога			
3.	Прошлост и сад ашњост	3.Пасив Релативне	3.Презентирање садржаја,употреба аудио средстава,коришћење интернета, објашњавање	3.Одговарање на питања,слушање, Читање, Повезивање слика и израза, Допуњавање граматичких вежбања 4.Увежбавање исказивања предви			

	легенде	заменице	граматичких и лексичких јединица 4.Коришћење аудио средстава,употреба интернета Читање,превођење, вођење дијалога	ђања, слушање,читање,превођење мини дијалог, дискутовање 5.Одговарање на питања,читање, слушање,попуњавање граматичких вежби,увежбавање коришћења фразалних глагола, мини дијалог 6.Усвајање чињеница,коришћење интернета,читање, дискутовање,селектовање тачних и нетачних одговора 7.Усвајање информација путем интернета,слушање, читање,попуњавање граматичких вежби,препричавање 8.Одговарање на питања, попуњавање квиза,слушање,читање, попуњавање,граматичких вежби,дискуто			
4.	Изуми у прошлости,садашњости будућности компјутери	4.Изражавање будућег времена, Нулти и први кондиционал, Будуће трајно време	5.Вођење разговора на тему, употреба аудио средстава, коришћење слика, објашњавање граматичких јединица				
5.	Животињски свет Заштита животиња,кућни Љубимци	5.Герунд, неуправни говор,изјаве и команде, фразални глаголи	6.Коришћење фотографија,вођење дијалога,презентирање чињеница са интернета,читање				
. 6.	Живот у граду Велики градови, историја Лондона	6.Неуправни говор,други Кондиционал Глаголи са предлозима,	7.Употреба географске мапе,коришћење информација са интернета, Употреба аудио средстава,читање, Превођење				

7.	Истраживања Славни људи ,откриће Аустралије	Негативни придеви 7.Прошли перфекат,прилози,чланови, творба именица од глагола и глагола од именица	8.Постављање питања,реализовање квиза,читање, Превођење,давање инструкција за вођење дискусије	вање			
8.	Одмори Летњи спортови	8.Трећи кондиционал, речи и фразе у вези са одмором, придеви који се завршавају на –ed,ing,ful,less, рефлексивне заменице					

РЕДНИ БРОЈ	**НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ**	**БРОЈ ЧАСОВА**		
		ДОДАТНА НАСТАВА	ДОПУНСКА НАСТАВА	СВЕГА
1.	ГРАМАТИКА	око 15	око 21	око 36
2.	ЛЕКЦИЈЕ – ЧИТАЊЕ, ВОКАБУЛАР, РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ, РАЗУМЕВАЊЕ ОНОГА ШТО ЧУЈЕШ, ПИСАЊЕ	око 15	око 21	око 36
	БРОЈ ЧАСОВА	око 30	око 42	око 72

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

ПЕТИ РАЗРЕД

Циљеви и наставни задацинаставе француског језика у петом разреду :

Оспособљавање ученика на млађем школском узрасту да комуницира у усменом и писаном облику једноставним језиком о познатим темама.
Подстицање жеље за учењем страних језик.
Развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учењем страног језика.
Помоћи ученицима да разумеју друге културе и цивилизације.
Кроз одговарајуће активности и вежбања развијати и неговати машту, креативност и радозналост ученика
Подстицати ученике да користе страни језик у личне сврхе и из задовољства.
Уочавање значаја залагања ученика у учењу страног језика.
Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.
Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Методе рада:

1. Комуникативни приступ у настави страног језика подразумева да се страни језик користи као језик комуникације на релацији наставник – ученик и касније ученик - ученик. Ова метода захтева да ученици чују довољно пута налоге и говор наставника, текстове или дијалоге на аудио-траци пре него што ће се тражити од њих да реагују, понове, одговоре на питања,ураде задатке. После поновљеног слушања, у групи или у пару, ученици понављају дијалог и раде његову драматизацију. Уводе се касније нове , другачије говорне ситуације у којима ће ученици моћи да кроз импровизацију траже и дају информације везане за познате теме: школа, породица, другови, одећа, храна, окружење. Уводи се писање и читање пошто се добро савлада усмени облик речи и реченица. уводе се и вежбања писаног изражавања.
2. Аудио-визуелна метода је примењена у уџбеничком комплету Ettoi?Издавачке куће Клетт. Омогућено је ученицима да прате и виде у уџбенику оно што чују на траци: текст или разговор две или висе особа у одређеној ситуацији.
3. Акциони приступ је заступљен у свим активностима које захтевају од ученка да нешто конкретно ураде као што је пријављивање за такмичење, за упис у неки спортски клуб или израда зидних новина, постера, флајера или других пројеката.

Оперативни задаци по језичким вештинама

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.
Разумевање говора
Разумевање писаног текста
Усмено изражавање
Интеракција
Писмено изражавање
Доживљај и разумевање књижевног текста
Знања о језику и стратегије учења

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА	ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
Ученик ће бити у стању да Препознаје француски нагласак Наглашава правилно речи и реченице Рецитује француску абецеду Спелује речи Користи поздраве Представи себе и другог Пита другог за име, године и националност Броји до 10	Школа, учионице град, непосредно окружење, другови и другарице, вршњаци Лекције 1 и 2	Bonjour, salut, Bonsoir, comment ça va? Comment tu t`appelles ? Comment il s`appelle ? Je m`appelle Ivan et toi ? J`ai 10 ans , et toi ? Je suis serbe et toi ? Tu as quel âge ? Elle s`appelle Louise Elle est francaise. Il s`appelle Marko, il a 11 ans, il est serbe. Au revoir, A bientôt A plus tard Les nombres de 0-10	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже и фотографије које могу илустровати говорне ситуације, формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) понављају и увежбавају те дијалоге. Питају усмено једни друге о имену, годинама и националности. Броје, сабирају до десет. Рецитују и певају абецеду Спелују и записују речи и имена особа	Фронтални рад, рад у пару рад у малим групана	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на исходе	Српски језик Енглески језик Биологија Математика	Усмено испитивање бројева, абецеде Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима
Ученик ће бити у стању да Именује делове тела и лица Да именује спортове Да изрази допадање или недопадање када су у питању	Описивање особа, спортови Исказивање допадања и недопадања Лекција 3	Les parties du corps et du visage Je joue au foot, au basket, au tennis, au volley, handball, je fais du judo, de la danse, ski, luge, du vélo, du la voile.	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) понављају и увежбавају те дијалоге. Питају усмено једни друге о томе које спортове воле или тренирају. Праве упитник за упис у	Фронтални рад, рад у пару рад у малим групана	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на исходе	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини

спортови Каже ко шта тренира или игра Наведе дане у недељи		J`aime, j`adore, je n`aime pas, je déteste, je préfère… Il joue au basket, au rugby, il fait du vélo Les nombres : 10-20 Les jours de la semaine	писмене провере	спортски клуб Мини пројекат				пројекта
Ученик ће бити у стању да Представи неку особу Опише физички изглед неке особе Да каже које је националности и где живи Препозна и гради женски род описних придева и националности Броји до 69 Наведе велике градове Француске	Описивање особа Представљање неке познате личности из света спорта или музике Исказивање величине , бројева и цена у еврима Лекција 4	Il est chanteur. Il est grand, brun, élégant et beau. Ellle est chanseuse. Elle est petite, blonde, belle et élégante. Il est colombien. Elle est colombienne. Juif, juive, anglais,anglaise Italien, italienne Les grandes villes de France Les nombres 20-69	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) понављају и увежбавају те дијалоге. Описују усмено изглед особе, друга. Израда паноа где ће бити фотографије и описи познатих личности Мини пројекат	Фронтални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на исходе	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Географија Математика	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање
Биће у стању да Разуме кратке дијалоге везане за свакодневне ситуације Даје	Позив на заједничку игру, излазак, прославу Прихватање/ учтиво одбијање	Repérer les informations clés sur une affiche: le titre, les acteurs, le lieu, la date, le prix… Je vais au cinéma, au zoo,	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама понављају и увежбавају те дијалоге. У усменој и писаној форми позивају на прославу, излазак.	Фронтални рад, рад у пару рад у	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и

информације о себи и својим акктивностима Пита друге о њиховим активностима Позива на прославу рођендана Прихвати позив Учтиво одбије позив Захваљује на позиву Честита рођендан	позива Изражавање захвалности и извињење Честитање Лекције 5 и 6	au théâtre, à la boum, au parc. J`écoute de la musique, je chante, je danse, je mange à la boum. Je t`invite. Tu viens ? Oui, merci. Non, je regrette, je ne peux pas. Bonne fête ! Bon anniversaire !	рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Одгово-варају на позив, захваљују,прихва- тају или одби- јају. Изложба позивница и одговора на њих	малим групана тимске рад	исходе пројектна настава		оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање
Биће у стању да Разуме дијалоге у којима се говори о свакодневнима обавезама и активностима Опише свој дан тј именује активности које има у току дана Каже колико је сати Наведе које предмете које има школи као и називе предмета које имају ђаци у	Позивање на заједницчку активност Описивање тренутних активнсоти Исказивање сата и часа Исказивање учтиве молбе Лекција 7	On joue au basket? On va au ciné, au parc, au zoo? Le matin, je vais à l`école. J`ai 6 cours. Je rentre et je fais mes devoirs. Je déjeune. Je vais au parc, au basket, au volley, au foot… J`aime le serbe, le sport, la biologie… Je n`aime pas les maths, je préfere le... Il est dix heures et demie, midi, minuit	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) понављају и увежбавају те дијалоге. Питају једни друге о свакодневним активностима одговарају у усменој и писаној форми. Израда стрипова на ту тему и изложба	Фрон-тални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуни-кативна усмере-ност на исходе пројектна настава	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање

Француској Броји, сабираи множи до 100								
Биће у стању да Представи чланове своје породице (име, године, занимање, хоби) Опише чланове своје породице Опише недељни дан (како проводи време са породицом) Разуме једноставне информативне текстове које прате цртежи Позове друга/ове на заједничку игру, активност Каже како проводи време са друговима	Именовање чланова породице Описивање уобичајених активности у кругу породице Исказивање потреба и осета (жеђ, глад, умор) Лекције 8 и 9	Les membres de la famille, les soeurs et frères, les parents et les grands-parents, les professions (ingenieurs, avocat, docteur, dentiste..) On va en ville, on se promène, on fait du sport, on joue aux cartes, au Monopoly, on discute, on regarde des films, on écoute des disques. On fait les devoirs ? On va a la piscine ?On joue aux jeux vidéos.	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) усмено понављају и увежбавају нову лексику,представљајући чланове своје породице. Описује их и у писаној форми. Слуша и говори о свакодневним активностима у школи и у кући. Позиви на игру излазак и договор. Изложба дијалога	Фронтални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на исходе пројектна настава	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање
Биће у стању да Наведе месеце и годишња доба Опише какво је време у току годишњих доба Именује одећу	Исказивање временских услова за сва годишња доба Исказивање бројева и цена Исказивање	Les mois de l`année, les saisons. Il fait beau. Il pleut. Il neige. Il y a du vent. Il y a des nuages. Il fait froid. Il fait chaud. Les habits	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика,	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) понављају и увежбавају те дијалоге. Усменим и писаним вежбањима уче називе одеће, годишњих доба и	Фронтални рад, рад у пару рад у малим	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на исходе	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање

Опише како је ко обучен Тражи величину и боју неке одеће Пита за цену Описује одећу и обућу (величина, боја) Бира и купује одећу	припадања Лекција 10	de jeunes: un jean, un tee-shirt,un blouson, des baskets, une veste, un short. Une jupe, une robe. Combien ça coûte ?. Le pull de Sofia est grand et rouge. Je voudrais une robe j`aimerais ce jean	бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	месеца. Куповина одеће, видео записис	групана тимски рад	 пројектна настава		ангажовања у изради мини происпитивање
Биће у стању да Разуме краће песме, и текстове праћене илустрацијама, Наброји неколико домаћих животиња, дивљих (у зоо врту) као и кућних љубимаца Искаже које годишње доба воли и зашто Набраја шта обично ради у току рспуста	Описивање места и појава Описивање времена Описивање будућих активности Разумевасе и давање упутрава и налога Лекције 11 и 12	Dans le monde extra(ordinare) de Charlotte, il y a des plantes, des animaux, des aliments. Dans mon monde il y a des couleurs, de la musique, des amis… J`aime l`hiver parce que je fais du ski. J`aime l`été, je vais à la piscine. Je nage, je me baigne , je fais du roller, du vélo, des promenades. Je vais nager, plonger.	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) понављају и увежбавају те дијалоге Усмено питају једни друге које годишње доба воле и које су им омиљене активности у току распуста. Изложба писама и разгледница са распуста	Фрон-тални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуни-кативна усмере-ност на исходе пројектна настава	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика Биологија	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

ШЕСТИ РАЗРЕД

Циљ

Циљеви и задаци наставе

Развој комуникативне компетенције, стицање вештине комуницирања са једним или више саговорника.
Обнављање и утврђивање градива из петог разреда уз помоћ квизева, усмених и писаних вежбања.
Обогаћивање личности ученика кроз интеракцију са другим језиком и цивилизацијом.
Неговање односа поштовања према матерњем језику као и према другим језицима.
Развој позитивног става према учењу страног језика, уочавње важности личног ангажовања у процесу учења као и активности на часу језика.
Методи рада

Комуникативна метода омогућава ученицима да уз помоћ невербалних средстава комуникације (тон, израз лица, покрети) схвате или изразе вербалне садржаје. Уједно ученици уочавају сложеност активности комуникације и морају водити рачуна о свим елементима које је сачињавају: јачина гласа, реченична интонација, правилан изговор, покрети који прате говор, израз лица, проксемија, положај тела како саговорника тако и своје.
Аудио-визуелна метода обезбеђује да се прати природан ток учења, полазећи глобалног разумевања ситуације, а затим кроз поновљено слушање уочавање детаља и селективније разумевање.
Акциони приступ се примењује у свим активностима које захтевају конкретне задатке као што су попуњавање образаца или анкета, писање неформалног писма, карте или мејла, разговор телефоном са туристичком агенцијом или неком особом или израда неког пројекта.
Наставна средства и материјали у настави

Уџбеник
Радна свеска
Аудио касете које иду уз методу Bienjoué 2
Фотокопије страница часописа за младе или краћих текстова
Аутентични документи типа рекламе, проспекти о путовањима, о музејима, мапе...

Евалуација, праћење и вредновање
На сваком часу ће ученици имати повратну информацију о томе колико су напредовали или колико су показали интересовања и труда у раду кроз усмене описне оцене наставника које ће бити бројчано забележене у дневник или наставниковој свесци као и у ученикову свеску после урађеног вежбања.
Формативно праћење напредовања ученика ће бити континуирано и то у виду провере разумевања усменог или писаног садржаја, праћењем учешћа ученика у активностима на часу, и вредновањем марљивости у изради домаћих задатака, и посебно ангажованост и знање када је реч о пројектима, израда паноа или кратке презентације.
Уз ово напредовање ће се пратити и бележити резултати постигнути на сумативним проверама знања као што су тестови и писмени задаци.

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА	ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
Ученик ће бити у стању да Разуме аудио запис праћен илустрацијама Разликује прошло време од садашњег Опише у пар реченица своје активности у току лета користећи садашње и прошло време Разуме када други говоре о свом распусту Именује активности и спортове у току лета	Путовања, одмор, летовање , активности и спортови у току летњих месеци , боравак у природи Описивање догађају у прошлости Лекције 1 и 2	Le passé composé J`ai été, j`ai voyagé, j`ai nagé, j`ai fait du bateau, du vélo, de la planche à voile… J`ai vu, j`ai visité Il a pêché, il a fabriqué des cabanes Les articulations de temps D`abord, ensuite, alors, enfin L`imparfait On allait tous les jours à la plage, on se baignait, on jouait On faisait de la plongée, on jouait au volley	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже или фотографије које могу илустровати говорне ситуације, формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате дијалоге. У мањим групама (од 2 до 4) читају и понављају текстове и дијалоге. Питају усмено једни друге о активностима у току распуста, одговарају у садашњем времену. Вежбају да граде и користе прошло време у усменим и писа-ним исказима	Фрон-тални рад, рад у пару рад у малим групана	Аудио-визуелна, комуни-кативна усмере-ност на исходе	Српски језик Енглески језик Географија Физичко васпитање	Усмено испитивање бројева, абецеде Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима
Ученик ће бити у стању да Разуме аудио запис праћен илустрацијама Разликује	Описивање места за одмор, активности које су ту погодне,	Les lieux de vacances, lexique : La mer, la montagne, la campagne, les	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале или текстове,	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате дијалоге. У мањим групама	Фрон-тални рад, рад у пару	Аудио-визуелна, комуни-кативна	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у

прошло време од садашњег Опише у пар реченица активности у току лета користећи садашње и прошла времена Напише писмо или страницу дневника са летовања Исказује трајање неке радње	Путовања, Превозна средства Лекција 3	villes et les pays étrangers , les colonies de vacances, les camps de jeunes, les sports les transports, Formation du passé composé et de l`imparfait des verbes pronominaux elles se sont baignées pendant, durant, des journées, des heures	осмишљава активнности, формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	(од 2 до 4) читају и понављају дијалог. Питају усмено једни друге о активно-стима у току лета користећи прошло време. Пишу мејлове у којим описују свој распуст који ће бити изложени на паноу у учионици	рад у малим групана	усмере-ност на исходе		мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини пројекта
Ученик ће бити у стању да Разуме аудио запис праћен илустрацијама Набраја шта се налази у неком делу града, које установе културе и општег значаја ту налазе Тражи обавештења и даје одговоре у вези где се нека радња , сустанова налази Описује где се	Описивање неког дела Града и шта се у њему налази, јавне установе, радње, паркови Давање налога како стићи до неког места Лекција 4	Le lexique lie à la ville et aux établissements Il va au parc, il va à la piscine, Il vient de l`école, du bureau, de la poste L`impératif Tournez, continuez, traversez Les prépositions de lieu : à côté de, en face de , à droite ,à gauche	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате текстове. У мањим групама (од 2 до 4) читају и увежбавају тек-стове. Описују усмено где се која улица или установа налази на плану . Питају како да дођу до неког места и упућу друге.	Фрон-тални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуни-кативна усмере-ност на исходе	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Географија	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање

нека установа налази у односу на друге		, devant , derrière, entre, dans, sur, sous,		Израда паноа: Град мојих снова Мини пројекат				
Биће у стању да Разуме опис стана, куће и просторија Именује просторије у стану Опише величину стана или просторија Повезује активнсоти са просторијама Набраја који намештај се у којој просторији налази Опише своју собу и намештај у њој Набраја чланове своје шире породице	Место становања, просторије у стану или кући намештај Чланови шире породице, ујаци, тетке, браћа и сестре од тетке... Лекције 5 и 6	Lexique Les pièces d`un appartement, les activités liées à ces pièces : Je dors dans, je regarde la télé au salon.. Les adjectifs : grand, petit, minuscule, immense, clair Les meubles dans les diffeéentes pièces Les membres de la famille : les cousins et cousines l`oncle et la tante, le neveu, la niece, le fils , la fille, le petit-fils la petite fille	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира илустрације, текстове, осмишљава активности формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате дијалоге. У мањим групама читају и понављају дијалоге. Описују свој стан усмено, цртају план стана. У мејлу описују га. Усмено и писмено описује своју собу Представља и даје одговоре о члано-вима своје шире породице . Израда паноа Породице	Фронтални рад, рад у пару рад у малим групана тимске рад	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на исходе пројектна настава	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Техничко образовање	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање
Биће у стању да Разуме дијалоге у којима се ради о свакодневним ситу-ацијама Даје налоге и	Екологија: Како рециклира-њем снањи-ти загађење	Le lexique : le tri, les déchets, la poubelle, le recyclage, le papier, les bouteilles le	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира текстове,	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате мини дијалоге. У мањим	Фронтални рад, рад у пару	Аудио-визуелна, комуникативна	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Биологија	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у

савете користћи заповедни начин Исказује своје предлоге како сачувати природу и човека од загађења Опише како се добијају рециклирани производи	Однос према природи и живим врстма, окружењу Лекција 7	verre, les jour-naux, les canettes L`impératif : Recyclez, ne polluez plus, triez, jettez, Plantez, cessez La négation Ne…plus, ne.. jamais, ne …. rien, ne….personne L`article partitif : Avec du plastique on produit des jouets	вежба-ња формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	групама цитају и понавља ју. Описују усмено и писмено последице загађе ња. У сарадњи са наставником биологије предла жу решења на нивоу група. Израда паноа са предлозима.	рад у малим групана тимски рад	усмере-ност на исходе пројектна настава		мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање
Биће у стању да Разуме поруку када неко говори или када чита текст о климатским променама , о екологији уопше Предлаже решења користећи кондиционал презента Користи наглашене личне заменице	Екологија Климатске промене Угрожене врсте животиња у Савети како да се сачува Земља Лекције 8 и 9	Le lexique; les inondations, la sécheresse, la disparition des espèces animales et des plantes, la déforestation, le réchauffement global La pollution, les gaz, Le conditionnnel présent du verbe devoir : On	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира фотографије, текстове, осмишљава активности, вежбања, формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате текстове. У мањим групама (од 2 до 4) усмено читају и понавља ју. Вежбају нову лексику описују-ћи фотографије са последицама загађења. Изложба	Фрон-тални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуни-кативна усмере-ност на исходе пројектна настава	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Биологија	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање

Разуме изразе који се односе на промене у природи Пева песму о заштити земље		devrait.. Je devrais,il faudrait Les pronoms toniques : Il va au zoo avec nous, moi, eux, elles, vous…	потигнућа, планира усмене и писмене провере	радова у којима ученици дају предлоге како сачувати планету, израда зидних новина-мини пројекат				
Биће у стању да Разуме изказе који се односе на неку прославу Постави питања у вези неког догађаја Да одговори на таква питања Постави питања на два или више начина Да говори о будућим активностима користећи блиско будуће бреме Да говори о својим осећањима и осетима	Прославе, дружења, Тражење информација и давање истих Описивање будућих активности Исказивање осећања Лекција 10	L`interrogation Tu vas à la boum? Est-ce que tu vas à la boum ? Vas-tu à la boum ? Qui vient ? Qu`est-ce que tu cherches ? Où est-ce que tu vas ? Tu vas où ? Quand est-ce que vous partez ? Combien de livres tu as ? Pourquoi elle crie ? Comment tu t`appelles ? Le futur proche On va danser	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају цртеже који прате дијалоге. У мањим групама читају и понављају те дијалоге. Помоћу усмених и писаних вежбања користе упитне реченице, речи и интонацију. Говоре и пишу о својим плановима мини пројекат. Описују како се осећају, шта воле	Фронтални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуникативна усмереност на исходе пројектна настава	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање

Биће у стању да Разуме када неко говори или пише о својим хобијима, интересовањима, Каже и напише шта воли, шта га интересује, занима Пита неког шта воли Описује временске прилике у садашњем и будућем времену Говори о појавама и активностима у буду ћем времену	Активности у слободно време, хобији Описивање времена Описивање будућих активности Лекције 11 и 12	Le lexique: le sport, les monuments historiques, la musique la lecture, les jeux, le théâtre, les concerts J`aime le, la… Qu`est-ce que tu aimes, adores ? Le futur proche Il fera beau et chaud La météo : Il pleut, il pleuvra, il fait froid, il fera froid Il neige il neigera	Планира активности за час,налази звучне и видео материјале, бира цртеже, текстове формира групе, прати и усмерава рад ученика, бележи потигнућа, планира усмене и писмене провере	Слушају аудио записе и гледају фотограгије који прате дијалоге. У мањим групама читају и понављају те дијалоге. Описују какво је време у току године.Исказју усмено и писмено своја интересова-ња и хобије . Израда паноа Млади воле...	Фрон-тални рад, рад у пару рад у малим групана тимски рад	Аудио-визуелна, комуни-кативна усмере-ност на исходе пројектна настава	Српски језик Енглески језик Физичко васпитање Математика Биологија	Усмено испитивање Праћење и оцењивање језичких компетенција у мини дијалозима Праћење и оцењивање ангажовања у изради мини происпитивање

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИКА

СЕДМИ РАЗРЕД

ЦИЉЕВИ:

Ученици треба да стекну основну језичку писменост.
Да током наставе страног језика ученици стално стичу нове језичке садржаје.
Ученици уче како да реагују у новим и непознатим ситуацијама.
Ученици се оспособљавају да изразе своје мишљење,да га образложе и да дискутују о њима са својим саговорницима.
Ученици развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предмитне садржаје.
Ученици овладавају комуникативним вештинама, водећи рачуна о вербалним и невербалним елементима интеракција.
Осамостаљују се у учењу страног језика.

ЗАДАЦИ:

Реализација циљева кроз одговарајуће језичке активности.
Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика.
Стицање позитивног односа према другим културама и језицима уз уважавање различитости.
Неговање хуманистичких, моралних и естетских ставова.
Усвајање основних знања која омогућавају једноставну комуникацију у усменој и писменој форми.
Стицање самосталности у учењу страног језика.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	**Unité 1: Reste en forme** Leçon 1: Préparatifs Leçon 2: On fait du sport Leçon 3: Problèmes Предмети, спортски дани, здравствена заштита, празници Compléments de nom, prépositions de lieu, présent des pronominaux, passé composé	4	7	**11**
2.	**Unité 2: Profite de tes loisirs** Leçon 4: Interview Leçon 5:Soirée télé Leçon 6: Permission ou refus? Медији и култура, уметност, куповина, слободно време Passé récent, présent progressif, futur proche, propositions relatives qui, que, où	4	7	**11**
3.	**Unité 3: Prépare l'avenir** Leçon 7: Projet Leçon 8: Orientation professionnelle Leçon 9: Comparaison Град, окружење, мој дом Expression du futur et du but, il faut, devoir, il est nécessaire, comparatifs, superlatifs	4	7	**11**
4.	**Unité 4: Partage des informations** Leçon 10: Souvenirs Leçon 11 :Faits divers Leçon 12 : Dégradations Слободно време, блиско окружење, школа Imparfait, passé composé, expression des habitudes et da la duré	4	6	**10**
5.	**Unité 5: Affirme-toi** Leçon 13: Vacances utiles Leçon 14 : Pour ou contre Leçon 15 : Attention danger Породица, блиско окружење Conditionnel présent, expression de la fréquence, pronoms indéfinis	4	6	**10**

6.	**Unité 6: Voyage dans un pays francophone** Leçon 16 : Perdus Leçon 17 : Paysages Leçon 18 : Surprises Знаменитости франкофоних земаља, окружење, исхрана, временске прилике Expression de l`espace, expression de la cause et de la conséquence	4	7	**11**
7.	Писмени задатак	/	6	**6**
8.	Контролни задатак	/	2	**2**

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ		ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ РАДА		КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
			наставници	**ученици**				
1.	**Школа** Заједничке активности и интересовања у школи. Распоред часова, недељна оптерећеност	Презентативи и њихове допуне: c'est/ce sont/ce n'est pas/ce ne sont pas/voici/voila/il y a/il n'y a pas (de/d') Средства за наглашавање реченичних делова: c'est... qui/c'est…que Средства за исказивање погодбе: Si Наглашене личне заменице после предлога Наглашене личне заменице после позитивног императива Вредности одређеног члана Посесиви (заменице): le mien/la mienne, le tien/la tienne, le	Планирање садржаја, средстава и метода рада Презентирање садржаја Омогућавање примене стечених вештина Стварање прилика за учење Мотивисање ученика и подржавање и развијање њихових интересовања Објашњавање граматичких или лексичких јединица. Оспособљавање ученика слабијих језичких способности и могућности да	Интерактивно учење Кооперативно учење Рад у паровима Рад у групи Слушање и реаговање на захтеве наставника Одговарање на питања у вези са текстом Писање краћих текстова Читање, писање, понављање, одговори на питања Превођење, слушање	Индивидуални рад Рад у пару Фронтални рад Тимски рад	Партиципативне методе Интерактивне методе Игре Песме Амбијентално учење	Српски језик Енглески језик Географија Историја Биологија/Екологија Информатика Ликовна култура Музичка култура Физичко васпитање Грађанско васпитање Стицање свести о значају сопственог језика и културе у контакту с француским језиком. Обрадом сличних тема током учења првог страног језика (енглеског), поспешује се стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о	Израда одговарајућих вежби из уџбеника и радне свеске (писмено и усмено) Разговор Израда тестова Контролне вежбе Писане вежбе Праћење индивидуалног напредовања ученика Мини пројекти (по мањим и већим групама) Израда домаћих задатака Залагање ученика на часу
2.	**Породица и блиско окружење** Обавезе у кући, подела посла, куповина животних намирница. Кућни љубимци и обавезе према њима							

3.	**Мој дом** Уређење простора у којем се живи; Становање-кућа, блок, насеље, село, град. **Здравствена заштита**	sien/la sienne Средства за исказивање временских односа: а) предлози: dans, depuis, израз: il y a б) исказивање симултаности и будућности у прошлости Парцијално директно и индиректно питање Место придева: petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais Промена значења неких придева у зависности од места: un grand homme/un homme grand, un brave homme/un homme brave Средства за исказивање просторних односа: а) прилошки и други изрази: par terre, au milieu, au centre, dehors, dedans	усвоје одређене технике самосталног учења Синтеза наставних, лексичких и граматичких јединица				језичком богатству ужег и ширег окружења. Проширивање географских и историјских знања о Француској.	
4.	**Исхрана** Оброци, омиљена храна, здрава храна Навике у исхрани земље чији се језик учи							
5.	**Куповина** Обраћање и учтиве форме у обраћању. Одевни предмети. Прикладно одевање							

6.	**Окружење** Обраћање и учтиве форме у обраћању. Годишња доба, дани у недељи, временске прилике	б) прилошке заменице en/y Изостављање члана: натписи, врсте производа, спискови, испред именице у позицији атрибута Демонстративи (заменице): celui-ci/là, celle-ci/là, као одговор на питање lequel/laquelle Квантификатори**:** un peu de, beaucoup de, pas assez de, assez de, trop de Реченични модалитети: негација инфинитива, интерогација, инверзија (рецептивно): Avez-vous compris? Индикатив: презент, сложени перфект, имперфект, футур I индикатива, као и перифрастичне конструкције:						
. 7.	**Медији и култура** Музика, тв, спортске активности, посете, хуманитарне акције							
8.	**Екологија** Развијање позитивног односа према животној средини							

9.	**Слободно време** Слободне активности, изласци, посете и сл.	блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост il faut que, je veux que, j'aimerais que + презент субјунктива глагола прве групе презент кондиционала императив (рецептивно) облици простог перфекта треће лице једнине и треће лице множине (рецептивно)						
10.	**Знаменитости и култура земље чији се језик учи**							

НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	**БРОЈ ЧАСОВА**		
	ДОДАТНА НАСТАВА	ДОПУНСКА НАСТАВА	СВЕГА
Граматичке партије, вокабулар, цивилизација и занимљивости	36	36	72

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИКИ

ОСМИ РАЗРЕД

ЦИЉЕВИ

Циљ наставе страног језика у основном образовању јесте развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости. Кроз наставу страног језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика у контакту са другим језицима и културама.

ЗАДАЦИ

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходног разреда. На крају осмог разреда ученик треба да препозна интонације које показују различита емотивна стања, разуме једноставна објашњења непознатих речи помоћу већ познатог вокабулара, разуме кратке дијалоге од једног минута, разуме саговорника у телефонском разговору. Ученик треба да спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике, поставља питања предвиђена програмом, а која се односе на обрађени садржај, у неколико реченица да исприча садржај дијалога или наративног текста. Што се тиче писаног изражавања, ученик треба да пише кратке саставе, пише краће целине на основу датих елемената и искаже своје мишљење о теми, пише краћа неформална писма.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	Module 0 : Révision gramaticale du septième			7
2 .	Module 1 : Il vaut ,mieux aller chez le boulanger que chez le médecin	7	7	14
	Leçon 1 :Attention les yeux!			
	Leçon 2 : Qu'est-ce qu'on mange ?			
	Leçon 3 : La santé vient en mangeant			
	Здравље и здрава исхрана , развијање свести о правилној исхрани			
3 .	Module 2 :Etre libres et égaux	**5**	**6**	**11**
	Leçon 4 : L'argent de poche			
	Leçon 5 : La mixité à l'ecole			

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
	Leçon 6 : La discrimination			
	Слободно време, школа ,толеранција			
4.	Module 3 :Constater par soi meme	5	8	13
	Leçon 7 :Les amis sur intenet			
	Leçon 8 :Les ados vues par eux- memes			
	Leçon9 :Le prix Nobel de littérature			
	Сналажење у раду са компјутром, употреба интернета ,мода и одевање			
5 .	Module 4 :Vouloir, c'est pouvoir	6	9	15
	Leçon 10 :Pour ouvrir le débat			
РЕДНИ БРОЈ	**НАСТАВНЕ ТЕМЕ**	**БРОЈ ЧАСОВА**		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
	Leçon 11 :C'est quoi , ton signe ?			
	Leçon 12 :Les Français, ici et ailleurs			
	Европа, навике и обичаји других земаља, забава и хороскоп, језичке специфичности појединих франкофоних ремаља			
6.	Писмени задатак		**6**	**6**
7.	Контролне вежбе		2	2

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ		ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
			наставници	ученици			
1.	**Школа** Заједничке активности и интересовања у школи.	Презентативи и њихове допуне: c'est/ce sont/ce n'est pas/ce ne sont pas/voici/voila/il y a/il n'y a pas (de/d') Присвојни придеви Сажети члан Одричнно питање ,одговор са oui, non, si Личне заменице Директни објекат Le, la, les Средства за исказивање временских односа: а) предлози: dans, depuis, израз: il y a Мушки и женски род придева Компаратив придева Суперлатив Деони члан du, de la, de l', des у потврдној реченици и de у одричној Средства за исказивање просторних односа: а) прилошки и други изрази: par terre, au milieu, au centre, dehors, dedans	Планирање садржаја, средстава и метода рада Презентирање садржаја Омогућавање примене стечених вештина Стварање прилика за учење Мотивисање ученика и подржавање и развијање њихових интересовања Објашњавање граматичких или лексичких јединица. Оспособљавање ученика слабијих језичких способности и могућности да усвоје одређене технике самосталног учења Синтеза наставних, лексичких и граматичких	Интерактивно учење Кооперативно учење Рад у паровима Рад у групи Слушање и реаговање на захтеве наставника Одговарање на питања у вези са текстом Писање краћих текстова Читање, писање, понављање, одговори на питања Превођење, слушање	Индивидуални рад Рад у пару Групни рад Фронтални рад Тимски рад Интерактивне методе Игре Песме Амбијентално учење	Српски језик Енглески језик-поређење са грматиком Географија – франкофоне земље Метеоролошке прилике Историја-период Просвећености Биологија/Екологија Здрава исхрана,заштита животне средине Информатика- Ликовна култура Музичка култура-уметнички правци Физичко васпитање-спортови и бављење спортом Грађанско васпитање-толеранција и уважавање различитости	Израда одговарајућих вежби из уџбеника и радне свеске (писмено и усмено) Разговор Израда тестова Контролне вежбе Писане вежбе Праћење индивидуалног напредовања ученика Мини пројекти (по мањим и већим групама) Израда домаћих задатака Залагање ученика на часу
2.	**Породица и блиско окружење** Обавезе у кући, подела посла, куповина животних намирница.						
3.	**Мој дом** Уређење простора у којем се живи; Становање-кућа,						

4.	блок, насеље, село, град. **Здравствена заштита Исхрана** Оброци, омиљена храна, здрава храна Навике у исхрани земље чији се језик учи	b) прилошке заменице EN и Y Упитни облик : Интонација, инверзија и са est-ce que? Негација са ne, n' /pas, personne, plus, rien Повратни глаголи Квантификатори**:** un peu de, beaucoup de, pas assez de, assez de, trop de + придев Индикатив: презент, сложени перфект, , блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост il faut que, je veux que, j'aimerais que + презент субјунктива глагола прве групе презент кондиционала императив (рецептивно) Средства за исказивање логичких односа:узрок,последица, опозиција.	јединица			Међу људима Стицање свести о значају сопственог језика и културе у контакту с француским језиком. Обрадом сличних тема током учења првог страног језика (енглеског), поспешује се стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења. Проширивање географских и историјских знања о Француској.	
5.	**Куповина** Обраћање и учтиве форме у обраћању. Одевни предмети. Прикладно одевање						
6.	**Окружење** Обраћање и учтиве форме у обраћању.						

7.	**Медији и култура** Музика, тв, спортске активности, посете, хуманитарне акције						
8.	**Екологија** Развијање позитивног односа према животној средини						
9.	**Слободно време** Слободне активности, изласци, посете и сл.						
10.	**Знаменитости и култура земље чији се језик учи**						

НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	БРОЈ ЧАСОВА		
	ДОДАТНА НАСТАВА	ДОПУНСКА НАСТАВА	СВЕГА
Граматичке партије, вокабулар, цивилизација и занимљивости	34	34	
БРОЈ ЧАСОВА	око 34	око 34	око 68

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ и задаци- циљ васпитно образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.
Задаци:
Настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина ,светлина ,боја ,положаја облика у природи; развијање памћења ,повезивање опажајних информација ,што чини основу за визуелно мишљење;
Стварање услова да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовног –визуелног изражавања.
Развијање способности за препознавање традиционалне, модерне ,савремене уметности;
Развијање ученикових потенцијала у области ликовности и визуелности , те помагање у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
Развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
Стварање интересовања и потребе за посећивањем изложби , галерија, музеја и чување културних добара;
Да ученици осетљивост за ликовне и визуелне вредности које стичу у настави примењују у раду и животу;
Развијање моторичких способности ученика.

ПЕТИ РАЗРЕД – оперативни задаци :
Поступно оспособљавање ученика за ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања, линије, облика, орнамента, луминообјекта и колажа, визуелног споразумевања и дизајна употребних предмета;
Даље развијање код ученика способности обликовања , конструисања и комбинаторике;
Поступуно развијање психолошких способности ученика за визуелно меморисање и предочавање;
Проширивање сазнања и искуства ученика у коришћењу средстава и материјала ликовног изражавања и обликовања;
Упознавање основа архитектуре, дизајна и визуелних комуникација;
Омогућавање ученицима да се лакше укључују у рад и утицање на развијање њиховог активног односа према актуелним питањима заштите и унапређења човекове природне и културне средине;

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Увод у ликовну културу	• Компетенције за целоживотно учење • Естетичке компетенције • Комуникација • Решавање проблема	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства	**Ученик:** • **разуме** и у свом раду **примењује** стечена знања о композицији, ликовним елементима и ликовним техникама; • **разуме** и **разматра** у групи значај уметничког наслеђа; • **разуме** и адекватно **примењује** појмове који се односе на установе културе и уметничка занимања; • **анализира** у групи значај установа културе; • **описује** занимања на пољу уметности.
2.	Линија			**Ученик:** • **описује** линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; • **пореди** утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; • **гради** линије различитих вредности **комбинујући** материјал, угао и притисак прибора/материјала; • **користи** одабране садржаје као подстицај за **стварање** оригиналних цртежа; • **црта** разноврсним прибором и материјалом **изражавајући** замисли, машту, утиске и памћење опаженог; • **разматра**, у групи, како је учио/ учила о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;

			(медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других	• **исказује** своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности.
3.	Облик			**Ученик:** • **пореди** облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; • **гради** апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; • **наслика** реалне облике у простору самостално **мешајући** боје да би добио/ла жељени тон; • **обликује** препознатљиве тродимензионалне облике **одабраним** материјалом и поступком; • **преобликује** предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; • **комбинује** ритам, линије и облике **стварајући** оригиналан орнамент за одређену намену; • **објасни** зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; • **разматра**, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; • **исказује** своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно.
4.	Ритам			**Ученик:** • **описује** ритам који **уочава** у природи, окружењу и уметничким делима; • **пореди** утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма;

				• **гради** правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; • **користи**, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за **стварање** оригиналног визуелног ритма; • **разматра**, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; • **прави**, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; • **исказује своје мишљење** о томе зашто људи стварају уметност.
5.	Визуелно споразумевање			**Ученик:** • **пореди** различите начине комуницирања од праисторије до данас; • **обликује** убедљиву поруку **примењујући** знања о ритму, линији, облику и материјалу; • **изражава** исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; • **тумачи** једноставне визуелне информације; • **објашњава** зашто је наслеђе културе важно.

ШЕСТИ РАЗРЕД

Оперативни задаци :
Ученици треба да развијају ликовно естетски сензибилитет за :
Спонтани ритам бојених мрља, линија и светлина; визуелно споразумевање, текстуру, светлину, боју и свет уобразиље у ликовним делима.
Да покажу способност и интересе за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција.
Да посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
Да развијају љубав према ликовном наслеђу;
Да се оспособе за стваралачко преношење визуелно ликовних искустава за унапређење културе живљења.

Р.БР.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	БОЈА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из	*користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; *користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу; изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; *опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; *разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ***именује, описује и показује сензитивност** за основне, изведене, хроматске и ахроматске боје у окружењу и уметности; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** основне, изведене, хроматске и ахроматске боје; ***примењује** стечена знања о својствима и врстама боја у, окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака; ***повезује** стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и **примењује** их у ликовном раду; ***развија** стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; *самостално **примењује** темперу и колаж као сликарске технике, **експериментише** и **истражује** њихове изражајне могућности у сопственом раду; ***осмишљава** и **ствара** креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду. ***именује, описује и показује сензитивност** за различите односе боја у окружењу и уметности; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** комплементарне парове боја; *самостално **примењује** темперу, воштани и суви

			визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других	пастел као сликарске технике, **експериментише** и **истражује** њихове изражајне могућности комбинујући их у сопственом раду; *самостално **примењује** технике сликања на текстилу, **експериментише** и **истражује** њихове изражајне могућности у сопственом раду; ***показује инвентивност** кроз изражавање нових ликовних односа. ***именује и описује** основне појмове из области ранохришћанске и византијске уметности; **посматра**, **опажа** и **уочава** улогу боја и колористичких односа у делима која припадају ранохришћанској и византијској уметности; ***примењује** стечена знања о ранохришћанској и византијској уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених боји;
2.	БОЈА И СВЕТЛИНА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** **На крају часа ученик ће бити у стању да:** *користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; *користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу; *обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу; *изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; *опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; *разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ***именује, описује и показује сензитивност** за појмове светлина и сенка; ***именује, описује и показује сензитивност** за светло-тамни контраст; ***наводи примере** светлине / сенке у окружењу и **тумачи** их;

				***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** различите изворе светлости, као и бачене и сопствене сенке; ***примењује** стечена знања о светлости и сенкама у окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака; ***повезује** стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и **примењује** их у ликовном раду; ***развија** стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; *самостално **примењује** и **комбинује** различите ликовне технике и материјале, **експериментише** и **истражује** њихове изражајне могућности ликовног подручја обликовање различитих материјала; ***осмишљава** и **ствара** креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; *показује **инвентивност** кроз изражавање нових ликовних односа, **одступа** од постојећег и утврђеног и **тежи** промени. ***именује, описује и показује сензитивност** за светло-тамни контраст; ***наводи примере** светло-тамног контраста у окружењу и **тумачи** их; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** различите контрасте светлина у окружењу и уметности; ***примењује** стечена знања о светло-тамном контрасту у окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака; утврђеног и **тежи** промени ***именује, описује и показује сензитивност** за графичке технике и типове штампе;

				***посматра, опажа** и **уочава** улогу светло-тамног контраста у делима реализованим у графичким техникама; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите односе светлина и светло-тамне контрасте, као и њихово дејство на посматрача; ***примењује** стечена знања о светло-тамном контрасту приликом решавања проблемских задатака кроз израду графике; ***именује, описује и показује сензитивност** за појмове градација светлости и волумен; ***наводи примере** дејства светлости на боју и карактер облика у окружењу и **тумачи** их; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** различите примере градације светлости и волумена у окружењу и уметности; ***примењује** стечена знања о градацији светлости и волумену у окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака;
3.	ТЕКСТУРА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** *користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; *прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; *изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; *опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; *разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ***именује, описује и показује сензитивност** за различите врсте текстура;

				***наводи примере** различитих текстура у природи и уметничким делима и **тумачи** их; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** различите врсте текстура у природи и уметности; ***примењује** стечена знања о текстури и врстама текстура приликом решавања проблемских задатака; ***повезује** стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и **примењује** их у ликовном раду; ***развија** стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; *самостално **примењује** туш као цртачку технику и материјал, **експериментише** и **истражује** његове изражајне могућности у сопственом раду; ***осмишљава** и **ствара** креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; *показује **инвентивност** кроз изражавање нових ликовних односа, **одступа** од постојећег и утврђеног и **тежи** промени. ***именује, описује и показује сензитивност** за различите врсте материјала и фактура у сликарству; ***наводи примере** различитих материјала коришћених у креирању сликарских дела и **тумачи** их; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** различите врсте фактура сликарских дела;

				***примењује** стечена знања о материјалима и фактури приликом решавања проблемских задатака; ***именује, описује и показује сензитивност** за различите врсте материјала и фактура; ***наводи примере** различитих материјала коришћених у креирању уметничких дела и **тумачи** их; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** различите врсте фактура уметничких дела; ***именује, описује и показује сензитивност** за различите врсте материјала и фактура у вајарству; ***наводи примере** различитих материјала коришћених у креирању вајарских дела и **тумачи** их; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** различите врсте фактура вајарских дела; ***именује, описује и показује сензитивност** за технике фротаж, гратаж и зграфито; ***посматра, опажа** и **уочава** улогу текстуре у делима изведеним у техникама фротаж, гратаж и зграфито; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите врсте текстура и њихова дејства на посматрача; ***примењује** стечена знања о текстури приликом решавања проблемских задатака кроз прављење фротажа и гратажа;

				***именује и описује** основне појмове из области исламске уметности; ***посматра**, **опажа** и **уочава** улогу текстуре у делима која припадају исламској уметности; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите врсте текстура и њихова дејства на посматрача; ***примењује** стечена знања о исламској уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених текстури; ***именује и описује** појмове: текстура, текстуре у природи и уметничким делима; слојевито, лазурно и пастуозно сликање; ***наводи примере** усвојених појмова из окружења, **тумачи их, упоређује** и **анализира** њихова значења; *активно **посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** предмете, бића и појаве; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје*ставове, мисли и осећања; ***показује** радозналост и спремност да **поставља питања**, **критикује**, **дискутује** у односу на тему, односно ликовни проблем;
4.	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација		**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** *користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; *изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; *опише свој рад, естетски доживљај простора,

		Решавање проблема Сарадња		дизајна и уметничких дела; *разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ***именује, описује и показује сензитивност** за појмове машта, фантазија и уобразиља; ***наводи примере** употребе маште и фантазије у ликовним делима и **тумачи** их; ***именује и описује** основне појмове из области уметности ренесансе у земљама северне Европе; ***посматра**, **опажа** и **уочава** улогу маште и имагинације у делима која припадају уметности ренесансе; ***именује, описује и показује сензитивност** за технику фото-колаж / папир-маше; ***посматра, опажа** и **уочава** улогу маште, фантазије и уобразиље у делима изведеним у техници фото-колаж / папир-маше; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите мотиве из митологије и легенди, и њихову улогу у уметничким делима; ***примењује** стечена знања о уобразиљи у ликовној уметности приликом решавања проблемских задатака кроз прављење фото--колажа, папир-машеа; ***посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** улогу маште, фантазије и уобразиље у ликовним делима; ***примењује** стечена знања о машти, фантазији и уобразиљи у уметности приликом решавања проблемских задатака; ***повезује** стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и **примењује** их у ликовном раду; ***развија** стратегије проналажења разних решења у

				сопственом раду; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; *самостално **примењује** и **комбинује** различите ликовне технике и материјале, **експериментише** и **истражује** њихове изражајне могућности; ***осмишљава** и **ствара** креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; *показује **инвентивност** кроз изражавање нових ликовних односа, **одступа** од постојећег и **тежи** променама; ***проналази** необичне, смешне, парадоксалне углове посматрања познатих појава. ***именује и описује** основне појмове из области уметности ренесансе у земљама северне Европе; ***посматра**, **опажа** и **уочава** улогу маште и имагинације у делима која припадају уметности ренесансе; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите мотиве из маште и имагинације, и њихову улогу у уметничким делима из доба ренесансе; ***примењује** стечена знања о уметности ренесансе приликом решавања проблемских задатака посвећених машти и имагинацији; ***именује и описује** појмове: машта, фантазија, уобразиља и уобразиља у ликовној уметности; ***наводи примере** усвојених појмова у окружењу и уметности, **тумачи их, упоређује** и **анализира** њихова значења; *активно **посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** предмете, бића и појаве; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања; ***показује** радозналост и спремност да **поставља**

				питања, **критикује**, **дискутује** у односу на тему, односно ликовни проблем; ***примењује** знања, оригиналне идеје и различите методе у дискусији и закључивању;
5.	КОМУНИКАЦИЈА	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		**На крају часа ученик ће бити у стању да:** *користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; *изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; *опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; *идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука; *разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. ***именује, описује и показује сензитивност** за различите теме и и мотиве у ликовним делима; ***наводи примере** различитих тема и мотива у ликовним делима и **тумачи** их; ***уочава**, **упоређује** и **анализира** примере визуелног споразумевања и комуникацијску улогу ликовних дела; ***примењује** стечена знања о различитим темама и мотивима у ликовној уметности приликом решавања проблемских задатака; ***повезује** стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и **примењује** их у ликовном раду; ***развија** стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; *самостално **примењује** и **комбинује** ликовну

				технику фото-колаж, **експериментише** и **истражује** његове изражајне могућности; ***осмишљава** и **ствара** креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; *показује **инвентивност** кроз изражавање нових ликовних односа, **одступа** од постојећег и **тежи** променама; ***проналази** необичне, смешне, парадоксалне углове посматрања познатих појава. ***именује, описује и показује сензитивност** за различите примере примењене уметности и графичког дизајна; ***наводи примере** из области примењене уметности и графичког дизајна и **тумачи** их; ***уочава**, **упоређује** и **анализира** улогу уметности у свакодневном животу; **примењује** стечена знања о примењеној уметности и графичком дизајну приликом решавања проблемских ***именује, описује и показује сензитивност** за уметност калиграфије и типографије; ***посматра, опажа** и **уочава** комуникацијску улогу ликовних дела изведених у калиграфији и типографији; ***описује**, **упоређује** и **анализира** могућности визуелног споразумевања путем калиграфског и типографског писма; ***примењује** стечена знања о визуелном споразумевању приликом решавања проблемских задатака кроз бављење калиграфијом, типографијом и илустрацијом; задатака; ***именује и описује** основне појмове из области српске средњовековне уметности; ***посматра**, **опажа** и **уочава** комуникацијску улогу

				ликовних дела која припадају српској средњовековној уметности; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите мотиве и теме, и њихову комуникацијску улогу у делима која припадају српској средњовековној уметности; ***примењује** стечена знања о српској средњовековној уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених визуелном споразумевању и комуникацији; ***именује и описује** појмове: теме и мотиви у ликовној уметности, улога уметности у свакодневном животу, примењена уметност и дизајн; ***наводи примере** усвојених појмова у окружењу и уметности, **тумачи их, упоређује** и **анализира** њихова значења; *активно **посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** предмете, бића и појаве; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања; ***показује** радозналост и спремност да **поставља питања**, **критикује**, **дискутује** у односу на тему, односно ликовни проблем;
6.	ПРОСТОР	Компетенције за целоживотно учење Естетичке компетенције Комуникација Решавање проблема Сарадња		**По завршетку активности ученик ће бити у стању да:** *користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; *изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; *опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; *идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука; *разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити.

				***именује, описује и показује сензитивност** за технику витраж; ***посматра, опажа** и **уочава** улогу витража у уређивању ентеријера и креирању амбијента; ***описује**, **упоређује** и **анализира** могућности уређења ентеријера и стварања амбијента путем ликовних дела изведених у техници витраж; ***примењује** стечена знања о ентеријеру, амбијенту и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака кроз креирање витража; ***повезује** стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и **примењује** их у ликовном раду; ***развија** стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; *самостално **примењује** технику витраж, **експериментише** и **истражује** њене изражајне могућности у сопственом раду; ***осмишљава** и **ствара** креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; ***показује инвентивност** кроз изражавање нових ликовних односа. ***именује и описује** основне појмове из области уметности ренесансе; ***посматра**, **опажа** и **уочава** улогу амбијента у делима која припадају уметности ренесансе; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите амбијенте и начине обликовања простора, и њихову улогу у уметничким делима из доба ренесансе;

				***примењује** стечена знања о уметности ренесансе приликом решавања проблемских задатака посвећених креирању амбијента и обликовању простора; ***именује, описује и показује сензитивност** за појмове амбијент, архитектура и дизајн ентеријера; ***посматра, опажа** и **уочава** различите примере из области архитектуре и дизајна ентеријера; ***описује**, **упоређује** и **анализира** различите могућности креирања амбијента и уређења ентеријера; ***примењује** стечена знања о ентеријеру и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака у оквиру школског пројекта; ***именује и описује** појмове: амбијент, архитектура и дизајн ентеријера; ***наводи примере** усвојених појмова у окружењу и уметности, **тумачи их, упоређује** и **анализира** њихова значења; *активно **посматра**, **опажа**, **уочава**, **упоређује** и **анализира** продукте настале током реализације пројектног задатка; ***комуницира** и спонтано **изражава** своје ставове, мисли и осећања; ***показује** радозналост и спремност да **поставља питања**, **критикује**, **дискутује** у односу на тему, односно ликовни проблем;

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 7. РАЗРЕД

Циљеви и задаци:

Циљ образовно - васпитног рада у настави ликовне културе подстицање и развијање ученикових стваралачког мишљења и креативног изражавања као и изграђивање естетских критеријума.

Задаци су:
развијање способности ученика да опажа облике, величину, положаје и међусобне односе облика, боје, њене светлине и нијансе у природи
памћење и повезивање опажених информација као увод у визуелно мишљење
познавање техника и средстава ликовног - визуелног изражавања
развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности
развијање ученикових потенцијала у области ликовности и визуелности, те помагање у самосталном изражавању коришћењем одговарајућих техника и средстава
развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности
стварање интересовања и жеље за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара
развијање моторичких способности код ученика
развијање код ученика способности за будућа занимања
способност примењивања осетљивости за ликовне и визуелне вредности стечене у настави, у свакодневном раду и животу
стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава

Оперативни задаци у седмом разреду су:

проширивање искустава у ликовном узражавању и развијање ликовно - естетског сезибилитета за: арабеску, пропорције, простор у ликовној композицији, обједињавање покрета, игре и звука
упознавање ученика са основним елементима ликовне организације и њихово припремање за самостално и колективно (тимско) преобликовање одређеног простора
оспособљавање ученика да повезују ликовни рад са литерарним, сценским изразом, звуком и покретом - упознају вредности споменика културе и културне баштине у завичају

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1	АРАБЕСКА	1	2	3
2	ПРОПОРЦИЈЕ	1	3	4
3	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	16	4	20
4	ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА ИГРЕ И ЗВУКА	2	4	6
5	ФОТОГРАФИЈА	1	1	2

ЛИСТА СТАНДАРДА ПО НИВОИМА

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на ОСНОВНОМ – 1. нивоу:
- разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање,сликање, вајање) визуелних уметности ЛК.1.1.1.
- изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК.1.1.2.
- описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.1.3. и ЛК.1.2.3.
- описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК.1.3.1.
- зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК.1.3.2.
- познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК1.3.3.
- зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу ЛК.1.3.4.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на СРЕДЊЕМ – 2. нивоу:
- познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности ЛК.2.1.1.
- образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.1.2. и ЛК.2.2.2.
- одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.2.2.1.
- лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст ЛК.2.3.1.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на НАПРЕДНОМ – 3. нивоу:
- познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.1.
- одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.1.2. и ЛК.3.2.1.
- изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.2.2.
- користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ЛК.3.2.3.
- уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других ЛК.3.2.4.
- анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.1
- описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности ЛК.3.3.2.
- користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности ЛК.3.3.3.
- разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота ЛК.3.3.4.

-
Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном – 1. нивоу:
1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. Исказује утисак)
2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ЛК.1.2.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)
3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.

Стандарди су означени на следећи начин: скраћеница за назив предмета (ЛК – Ликовна култура); први број као ознака за ниво (1. – основни ниво, 2. – средњи ниво, 3. – напредни ниво); други број као ознака за област (1., 2., и 3.) и трећи број као редни број стандарда у одређеној области на одређеном нивоу.
Стандарди ЛК.1.1.3. и ЛК.1.2.3. се понављају. Они припадају и остварују се и у првој (1. Медији, материјали и технике визуелних уметности) и у другој области (2. Елементи, принципи и садржаји визуелних уметности). Разлог за такво понављање проистиче из специфичне, синтетичке природе учења у оквиру предмета Ликовна култура. Такође, у складу је са активностима које се спроводе на часу у оквиру којих се увек прожимају садржаји из различитих области.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем – 2. нивоу:
1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ЛК.2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)
2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...).
3. УЛОГА,РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст

Стандарди ЛК.2.1.2. и ЛК.2.2.2. се понављају. Они припадају и остварују се и у првој (1. Медији, материјали и технике визуелних уметности) и у другој области (2. Елементи, принципи и садржаји визуелних уметности).Разлог за такво понављање проистиче из специфичне, синтетичке природе учења у оквиру предмета Ликовна култура. Такође, у складу је са активностима које се спроводе на часу у оквиру којих се увек прожимају садржаји из различитих области.

ред. бр. теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1	АРАБЕСКА	Арабеска	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја,	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно проналажење	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстрати--вна, дијалошка, објашњење, метод	Српски језик, математика, биологија, историја, географија,	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење

			давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобликовање, узајамно помагање, анализа.		практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	музичка култура, физичко васпитање.	мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.
2	ПРОПОРЦИЈЕ	Пропорције	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно проналажење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобликовање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстрати--вна, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.
3	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	Компоновање величина у простору, равнотежа облика и масе у простору, равнотежа боје у простору, понављање и степеновање облика у простору, компонавање више ритмичких целина различитог значења у простору, контраст светлина ,	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно проналажење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобликовање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстрати-вна, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.

		површина и облика у одређеном простору , сродност ликовних вредности у одређеном простору						
4	ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА ИГРЕ И ЗВУКА	Обједињавање покрета игре и звука	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно проналажење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобликовање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстратив-на, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.
5	ФОТОГРАФИЈА	фотографија	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно проналажење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобликовање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстратив-на, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.

ЛИКОВНА КУЛТУРА, 8. РАЗРЕД

Циљеви и задаци:

Циљ образовно - васпитног рада у настави ликовне културе подстицање и развијање ученикових стваралачког мишљења и креативног изражавања као и изграђивање естетских критеријума.

Задаци су:
развијање способности ученика да опажа облике, величину, положаје и међусобне односе облика, боје, њене светлине и нијансе у природи
памћење и повезивање опажених информација као увод у визуелно мишљење
познавање техника и средстава ликовног - визуелног изражавања
развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности
развијање ученикових потенцијала у области ликовности и визуелности, те помагање у самосталном изражавању коришћењем одговарајућих техника и средстава
развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности
стварање интересовања и жеље за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара
развијање моторичких способности код ученика
развијање код ученика способности за будућа занимања
способност примењивања осетљивости за ликовне и визуелне вредности стечене у настави, у свакодневном раду и животу
стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава

Оперативни задаци у осмом разреду су:

оспособљавање ученика да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контрасте, јединство и доминанту у простору и ликовној композицији, слободно компоновање и фантастику
формирање навике код ученика за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена
ликовно описмењавање ученика, развијање њихових креативних способности и припремање за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања

ред. бр. теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ	Акционо сликање, ритмичко хармонијска композиција чистог односа боје и форме, систем низања скоупова тачака, линија, боја , облика, волумена према одређеној схеми	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно пронала-жење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобли-ковање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстративна, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.
2	ВИЗУЕЛНА МЕТАФОРИКА И СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Амблем , симбол , знак, персонифи-кација , алегорије , хералдика , боја , облик као симбол , пиктограми	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно пронала-жење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобли-ковање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстрати-вна, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.
3	КОНТРАСТ , ЈЕДИНСТВО И ДОМИНАНТА У ПРОСТОРУ	Контраст као средство ликовног израза , јединство као освновна вредност композиције , статично и динамично јединство , јединствои равнотежа , сродност ликовних вредности , јединство израза , доминанта као	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно пронала-жење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобли-ковање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстрати-вна, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.

		услов за повезивање разнородних елемената						
4	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА	Реални облици у нереалним односима	Прављење визуелне припреме, идентификација садржаја, давање упутстава, помоћ у реализацији, анализа и синтеза	Посматрање, опажање, уочавање, самоста-лно пронала-жење решења задатака, сликање, цртање, вајање, преобли-ковање, узајамно помагање, анализа.	Фронтални, индивидуални, групни рад, комбиновани	Демонстрати-вна, дијалошка, објашњење, метод практичног рада, истаживање, експеримент у настави.	Српски језик, математика, биологија, историја, географија, музичка култура, физичко васпитање.	Нормативно и критеријумско оцењивање, редовно извештавање, праћење мотивисаности и спремности за рад, анализа урађеног.

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА ЗА КРАЈ ДРУГОГ ЦИКЛУСАОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА – Ликовна култура

1. Основни ниво

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу:

1.1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности

ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове

ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)

1.2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.1.2.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)

1.3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода

ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)

ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...)

ЛК.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу

*Стандарди ЛК.1.1.3. и ЛК.1.2.3. се понављају. Они припадају и остварују се и у првој (1. Медији, материјали и технике визуелних уметности) и у другој области (2. Елементи, принципи и садржаји визуелних уметности). Разлог за такво понављање проистиче из специфичне, синтетичке природе учења у оквиру предмета Ликовна култура. Такође, у складу је са активностима које се спроводе на часу у оквиру којих се увек прожимају садржаји из различитих области.

2. Средњи ниво

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу:

2.1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности

ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)

2.2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт

ЛК.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)

2.3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст

*Стандарди ЛК.2.1.2. и ЛК.2.2.2. се понављају. Они припадају и остварују се и у првој (1. Медији, материјали и технике визуелних уметности) и у другој области (2. Елементи, принципи и садржаји визуелних уметности). Разлог за такво понављање проистиче из специфичне, синтетичке природе учења у оквиру предмета Ликовна култура. Такође, у складу је са активностима које се спроводе на часу у оквиру којих се увек прожимају садржаји из различитих области.

3. Напредни ниво

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу:

3.1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности

ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју

3.2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју

ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат

ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других

ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других

3.3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)

ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности

ЛК.3.3.3. користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности
ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота
*Стандарди ЛК.3.1.2. и ЛК.3.2.1. се понављају. Они припадају и остварују се и у првој (1. Медији, материјали и технике визуелних уметности) и у другој области (2. Елементи, принципи и садржаји визуелних уметности). Разлог за такво понављање проистиче из специфичне, синтетичке природе учења у оквиру предмета Ликовна култура. Такође, у складу је са активностима које се спроводе на часу у оквиру којих се увек прожимају садржаји из различитих области.

ГЕОГРАФИЈА

Пети разред

Циљеви:

Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље

Задаци:

Задаци наставе предмета *Географија* су сложени. Њиховим остваривањем ученици се оспособљавају да стичу и развијају знања и разумевања, умећа и ставове према светским и националним вредностима и достигнућима.

Оперативни задаци:

- упознавање предмета проучавања, подели значаја географије;
- стицање најосновнијих знања о васиони и васионским телима;
- стицање основних знања о Сунчевом систему;
- стицање знања о облику и величини Земље;
- стицање основних знања о кретањима Земље и њиховим последицама;
- стицање знања и вештина из области картографија;
- схватање унутрашње грађе Земље, као и распореда и постанка копна;
- стицање знања о структури и саставу атмосфере;
- разумевање потребе очувања атмосфере;
- стицање основних знања о времену и метеоролошким елементима;
- оспособљавање за коришћење географске литературе, Интернета у процесу учења.

Наставне методе и активности:

Монолошко – дијалошка (интерактивна), демонстрација

Облици рада:

Фронтални, Индивидуални, Фронтално- индивидуални

Наставна средства:

Уџбеник, Радна свеска, Географски атлас, Географске карте, Табла, Рачунар, Интернет....

Уџбеници:

- Географија за 5. разред, Београд.
- Географски атлас, ЗУНС, Београд, .

Литература за наставнике:

- Вујадин Рудић, Методика наставе географије за 5. разред, ЗУНС, Београд.
- Томислав Ракичевић, Општа физичка географија, ЗУНС, Београд, 1971.
- Рада Ситарица, Милутин Тадић, Географија за 5. разред, ЗУНС, Београд, 2001.
- Душан Дукић, Хидрологија, Научна књига, Београд, 1984.
- Ђурђица Комленовић, Пут до савременог образовања, Српско географско друштво, Београд, 2004.

Области и нивои образовних стандарда за наставни предмет Географија

Искази образовних стандарда по нивоима:

Основни, са почетним бројем 1. (очекиван за око 80% ученика)
Средњи, са почетним бројем 2. (очекиван за око 50% ученика)
Напредни, са почетним бројем 3. (очекиван за око 25% ученика)

Образовни стандарди су дефинисани за област **Физичка географија**, чињенице и везе у географском омотачу Земље у којем се додирују, прожимају и развијају Земљине сфере.

Следећи искази описују шта ученици треба да знају на **основном нивоу**:

- **ГЕ.1.2.1.** набрајају небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред;
- **ГЕ.1.2.2.**описују облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања
- **ГЕ.1.2.3.** именују Земљине сфере и препознаје њихове одлике.

Следећи искази описују шта ученици треба да знају на **средњем нивоу**:

- **ГЕ.2.2.1.** описују небеска тела и њихова кретања
- **ГЕ.2.2.2.**разликују и објашњавају географске чињенице- објекте, појаве, процесе у Земљиним сферама.

Следећи искази описују шта ученици треба да знају на **напредном нивоу:**

- **ГЕ.3.2.1.** препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања
- **ГЕ.3.2.2.** објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу и наводи мере за његову обнову и унапређивање.

.

Корелација:

Српски језик: Све тематске целине кроз форму есеја, приче и извештаја;

Ликовна култура: Све тематске целине: линија, форма, боја;

Математика: Васиона и Земља;

Биологија: Планета Земља, унутрашња грађа, ваздушни омотач Земље;

Историја: Постанак Земље;

Информатика: Све тематске целине, употреба рачунара.

Глобална структура годишњег програма

ГЕОГРАФИЈА – 5. разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ				
Рб. теме	**Назив теме**	**увод обрада**	**остали облици**	**укупно**
•	**УВОД**	1		1
•	**ВАСИОНА И ЗЕМЉА**	4	2	6
•	**ПЛАНЕТА ЗЕМЉА**	18	11	29
укупно:		23	13	36

ОБЛАСТ/ ТЕМА		ИСХОДИ По завршеној области/ теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА		-повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком -на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека -разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи	Зашто учимо географију? Одговорност човека према планети Земљи
ВАСИОНА		-разликује појмове васиона,галаксија,Млечни пут,Сунчев систем,Земља -објасни структуру Сунчевог система и положај Земље у њему -разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике -одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене -искаже свој став и аргументовано дискутује о постојању још неких облика живота у васиони	Васиона ,галаксија,Млечни пут,звезде ,сазвежђа Сунчев систем: Сунце, планете,Сателити,Месец,месечеве мене,астероиди,комете,метеори
П Л А Н Е Т А	Облик Земље и структура њене површине	-опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику -опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана	Облик и димензије Земље,распоред копна и воде на Земљи.

З Е М Љ А		-објасни деловање Земљине теже на географски омотач	

	Земљина кретања	-разликује и објашњава Земљина кретања и њихове последице	Ротација Земље и последице ротацијеЧсмена обданице и ноћи,привидно кретање Сунца,локално време Револуција Земље и последице револуције:неједнака дужина обданице и ноћи током године,смена годишњих доба,календар,топлотни појасеви
	Унутрашња грађа и рељеф Земље	-разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже,унутрашња топлота Земље) -наведе спољашње силе (ветар,вода) Земље -опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам,земљотреси,набирање и раседање) -разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији -наведе поступке које ће предузети за време земљотреса -опише процесе вулканске ерупције и њене последице -разликује основне врсте стена,описује њихов настанак и наводи примере за њихову примену -објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину -разликује ерозивне и акомулативне процесе -наведе примере деловања човека на промене у рељефу (бране,насипи,копови)	Постанак и унутрашња грађа Земље,литосферне плоче: кретање плоча,промена положаја континената Вулканизам и земљотреси: елементи,настанак,зоне појава у свету и Србији,последице и шта радити у случају земљотреса Стене :магматске,седиментне,метаморфне Обликовање рељефа процесима набирања и раседања,планине и низије Обликовање рељефа дејством воде(радом река,таласа,леда,растварање стена) и ветра Човек и рељеф(позитиван и негативан утицај)
	Ваздушни омотач Земље	-опише структуру атмосфере -наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (втрови,падавине,облаци,загревање ваздуха..) -разликује појам времена од појма климе -наведе климатске елементе и чиниоце -графички представи климатске елементе (кардиодијаграм) користећи ИКТ -користи дневне метеоролошке извештаје у медијим и планира	Атмосфера (састав, структура и значај) Време и клима:климатски елементи и појаве (температура,притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар) Климатски чиниоци, основни типови климе Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу)

		Своје активности у складу са њима -наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања -наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека(екстермне температуре и падавине,град,гром,олуја)	
	Воде на Земљи	-проналази на географској карти океане,већа мора,заливе и мореузе -наводи својства морске воде -прави разлику између речне мреже и речног слива -наводи елементе реке (извор,ушће, различити водопади на речном току) -разликује типове језерских басена према настанку -наводи узроке настанка поплава и бујица и објашњава последице њиховог дејства -наводи поступке који ће се предузети за време поплава и након ње -наводи примере утицаја човека на загађење вода и предвиђа последице таквог понашања	Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост,температура,боја,провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима, осека, морске струје) Воде на копну.подземне воде и извори, реке, језера и ледници Човек и вода-поплаве и бујице, заштита вода од загађења
	Биљни и животињски свет на Земљи	-повеже климатске услове са распросзтрањеношћу живог света на Земњи -наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима -опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста +наведе примере за заштиту живог света на Земљи	Хоризонтални и вертикални распоред биљног и животињског света на Земњи Угроженост и заштита живог света

ГЕОГРАФИЈА

6. разред

Циљеви:

Циљ изучавања наставног предмета *Географија* је усвајање знања о природно-географским и друштвено-географским објектима, појавама, процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне слике о свету у целини и месту и улози наше државе у свету.

Задаци:

Задаци наставе географије су вишеструки. Њиховим остварењем ученици се оспособљавају да стичу знања и умења и ставове о светским и националним вредностима и достигнућима.

Оперативни задаци:

- стицање знања и вештина из области картографија;
- да упознају основне појмове из географије становништва и насеља;
- да схвате појмове природне и географске средине, географске регије;
- да стекну основна знања о привреди, подели и развоју привреде;
- да упознају најважније међународне организације и интеграцијске процесеу Европи и свету;
- да упознају најважније природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених држава и регија;
- да самостално користе географску катру као извор информација;
- да се оспособе да самостално користе географску литературу и други материјал ради лакшег савладавања наставног градива;
- да поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој нацији;
- да упознају и поштују традицију и идентитет других народа, заједница и група.

Наставне методе и активности:

Монолошко – дијалошка (интерактивна), демонстрација

Облици рада:

Фронтални, Индивидуални, Фронтално- индивидуални

Наставна средства:

Уџбеник, Радна свеска, Географски атлас, Физичко-географске карте регија Европе, Табла, Рачунар, Интернет....

Уџбеници:

- Географија за 6. разред, Др Снежана Вујадиновић,Др Рајко Голић, Др Дејан Шабић, Логос, Београд, 2019.
- Радна свеска за 6. разред, Др. Снежана Вујадиновић, Др. Дејан Шабић, Мр Наташа Бировљев , Логос, Београд, 2019.
- Географски атлас, група аутора, ЗУНС, Београд, 2005.

Литература за наставнике:

- Милорад Васовић, Регионална географија, БИГЗ, Београд, 1971.
- Петар Влаховић, Народи и етничке заједнице света, Вук Караџић, Београд, 1984.
- Душан Брезник, Демографија, Научна књига, Београд, 1980.
- Душан Дукић, Хидрологија копна, Научна књига, Београд, 1982.
- Анђелија Ивков, Настава географије у основним и средњим школама, Универзитет У Новом Саду, ПМФ, Департман за географију, Нови Сад, 2002.
- Војислав Радовановић, Општа антропологија, Грађевинска књига, Београд, 1959.
- Јован Ромелић, Практикум из методике наставе географије, Универзитет у Новом Саду, ПМФ, Институт за географију, Нови Сад, 1999.
- Младен Фригановић, Становништво света, Школска књига, Загреб, 1968.
- Јован Цвијић, Балканско полуострво, САНУ, Београд, 1987.

Области и нивои образовних стандарда за наставни предмет Географија

На основу процене стручњака за предмет, стручњака за научну дисциплину, консултација са наставницима и резултата емпиријског истраживања, дефинисани су образовни стандарди за предмет Географија за крај обавезног образовања и васпитања. У листи стандарда наведени су искази који описују захтевана знања и вештине ученика за предмет Географија на крају основног образовања и васпитања.

Сви стандарди у овом документу означени су на овај начин:

- **ГЕ** – скраћеница за наставни предмет Географија
- **први број** је ознака за ниво:
  1. основни ниво;
  2. средњи ниво;
  3. напредни ниво

- **други број** је ознака за област
- **трећи број** је редни број стандарда у одређеној области на одређеном нивоу

Искази образовних стандарда по нивоима:

Основни, очекује се да ће око 80% ученика постићи тај ниво;
Средњи, очекује се да ће око 50% ученика постићи тај ниво;
Напредни ниво, очекује се да ће око 25% ученика постићи тај ниво.

Образовни стандарди су дефинисани за области:

- **ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ**
- **ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА**
- **РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА**

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да знају по нивоима из области **ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:**

ОСНОВНИ НИВО- ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе
СРЕДЊИ НИВО- ГЕ.2.1.4. препознаје и објашњава географске чињенице- објекте,појаве, процесе и односе представљене моделом, сликом,графиком, табелом и шемом
НАПРЕДНИ НИВО- ГЕ.3.1.1. доноси закључке о каузалним и просторним везама географских чињеница- објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области **ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:**

ОСНОВНИ НИВО- ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред
ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране
СРЕДЊИ НИВО- ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва(природно и механичко) и структуру становништва
НАПРЕДНИ НИВО- ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области **РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:**

ОСНОВНИ НИВО- ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике

СРЕДЊИ НИВО - ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије
НАПРЕДНИ НИВО- ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе(просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости(опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије.

Праћење и вредновање наставе и учења:

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење и процењивање резултата постигнућа ученика, а у складу са Правилником о оцењинању ученика у основном образовању и васпитању. Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа знања на коме се ученик налази. Свака активност на часу служи за континуирану процену напредовања ученика. Неопходно је ученике стално оспособљавати за процену сопственог напредка у остваривању исхода предмета.
Како ниједан од познатих начина вредновања није савршен потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих могу сви да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.
На почетку школске године наставници географије треба да направе план временске динамике и садржаја оцењивања знања и умења (процењивање постигнућа) ученика водећи рачуна о адекватној заступљености сумативног и формативног оцењивања. Будући да се у новим програмима наставе и учења инсистира на функцијоналним знањима, развоју међупредметних компетенција и пројектној настави, важно је да наставници на почетку школске године добро осмисле и са ученицима договоре како ће се обављати формативно оцењивање. Оно за циљ има да укаже ученику на чему треба и колико додатно да ради, као и да развија мотивацију код ученика. У том смислу препоручује се наставницима да на нивоу стручних већа договоре

Корелација са другим наставним предметима:

Српски језик: Све тематске целине кроз форму есеја, приче, извештаја;
Математика: Картографија, математички положај Европе у целини, као и регија и држава;
Биологија: Хидросфера Европе, природне зоне, биљни и животињски свет;
Ликовна култура: Све тематске целине, цртежи(боја, линија, форма), неме карте;
Историја: Порекло европских народа, историјат европских држава;
Информатика: Све тематске целине кроз употребу рачунара у процесу учења

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
-успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса	ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	Друштвена географија, предмет проучавања и подела.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају	фронтални	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	историја	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
одређује математичко географски положај на Земљи	ГЕОГРАФСКА КАРТА	Географска/картографска мрежа. Географска ширина и географска дужина, часовне зоне.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	математика	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте	ГЕОГРАФСКА КАРТА	Појам карте и њен развој кроз историју. Елементи карте (математички, географски и допунски).	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати,	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна,	историја, математика	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности

		Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти. Подела карата према садржају и величини размера.	координира			текстуална		, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе	ГЕОГРАФСКА КАРТА	Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	математика, информатика и рачунарство	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора	СТАНОВНИШТВО	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву. Број и распоред становништва на Земљи.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	историја	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци

анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света	СТАНОВНИШТВО	Природно кретање становништва. Миграције становништва. Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	биологија	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група	СТАНОВНИШТВО	Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске. Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	биологија	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
анализира географски положај насеља	НАСЕЉА	Појам и настанак првих насеља. Положај и географски размештај	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстр	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустратив	историја	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових

		насеља.	, прати, координира	ирају		на, текстуална		активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету	НАСЕЉА	Величина и функције насеља. Типови насеља. Урбанизација. Град – унутрашња структура и односи са околним простором. Село и рурални процеси.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	-	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима	НАСЕЉА	Величина и функције насеља. Типови насеља. Урбанизација. Град – унутрашња структура и односи са околним простором. Село и рурални процеси.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	-	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци

уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности	ПРИВРЕДА	Привреда, привредне делатности и сектори привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај, туризам и географски простор. Ванпривредне делатности. Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	историја, техника и технологија	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине	ПРИВРЕДА	Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету. Концепт одрживог развоја.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	-	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци

вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету	ПРИВРЕДА	Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету. Концепт одрживог развоја.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	-	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
објасни политичко-географску структуру државе	ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Појам и настанак првих држава. Географски положај државе. Величина и компактност територије државе. Појам и функција државних граница. Главни град. Облик владавине.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	историја	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-	ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Политичко-географска карта Европе после Другог светског рата. Политичко-географска	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати,	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна,	историја	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности

географске карте света		карта света после Другог светског рата. Територијални интегритет и спорови. Интеграциони процеси.	координира			текстуална		, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
објасни како се издвајају географске регије	ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Географске регије и регионална географија.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	-	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци
илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе	ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Положај и границе Европе. Природне карактеристике Европе. Становништво Европе. Насеља Европе. Привреда Европе. Географске регије Европе.	објашњава, усмерава, појашњава, дискутује, показује, демонстрира, прати, координира	слушају, прате, дискутују, пишу, читају, демонстрирају	фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад	монолошко – дијалошка, демонстративно – илустративна, текстуална	-	посматрање, праћење ангажовања ученика, продукти ученикових активности, белешке, задовољство ученика на часу, домаћи задаци

ГЕОГРАФИЈА

7. разред

Циљизадаци

Циљнастављегеографијејестедасеосигурадасвиученицистекнубазичну језичкуинаучнуписменостиданапредујукареализацијиодговарајућихСтандардаобразовних постигнућа,дасеоспособедарешавајупроблемеизадаткеуновиминепознатимситуацијама, даизразеиобразложесвојемишљењеидискутујусадругима, развијумотивисаностзаучењеизаинтересованостзапредметнесадржаје, каоидаупознајуиразумејугеографскеобјекте, појаве, процесеизаконитостиупростору, њиховеузрочно-последичневезеиодносе, развијугеографскуписменостигеографскиначинмишљења, свестииодговорногодносапремасвомзавичају, држави, континентуисветукаоцелиниитолерантногставапремаразличитимнародима, њиховимкултурамаиначинуживота.
Задацинаставегеографијесу:
- стварањеразноврснихмогућностидакрозразличитесадржајеиобликерадатокомнаставегеографијесврха, циљевиизадациобразовања, каоициљевинаставегеографијебудуупунојмерireализовани
- упознавањеиразумевањепојаваипроцесаугеографскомомотачуЗемљеиунепосредномокружењу
- картографскоописмењавањезаупотребугеографскихкаратаустицањузнањаиусвакодневномживоту
- упознавањеосновнихгеографскиходликаЕвропе, осталихконтиненатаиразвијенихдржавасвета
- упознавањеосновнихгеографскиходликасвоједржавеидржаваунепосредномокружењу, њиховихасоцијацијаиинтеграција
- упознавањекомплементарностиирегионалнихразликасавременогсвета развијањеестетскихопажањаиосећањапроучавањемиупознавањемприроднихидругихфеноменаугеопростору
- изграђивањеиразвијањеставоваопревентиви, заштитииунапређивањуживотнесредине
- развијањенационалног, европскогисветскогидентитета
- развијањетолеранције, постојањаиприпадностимултиетничком, мултијезичком, мултикултурном ... свету
- развијањеопштекултуреиобразовања
- оспособљавањезасамосталноучењеипроналажењеинформација.

Оперативнизадаци
Ученицитребада:
- стекнузнањаобитнимприродногеографскимодликамаваневропскихконтинената, њиховихрегијаипојединихдржава
- стекнузнањаодруштвеногеографскимодликамаваневропскихконтинената, њиховихрегијаипојединихдржава
- сеоспособезапраћењеиразумевањеекономскихидруштвенихактивностиипроменаусавременомсветуињиховомдоприносуопштемразвојуинапреткучовечанства
- упознајурегионалнеразликеикомплементарностсавременогсвета;
- разумејупроблемеусавременомсвету (пренасељеност, неједнакпривредниразвој, недостатакхране, воде, енергије, минералнихсировина, еколошкипроблеми, болести, ратовиидруго)
- развијајунационалниидентитетиупознајузначајтолеранцијеумултиетничким,

мултијезичкимимултикултуралнимсрединамаусвету;
- упознајуразличитекултуреконтинената,
њиховихрегијаидржаваикрозторазвијајуопштукултуру
-
развијајужељуистичупотребузадаљеобразовањеисамообразовањесациљемдасештоуспе
шнијеукључеудаљестручнооспособљавање
-
крозрадунаставигеографијепроширујузнањаизкартографијеиоспособесезасамосталноко
ришћењегеографскекартеустицањуновихзнањаиусвакодневномживоту
-
оспособезасамосталнокоришћењегеографскелитературеиразличитографичкогиилустра
тивногматеријалауциљулакшегсавладавањанаставногградиваиоспособљавањазасамост
алнирад.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	УВОД	1		1
2.	АЗИЈА	14	7	21
3.	АФРИКА	9	5	14
4.	СЕВЕРНА АМЕРИКА	7	4	11
5.	СРЕДЊА АМЕРИКА	2	1	3
6.	ЈУЖНА АМЕРИКА	5	2	7
7.	АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	3	2	5
8.	ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	2	1	3
9.	СВЕТ КАО ЦЕЛИНА	1	1	2
	СИСТЕМАТИЗАЦИЈА			5
УКУПНО		48	44	72

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ПО ТЕМАМА

Наставни садржаји	**Основни ниво**	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
Увод	**ГЕ 1.4.1.** зна предмет проучавања,циљ и задатке регионалне географије ваневропских континената	**ГЕ 2.4.1.** разликује и именује географске дисциплине	**ГЕ 3.4.1.** разуме значај географије за општу културу и образовање
Азија-опште географске одлике	**ГЕ 1.2.1.** разликује време и климу **ГЕ 1.2.2.** зна да наведе основне природне зоне **ГЕ 1.2.3.** може да препозна и именује океане и већа мора на Земљи **ГЕ 1.3.1.** зна појмове наталитета, морталитета и природног прираштаја **ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране **ГЕ 1.4.1.** зна порекло имена Азија и зашто Азија припада континентима „Старог света" **ГЕ 1.4.2.** именује океане који запљускују обале Азије **ГЕ 1.4.3.** именује и на географској карти Азије препознаје најкрупније облике разуђености азијских обала (већа полуострва, острва, мора, заливи, мореузи) **ГЕ 1.4.4.** именује и на географској карти препознаје велике азијске реке **ГЕ 1.4.5.** зна које људске расе живе у Азији **ГЕ 1.4.6.** именује велике религије које су настале на азијском континенту	**ГЕ 2.2.1.** разликује веначне и громадне планине и може да наведе њихове одлике **ГЕ 2.2.2**. зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света на Земљи **ГЕ 2.2.3.** разликује речну мрежу,речни систем и речни слив **ГЕ 2.3.1.** на општегеографској и тематској карти моћи ће да покаже области на Земљи у који- ма су услови за живот становништва најповољнији, а у којима су неповољни **ГЕ 2.3.2.** разликује привредне делатности и привредне гране **ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти света одреди географски положај Азије и њено простирање **ГЕ 2.4.2.** разликује полуострва и острва и може да их дефинише **ГЕ 2.4.3.** зна шта су мореузи и какав је њихов значај **ГЕ 2.4.4.** именује и на географској карти Азије проналази најкрупније облике рељефа (веначне и громадне планине, висоравни, простране низије) **ГЕ 2.4.5.** именује и на географској карти проналази највиши врх и висораван,највећу низију и пустињу у Азији **ГЕ 2.4.6.** уме да на географској карти покаже просторни распоред становништва Азије	**ГЕ 3.2.1.** зна да су вулканизам и земљотреси последица рада унутршњих слиа и може да објасни последице њихове активности **ГЕ 3.2.2.** именује основне типове климе на Земљи и описује њихове одлике **ГЕ 3.2.3.** умеће да покаже на географској карти света зонални распоред биљака и животиња на Земљи **ГЕ 3.2.4**. моћи ће да објасни поделу језера према начину постанка њихових басена и значај језера **ГЕ 3.3.1.** разуме појам миграције и наводи узроке и последице миграција у свету **ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности **ГЕ 3.4.1.** разуме зашто је Азија највиши континент на свету **ГЕ 3.4.2.** разликује климатске типове према њиховим основним одликама **ГЕ 3.4.3.** наводи утицај појединих типова климе на живот и рад људи и густину насељености у појединим

			регијама Азије **ГЕ 3.4.4.** зна хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљних и животињских врста азијског континента и њихов значај (арктичка пустиња, тундра, степа, четинарска и листопадна шума, макија, тропска кишна шума (џунгла)) **ГЕ 3.4.5.** именује и на географској карти препознаје велике азијске реке,њихове сливове, пловне системе и језера и може да објасни њихов значај **ГЕ 3.4.6.** може да објасни природно и механичко кретање становништва Азије, узроке и последице високог природног прираштаја и миграција становништва **ГЕ 3.4.7.** објашњава зашто је низак степен образовања становништва у Азији **ГЕ 3.4.8.** зна основна природна богатства Азије и њихов значај за развој привреде **ГЕ 3.4.9.** уме да на географској карти Азије препозна, ограничи и наведе основне одлике сваке појединачне регије Азије и односе између регија и држава **ГЕ 3.4.10.** уме да анализира табеле и дијаграме

Југозападна Азија	**ГЕ 1.4.1.** на географској карти препознаје основне облике рељефа у југозападној Азији (планине, низије, висоравни) **ГЕ 1.4.2.** уочава на географској карти да је југозападна Азија међуконтинентални мост који повезује југоисточну Европу, североисточну Африку и јужну Азију **ГЕ 1.4.3.** именује хидрографске објекте југозападне Азије и уочава њихов географски размештај на географској карти **ГЕ 1.4.4.** зна основне одлике становништва у југозападној Азији	**ГЕ 2.4.1.** уме да одреди и опише географски положај и границе југозападне Азије на географској карти Азије **ГЕ 2.4.2.** разуме значај југозападне Азије у светском саобраћајном систему (копнени и поморски саобраћај **ГЕ 2.4.3.** може да објасни географске појмове пустиња, степа, макија и покаже на географској карти њихову распрострањеност **ГЕ 2.4.4.** може да наведе најважнија природна богатства југозападне Азије	**ГЕ 3.4.1.** може да наведе типове климе у југозападној Азији, њихове основне одлике и утицај на размештај становништва и насеља **ГЕ 3.4.2.** образлаже утицај географског положаја и рељефа на доминантност суве суптропске климе и њеног утицаја на појаву сувих речних корита и сиромаштво биљним и животињским светом **ГЕ 3.4.3.** објашњава зашто је југозападна Азија због богатства нафтом од посебног значаја за читав свет **ГЕ 3.4.4.** уме да користи различите изворе информација (Уџбеник, Приручник, научнопопуларна литература, енциклопедије, часописи, видео-запис, интернет...) и одређује њихов значај у географским сазнањима **ГЕ 3.4.5.** може да наведе најважнија природна богатства југозападне Азије и објасни њихов значај за привредни развој појединачних држава
Јужна Азија	**ГЕ 1.4.1.** препознаје на географској карти основне облике рељефа јужне Азије **ГЕ 1.4.2.** именује хидрографске објекте јужне Азије **ГЕ 1.4.3.** именује народе и религије у јужној Азији **ГЕ 1.4.4.** може да наведе најважнија природна богатства јужне Азије **ГЕ 1.4.5.** зна основне одлике Индије	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Азије одреди и опише географски положај и границе јужне Азије **ГЕ 2.4.2.** уочава контрасте макрооблика рељефа - планина на северу, низија у долинама река и висоравни на југу **ГЕ 2.4.3.** зна да основне одлике клими ове регије даје годишња смена монсуна **ГЕ 2.4.4.** може да наведе природне факторе који утичу на распрострањеност биљног и животињског света	**ГЕ 3.4.1.** разуме и објашњава географски појам Индијски подконтинент **ГЕ 3.4.2.** уочава географски размештај хидрографских објеката и особености речне мреже јужне Азије **ГЕ 3.4.3.** може да наведе основне одлике типова климе у јужној Азији и њихов утицај на размештај становништва и насеља **ГЕ 3.4.4.** објашњава значај

		ГЕ 2.4.5. објашњава географске појмове пустиња, степа, савана, џунгла и на географској карти показује њихово простирање **ГЕ 2.4.6.** зна основне одлике становништва јужне Азије (висок природни прираштај, мере популационе политике, низак образовни ниво, сиромаштво, незапосленост, миграције из села у градове и друге делове света...)	природних богатстава јужне Азије за привредни развој појединачних држава
Југоисточна Азија	**ГЕ 1.4.1.** препознаје на географској карти Азије полуострвски и острвски део југоисточне Азије и основне облике рељефа **ГЕ 1.4.2.** зна да се у овој регији налазе највеће острвске групе на свету (Малајско-филипински архипелаг) **ГЕ 1.4.3.** зна основне одлике становништва југоисточне Азије **ГЕ 1.4.4.** може да наведе најважнија природна богатства југоисточне Азије **ГЕ 1.4.5.** зна да је пољопривреда основна привредна делатност већине држава у југоисточној Азији	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Азије одреди географски положај југоисточне Азије,која се налази између два континента и два океана **ГЕ 2.4.2.** именује појаве карактеристичне за „ватрени појас Пацифика" (вулкани, земљотреси, цунами таласи **ГЕ 2.4.3.** наводи типове климе у југоисточној Азији, њихове основне одлике и утицај на размештај становништва и насеља **ГЕ 2.4.4.** разуме да ова регија има тропске одлике климе и биљног и животињског света **ГЕ 2.4.5.** може да објасни географске појмове: савана, тропска кишна шума и да покаже на карти Азије њихово простирање	**ГЕ 3.4.1.** схвата како је положај регије утицао на мешање раса, народа и култура више него у другим деловима Азије **ГЕ 3.4.2.** објашњава значај природних богатстава југоисточне Азије за привредни развој појединачних држава **ГЕ 3.4.3.** уочава да се Индонезија простире са обе стране екватора, да има екваторску и влажну тропско-монсунску климу и да се налази на путу тропских циклона – тајфуна **ГЕ 3.4.4.** разуме да је Индонезија држава у развоју са значајним природним богатствима **ГЕ 3.4.5.** уме да повезује географска знања са знањима из других наставних предмета

Средња Азија	**ГЕ 1.4.1.** препознаје на географској карти основне облике рељефа у средњој Азији **ГЕ 1.4.2.** именује хидрографске објекте средње Азије и уочава њихов географски размештај на географској карти **ГЕ 1.4.3.** зна основне одлике становништва средње Азије (природни прираштај, структуре становништва, миграције) **ГЕ 1.4.4.** може да наведе најважнија природна богатства средње Азије	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Азије одреди географски положај средње Азије и наведе њене специфичности **ГЕ 2.4.2.** наводи типове климе у средњој Азији, њихове основне одлике и утицај на размештај становништва и насеља **ГЕ 2.4.3.** моћи да објасни географске појмове пустиња, полупустиња, степа и да их покаже на географској карти Азије	**ГЕ 3.4.1.** разуме зашто је средња Азија сушна и ретко насељена **ГЕ 3.4.2.** објашњава значај природних богатстава средње Азије за привредни развој појединачних држава **ГЕ 3.4.3.** зна специфичности држава средње Азије **ГЕ 3.4.4.** познаје и уважава различитости народа и култура средње Азије и значај очувања културне баштине **ГЕ 3.4.5.** уме да повезује географска знања са знањима из других наставних предмета
Источна Азија	**ГЕ 1.4.1.** препознаје на географској карти основне облике рељефа у источној Азији **ГЕ 1.4.2.** именује хидрографске објекте источне Азије и уочава њихов географски размештај на географској карти **ГЕ 1.4.3.** зна основне одлике становништва источне Азије и разлоге примене мера за смањивање природног прираштаја становништва **ГЕ 1.4.4.** може да наведе најважнија природна богатства источне Азије **ГЕ 1.4.5.** уочава на географској карти положај Кине у средњој и источној Азији **ГЕ 1.4.6.** зна да је Кина по броју становника водећа држава у свету **ГЕ 1.4.7.** уочава положај Јапана на Далеком истоку, који обухвата четири већа и око три хиљаде мањих острва **ГЕ 1.4.8.** на политичкој карти Азије именује државе у источној Азији	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Азије одреди и објасни повољност географског положаја источне Азије на Пацифику и према континенталној средњој Азији **ГЕ 2.4.2.** може да наведе типове климе источне Азије, њихове основне одлике и утицај на хидрографију, вегетацију и размештај становништва и насеља **ГЕ 2.4.3.** може да објасни географске појмове пустиња, степа, макија, листопадна, четинарска и тропска шума и да одреди њихово простирање на карти **ГЕ 2.4.4.** схвата да на живот и рад Јапанаца утичу природне силе као што су вулкани, земљотреси и тајфуни **ГЕ 2.4.5.** схвата да Јапан спада у најгушће насељене државе света и да је становништво сконцентрисано у речним долинама, котлинама и приморју	**ГЕ 3.4.1.** објашњава значај природних богатстава источне Азије за привредни развој појединачних држава **ГЕ 3.4.2.** разуме да Кина поред пољопривреде развија индустрију и саобраћај, што утиче на степен њене привредне развијености **ГЕ 3.4.3.** зна да је Јапан природно сиромашна држава, али да је захваљујући високој технологији, продуктивности и стручној радној снази постао најразвијенија држава Азије и друга економска сила на свету, после САД **ГЕ 3.4.4.** зна специфичности држава источне Азије **ГЕ 3.4.5.** уме да користи различите изворе информација (Уџбеник, Приручник, научнопопуларна литература, енциклопедије, часописи,

			видео-запис, интернет...) и одреди њихов значај у географским сазнањима **ГЕ 3.4.6.** уме да повезује географска знања са знањима из других наставних предмета

Африка-опште географске одлике	**ГЕ 1.2.1.** разликује време и климу **ГЕ 1.2.2.** зна да наведе основне природне зоне **ГЕ 1.2.3.** може да препозна и именује океане и већа мора на Земљи **ГЕ 1.3.1.** зна појмове наталитета, морталитета и природног прираштаја **ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране **ГЕ 1.4.1.** зна порекло имена Африка и зашто она припада континентима Старог света **ГЕ 1.4.2.** именује океане који запљускују обале Африке **ГЕ 1.4.3.** именује и на географској карти Африке препознаје најкрупније облике разуђености обала (највеће полуострво, острво, море, залив) **ГЕ 1.4.4.** препознаје и именује најважније мореузе, који омогућавају повезивање Африке са осталим деловима света **ГЕ 1.4.5.** на географској карти Африке уочава и именује најкрупније облике рељефа (веначне и громадне планине, вулканске планине, висоравни, простране низије) **ГЕ 1.4.6.** зна људске расе које живе у Африци **ГЕ 1.4.7.** на политичкој карти Африке показати државе и њихове главне градове	**ГЕ 2.2.1.** разликује веначне и громадне планине и може да наведе њихове одлике **ГЕ 2.2.2**. зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света на Земљи **ГЕ 2.2.3.** разликује речну мрежу,речни систем и речни слив **ГЕ 2.3.1.** на општегеографској и тематској карти моћи ће да покаже области на Земљи у који- ма су услови за живот становништва најповољнији, а у којима су неповољни **ГЕ 2.3.2.** разликује привредне делатности и привредне гране **ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти света одреди простирање, географски положај и границе Африке **ГЕ 2.4.2.** разуме зашто је географски положај Африке повољан **ГЕ 2.4.3.** именује и на географској карти проналази највиши врх и висоравни у Африци,највећу низију и пустињу у Африци **ГЕ 2.4.4.** зна факторе који су утицали на хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљних и животињских врста на афричком континенту и значај биљног и животињског света (макија, полупустиња, пустиња, степа, савана, тропска кишна шума - прашума) **ГЕ 2.4.5.** на географској карти именује и проналази велике афричке реке, њихове сливове, пловне системе и језера и може да објасни њихов значај	**ГЕ 3.2.1.** зна да су вулканизам и земљотреси последица рада унутршњих слиа и може да објасни последице њихове активности **ГЕ 3.2.2.** именује основне типове климе на Земљи и описује њихове одлике **ГЕ 3.2.3.** умеће да покаже на географској карти света зонални распоред биљака и животиња на Земљи **ГЕ 3.2.4**. моћи ће да објасни поделу језера према начину постанка њихових басена и значај језера **ГЕ 3.3.1.** разуме појам миграције и наводи узроке и последице миграција у свету **ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности **ГЕ 3.4.1.** разуме значај Суецког канала и Гибралтарског мореуза за поморски саобраћај **ГЕ 3.4.2.** схвата зашто је откривање и географско истраживање Африке трајало вековима **ГЕ 3.4.3.** зна начин постанка облика рељефа, одлике и простирање **ГЕ 3.4.4.** разликује климатске типове према њиховим основним одликама и зна факторе који су утицали на зонални распоред климата **ГЕ 3.4.5.** наводи утицај појединих типова климе на живот и рад људи у

			Африци **ГЕ 3.4.6.** може да објасни природно и механичко кретање становништва Африке, узроке и последице **ГЕ 3.4.7.** описује повезаност и односе регија и држава Африке

Северна Африка	**ГЕ 1.4.1.** на географској карти северне Африке препознаје основне облике рељефа (Атлас, висоравни, средоземно приморје, долина Нила) **ГЕ 1.4.2.** на географској карти именује хидрографске објекте северне Африке **ГЕ 1.4.3.** може да наведе типове климе у северној Африци **ГЕ 1.4.4.** зна основне одлике становништва северне Африке (густину насељености, размештај становништва, природни прираштај, образовни ниво) **ГЕ 1.4.5.** може да наведе најважнија природна богатства северне Африке	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Африке одреди географски положај северне Африке (медитеранска, атлантска и оријентална регија) **ГЕ 2.4.2.** уочава специфичности и географски размештај хидрографских објеката северне Африке (Нил, уади, шотови) **ГЕ 2.4.3.** може да објасни географске појмове пустиња, степа, средоземна шума, макија и уме да их покаже на географској карти **ГЕ 2.4.4.** разликује народе (аутохтони - Хамити и досељени- семити) и религије (ислам, хришћанство, изворне религије) у северној Африци	**ГЕ 3.4.1.** објашњава значај природних богатстава северне Африке за привредни развој појединачних држава **ГЕ 3.4.2.** именује државе северне Африке и зна њихове основне одлике и специфичности, а посебно специфичности Египта **ГЕ 3.4.3.** користи знање из историје и везује настанак египатске културе дуж долине Нила око 5000 година пре нове ере **ГЕ 3.4.4.** моћи да наведе природне и друштвено- економске одлике Египта **ГЕ 3.4.5.** познаје и уважава различитости народа и култура северне Африке и значај очувања културне баштине
Источна Африка	**ГЕ 1.4.1.** на географској карти препознаје основне облике рељефа источне Африке, тзв. „високе Африке" (Етиопско-Сомалијска висораван, Језерска висораван, Килиманџаро, Кенија, Велики источноафрички ров) **ГЕ 1.4.2.** именује хидрографске објекте источне Африке **ГЕ 1.4.3.** зна основне одлике становништва регије (густину насељености, размештај, природни прираштај, образовни ниво, начин живота) **ГЕ 1.4.4.** може да наведе најважнија природна богатства источне Африке	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Африке одреди и опише географски положај источне Африке **ГЕ 2.4.2.** уочава специфичности и географски размештај хидрографских објеката источне Африке (реке, језера) **ГЕ 2.4.3.** разликује типове климе у источној Африци, зна њихове основне одлике и утицај на размештај становништва и насеља **ГЕ 2.4.4.** објашњава географске појмове тропска кишна шума, савана, средоземна шума, листопадна шума, пашњаци, уме да их покаже на географској карти	**ГЕ 3.4.1.** разуме да је разноврсност климе и вегетације условљена надморском висином, близином мора и положајем регије **ГЕ 3.4.2.** зна државе источне Африке, њихове одлике и специфичности **ГЕ 3.4.3.** познаје и уважавати различитости народа и култура источне Африке и значај очувања културне баштине **ГЕ 3.4.4.** уме да повезује географска знања са знањима из других наставних предмета **ГЕ 3.4.5.** уме да, самостално, у пару или у групи, прикупља, обрађује, анализира и презентује географске информације

Западна Африка	**ГЕ 1.4.1.** наводи и на географској карти проналази мање целине западне Африке: Гвинејска регија, Сахел, басен Конга, Централна Африка **ГЕ 1.4.2.** именује и на географској карти препознаје главне облике рељефа западне Африке (планине, висоравни, котлине) **ГЕ 1.4.3.** именује хидрографске објекте западне Африке **ГЕ 1.4.4.** зна основне одлике становништва западне Африке (природни прираштај, основне структуре становништва, образовни ниво, миграције **ГЕ 1.4.5.** наводи најважнија природна богатства западне Африке	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Африке одреди и опише специфичности географског положаја западне Африке **ГЕ 2.4.2.** уочава специфичности и географски размештај хидрографских објеката западне Африке **ГЕ 2.4.3.** може да наведе типове климе, њихове основне одлике и утицај на распоред биљног и животињског света и густину насељености у западној Африци **ГЕ 2.4.4.** објашњава географске појмове пустиња, степа, савана, тропска кишна шума и зна њихову распрострањеност на подручју западне Африке	**ГЕ 3.4.1.** објашњава значај природних богатстава западне Африке за привредни развој појединачних држава **ГЕ 3.4.2.** истиче конгоанску провинцију Шаба по значајним резервама минерала и руда **ГЕ 3.4.3.** зна државе западне Африке, њихове одлике и специфичности **ГЕ 3.4.4.** уме да повезује географска знања са знањима из других наставних предмета
Јужна Африка	**ГЕ 1.4.1.** на географској карти препознаје основне облике рељефа у јужној Африци (планине, висоравни, низије **ГЕ 1.4.2.** именује хидрографске објекте јужне Африке и уочава њихов географски размештај на географској карти **ГЕ 1.4.3.** зна основне одлике становништва јужне Африке (густину насељености, природни прираштај, основне структуре, образовни ниво, миграције) **ГЕ 1.4.4.** наводи најважнија природна богатства јужне Африке	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти Африке одреди и опише географски положај јужне Африке (простор јужно од екваторских шума, који досеже до најјужнијих делова континента **ГЕ 2.4.2.** може да наведе зонални распоред типова климе у јужној Африци (екваторска, влажна тропска, суптропска, полупустињска, пустињска, средоземна), њихове основне одлике и утицај на распоред биљног и животињског света и размештај становништва и насеља **ГЕ 2.4.3.** може да објасни географске појмове тропска кишна шума, савана, степа, пустиња, средоземна шума, макија и покаже њихову распрострањеност **ГЕ 2.4.4.** разликује аутохтоно становништво јужне Африке (Бушмани, Хотентоти, Банту црнци, Малгашани) и досељенике (Португалци, Бури, Енглези, азијски народи)	**ГЕ 3.4.1.** зна да је на овим просторима колонијализам условио најдрастичније облике расне сегрегације, која је још присутна, мада је званично укинута **ГЕ 3.4.2.** објашњава значај природних богатстава јужне Африке за привредни развој појединачних држава **ГЕ 3.4.3.** зна државе јужне Африке и њихове одлике и специфичности, а посебно географске одлике и специфичности Јужноафричке Републике **ГЕ 3.4.4.** познаје и уважава различитости народа и култура јужне Африке и значај очувања културне баштине **ГЕ 3.4.5.** уме да користи различите изворе информација (Уџбеник,

			Приручник, научнопопуларна литература, енциклопедије, часописи, видео-запис, интернет...) и одређује њихов значај у географским сазнањима
Северна Америка– опште географске одлике	**ГЕ 1.2.1.** разликује време и климу **ГЕ 1.2.2.** зна да наведе основне природне зоне **ГЕ 1.2.3.** може да препозна и именује океане и већа мора на Земљи **ГЕ 1.3.1.** зна појмове наталитета, морталитета и природног прираштаја **ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране **ГЕ 1.4.1.** зна порекло имена Америка **ГЕ 1.4.2.** на географској карти света одређује границе Северне Америке и именује океане који запљускују њене обале **ГЕ 1.4.3.** именује и на географској карти Северне Америке препознаје најкрупније облике разуђености (већа полуострва, острва, мора, заливи, мореузи) **ГЕ 1.4.4.** именује и на географској карти Северне Америке уочава најкрупније облике рељефа (веначне и громадне планине, висоравни, простране низије **ГЕ 1.4.5.** именује и на географској карти Северне Америке проналази највиши врх,највећу висораван и низију **ГЕ 1.4.6.** именује пустиње у Северној Америци и проналази их на географској карти **ГЕ 1.4.7.** препознаје на географској карти велике реке у Северној Америци, пловне системе и језера **ГЕ 1.4.8.** зна основна природна богатства	**ГЕ 2.2.1.** разликује веначне и громадне планине и може да наведе њихове одлике **ГЕ 2.2.2**. зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света на Земљи **ГЕ 2.2.3.** разликује речну мрежу,речни систем и речни слив **ГЕ 2.3.1.** на општегеографској и тематској карти моћи ће да покаже области на Земљи у који- ма су услови за живот становништва најповољнији, а у којима су неповољни **ГЕ 2.3.2.** разликује привредне делатности и привредне гране **ГЕ 2.4.1.** зна поделу Америке према положају и одликама њених великих целина и према народима који су је населили (Северна, Средња, Јужна, Англоамерика, Латинска Америка) **ГЕ 2.4.2.** уме да на географској карти света одреди географски положај и простирање Северне Америке **ГЕ 2.4.3.** препознаје на географској карти велике реке у Северној Америци, пловне системе и језера и може да објасни њихов значај **ГЕ 2.4.4.** зна да су Индијанци и Инуити аутохтоно становништво Северне Америке, а да је европско, азијско и афричко становништво досељено након открића и у време колонијалних освајања америчког континента **ГЕ 2.4.5.** уме да на географској карти покаже просторни распоред становништва Северне	**ГЕ 3.2.1.** зна да су вулканизам и земљотреси последица рада унутршњих слиа и може да објасни последице њихове активности **ГЕ 3.2.2.** именује основне типове климе на Земљи и описује њихове одлике **ГЕ 3.2.3.** умеће да покаже на географској карти света зонални распоред биљака и животиња на Земљи **ГЕ 3.2.4**. моћи ће да објасни поделу језера према начину постанка њихових басена и значај језера **ГЕ 3.3.1.** разуме појам миграције и наводи узроке и последице миграција у свету **ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности **ГЕ 3.4.1.** може да упореди величину територије, број становника и просечну густину насељености Северне Америке и других континената **ГЕ 3.4.2.** помоћу карте света закључује да је географски положај Северне Америке повољнији од

	Северне Америке	Америке и да наведе основне демографске податке **ГЕ 2.4.6.** уме да на географској карти Северне Америке препозна и издвоји регионалне целине (западна регија високих планина, централна низија, регија старих громадних планина на истоку и Канадски штит око Хадсоновог залива)	географског положаја Јужне Америке **ГЕ 3.4.3.** наводи утицај појединих типова климе на живот и рад људи у Северној Америци **ГЕ 3.4.4.** зна хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљних и животињских врста С.Америке и њихов значај **ГЕ 3.4.5.** разуме висок степен урбанизације и настанак конурбација и мегалополиса у Северној Америци **ГЕ 3.4.6.** зна природна богатства С. Америке и њихов значај за развој привреде **ГЕ 3.4.7.** моћи да наведе географске одлике сваке појединачне регије С. Америке **ГЕ 3.4.8.** разуме зашто су САД највећа економска и војнополитичка сила на свету

Средња Америка	**ГЕ 1.4.1.** именује и на географској карти препознати најкрупније облике разуђености обала Средње Америке (већа полуострва, острва, мора, заливи,мореузи) **ГЕ 1.4.2.** именује и на географској карти уочава најкрупније облике рељефа Средње Америке (веначне и вулканске планине, висоравни, низије) **ГЕ 1.4.3.** показује на географској карти реке и језера Средње Америке **ГЕ 1.4.4.** зна које људске расе живе у Средњој Америци и њихов просторни размештај **ГЕ 1.4.5.** зна основна природна богатства Средње Америке **ГЕ 1.4.6.** зна пољопривредне производе по којима су познате државе Ср. Америке	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти света одреди географски положај, водене и копнене границе Средње Америке и њено простирање **ГЕ 2.4.2.** уочава на географској карти света копнену и острвску Средњу Америку и територијалну повезаност Северне, Средње и Јужне Америке **ГЕ 2.4.3.** објашњава значај река и језера Средње Америке **ГЕ 2.4.4.** може да наведе основне географске одлике копнене и острвске регије **ГЕ 2.4.5.** зна основне географске податке, природне и друштвеноекономске одлике и специфичности Мексика, највеће државе Средње Америке	**ГЕ 3.4.1.** разуме зашто је географски положај Средње Америке постао веома повољан након пуштања у саобраћај Панамског канала **ГЕ 3.4.2.** повезује вертикалну зоналност типова климе и вегетације са облицима рељефа и порастом над висине **ГЕ 3.4.3.** наводи утицај типова климе на живот и активности становништва Средње Америке **ГЕ 3.4.4.** користи стечено знање из историје за препознавање старих цивилизација и култура (Толтеци, Астеци, Маје) које су настале и развијале се на простору Средње Америке **ГЕ 3.4.5.** може да објасни природно и механичко кретање и проблеме становништва Сред Америке и да наведе узроке и последице **ГЕ 3.4.6.** објашњава значај природних богатстава за привредни развој држава Средње Америке
Јужна Америка	**ГЕ 1.4.1.** зна порекло имена континента (Латинска Америка, Јужна Америка) **ГЕ 1.4.2.** на карти света показује водене и копнене границе Ј.Америке и именовати океане који запљускују обале Ј. Америке **ГЕ 1.4.3.** именује и на карти Ј. Америке препознаје најкрупније облике разуђености јужноамеричких обала (већа полуострва, острва, мора, заливи,мореузи) **ГЕ 1.4.4.** именује и на карти Ј. Америке уочава најкрупније облике рељефа (веначне, громадне и вулканске планине, висоравни,	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти света одреди географски положај и простирање Јужне Америке **ГЕ 2.4.2.** вреднује значај шума и вода Амазоније **ГЕ 2.4.3.** препознаје на географској карти велике јужноамеричке реке, сливове, пловне системе и језера **ГЕ 2.4.4.** препознаје животиње које живе само у Јужној Америци и може да наведе угрожене и скоро истребљене врсте **ГЕ 2.4.5.** зна основне физичке,демографске и привредне одлике Бразила и Аргентине	**ГЕ 3.4.1.** разуме зашто је географски положај Јужне Америке мање повољан **ГЕ 3.4.2.** разликује климатске типове према њиховим основним одликама **ГЕ 3.4.3.** наводи утицај појединих типова климе на живот и рад људи Ј. Америке **ГЕ 3.4.4.** зна хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљних и животињских врста Ј. Америке и њихов значај (пустиња, тундра, степа,

	простране низије) **ГЕ 1.4.5.** именује и на карти показује највиши врх,највећу низију и пустињу Ј.Америке **ГЕ 1.4.6.** зна основна природна богатства Јужне Америке	**ГЕ 2.4.6.** зна да је Бразил највећи светски произвођач кафе, а Аргентина меса	савана, четинарска и листопадна шума, тропске кишне шуме - салваси) **ГЕ 3.4.5.** разликује аутохтоно и досељено становништво и уочава расну измешаност становништва у Ј. Америци **ГЕ 3.4.6.** зна природна богатства Ј. Америке и њихов значај за развој привреде **ГЕ 3.4.7.** разуме зашто су Бразил и Аргентина две најразвијеније државе Ј.Америке
Аустралија и Океанија-опште географске одлике	**ГЕ 1.2.1.** разликује време и климу **ГЕ 1.2.2.** зна да наведе основне природне зоне **ГЕ 1.2.3.** може да препозна и именује океане и већа мора на Земљи **ГЕ 1.3.1.** зна појмове наталитета, морталитета и природног прираштаја **ГЕ 1.3.2.** дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране **ГЕ 1.4.1.** зна порекло имена Аустралија **ГЕ 1.4.2.** именује океане који запљускују обале Аустралије **ГЕ 1.4.3.** именује и на географској карти препознаје најкрупније облике разуђености обала (већа полуострва, острва, мора, заливи, мореузи) **ГЕ 1.4.4.** именује и на географској карти Аустралије уочити најкрупније облике рељефа (громадне планине, висоравни, низије) **ГЕ 1.4.5.** на географској карти препознаје веће аустралијске реке **ГЕ 1.4.6.** именује највиши врх Аустралије и може да га пронађе на географској карти **ГЕ 1.4.7.** зна основна природна богатства	**ГЕ 2.2.1.** разликује веначне и громадне планине и може да наведе њихове одлике **ГЕ 2.2.2**. зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света на Земљи **ГЕ 2.2.3.** разликује речну мрежу,речни систем и речни слив **ГЕ 2.3.1.** на општегеографској и тематској карти моћи ће да покаже области на Земљи у којима су услови за живот становништва најповољнији, а у којима су неповољни **ГЕ 2.3.2.** разликује привредне делатности и привредне гране **ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти света одреди географски положај Аустралије и њено простирање **ГЕ 2.4.2.** препознаје биљке и животиње које живе само у Аустралији (ендемске врсте) и може да наведе угрожене и скоро истребљене врсте **ГЕ 2.4.3.** зна да Аустралија има интензивну пољопривредну производњу, да је друга у свету по броју оваца, прва по извозу вуне и у самом светском врху по производњи пшенице, шећерне трске и памука	**ГЕ 3.2.1.** зна да су вулканизам и земљотреси последица рада унутршњих слиа и може да објасни последице њихове активности **ГЕ 3.2.2.** именује основне типове климе на Земљи и описује њихове одлике **ГЕ 3.2.3.** умеће да покаже на географској карти света зонални распоред биљака и животиња на Земљи **ГЕ 3.2.4**. моћи ће да објасни поделу језера према начину постанка њихових басена и значај језера **ГЕ 3.3.1.** разуме појам миграције и наводи узроке и последице миграција у свету **ГЕ 3.3.2.** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности **ГЕ 3.4.1.** разуме зашто је географски положај Аустралије мање повољан

	Аустралије	**ГЕ 2.4.4.** именује и препознаје острвске групе Океаније и зна њихове основне одлике **ГЕ 2.4.5.** зна природне и друштвеноекономске одлике и специфичности Новог Зеланда	**ГЕ 3.4.2.** разликује климатскетипове према њиховим основним одликама **ГЕ 3.4.3.** наводи утицај појединих типова климе на живот и привредне активности људи Аустралије **ГЕ 3.4.4.** зна хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљних и животињских врста Аустралије и њихов значај (пустиња, степа, савана, скраб, буш, тропска кишна шума) **ГЕ 3.4.5.** на географској карти препознаје веће аустралијске реке, сува речна корита с повременим отицањем и језера, и може да објасни њихов значај **ГЕ 3.4.6.** уме да на карти покаже просторни распоред становништва Аустралије, објасни природно и механичко кретање становништва и наведе узроке и последице **ГЕ 3.4.7.** разуме значај природних богатстава Аустралије за развој њене привреде
Поларне области-Арктик и Антарктик	**ГЕ 1.2.1.** разликује време и климу **ГЕ 1.2.2.** зна да наведе основне природне зоне **ГЕ 1.2.3.** може да препозна и именује океане и већа мора на Земљи **ГЕ 1.4.1.** зна порекло имена Арктик и Антарктик **ГЕ 1.4.2.** зна да је на Северни пол прва стигла експедиција којује предводио амерички истраживач Роберт Пири, 1909. године, а на Јужни пол норвешка експедиција коју је предводио истраживач Роалд Амундсен, 1911. године **ГЕ 1.4.3.** зна да Арктик није континент,а да	**ГЕ 2.2.2**. зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света на Земљи **ГЕ 2.3.1.** на општегеографској и тематској карти моћи ће да покаже области на Земљи у којима су услови за живот становништва најповољнији, а у којима су неповољни **ГЕ 2.4.1.** разуме зашто су Северни и Јужни пол откривени тек почетком 20. века **ГЕ 2.4.2.** уме да на географској карти света одреди географски положај Арктика и Антарктика, њихово простирање и границе	**ГЕ 3.2.2.** именује основне типове климе на Земљи и описује њихове одлике **ГЕ 3.2.3.** умеће да покаже на географској карти света зонални распоред биљака и животиња на Земљи **ГЕ 3.4.1.** на географској карти света уочава да Арктик захвата највећи део Северног леденог океана и десет суседних мора, а да преостали део чини копно Гренланда, северни

	средишњи део Антарктика заузима континент који се назива Антарктида **ГЕ 1.4.4.** зна да у области Арктика, у условима сталног снега и леда, живе Ескими,а да на Антарктику нема сталних насеља и да он не припада ниједној држави **ГЕ 1.4.5.** зна да се на Северном полу не налази стална истраживачка станица,а да на Јужном полу постоји сталне истраживачке станице	**ГЕ 2.4.3.** препознаје на фотографијама и филму карактеристичан биљни и животињски свет Арктика и Антарктика **ГЕ 2.4.4.** може да наведе угрожене и скоро истребљене животињске врсте на Арктику и Антарктику	делови Евроазије, Северне Америке и сва руска острва у Северном леденом океану **ГЕ 3.4.2.** схвата да на Антарктиди има рудних богатстава (камени угаљ, руде црних метала, руде обојених метала) и да њихова експлоатација није могућа,а да се у леду Антарктиде налазе велике резерве питке воде **ГЕ 3.4.3.** разуме проблеме арктичког становништва **ГЕ 3.4.4.** уме да анализира фотографије, скице, табеле и дијаграме
Свет као целина	**ГЕ 1.4.1.** зна да објасни појам екумена **ГЕ 1.4.2.** уме да на географској карти света покаже развијене и неразвијене континенте и државе	**ГЕ 2.4.1.** схвата улогу техничких достигнућа 20. века у повезивању света у јединствен глобални систем (радио-апарати, телевизори, телефони, рачунари) **ГЕ 2.4.2.** зна да наведе неке органе и организације УН	**ГЕ 3.4.1.** разуме међузависност националних привреда **ГЕ 3.4.2.** објашњава појам глобализације и зна шта је одликује **ГЕ 3.4.3.** зна ко су носиоци глобализације и какву корист имају од стварања заједничког светског тржишта **ГЕ 3.4.4.** разуме улогу УН у решавању свих спорних питања у свету и у очувању мира **ГЕ 3.4.5.** уме да анализира фотографије, скице, табеле и дијаграме

	НАСТАВНА ТЕМА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
	Тема --Регионална географија ваневропских континената: Азија, Африка; Северна, Средња, Јужна Америка; Аустралија и Океанија; Поларне области	-разговара, -објашњава, ствара ситуације за решавање проблемских тема, учествује у организацији и координира у раду група, тимова , демонстрира, мотивише ученике, похваљује, награђује - упућује у : самостално истраживање, коришћење литературе и других извора знања, у перманентно повезивање стечених зања из свих области са новим сазнањима, -стално проверава постигнућа ученика	Слушање, описивање, демонстрација, показивање, закључивање, упоређивање, разговор, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање, писање реферата, израда тематских карата, анализирање, уочавање,самооцењивање и самовредновање сопственог рада,	• Фронтални • Групни • Рад у пару • Индивидуални • Тимска настава • Пројектна настава • Теорија игре	• Вербална метода(усмено излагање, разговор: катехетички, хеуристички) • Метода демонстрације(приказивања, показивања, доказивања..) • Рад на тексту • Метода графичких радова • Програмирана настава • ИКТ	Историја Биологија Српски језик Музичка култура Ликовна култура Верска настава	Формативно и сумативно оцењивање помоћу различитих техника и метода Усмена и писмена провера постигнућа Самооцењивање Групни задаци Есеји и друга врста задатака Практични радови Оцењивање од стране ученика Опсервација наставника Презентација постигнућа ученика

ДОПУНСКА НАСТАВА 7. РАЗРЕД

Циљеви и задаци:
- стицање знања, утврђивање стечених знања и умења о ваневропским континрнтома и њиховим регионалним одликама,
- стицање бољег успеха из предмета

Садржаји образовно васпитног програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Географска обележја Азије	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче.....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте
Географска обележја Африке	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче.....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте
Северне и Јужне Америке	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте
Аустралија и Окејанија	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте

ДОДАТНА НАСТАВА 7. РАЗРЕД

Циљеви и задаци додатне наставе:
- исказивање заинтересованости за шира знања из предмета,
- истрживачки рад,
- самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
- проширивање стечених знања и њихова примена,
- примена савремених технологија –интернет,
- стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.
- анализа, израда и усвајање годишњег програма,

- уређење кабинета,
- израда тематских карата, зидних новина, паноа,
- реферати-писање, анализа,
- литература и штампа – читање и анализа,
- примена рачунара и интернета,
- географске занимљивости-асоцијације, занимљива географија,
- учешће у квизовима и организовање истих,
- припрема и учешће на такмичењима,
- посете и излети,
- учешће у изради и креирању школског сајта
- анализа остварених резултата

Садржаји образовно васпитног програма	**Активности ученика у образовно васпитном раду**	**Активности наставника у образовно васпитном раду**	**Начин и поступак остваривања програма**	**Циљеви и задаци садржаја програма**
Организовање додатног рада-	Разматрају, предлажу, усвајају план и програм	Предлаже програм,	Разговор,	Активно учешће и улога у доношењу одлука,
Истраживачки радови	Користе стручну литертуру, самостално истражују, пишу реферате, осмишљавају асооцијације, организују квизове, активно учествују у планирању и организовању екскурзија, дајући предлоге	Упућује у начине коришћења извора знања, мотивише, спрема тестове, , упућује уписање реферата,	Самосталан рад, истраживачки рад, тимски рад, рад у малим групама	Осамостаљивање у раду, самостално истраживање, самостално и правилно коришћерње стручне литературе,штампе
Интернет у настави	Обучавање употребе савремених техничких достигнућа, правилно руковање и самостална примена у сопственом истраживању.	Демонстрира, саветује о чувању имовине	Самосталан рад, рад у мањим групама, тимски рад	Самостално рукују, истражују, сазнају и примењују техничка достигнућа у настави.
Припрема за такмичење	Активности проширују знања петог, шестог, седмог и осмог разреда, самостално користи стручну литературу, интернет, штампу, учествују на свим организованим такмичењима	Проналази изворе знања, мотивише, спроводи проверу знања, одговара на постављена питања, објашњава, усмерава, даје подршку	Индивидуалн Тимски Истраживачки	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима о збивањима, истраживачком раду и нових сазнања о свету

ГЕОГРАФИЈА

8.разред

(2 часа недељно, 68 часова годишње)

Циљ и задаци

Циљ наставе географије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да ученицима пружи знања и објашњења о савременим географским појавама, објектима и процесима на територији Републике Србије. Ослањајући се на претходно стечена знања и умења ученика, настава географије ће им омогућити разумевање основних физичко-географских одлика наше земље и упознавање сложених друштвено-економских процеса и промена, како у нашој држави, тако и на Балканском полуострву, Европи и свету као целини.
Задаци наставе географије су стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе географије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе географије буду у пуној мери реализовани. Њихово остваривање допринеће оспособљавању и развијању знања, вештина, ставова и вредности који су неопходни за развој хумане, хармоничне и интеркултурно усмерене личности, способне да се сналази у сложеним условима друштва у трансформацији и да допринесе развоју своје заједнице као одговоран грађанин.
Оперативни задаци
Ученици треба да:
- одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету;
- стекну основна знања о природно-географским и друштвено-економским одликама Србије, њеним природним лепотама и културном наслеђу;
- примењују стечена знања у свакодневном животу, како би са разумевањем могли да прате друштвено-географске појаве, процесе и односе на простору наше земље, на Балкану, у Европи и у свету;
- познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на регионалном и националном нивоу;
- развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета;
- схватају потребу личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању квалитета животне средине и значај очувања природе и природних ресурса;
- поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета;
- развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група и доприносе друштвеној кохезији;
- подржавају процесе међународне интеграције наше земље;
- користе различите изворе информација и уочавају њихову важност у географским сазнањима;
- буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски;
- овладају техникама тимског/групног рада и групног одлучивања;
- буду оспособљени за континуирано образовање и самообразовање.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
	Увод у програмске садртжаје	**1**		**1**
1.	**Географски положај, границе и величина Србије**	**1**	**1**	**2**
2.	**Природно-географске одлике Србије**	**17**	**11**	**28**
3.	**Становништво и насеља Србије**	**5**	**3**	**8**
4.	**Срби ван граница Србије**	**2**	**1**	**3**
5.	**Привреда Републике Србије**	**12**	**6**	**18**
6.	**Србија и савремени интеграциони процеси**	**2**	**1**	**3**
7.	**Географија локалне средине**	**3**	**1**	**4**
	СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГРАДИВА		**1**	**1**
УКУПНО		**42**	**26**	**68**

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА ОСМИ РАЗРЕД ПО ТЕМАМА

Наставни садржаји	**Основни ниво**	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
Увод у програмске садржаје	**ГЕ 1.1.1.** зна основну поделу географије (физичка, друштвена ,регионална)	**ГЕ 2.1.1.** именује и разликује географске дисциплине	**ГЕ 3.1.1.** уочава значај географије за опште образовање и културу
Географски положај, границе и величина Републике Србије	**ГЕ 1.4.1.** уме да на географској карти света одреди математичко-географски положај Србије, њене географске координате и простирање **ГЕ 1.4.2.** зна да се Србија налази у умереном топлотном појасу **ГЕ 1.4.3.** уме да на географској карти Европе и Балканског полуострва одреди физичко-географски положај Србије **ГЕ 1.4.4.** зна да је Србија јужноевропска, балканска , панонска,подунавска, средњоевропска земља **ГЕ 1.4.5.** зна државе с којима се Србија граничи	**ГЕ 2.4.1.** уме да на географској карти света, Европе и Балканског полуострва одреди саобраћајно--географски положај Србије **ГЕ 2.4.2.** уочава на географској карти света, Европе и Балканског полуострва територијалну повезаност Србије и других регија и држава **ГЕ 2.4.3.** зна да се Србија налази на додиру јужне, средње и источне Европе, а у близини југозападне Азије и североисточне Африке	**ГЕ 3.4.1.** разуме зашто је Србија вековима била на удару различитих освајача **ГЕ 3.4.2.** уме да на географској карти Србије одреди природне и вештачке границе **ГЕ 3.4.3.** упоређује величину територије, број становника и просечну густину насељености Србије и других држава на Балканском полуострву и у Европи **ГЕ 3.4.4.** разуме сложеност и повољност географског положаја Србије у Европи и његов утицај на историјски, културни, друштвено-економски и политички развој Србије

Природне одлике Републике Србије	**ГЕ 1.4.1.** именује најкрупније рељефне целине у Србији (панонска и планинска рељефна целина) и препознаје их на географској карти Србије **ГЕ 1.4.2.** именује планине, низије, котлине, веће реке бање, језера) и препознаје их на географској карти Србије **ГЕ 1.4.3.** наводи типове климе и земљишта заступљене на територији Србије	**ГЕ 2.4.1.** одређује географски положај панонске рељефне целине на географској карти Србије и описује одлике њеног рељефа (острвске планине, алувујалне равни, пешчаре и лесне заравни) **ГЕ 2.4.2.** одређује географски положај планинске рељефне целине на географској карти Србије и описује Родопску масу, западну и источну зону веначних планина и зна имена планина и котлина **ГЕ 2.4.3.** наводи и описује географске регије у Србији **ГЕ 2.4.4.** именује спољашње и унутрашње факторе климе и описује основне одлике типова климе у Србији **ГЕ 2.4.5.** именује морске сливове у нашој држави , веће реке и описује њихове одлике, значај и загађеност **ГЕ 2.4.6.** описује постанак језера у Србији и зна њихову поделу,размештај и значај **ГЕ 2.4.7.** описује одлике типова земљишта у Србији и зна њихов размештај и значај	**ГЕ 3.4.1.** објашњава повезаност и међуусловљеност свих природних и друштвених елемената на територији наше државе (рељеф, клима, воде, тло, биљни и животињски свет, становништво, насеља, људске делатности) **ГЕ 3.4.2.** уме да издвоји географске регије на територији Србије и објасни њихове основне одлике
Становништво и насеља	**ГЕ 1.4.1.** препознаје народе и еничке заједнице у Републици Србији **ГЕ 1.4.2.** именује главни град и веће градове на територији Србије и зне да их покаже на географској карти **ГЕ 1.4.3.** разликује врсте и типове насеља у Србији	**ГЕ 2.4.1.** схвата да се подаци о становништву, његовим одликама и структури добијају на основу пописа становништва **ГЕ 2.4.2.** уме да израчуна просечну густину насељености на основу података о површини територије Србије и броја њених становника **ГЕ 2.4.3.** зна шта се подразумева под	**ГЕ 3.4.1.** зна да објасни појмове наталитет, морталитет и природни прираштај **ГЕ 3.4.2.** анализира податке природног кретања становништва дате у табелама и изводи закључке **ГЕ 3.4.3.** разуме узроке и последице миграционих кретања становништва Србије

		структуром становништва и може да наведе све структуре становништва Србије	**ГЕ 3.4.4.** идентификује историјске периоде масовних миграција становништва Србије, наводи њихове правце и узроке и објашњава последице тих миграција **ГЕ 3.4.5.** објашњава када и зашто су биле масовне миграције из села у градове и какве су њихове последице **ГЕ 3.4.6.** уме да анализира табеле и полно-старосне пирамиде и изводи закључке **ГЕ 3.4.7.** уме да повезује географска знања са знањима из других предмета **ГЕ 3.4.8.** познаје и уважава различитости народа и култура
Привреда Републике Србије	**ГЕ 1.4.1.** дефинише појам привреда и дели привреду на привредне делатности, привредне гране и секторе привреде **ГЕ 1.4.2.** именује гране пољопривреде (земљорадња, сточарство, лов и риболов), описује њихов развој и наводи основне одлике **ГЕ 1.4.3.** наводи значај шума (огрев, дрвна индустрија, индустрија целулозе и папира, екологија, туризам, здравље, заштита насеља, култура...) **ГЕ 1.4.4.** именује енергетске изворе минералног порекла, црне метале, руде обојених метала, племените метале, ретке и радиоактивне метале **ГЕ 1.4.5.** именује гране индустрије (рударство, енергетика, црна и обојена металургија, машинска индустрија, електроиндустрија, хемијска индустрија, индустрија грађевинског материјала и неметала и лака индустрија) **ГЕ 1.4.6.** именује гране лаке индустрије (прехрамбена, текстилна, индустрија коже, гуме и	**ГЕ 2.4.1.** навеоди фазе развоја привреде Србије и описује одлике сваке фазе **ГЕ 2.4.2.** препознаје и наводи природне и друштвене факторе који утичу на развој привреде у целини **ГЕ 2.4.3.** описује основне одлике и специфичности унутрашње и спољне трговине Србије **ГЕ 2.4.4.** именује туристичке регије Србије (планинска, панонска), туристичка подручја и места, класификује их и описује	**ГЕ 3.4.1.** објашњава разлоге и потребу бржег развоја и унапређивања пољопривредне производње у Србији **ГЕ 3.4.2.** разуме важност одрживог коришћења природних ресурса **ГЕ 3.4.3.** описује друмски, железнички, речно-каналски и ваздушни саобраћај у Србији и наводи предности и недостатке за сваку грану саобраћаја **ГЕ 3.4.4.** објашњава утицај и значај спољне трговине на прилив девизних средстава у нашу земљу **ГЕ 3.4.5.** објашњава привредни значај туризма и утврђује перспективе развоја **ГЕ 3.4.6.** зна начине заштите и рационалног коришћења природних ресурса

	обуће, дрвна, индустрија дувана, лака хемијска индустрија), наводи њихове сировине и лоцира територијални размештај производње **ГЕ 1.4.7.** зна поделу туризма (домаћи, инострани, излетнички, екскурзиони, стационарни, планински, бањски, ловни и риболовни, градски, сеоски) и услове развоја (природне лепоте и реткости, културно-историјско и градитељско наслеђе, саобраћај, смештајни капацитети, угоститељски објекти...		
Завичајна географија	**ГЕ 1.4.1.** одређује географски положај чачанског краја на географској карти Србије	**ГЕ 2.4.1.** описује основне природне и друштвена одлике чачанског краја и наводи перспективе његовог развоја	**ГЕ 3.4.1.** објашњава удео природних процеса и друштвено-економских утицаја у образовању и преображају чачанског краја
Срби ван граница Србије	**ГЕ 1.4.1.** именује суседне државе у којима живе Срби **ГЕ 1.4.2.** именује европске и ваневропске државе у којима живе Срби **ГЕ 1.4.3.** проналази на карти Европе и света државе у којима живе Срби	**ГЕ 2.4.1.** знати узроке миграција српског становништва кроз одређене историјске периоде **ГЕ 2.4.2.** навести последице исељавања српског становништва из земље матице	**ГЕ 3.4.1.** разуме потребу одржавања и унапређивања економских и културних веза између наших исељеника и Србије **ГЕ 3.4.2.** анализира табеле дате у Уџбенику и изводи закључке
Србија у савременим интеграцијским процесима	**ГЕ 1.4.1.** зна да Србија остварује политичку, економску, културно-просветну и научнотехнолошку сарадњу с другим државама и организацијама у свету **ГЕ 1.4.2.** користи географску карту за проналажење држава чланица међународних организација и чланица Европске уније **ГЕ 1.4.3.** прихвата и уважава другог и друге без обзира на расне, националне, верске, родне (полне) и остале разлике	**ГЕ 2.4.1.** зна да се кроз деловање међународних организација унапређују поштовања права и основних слобода	**ГЕ 3.4.1.** објашњава и разуме појмове интеграција и глобализација **ГЕ 3.4.2.** разуме значај међународних организација у одржавању мира, безбедности и развијању пријатељских односа међу народима **ГЕ 3.4.3.** разуме значај политичког и економског повезивања држава Европе **ГЕ 3.4.4.** разуме значај Европске уније у унапређењу економије и социјалног статуса земаља чланица

	НАСТАВНА ТЕМА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
	Увод	-презентује годишњи програм	Слушају, разговарају и усвајају годишњи програм	• Фронтални • Групни • Рад у пару • Индивидуални • Тимска настава • Пројектна настава • Теорија игре	•Вербална метода(усмено излагање, разговор: катехетички, хеуристички) • Метода демонстрације(приказивања, показивања, доказивања..) • Рад на тексту •Метода графичких радова • Програмирана настава • ИКТ	Историја Биологија Српски језик Музичка култура Ликовна култура Верска настава	Формативно и сумативно оцењивање помоћу различитих техника и метода Усмена и писмена провера постигнућа Самооцењивање Групни задаци Есеји и друга врста задатака Практични радови Оцењивање од стране ученика Опсервација наставника Презентација постигнућа ученика
	Географски положај, границе и величина Србије	Објашњава, показује, упућује	Посматрају карту, анализирају, упоређују				
	Природне одлике Србије	Води разговор, објашњава, ствара ситуације, наводи на извођење закључака, мотивише, проверава стечена знања	Слушају, посматрају, разговарају, упоређују, демонстрирају, илуструју,				
	Становништво и насеља	Разговара, даје упутства, подстиче на самостално истраживање	Слушају, цртају дијаграме, анализирају				
	Привреда Србије	Објашњава , координира групом, тимом,илуструје	Слушају, прате, разговарају, илуструју, демонстрирају, упоређују,				

	Завичајна географија	Упућује на литературу и изворе знања, упоређује са другим регионима	Посматрају, истражују, анализирају, упоређују, пишу и читају реферате				
	Срби ван граница Србије	Разговара, поставља питања, упућује, похваљује, награђује	Слушају, разговарају, расуђују, доносе закључке, користе штампу, упоређују				
	Србија у савременим интеграцијским токовима	Води зазговор, врши корелацију са другим областима, подстиче	Разговарају, упоређују, закључују,				
	систематизација	Вреднује постигнуте резултате,похваљује,даје сугестије за наредни период	Размењују мишљења о наученом, самовредновање и вредновање других				

ДОПУНСКА НАСТАВА 8.РАЗРЕД

Циљеви и задаци:

- Боље разуневање и сазнање о природним и и географско-економским одликама Републике Србије
- Постизање бољег општег успеха из предмета

Садржаји образовно васпитног програма	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Природно географске одлике Републике Србије	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања
Становништво и насеље	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања
Привреда	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви и задаци

- исказивање заинтересованости за шира знања из предмета,
- истрживачки рад,
- самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
- проширивање стечених знања и њихова примена,
- примена савремених технологија –интернет,
- стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.
- избор ученика
- анлиза, израда годишњег плана и усвајање,
- уређење паноа тематским картама, новинским извештајима,
- реферати –писање и анализа,
- употреба рачунара и интернета,
- читање литературе и штампе,
- обнављање и проширивање већ стечених знања од петог до осмог разреда,
- припрема и учешће на такмичењима,
- припрема , учешће у организовању и извођењу екскурзија,
- уређење и креирање школског сајта,

ИСТОРИЈА

5. РАЗРЕД

Циљ и задаци
Циљ изучавања наставног предмета *историја* је културни напредак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.
Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.
Оперативни задаци:
разумевање појма прошлости;
упознавање начина и значаја проучавања прошлости;
разумевање основних одлика праисторије и старог века;
разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум);
оспособљавање за коришћење историјске карте;
стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века;
упознавање са основним одликама античке културе

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
	ПЕТИ РАЗРЕД			
1.	Основи проучавања прошлости	3	3	6
2.	Праисторија	1	1	2
3.	Стари исток	2	2	4
4.	Античка Грчка	6	6	12
5.	АнтичкиРим	6	6	12

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – у писаном облику

ОСНОВНИ НИВО: ИС.1.1.1. именује и разликује основне одреднице

ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода

ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју

ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године

ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године

ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС:1.1.9. зна на које простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из прошлости

ИС: 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава и догађаја из прошлости

ИС. 1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави је реч

ОСНОВНИ НИВО: На првом нивоу описани су захтеви који представљају основно или базично знање и вештине. Основни ниво описује очекивани минимум нивоа знања и вештина. Очекује се да ће око 80% ученика постићи тај ниво.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: -разликује основне временске одреднице (годину, деценију,век, миленијум, еру) -лоцира одређену временску одредницу на ленти времена -рзликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости -именује периоде прошлости и историјске периоде и неведе граничне догађаје -разврста историјске изворе према њиховој основној подели -повеже врсте историјских извора са установама у	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	*Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. *Хронологија – рачунање времена. *Подела прошлости и приодизација историје. *Историјски извори-дефиниција, основна подела и установе у којимма се чувају	Предаје,објашњава, тумачи догађаје, пише на табли, показује на карти,води дијалог са ученицима.	Слуша,пише, разговара са наставником	У настави историје заступљен је фронтални облик рада,потом индивидуални и групни рад.	Методе рада су монолошка, дијалошка,визуелна, демонстративна	Географија, српски језик, ликовна култура, музичка култура, грађанско васпитање, верска настава	Про се к одго веж тем оце акти

којима се чувају (архив, музеј, библиотека)								
-наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији -разликује основне одлике каменог и металног доба	ПРАИСТОРИЈА	*Основне одлике праисторије *Подела праисторије (камено, метално доба) *Проширени садржај: Најважнији локалитети у Европи и Србији						
-лоцира на историјској карти цивилизације и државе -користећи историјску карту доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока -одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије	СТАРИ ИСТОК	*Појам Стари исток – географске одлике, најзначајније цивилизације *Друштвене односе и државно уређење у цивилизацијама Старог истока *Основне одлике привреде и свакодневни живот народа Старог истока *Култура и историјско наслеђе народа						

заједнице -пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева Старог истока -индентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока -разликује врсте писама -илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет -користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у		Старог истока – религија , писмо, књижевност, , уметност, наука , цивилизација, медицина, закони...						

одговарајући миленијум или век -изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редом -прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему -визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијим								
-опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке	АНТИЧКА ГРЧКА	*Појам античке Грчке- географске одлике *Најстарији период грчке историје						

-лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке -приказуј друштвену структуру и државно уређење грчких полиса -пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева -индентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата -разликује легенде и митове од историјских чињеница -наведе значај и последице освајања Александра Македонског		*Грчки митови и хомерски епови *Колонизација и основне одлике привреде *Полиси – Спарта и Атина *Грчко-персијски ратови *Пелопонески рат –узроци и последице *Култура и свакодневни живот *Хеленистичко доба и његова култура *Историјско наслеђе (закон, књижњвност, позориште, филозофија, демократија, медицина , уметност, архитектура, олимпијске игре...)						

-илуструје примерима важност достугнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет -кристећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, у одговарајући миленијум, век или деценију -израчуна временску удаљеност између појединих догађаја -користи основне историјске појмове								
-лоцира на историјској карти простор настанка и ширење Рима -наведе основне разлике између	АНТИЧКИ РИМ	*Појам античког Рима – географске одлике и периодизација *Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему)						

античке римске републике и царства -разликује узроке и последице најзначајнијих догађаја у историји античког Рима -истражи основна обележја и значај религије античког Рима -илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет -пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму -наведе најзначајније последице настанка и		*Структура друштва и уређење Римске републике *Ширење Римске државе * Рим у доба цараства – принципат и доминат *Култура и свакодневни живот *Хришћанство – појава и ширење *Пад Западног римског царства *Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, терме, римски бројеви, хришћанство,...)						

ширења хришћанства -лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије -користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај или личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију								

ДОДАТНА НАСТАВА: Додатна настава за ученике петог разреда предвиђа следеће наставне садржаје:

ТЕМА: 1. ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ: 1. Историја-наука о прошлости
2. ПРАИСТОРИЈА: 1.Основне одлике праисторије
3. СТАРИ ИСТОК: 1.Основна обележја Старог истока
2.Култура народа Старог истока
4. АНТИЧКА ГРЧКА :1.Најстарији период грчке историје
2. Грчки полиси
3. Грчко-персијски ратови и Пелопонески рат
4/5.Грчка култура
6.Хеленистичко доба
7.Александар Македонски
5. АНТИЧКИ РИМ: 1. Постанак Рима-Ромул и Рем
2. Рим-светска сила старог века
3.Рим у доба царства
4/5.Римска култура
6. Хришћанство
7.Пад Западног римског царства

ДОПУНСКА НАСТАВА се не може прецизно да планира јер зависи од броја ученика којима буде била неопходна. Допунска настава биће индивидуално прилагођена сваком ученику, те се зато не може прецизно да напише план рада по часовима и темама.

ЦИЉ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ: Помоћ ученицима који слабије савладавају градиво, оспособљавање ученика за самостални рад и лакше савладавање будућих задатака.

АКТИВНОСТ: Указати ученицима на грешке у учењу, како да издвоје кључне појмиве и како да се служе, тј. користе историјску карту.

НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ: Понављање градива које је обрађено на редовној настсви. Применити рад у паровима, вршњачка едукација, или појединачни рад са сваким учеником према његовим способностима.

НАЧИН ВРЕДНОВАЊА И НАЧИН КОРИШЋЕЊА РЕЗУЛТАТА ВРЕДНОВАЊА: Разговор са ученицима. Анализа њиховог рада. Давање препорука за постизање бољих резултата у процесу учења наставног градива историје.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	УЧЕНИЧКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	Основи проучавања прошлости	. Комуникација на матерњем језику -Учење како се учи -Културно изражавање
2.	Праисторија	. Комуникација на матерњем језику -Учење како се учи -Међуљудска и грађанска компетенција -Културно изражавање
3.	Стари Исток	. Комуникација на матерњем језику -Учење како се учи -Међуљудска и грађанска компетенција -Културно изражавање
4.	Античка Грчка	. Комуникација на матерњем језику -Учење како се учи -Међуљудска и грађанска компетенција -Културно изражавање
5.	Антички Рим	. Комуникација на матерњем језику -Учење како се учи -Међуљудска и грађанска компетенција -Културно изражавање

ИСТОРИЈА 6. РАЗРЕД

Циљизадаци
Циљизучавањанаставногпредмета*историја*јекултурниразвојихуманистичкообразовањеученика.
Циљнаставеисторијејеидадопринесеразумевањуисторијскогпростораивремена,
историјскихпроцесаитокова,
каоиразвијањунационалногиевропскогидентитетаидухатолеранцијекодученика.
Задацинаставеисторијесудаученици, уочавајућиузрочно-последичневезе,
разумејуисторијскепроцесеитокове,
улогуистакнутихличностиуразвојуљудскогдруштваидапознајунационалнуиопштуисторију
(политичку, економску, друштвену, културну...), каоиисторијусуседнихнародаидржава.
Оперативнизадаци:
- разумевањепојма "средњивек" иосновниходликатогисторијскогпериода;
- разумевањеосновниходликафеудалногдруштва;
- стицањезнањаонајзначајнијимдржавамасредњовековнеЕвропе;
- стицањезнањаосрпскимсредњовековнимдржавама;
- стицањезнањаоличностимакојесуобележилесредњивекуопштојинационалнојисторији;
- разумевањеулогерелигијеудруштвусредњегвека;
- упознавањекултурнихитехничкихдостигнућасредњовековнеЕвропе;
- упознавањекултурногнаслеђаСрбаусредњемвеку;
- коришћењеисторијскихкаратазапериодсредњегвека;
- подстицањеучениканакоришћењеисторијскихизвора;
- развијањекритичкогодносапремаисторијскимизворима.

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима -пореди историјске појаве	**1.Основи проучавања прошлости**	-Основне одлике средњег века и новог века(појмови средњи век, нови век,, прединдустријско доба, хронолошки и просторни оквир) -Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални)	Предаје, показује, записује на табли, проверава научено	Слушају, прате предавање, питају, записују	Индивидуално-фронтални	Монолошко-дијалошка	Српски језик, географија, верска настава, ликовна култура, грађанско васпитање	-усменим испитивањем, контролне вежбе, тестови, презентације
-наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем веку и раном новом веку -на основу датих примера изводи		-Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи(германска и словенска племена, Бугари, Мађари,, Викинзи) -Најзначајније државе раног средњег века(Франачка	Предаје, показује, записује на табли, проверава научено	Слушају, прате предавање, питају, записују	Индивидуално-фронтални	Монолошко-дијалошка	Српски језик, географија, верска настава, ликовна култура, грађанско васпитање	-усменим испитивањем, контролне вежбе, тестови, презентације

закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском(на олану политике, економских прилика, друштвених и културних појава) -сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контесту -приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена -на историјској карти лоцира правце миграција и простора насељени Србима и њиховим суседима у средњем веку и раном нововм	**2.Европа и Средоземље и српске земље у раном средњем веку**	држава, Византијско царство, Арабљани) -Религија у раном средњем веку(христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам) -Српске земље и Балканско полуострво(досељавање Срба и Хрвата, однос са суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије 2, краљ Михаило, Ћирило и Методије						

веку								
-идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века -изводе закључак о значају српске средњевековне државности и издваја најистакнутије владарске породице и личности -пореди положај и начин живота жена и мушкараца припадника постојећих друштвених слојева у средњем и раном нововм веку -разликује основна обележја и идентификује најзначајније	**3.Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку**	-Државно уређење(типови европских монархија; република) -Сусрети прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови) -Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутокефалност цркви, односи са Византијом, Бугарском, Угарском, Венецијом,османска освајања у југоисточној Европи) -Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор, дворски живот, живот на селу и граду, занимања, родни односи,	Предаје, показује, записује на табли, проверава научено	Слушају, прате предавање, питају, записују	Индивидуално-фронтални	Монолошко-дијалошка	Српски језик, географија, верска настава, ликовна култура, грађанско васпитање	-усменим испитивањем, контролне вежбе, тестови, презентације

последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем веку и раном новом веку -на понуђеним примерима разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности		правоверје и јерси, куга) -Опште одлике средњевековне културе(верски карактер, културне области, школе и универзитети, проналасци) Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, династија Немањића, кнез Лазар, и књегиња Милица,Твртко Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султан Мурат, Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед Освајач						

-образлаже најважније пследице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века -идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем веку и раном новом веку -илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација -разликује споменике различитих епоха, са посбним освртом на оне у локалној средини -илуструје примерима важност утицајних политичких , привредних,	**4.Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)**	Прединдустријско доба (хронолошки оквир, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова- пример Фиренце, Венеције, Антверпена...) -Велика географска открића о колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрети са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице) -Опште одлике културе раног нововг века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао,	Предаје, показује, записује на табли, проверава научено	Слушају, прате предавање, питају, записују	Индивидуално-фронтални	Монолошко-дијалошка	Српски језик, географија, верска настава, ликовна култура, грађанско васпитање	-усменим испитивањем, контролне вежбе, тестови, презентације

научних и културних тековина средњег и раног нововг века у савременом друштву -користећи ИКТ, самостално, или у групи, презентује резултате елементарног истраживањ заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе -повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом(хронолошки, политички,друштвени, културни) -Учествује у организовању и спровођењу заједничких школских		промене у свакодневном животу, обичаји и вервања – прогони ,,вештица“...) -Реформација и противреформација(узроци, протестнтизам, језуити, верски сукоби и ратови) -Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, положај владара) -Врхунац моћи Османског царста (освајања, држава и друштво) -Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије, исламизација, покатоличење, унијаћење, отпор исеобе, положај и привилегије, Војна крајина) -Истакнуте						

активности везаних за развој културе сећања		личности: Јохан Гутемберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Николо Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло 5 и Филип 2 Хабзбуршки, Елизабета 1, Вилијем Шекспир, Луј14, Сулејман Величанствени, Мехмед –паша Соколовић, Арсеније 3 Чарнојевић, Арсеније 4 Јовановић						

ИСТОРИЈА

7. РАЗРЕД

Циљизадаци

Циљнаставеисторијејестедасеосигурадасвиученицистекнубазичну језичкуинаучнуписменостиданапредујукареализацијиодговарајућихСтандардаобразовнихпостигнућа, дасеоспособедарешавајупроблемеизадаткеуновиминепознатимситуацијама, даизразеиобразложесвојемишљењеидискутујусадругима, развијумотивисаностзаучењеизаинтересованостзапредметнесадржаје, каоиразвијањеисторијскесвестиихуманистичкообразовање ученика.
Наставаисторијетребададопринесеразумевањуисторијскогпростораивремена, историјскихдогађаја, појаваипроцеса, каоиразвијањунационалногиевропскогидентитетаидухатолеранцијекодученика.
Задацинаставеисторијесу:
- стварањеразноврснихмогућностидакрозразличитесадржајеиобликерадатокомнаставеисторијесврха, циљевиизадациобразовања, каоициљевинаставеисторијебудуупунојмерирealизовани
- даученициразумејуисторијскедогађаје, појавеипроцесе, улогуистакнутихличностиуразвојуљудскогдруштваидапознајунационалнуиопштуисторију (политичку, економску, друштвену, културну...).

Оперативнизадаци
Ученицитребада:
- усвојепојамновивекистекнузнањаоосновнимодликаматогисторијскогпериода
- стекнузнањаоисторијинајзначајнијихевропскихдржавауновомвеку
- стекнузнањаоположајусрпскогнародаподтурском, хабзбуршкомимлетачкомвлашћу
- стекнузнањаонастанкуиразвојумодернихсрпскихдржавадомеђународногпризнањанезависности 1878. године
- упознајукултурнаинаучно-технолошкадостигнућаЕвропеисветауновомвеку
- упознајукултурнаинаучно-технолошкадостигнућаСрбауновомвеку
- стекнузнањаознаменитимличностимановогвека
- развијајуистраживачкурадозналостикритичкиодноспремаисторијскимизворима.
- стекнузнањаоразвојуграђанскихслободаиправатокомновогвека

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	Успон Европе	6	9	15
2.	Српски народ под страном влашћу од 14.до 18.века	7	8	15
3.	Доба револуција	8	8	16
4.	Нововековне српске државе Србија и Црна Гора	9	10	19
5.	Српски народ под страном влашћу од краја 18.до седамдесетих година 19.века	2	5	7
				72

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

ОСНОВНИ НИВО:
ИС.1.1.1.именује и разликује основне временске одреднице
ИС.1.1.2.именује историјске периоде и зна редослед историјских периода
ИС.1.1.4.уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости
ИС.1.1.6.препознаје значење основних појмова из историје цивилизације
ИС.1.1.7.именује најважније појаве из националне историје
ИС.1.1.8.именује најважније појаве из опште историје
ИС.1.1.9.зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје
ИС.1.2.3.препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике
ИС.1.2.4.уме да прочита једноставне информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда
ИС.1.2.5.уме да прочита једноставне информације дате у форми табеле
ИС.1.2.6.уме да прочита једноставне и карактеристичне информације у форми графикона
ИС:1.2.7.зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

СРЕДЊИ НИВО:
ИС.2.1.1.уме да повеже личности и историјске феномене са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
ИС2.1.2.препознаје да постоји повезаност националне,регионалне и светске историје
ИС.2.1.4.препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости
ИС.2.1.5.зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји

НАПРЕДНИ НИВО:
ИС.3.1.1.уме да примени знање из историјске хронологије
ИС.3.1.3.зна специфичне дедаље из националне и опште историје
ИС.3.1.4.разуме на који начин су повезане појаве из националне,регионалне и опште историје
ИС:3.2.1.уме да изврши селекцију историјских извора
ИС3.2.3.уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ		ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
			наставници	**ученици**			
1.	Успон Европе	Наставни садржај је дат у посебној табели	Предаје, објашњава, тумачи догађаје, пише на табли, показује на карти, води дијалог са ученицима	Слуша, пише, учествује у разговору, припрема паное, презентује	У настави историје заступљен је фронтални облик рада, индивидуални, индивидуално-фронтални и групни рад. Методе ра су: монолошка, дијалошка, визуелна, демонстративна	Настава историје је у корелацији са следећим наставним предметима: Српски језик, географија, ликовна култура, музичка култура, грађанско васпитање, верска настава	Провера постигнућа врши се кроз праћење и оцењивање активности на часу, кроз усмено одговарање и преко контролних вежби после обрађених наставних тема. На почетку школске године ученици раде иницијални тест, а на крају школске године завршни тест знања
2.	Српски народ под страном влашћу од 16.до 18.века						
3.	Доба револуција						
4.	Нововековне српске државе-Србија и Црна Гора						
5.	Српски народ под страном влашћу од краја 18.века до 70-тих година 19.века						

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ ТЕМЕ
1.Успон Европе	-појам ,,нови век,,,хронолошки и просторни оквир -научно-технолошка открића као предуслов географским открићима, путовање Бартоломео Дијаза,Васка де Гаме, Кристифора Колумба и Фердинанда Магелана, индијске цивилизације и колонизација Новог света -улога и значај великих европских градова у периоду од краја 15.,до краја 18..в., мануфактура као нови начин производње, почеци грађанске класе -кеижевнос и уметност периода химанизма и ренесансе: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Микеланђело, Леонардо да Винчи, Тицијан Веничело, Албрехт Дирер -узроци реформације и против реформације, улога Мартина Лутера, протестантизам, појава језуита, верски сукоби -појам апсолутистичке монархије, сталешко друштво, примери Француске, Енглеске, Пруске, Аустрије, Русије, Шпаније
2.Српски народ под страном влашћу од 16.до 18.века	-Турска као апсолутистичка монархија, врхинац османске моћи-султан Сулејман Величанствени, турско друштво: муслимани и хришћани, тимарски систем -положај Срба у Турском царству-раја, власи, исламизација, хајдици, повлашћени слојеви -Пећка патријаршија- верска, национална, политичка и културна установа -ратови хришћана и Турака: Дуги рат, Бечки рат, Кандијски рат, ратови 1716-1718, и 1737-1739, Кочина крајина -Велике сеобе Срба: Прва велика сеоба и Друга велика сеоба -настанак Војне крајине, Карловачка митрополија, покатоличења, унијаћења, ускоци, хајдуци, културни и привредни значај Дубровика -школске реформе царице Марије Терезије и Јосифа , настанак нове образовне елите; тговци, официри, свештеници учитељи, правници, улога Доситеја Обрадовића и Карловачке гимназије
3.Доба револуција	-Европа и свет од краја 18.в. до седамдесетих година 19.в. -појам револуције, парна машина, текстилна индустрија, тешка индустрија,, железница, друштво:јачање грађанске и појава радничке класе -политичке револуције: Низоземска, Енглеска,Америчка, социјална, верска и национална обележја, појам уставности и подела власти -повод и узрок за избијање Француске револуције, просветитељи Волтер, Монтескје, Русо, личност краља Луја 16, и Марије Антоанете, Робеспјер, укидање феудализма, декларација права човека и грађанина, устав, идеје уставне монархије, република, либерализам, демократија, терор, револуционарни ратови, национализам -личност Наполеона Бонапарте, војна и политичка каријера, Наполеонови ратови, Наполеонов кодекс, Бечки конгрес и Света алијанаса -поводи и узроци револуције 1848/1849.г., јачање идеје национализма,либерализма демократије, социјализма -улога Пијемонта у уједињењу Италије, Камило Кавур, Ђузепе Мацини, Ђузепе Гарибалди, улога Пруске и канцелара Отоа фон Бизмарка у уједињењу Немачке, ратови за уједињење, проглашење Другог немачког царства -рат Севера и Југа у Америци, излазак на Пацифик, индијанско питање, положај робова, Абрахам Линколн,

	генерал Ли, последице рата -појам велике силе, појам Источно питање, политика Русије, Хабзбуршке монархије, Велике Британије и Француске према Турској и балканским народима; Кримски рат, улога балканских народа-ратови за добијање независности, Берлински конгрес 1878.г.
4.Нововековне српске државе-Србија и Црна Гора	-период до међународног признања 1878.г. -обележје Српске револуције 1804-1835, национални, социјални и културни карактер, фазе; ратни период и перид преговарања, повод и узроци, вођe; вожд Карађорђе Петровић и кнез Милош Обреновић -збор у Орашцу, битке на Иванковцу, Мишару, Делиграду, Чегру, заједничко ратовање Срба и Руса, Букурешки мир и пропаст устанка, организација устаничке власти -Хаџи Проданова буна, ток Другог српског устанка, сабор у Такову, битке на Љубићу, Палежу, Дубљу, споразум кнеза Милоша и Марашли Али-паше -прва владавина кнеза Милоша и кнеза Михаила Обреновића, Хатишерифи из 1829/1830/1833.год., Сретењски устав, Димитрије Давидовић, укидање феудалних односа у Србији 1835.г. на Ђурђевдан, Турски устав 1838.г., личности: кнегиња Љубица, Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић -режим уставобранитеља 1842-1858.г., развој државних установа, Грађански законик 1844.г., Начертаније, Друштво српске словесности, личност кнеза Александра Карађорђевића, кнегиња Персида, Илија Гарашанин, Јован Хаџић, Миша Анастасијевић -Светоандрејска скупштина, национална политика кнеза Михаила, стварање Првог балканског савеза, Уједињена омладина српска, добијање градова-Београда као српске престонице, успон грађанске класе, културна и присветна политика- оснивање Велике школе, Народно позориште, свакодневни живот, кнегиња Јулија, Владимир Јовановић, Јеврем Грујић -Друго намесништво, устав из 1869.г., унутрашња и спољна политика, српски национални покрет, ослободилачки ратови (за добијање независности) 1876/1877 и 1877/1878.г., Србија на Берлинском конгресу, територијално проширење и независност, кнез Милан Обреновић и Јован Ристић, генерал Черњајев -територија и становништво Црне Горе, племства и братства, Цетињска митрополија, унутрашња и спољна политика владике Петра Првог и владике Петра Другог-период владичанства -Црна Гора као кнежевина, кнез Данило и кнез Никола, спољна и унутрашња политика, национално питање, ослободилачки ратови 1876-1878.г. Црна Гора на Берлинском конгресу-територијално проширење и добијање независности
5.Српски народ под страном влашћу од краја 18.века до 70-тих година 19.века	-Срби на подручју Јужне Угарске, Хрватске и Славоније, Далмација и Бока Которска; Темишварски сабор, одјеци Српске револуције, Матица српска, Револуција 1848/1849.г., Војводство Србија и Тамишки Банат, Аустро-угарска нагодба и Хрватско-угарска нагодба, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић, патријарх Јосиф Рајачић, Светозар Милетић -Срби у Турској, Стара Србија и Македонија, криза турске државе и друштва, одјеци Српске револуције, Лука Вукаловић, Хусеин капетан Градашчевић, Омер-паша Латас, Невесињска пушка

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатна настава за ученике седмог разреда предвиђа следеће наставне садржаје:

ТЕМА: 1.УСПОН ЕВРОПЕ 1./2. Велика геграфска открића
3./4.Хуманизам и ренесанса
5.Градови у новом веку
6. Реформација и противреформација
7.Апсолутистичке монархије
2.СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД 16-18.ВЕКА
8./9.Турска освајања,држава и друштво
10.Положај Срба у Турском царству
11.Српска православна црква
12./13.Сеобе Срба
3.ДОБА РЕВОЛУЦИЈА
14.Француска револуција
15.Наполеоново доба
16.Уједињење Италије и уједињење Немачке
17.Грађански рат у САД
18.Велике силе, Источно питање и балкански народи
4.НОВОВЕКОВНЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ-СРБИЈА И ЦРНА ГОРА
19.Српска револуција
20.Први српски устанак
21.Други српски устанак
22.Прва владавина кнеза Милоша и кнеза Михајла
23.Уставобранитељски режим
24.Друга владавина кнеза Милоша и кнеза Михајла
25.Србија на путу ка независности
26./27. Црна Гора у доба владичанства и у доба кнежевине
5.СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД КРАЈА 18.В. ДО СЕДАМДЕСЕТИХ ГОД. 19.ВЕКА
28./29.Српски народ под страном влашћу-крај18.в.до 70-тих година 19.в.
30.Обнављање и утврђивање научених појмова, догађаја, процеса.....

ДОПУНСКА НАСТАВА се не може прецизно да планира јер зависи од броја ученика којима буде неопходна. Допунска настава биће индивидуално прилагођена сваком ученику, те се зато не може прецизно да напише план рада по часовима и темама.

ЦИЉ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ је помоћ ученицима који теже уче прдвиђени наставни програм, оспособљавање за самостални рад будућих задатака. Указати ученицима на грешке у учењу, како да лакше усвоје кључне појмове, да их препознају и издвоје, како да се снађу на историјској карти.

НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ: Понављање градива које обрађено на редовним часовима. Потребан је индивидуални приступ сваком ученику посебно. Могуће је применити и рад у паровима као облик вршњачке едукације.

Начин вредновања и начин коришћења резултата вредновања је преко разговора са ученицима, анализирање рада, давање препорука за постизање бољих резултата. Мотивисати ученика кроз похвале да може, дати му подстицајну оцену, охрабрити га да научено примени на редовним часовима.

ИСТОРИЈА

8 РАЗРЕД

Циљ наставе историје јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и развијање историјске свести и хуманистичко образовање ученика. Настава историје треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.
Задаци наставе историје су:
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе историје сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе историје буду у пуној мери реализовани
- да ученици разумеју историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...).

Циљ и задаци наставе историје остварују се кроз различите садржаје, методе и облике рада, уз поштовање Образовних стандарда за крај обавезног образовања.
Оперативни задаци
Ученици треба да:
- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века
- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века на српском и југословенском простору
- стекну основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- разумеју најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине XIX до краја XX века
- стекну основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине XIX до краја XX века у општој и националној историји
- се упознају са културним и научнотехнолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- разумеју да национална историја представља саставни део опште историје
- развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособе се да препознају различита тумачења истих историјских догађаја
- разумеју узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- овладају вештином коришћења историјских карата за период од друге половине XIX до краја XX века
- науче да повезују различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- поседују свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	Свет у другој половини 19.в и почетком 20.в	3	3	6
2.	Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	7	8	15
3.	Савремено доба-Први светски рат и револуције у Русији и Европи	3	3	6
4.	Србија и Црна Гора у Првом светском рату	3	3	6
5.	Свет између Првог и Другог светског рата	4	3	7
6.	Југословенска краљевина	3	2	5
7.	Други светски рат-тотални рат	3	3	6
8.	Југославија у Другом светском рату	4	4	8
9.	Свет после Другог светског рата	2	1	3
10.	Југославија после Другог светског рата	3	3	6
		35	33	**68**

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – у писаном облику

ОСНОВНИ НИВО:
ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице
ИС:1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости
ИС. 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости
ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова који говоре о истом догађају
ИС. 1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике
ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне информације дате у форми табеле и графикона
ИС.1.2.7.зна да се историјске појаве могу различито да тумаче

СРЕДЊИ НИВО:
ИС.2.1.1. уме да повеже личности и историјски феномен са са одговарајућом временском одредницом и периодом
ИС. 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје
ИС.2.1.3.препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје
ИС.2.1.4.препознаје да пстоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости
ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји
ИС.2.1.6.зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје
ИС.2.2.1.уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора
ИС.2.2.2. .уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних сликовних историјских извора

НАПРЕДНИ НИВО:
ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије
ИС:3.1.3.зна специфичне детаље из националне и опште историје
ИС.3.1.4.разуме на који су начин повезане појаве из националне, регионалне и опште историје
ИС.3.1.5.разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости
ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора

	НАСТАВНА ТЕМА		ВРСТЕ АКТИВНОСТИ		ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
			наставник	**ученик**	Облици рада: фронтални, индивидуални, комбиновани; индивидуално-фронтални, групни рад Методе рада: монолошка, дијалошка, визуелна, демонстративна, писањем	Настава историје предвиђа корелацију са следећим предметима: српски језик, географија, ликовна култура, музичка култура, грађанско васпитање, верска настава	Провера остварености постигнућа врши се кроз праћење активности ученика на часовима редовне наставе и другим активностима ван редовних часова, кроз усмено одговарање, преко контролних вежби после сваке наставне теме и кроз иницијални и годишњи тест који се даје на почетку и крају школске године.
			Организује час. Предаје, објашњава и тумачи догађаје, пише на табли, показује на карти, води дијалог са ученицима, упућује их у коришћење историјских извора и друге литературе.	Слуша предавање и преписује записано на табли, учествује у активностим планираним за тај час, пита, одговара на постављена питања			
1.	Свет у другој половини 19.в и почетком 20.в						
2.	Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата						
3.	Савремено доба-Први светски рат и револуције у Русији и Европи						
4.	Србија и Црна Гора у Првом светском рату						
5.	Свет између Првог и Другог светског рата						
6.	Југословенска краљевина						
7.	Други светски рат-тотални рат						
8.	Југославија у Другом светском рату						
9.	Свет после Другог светског рата						
10.	Југославија после Другог светског рата						

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ ТЕМЕ	
1.Свет у другој половини 19.в почетко20.в	-Промене у светској економији, политичке идеје:империјализам, национализам, расизам, демократија,социјализам, клерикализам, конзервативизам; наука и образовање -настанак Тројног савеза и Атанте, борба за колоније у Африци и Азији, успон САД и Јапана, међународне политичке кризе -Источно питање-опадање Османског царства, продор Хабзбуршке монархије на Балкан; утицај великих сила на Балкан, уобличавање националних држава на Балкану- Грчка, Румунија, Бугарска, Албанија	
2.Србија, Црна Гора и Срби уХабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	-стицање независности,простор, друштво,привреда, наука, култура, образовање, свакодневни живот, унутрашња и спољна политика, оснивање политичких странака, проглашење краљевине, Тимочка буна, српско-бугарски рат, устав из 1888.г. и 1901, Мајски преврат, краљица Наталија, краљ Милан, краљ Александар Обреновић, Јован Ристић, Стојан Новаковић, Никола Пашић, -Устав из 1903.г., развој парламентарне демократије, Царински рат и Анексиона криза, привреда, друштво ,култура, образовање, свакодневни живот, краљ Петер Карађорђевић, престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић -стицање независности, простор, становништво, друштво, привреда, култура, образовање, унутрашња и спољна политука, однос са Србијом, устав из 1905.г. проглашење краљевине, краљ Никола Петровић -Срби у Јужној Угарској, Хрватској, и Славонији -Босна и Херцеговина под аустроугарском влашћу, управа Бењамина Калаја, Анексија и Анексиона криза, политичке странке, Млада Босна -Срби на подручју Старе Србије: косово Метихија, Рашка област и Македонија, културне, просветне и црквене прилике, значај Призренске богословије -узроци и поводи за Балканске ратове, супротности између балканских националних политика, Младотурска револуција, Балкански савез и Први балкански рат; Кумановска и Битољска битка, територијалне промене, Други балкански рат, битка на Брегалници, Букурешки мир и нове границе на Балкану	
3.Савремено доба-Први светски рат и револуције у Русији и Европи	Велики рат: узрок. Повод, савези, фронтови, ратна хроника, технологија рата, губици и жртве, водеће личности држава у сукобу -живот у позадини и на фронту, лични доживљај рата: Арчибалд Рајс, Џон Рид. -Фебруарска и Октобарска револуција у Русији, друштвене, економске и политичке прилике уочи револуције, анархија и распад Русије, цар Николај Романов, Владимир Илич Лењин, Грађански рат у Русији	
4.Србија и Црна Гора у Првом светско рату	-Велики рат на подручју Србије, одбрана 1914.г.: церска и Колубарска битка, слом и окупација, живот у сенци рата, болест, глад и епидемија, одбрана Београда, повлачење српске војске, Албанска голгота, окупација и избеглиштво, Топлички устанак, држава у избеглиштву на Крфу, живот у избеглиштву, Солунски фронт и ослобађање Србије, лишности: регент	

	Александар Карађорђевић, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, мајор Гавриловић, Милутин Бојић... -настанак Краљевине СХС, југословенска идеја, Нишка, Крфска Мајска и Женевска декларација; чиниоци југословенског уједињења:српска влада, Југословенски одбор, Народно вијеће, међународно окружење, границе нове државе; Никола Пашић, Франо Супило, Антте Трумбић	
5.Свет између Првог и Другог светског рата	-билнс Првог светског рата, Мировна конференција у Паризу и нова карта Европе и света, Друштво народа, улога Вудро Вилсона -економске, културне и друштвене прилике у свету после рата:наука, култура,образовање, уметнички покрети, појава радија, телевизије, звучног филма,.....Албert Ајнштајн, Флеминг, Томас Ман, Хемингвеј, Голсворти, Шолохов Чарли Чаплин, Волт Дизни, Пикасо ,Дали..... -свет између демократије и тоталитаризма; либералне демократије-Француска, Велика Британија, САД; фашизам, националсоцијализам, милитаризам-Италија, Немачка, Јапан; комунизам- Совјетски Савез, личности: Френклин Рузвелт, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Висарионович Стаљин -на путу ка новом рату, грађански рат у Шпанији, криза Друштва народа, Аншлус, Минхенски споразум, окупација Албаније, пакт Рибентроп-Молотов	
6.Југословенска краљевина	-простор,друштво и окружење,конституисање државе и међународно признање, Видовдански устав, југословенски парламентеризам; политичке странке,избори и изборне борбе; економске прилике; националнои верско питање демократије; личности- краљ Александар Карађорђевић,Никола Пашић, Љуба Давидовић,Светозар Прибијевић, Стјепан Радић -Лични режим краља Александра – основне карактеристике,међународни чиниоци,идеологија интегралног југославенства, Устав из 1931,оживљавање политичког живота,атентан у Марсеју; влада Милана Стојадиновића-унутрашња и спољна политика; изазови новог рата – преуређења државе, стварање Бановине Хрватске, влада Цветковић-Мачек, промена међународне позиције Југославије и пораст сепаратизма; отварање српског питања – Српски културни клуб; личмости – кнез Павле Карађорђевић, Милан Стојадиновић, Влатко Мачек. -Културни узлет, сарадња и прожимања; универзитет и науке; уметнички покрети, хуманитарне и спортске организације; личности – милутин Миланковић, Никола Тесла, Михајло Пупин, Бранислав Нушић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милош Црњански, Слободан Јовановић, Сава Шумановић, Иван Мештровић, Мирослав Крлежа, Јован Дучић.	
7.Други светски рат-тотални рат	-узроци и поводи,зараћене стране,савезништва,напад на Пољску и њена подела, совјетско-фински рат, рат на Западу до 1940. Године – пад Француске, битка за Британију; ратне операције на Балкану; напад на СССР и отварање Источног фронта; од европског ка светском рату- Афрички фронт,рат на Пацифику и улазак САД у рат; преломне битке – битка за Москву,опсада Лењиграда, Стаљинградска битка, битка код Ел Аламејна. -пад Италије, искрцавање у Нормандији; крај рата у Европи и на Далеком истоку – капитулација Немачке и Јапана; изграђивање новог поретка – од Атланске повењедо	

	Потсдамске конференције, личности – Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Висарионович Стаљин, Шарл де Гол, маршал Жуков, генерал Монтгомери, генерал Ајзенхауер, фелдмаршал Ромел. -људски и материјални губици, технологија смрти – логори смрти,геноцид,холокауст; модерна војна технологија – употреба атомског оружја;живот у рату; рат и култира – уметничко виђење рата. Рат као и поништавање цивилизацијских вредности; лични доживљај рата.	
8.Југославија у Другом светском рату	- од дипломатског и војног притиска до рата – приступање Тројном пакту,војни пуч и демонстрације, влада и монарх у избеглиштву, подела Југославије, успостављање окупационих система и колаборационистичких режима, терор и репресија, НДХ – геноцидна творевина. -комунисти и револуционарна перспектива, антиокупаторске снаге грађанства; устанак – егзистенцијални, идеолошки и националнослободилачки мотиви ; супарнички покрети отпора – различите стратегије националне политик; грађански рат, југословенско ратиште 1941-1942 . носиоци терора и геноцида,основне институције револуционарне власти. -АВНОЈ и стварање јогословенске федерације – недовршена институционализација; велике силе и југословенско ратиште – братинска политика компромиса и борба за међународно признање нове Југославије; обрачун са противницима револуције; преломне битке на југословенском ратишту – Неретва, Сутјеска, Београдска операција, Сремски фронт и завршне операције за ослобођење замље. - војни доприноси победи,људски и материјални губици,демографске промене,логори смрти – Јасеновац, Стара Градишка; Сајмиште, Бањица.. ; геноцид и холокауст; уништавање и пљачка културних и привредних добара;ратна свакодневница; рат и култира- уметничко виђење рата; лични доживљај рата; личности – краљ Петар Карађорђевић, генерал Драгољуб Михајловић, Јосип Броз Тито, генерал Милан Недић, Анте Павелић, Алојзије Степинац.	
9.Свет после Другог светског рата	-од ратног савезништва до хладноф рата; нова карта света и нове поделе – хладни ат у Европи и Азији, блоковска подела, трка у наоружању,нова ратна жаришта,деколонизација и рађање Трећег света; покрети еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа,освајање свемира, медији,пополарна култура; пред новим изазовима – глобализација, тероризам,еколошки проблеми. - пад Берлинског зида – симболични крајједног покрета; Европска унија, Савет Европе.	
10.Југославија после Другог светског рата	-проглашење републике,изградња новог друштвеног уређаја, политичка и економска основа власти – хегемонија комуниста; репресија, међународни положај – ослонац на Совјетски Савез; обнова привреде и индустријализација, државна привреда и њене противречности; сукоб Југославије и социјалистићких земаља – револуција Информбироа, Холи оток; нова унутрашњополитичка и спољнополитичка оријентација; самоуправљање – нова коцепција друштвеног развоја и несврстаност – искорак ка Трећемсвету; Југославија између истока и запада- од сарадње са западом до помирења са истоком; личности – Јосип Броза Тито, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Едвард Кардељ. - политика – уставно, национално,верско питање, питање политичких слобода.. ; економија – противречности економског развојаи економске кризе; култура, наука и образовање;	

	свакодневница, животни стандард,популарна кутура; личности – Иво Андрић. Милош Црњански, Бојан Ступица, Борислав Пекић, Добрица Ћосић, Александар Петровић, Александар Поповић, Душан Ковачевић. - пораз Југославије као идеје,политичког пројекта и друштвеног система; разбијање и распад Југославије- ратови у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, велике силе и југословенска криза – интернационализација сукоба; настанак нових држава, последице распада југословенских државе – демографске,економске и културне; сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999, Косовско питање, раздвајање Црне Горе, личности – Слободан Милошевић. Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић.	

ДОДАТНА НАСТАВА за ученике 8.разреда предвиђа следеће садржаје:

ТЕМА:1.СВЕТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. И ПОЧЕТКОМ 20.ВЕКА

1.Међународни односи у другој половино 19.в. и почетком 20.в.

2.Велике силе и балканске земље

2.СРБИЈА,ЦРНА ГОРА И СРБИ У ХАБЗБУРШКОМ И ОСМАНСКОМ ЦАРСТВУ ОД БЕРЛИНСКОГ КОНГРЕСА ДО ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

3.Србија од 1878.г.до 1903.г.

4.Србија од 1903.г.до 1914.г.

5.Црна Гора од 1878-1914

6.Срби у Османском царству

7./8.Балкански ратови

3.ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И РЕВОЛУЦИЈЕ У РУСИЈИ И ЕВРОПИ

9.Свет у великом рату

10.Човек у рату

11.Револуције у Русији

4.СРБИЈА И ЦРНА ГОРА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ

12./13. Србија и Црна Гора у Великом рату

14.Искорак ка Југославији

5.СВЕТ ИЗМЕЂУ ПРВОГ И ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

15.Прилике у свету после Великог рата

16.Свет између демократије и тоталитаризма

17.Свет на путу ка новом рату

6.ЈУГОСЛОВЕНСКА КРАЉЕВИНА

18.Краљевина Срба Хрвата и Словенаца од 1918-1929

19.Југославија од 1929-1941

7.ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ-ТОТАЛИТАРНИ РАТ

20./21.Други светски рат-

8.ЈУГОСЛАВИЈА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ

22./23. Југославија у Другом светском рату

24. Биланс рата и допринос Југославије победи антифашистичке коалиције

9.СВЕТ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

25.Послератни свет и његове супротности

26.Европске интеграције

10.ЈУГОСЛАВИЈА ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

27./28.Југославија после Другог светског рата

29./30. Утврђивање и обнављање најважнијих догађаја, појава, процеса и појмова

За часове додатне наставе предвиђене су исте методе и облици рада као и код редовне наставе,а које су дате у табели

.**ДОПУНСКА НАСТАВА** се не може прецизно да испланира јер ће се прилагођавати, индивидуално, сваком ученику према његовим потребама у датом тренутку.

ЦИЉ допунске наставе је да пружи помоћ и подршку ученицима који теже и спорије уче предвиђено наставно градиво, као и оспособљавање за самостални рад на будућим задацима, Указати ученицима на грешке приликом учења. Показати им како да препознају кључне појмове као како да се снађу на историјској карти.

НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ: понављање градива које је обрађено на часовима редовне наставе применом методе индивидуалног рада са ученицима (учеником). Друга метода која може да помогне је рад у паровима као облик вршњачке едукације.

НАЧИН ВРЕДНОВАЊА И НАЧИН КОРИШЋЕЊА РЕЗУЛТАТА ВРЕДНОВАЊА: Разговор са ученицим, анализа рада, давање препорука, шта и како радити да би се постигао бољи резултат у учењу. Охрабрити ученика да научено покаже на редовом часу, примени знање. У складу са тим дати подстицајну оцену.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

ПЕТИ РАЗРЕД

Циљеви:
развијање интересовања, музикалности и креативности;
оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа;

Задаци:
неговање способности извођења музике;
стицање навика слушања музике, подстицање и оспособљавање за разумевање музичких порука;
подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање...);
упознавање народне и уметничке музике свога и других народа;
развијње критичког мишљења;
упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музике;
неговање смисла за заједничко музицирање ученика и припремање програма за јавну делатност школе;
упознавање занимања музичке струке

Оперативни задаци:

Ученици треба да:
певају песме по слуху;
певају песме солмизацијом;
обраде просте и счложене тактове;
усвајају нове елементе музичке писмености;
свирају на дечјим музичким инструментима;
изводе дечје, народне и уметничке игре;
импровизују мелодије на задати текст;

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	УКУПНО
I	Човек и музика	4	2	6
II	Музички нструменти	4	2	6
III	Слушање музике	11	5	16
IV	Извођење музике	25	15	40
V	Музичко стваралаштво	2	2	4

упознају звуке нових инструмената; слушај

у вредна дела уметничке и народне музике.

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да наведе начинеи средства музичког изражавања у праисторији и античком добу, искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека	Човек и музика	Човек у праисторији Улога музикеу првобитном друштву, Магијска моћ музике Покрет: порекло плеса Најстарија музичка фолклорна традиција у Србији и	Одабир примера из литературе , излагање о праисторији, првобитном друштву…	Активно слушање музике, подсећање на стечено знање из историје, усвајање нових појмова	Фронтални, групни	Демонстрација, вербална метода	Историја, ликовно, физичко	Кроз слушне тестове, квизове, питања и одговоре
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да класификује инструменте по начину настанка звука, опише основне	Инструменти	Најстарији инструменти, удараљке, дувачки, жичани, мелодијске удараљке	Одабир примера из литературе који дочаравају карактеристике одређених инструмената, показивање слика, објашњавање карактеристика и начина постанка	Аудио и визуелно препознавање инструмената, Објашњење начина постанка	Фронтални, групни	Демонстрација, вербална метода	Историја	Кроз слушне тестове,препознавање слика, квизове, питања и одговоре

карактеристи ке удараљки, препозна везу између избора и нструмента и догађаја								
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да препозна елементе музичке изражајност и, анализира слушано дело и вербализује свој доживљај музике	Слушање музике	Слушање вокалних, вокално инструменталн их дела, дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа, слушање дела инспирисаних фолклором, музичких прича	Одабир примера из литературе, инструкције за слушање	Препознавање елемената музичке писмености, повезивање изражајних карактеристик а и особина дела	Групни	демонстраци ја	Историја, народна традиција, ликовна култура, физичко васпитање	Слушни тестови, дискусија
Ученик ће бити у стању да пева песме по слуху самостално и у групи, дапева песме из нотног текста солмизацијо м, извођење мотива	Извођење музике	Певање песама по слуху и нотном тексту Свирање једноставних композиција и мотива	Пева и свира песме и композиције по слуху или нотном тексту, објашњава елементе музичке писмености и извођења	Усваја задатке понављањем, по слуху или нотном тексту	Фронтални, групни, индивидуал ни	демонстраци ја	Физичко васпитање	Појединачно, групно или извођење музике у пару

певањем, певање у комбинацији са покретом, свирање једноставних композиција или мотива по слуху или из нотног текста на Орфовим или другим дечијим инструментима								
Ученик ће бити у стању да креира пеатњу за песме, креира покрете уз музику, импровизује мелодију на задати текст, осмишљава музичка питања и одговоре, израђује једноставне инструменте	Музичко стваралаштво	Креирање ритмичке и мелодијске оратње, креирање покрета уз музику, осмишљавање музичких питања и одговора, импровизација мелодије на задати текст, израда једноставних инструмената	Осмишљава пратњу, покрете,инструменте даје ученицима инструкције како да сами све то осмисле	Осмишљавају пратњу, мелодију, инструменте	Групни, у пару, индивидуални	Демострација, дијалог	Техничко, ликовна култура	Демонстрација уз осмишњенњ покрете или инструменте

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА ПРЕДМЕТ МУЗИЧКА КУЛТУРА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД
НАСТАВНЕ ТЕМЕ
I МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ
Основни ниво:
Ученик уме да:
МК 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције
МК 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту
Напредни ниво:
Ученик уме да
МК 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима
II ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ
Основни ниво:
Ученик уме да:
МК 2.1.1. препозна основе елемената музичке писмености
МК 1 1 2 опише основне карактеристике
-музичких инструмената и сатава
-народног стваралаштва
Средњи ниво:
Ученик уме да анализира повезаност:
МК 2. 1.1 музичких елемената и карактеристика инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпоса живахним карактером)
МК 2.1.3. облика народног музичког стваралаштва са специфичним контекстом народног живота
Напредни ниво:
Ученик:
МК 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела
МК 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту(одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
III МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО
Основни ниво
Ученик име да:
МК 1.4.1.направи музичке инструменте користећи предмете из октужења
МК 1.4.2.осмисли мање музичке целине на основу понуђених мотива
МК 1.4.3.изводи пратеће ритмичке и мелодијске деонице нанаправљеним инструментима
Напредни ниво:
Ученик уме да:
МК 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте
IV СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ
Основни ниво
Ученик уме да именује:
МК 1.2.1. музичке изражајне елементе
МК 1.2.2. извођачки састав
МК1.2.4.српски музички фолклор
Средњи ниво:
Ученик уме да:

МК 2.2.1 опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената(нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)
Напредни ниво
Ученик уме да:
МК 3.2.3 анализира слушани пример и открије везу опажених карактеристика са контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора

ДОДАТНИ РАД

ХОР И ОРКЕСТАР
(Оријентациони садржаји програма)

Свака основна школа је обавезна да организује рад хорова, и то: хор млађих разреда и хор старијих разреда. У свакој школи у којој постоје услови треба да се оснује школски оркестар. Часови хора и оркестра се изводе континуирано од почетка до краја школске године. Годишњи фонд часова додатног рада износи 36 часова.
Часови рада са хором и оркестром трају 45 минута и уносе се у распоред часова.

Хор

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха.
У току школске године потребно је са хором извести најмање десет композиција.

Оркестар

Школским оркестром се сматра инструментални ансамбл са најмање десет инструменталиста који изводе композиције у најмање три деонице. Оркестри могу бити састављени од инструмената који припадају истој породици (блок флауте, мандолине, тамбуре, хармонике, Орфов инструментаријум, итд.) или мешовитог састава, према расположивим инструментима. Репертоар школског оркестра чине дела домаћих и страних композитора разних епоха, у оригиналном облику или прилагођена за постојећи школски састав.
У току године оркестар треба да изведе најмање осам дела, од којих нека заједно са хором.
У свим школама у којима раде наставник или наставници који владају неким инструментима организује се додатни рад за даровите и заинтересоване ученике у свирању на појединим инструментима.
Задаци инструменталне наставе су:
да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем и суделовањем у школским ансамблима;
да упоредо са инструменталном наставом ученицима даје и потребна теоријска знања;
да и овом наставом подстиче код ученика њихове креативне способности и смисао за колективно музицирање.
Настава се одвија у групи до четири ученика, односно од пет до девет ученика када се ради о блок флаутама, тамбурама, мандолинама или Орфовом инструментаријуму. Зависно од могућности и интересовања ученика, у додатној настави се формирају мали музички састави.

Да би се реализовао програм додатног рада, користе се одговарајући уџбеници, приручници и збирке за поједине инструменте, као и дела (у оригиналном облику или прилагођена саставима ученика) домаћих и страних композитора из разних епоха, доступна извођачким могућностима ученика. Ученици приказују своја индивидуална и групна достигнућа из додатног музичког рада на школским и другим приредбама и такмичењима.
У свакој основној школи има музички обдарене деце, чије се интересовање и љубав за музику не могу задовољити само оним што им пружа настава у разреду. За такву децу, која не похађају музичку или балетску школу, може се организовати додатни рад, односно укључивање ученика у разне групе или школски оркестар.
Могу се основати групе певача вокалних солиста и солиста инструменталиста са којима се увежбавају соло песме, мали комади, дуети, терцети, квартети, мали камерни инструментални састави, секција љубитеља слушања музике – који ће слушати разна музичка извођења у школи или ван ње (концерте, радио и телевизијске емисије, музичке филмове и сл.). Осим секција вокалних солиста, инструменталних солиста и љубитеља слушања музике, могуће је организовати секцију младих композитора са којима се ради индивидуално на развоју музичке креативности. Могуће је, такође, основати секцију младих етномузиколога, који ће прикупљати мало познате, или готово заборављене, песме средине у којој живе. Број и врста музичких секција, које је могуће основати у основној школи у односу на способности и интересовања ученика, одређени су само афинитетом наставника и његовим ентузијазмом.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У програму музичке културе истакнуто место има слушање музичких дела и активно музицирање (певање и свирање). Основе музичке писмености и музичко-теоретски појмови у оваквом приступу планирани су у функцији бољег разумевања музике и музичког дела.

Основни принцип у остваривању циљева и задатака треба да буде активно учешће ученика на часу, а наставна јединица је увек уметничко дело. При томе треба обухватити сва подручја предвиђена за тај разред и комбиновати разне методе у настави. Час посвећен само једном подручју и извођен само једном методом не може бити ни користан ни занимљив за ученике, што води ка осиромашивању садржаја и смисла предмета.

Настава музичке културе остварује се кроз:
певање, свирање и основе музичке писмености;
слушање музике;
дечје музичко стваралаштво.
Групним и појединачним певањем или свирањем развија се способност ученика да активно учествују у музичком животу своје средине.

Полазна опредељења при конципирању програма музичке културе

Слушање музике

Стицање искуства у слушном разликовању звучних боја (људски гласови, музички инструменти).
Навикавање ученика на пажљиво слушање музике.
Подстицање изражавања ученика о слушаном делу.
Упознавање музичког дела уметничког и народног стваралаштва.

Певање песама по слуху и са нотног текста, увођење у основе музичке писмености

Народне песме и игре; обичајне песме.
Дечје песме.
Утврђивање музичког речника у вези са јачином (p, mp, f, mf), брзином (adagio, andante, moderato, allegro) и постепеним динамичким прелазима из тишег у јаче и обрнуто (crescendo, decrescendo).
Савлађивање тонских висина.
Усвајање музичког писма и појмова: шеснаестина нота у групи, такт 6/8 , а-мол лествица (природна и хармонска), појам предзнака – повисилица, узмах и предтакт.
Свирање и певање песама у функцији овладавања музичке писмености.
Извођење песама на мелодијским инструментима.
Понављање задатог мелодијског мотива (вежба памћења, развијање моторике).

Свирање

Оспособљавање ученика да се сналазе у једноставном нотном запису.
Стварање код ученика навике праћења и похађања концертних приредби.
Подстицање код ученика жеље да се активније баве музиком.

Музичко стваралаштво

Стално подстицање ученика на што изражајније певање и свирање научених песама.
Слободно импровизовање на инструментима Орфовог инструментарија.
Импровизација дечје мелодије на властити или од стране наставника предложен стих.
Осмишљавање покрета уз музику.
Слободно музичко изражавање.

Препоручени садржаји овог наставног предмета треба да пруже ученицима знања и информације како би разумели, пратили, разликовали, доживљавали и што боље процењивали музичке вредности.

За успешну реализацију циљева и задатака предмета музичка култура потребно је створити основне услове. Школа је у обавези да обезбеди Орфов инструментариј и остала наставна средства која не смеју бити испод минимума који је предвиђен нормативом.

Усвајање знања ученика зависи од добре организације часа, који мора бити добро планиран, осмишљен и занимљив. Ученик треба да буде активан учесник на часу, а час музичке културе треба да буде доживљај за ученике. Разним облицима рада, техникама и очигледним средствима ученицима се преносе знања и комбинују разне методе у настави.
Домаће писане задатке или писане тестове, контролне задатке, реферате, не треба задавати ни у једном разреду.
Наставу треба увек повезивати са музичким животом друштвене средине и учествовати на такмичењима и музичким приредбама.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

ШЕСТИ РАЗРЕД

Циљ и задаци

Циљ:
развијање интересовања за музичку културу;
развијање музикалности и креативности;
неговање смисла за заједничко музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима;
упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци:
неговање способности извођења музике (певање/свирање);
стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
припремање програма за културну и јавну делатност школе;
упознавање занимања музичке струке.

Оперативни задаци
Ученици треба да:
певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, старограданске);
упознају основне појмове из музичке писмености;
упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
развијају стваралачке способности.

ИСХОДИ	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
Ученик ће бити у стању да: -повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали -наведе изражајна средства музичке уметности карактеристичне за период средњег века и ренесансе -уочи основне карактеристике музичког стваралаштва -опише улогу музике у средњовековној Србији -уочи разлике између духовних и	Човек и музика	Средњи век Ранохришћанска музика Византијско певање Грегоријански корал Мотет Световна м.средњег век Духовна и световне музика у средњевњковној Европи и Србији Ренесанса Razвој вишегласја О.ди Ласо, Палестрина Инструментална музика ренесансе	-упознаје ученике са садржајем -усмерава истраживање ученика -помаже у организовању пројекта -бира примере из литературе за одређену тему, за слушање	-повезује знање стечено из других предмета -усваја нове чињенице -истражује на интернету … -учествује у изради пројекта -одговара на питања	-фронтални, групни, рад у пару	-демонстрација -дијалог -монолог	-историја -веронаука -ликовна култура	-усмено одговарање -писмене провере до 15 минута - ангажованост у изради пројекта

световнихвокалних композиција средњег века и ренесансе -издвоји начине коришћења изражајних средстава у м.примерима -објасни како је м.повезана са другим уметнотима, религијом технологијом итд.								
ученик ће бити у стању да одреди врсту м.инструмента по изгледу и звуку -'опише разлику у начину добијања звука код инс.са диркама -препозна инс.или групу према врсти композиције у оквиру датог м.стила -коментарише слушано дело у односу на извошачки састав и инструменте	Музички инструменти	-Инструментална музика ренесансе -Инструменти са диркама:оргуље, чембало,клавир, хармоника, челеста -Народни иструменти	показује слике инструмената -објашњава настанак инс -објашњава начин добијања тона, карактеристике,примену -помаже у изради пројекта -бира примере за слушање	-повезује изглед инс са начином добијања тона -истражује на интернету -учествује у изради пројекта	фронтални, индивидуални,групни, рад у пару	дијалог, монолог, демонстрација	историја, техничко, локовна култура	усмено одговарање писмена провера до 15 минута -ангажованост у изради пројекта
-идентификује	Слушање музике	Елементи музичке изражајности:те	-бира и пушта примере из литературе	-активно слуша -испуњава	фртонтални, индивидуални,групни, рад у	демонстрација, дијалог,монолог	историја,ликовна култура,веронаука, техничко	слушни тест усмено испитивање

репрезентативне м.примере ср.века и ренесансе -уочи сличности и разлике између православне и римокатоличке музике - идентификује елементе средњ.м.као инспирацију у музици савременог доба		мпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инстр. -Слушање световне и духовне м. -Слушање вок,вок-инс и инс дела домаћих и страних композитора -Слушање дела традиционалне нар.музике Слушање дела инспирисаних фолклором	-поставља захтеве пре слушања -подсећа на карактеристике епохе -показује слике композитора	захтеве наставника -повезује елементе дела и карактеристике епохе	пару			
извиди м.примере користећи глас,покрет и традиционалне или електронске инструменте, самостално или у групи -примешује правилну технику певања -примењује различита средства изражајног	Извођење музике	Певање песама по слуху самостално или у групи Певање песама из нотног текста солмизацијом Извођење једноставнихритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе -Певање песама у комбинацији са покретом -Свирање по	-бира композиције или одломке -изводи дело у целини -пушта звучни пример -обрађује по деловима на неутрални слог -обрађује солмизацијом -анализира поетски текст -анализира ритам -увежбава уз или без инс пратње	-усваја и увежбава понављањем делове -изводи ритам на неутрални слог -изводи нотни текст солмизацијом -увежбава певање уз инс пратњу наставник	фронтални,групни, индивидуални, рад у групи или пару	демонстрација,дијалог, монолог, обрада песме по слухуили нотном тексту	српски језик, ликовна култура	усмено:певање, свирање,тактирање,индивидуално или групно

певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције развије координацију и моторику кроз свирање и покрет -примењује принцип сарадње и међусобног подстицања -користи музичке обрасце у осмишљавање м.целина кроз певање, свирање и покрет		слуху дечијих,народних и уметничких композиција на инс.Орфовог инстр или на другим инс Извођење једноставнијих м.примера у вези са обрађеном темом	-подстиче изражајно извођење	а - самостално, у пару или у групи изводи дело -тактира				
комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом -учествује у креирању школских	Музичко стварала штво	креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима креирање покрета уз музику коју ученици изводе -стварање мелодије на задати текст импровизација	-усмерава на начин и зраде мелодије или пратње проверава написани нотни текст помаже у увежбавању подстиче развој креативности помаже реконструкцију	израђује пратњу или мелодију на задати текст увежбава импровизује осмишљава приредбе и манифеста	рад у групи, пару индивидуални	демонстрација	ликовна култура, техничко, историја	извођење створених дела ангажовање у раду у пару или групи учешће на приредбама, манифестацијама

приредби, догађаја и пројеката -изрази доживљај музике језиком других уметности -учествује у школским приредбама понаша се у складу са правилима муз. бонтона критички просуђује лош утицај прегласне м.на здравље користи могућности ИКТ за самостално истраживање, извођење и стваралаштво		дијалога на инс Орфовог инс. реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе	догађаја	ције изводи у групи или појединачно осмишљене мелодије или пратњу				

ДОДАТНИ РАД

ХОР И ОРКЕСТАР

Свака основна школа је обавезна да организује рад хорова, и то: хор млађих разреда и хор старијих разреда. У свакој школи у којој постоје услови треба да се оснује школски оркестар. Часови хора и оркестра се изводе континуирано од почетка до краја школске године. Часови хора и оркестра као редовна настава улазе у фонд часова наставника музичке културе:

хор нижих разреда, 111 часова годишње.

хор виших разреда, 136 часова годишње.

Часови рада са хором и оркестром (који су индентични са трајањем школског часа – 45 минута) уносе се у распоред школе и део су радне обавезе ученика које одабере наставник. Ученици који већ похађају музичку школу не укључују се у хор или оркестар.

Хор

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха.

У току школске године потребно је са хором извести најмање десет композиција.

Оркестар

Школским оркестром се сматра инструментални ансамбл са најмање десет инструменталиста који изводе композиције у најмање три деонице. Оркестри могу бити састављени од инструмената који припадају истој породици (блок флауте, мандолине, тамбуре, хармонике, Орфов инструментаријум итд.) или мешовитог састава према расположивим инструментима. Репертоар школског оркестра чине дела домаћих и страних композитора разних епоха, у оригиналном облику или прилагођена за постојећи школски састав.

У току године оркестар треба да изведе најмање осам дела, од којих нека заједно са хором.

Ако постоји оркестар у школи, фонд часова је као и за хор виших разреда, тј. 136 часова годишње.

У свим школама у којима раде наставник или наставници који владају неким инструментима организује се додатна настава за даровите и заинтересоване ученика у свирању на појединим инструментима.

Задаци инструменталне наставе су:

да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем и суделовањем у школским ансамблима;

да упоредо са инструменталном наставом ученицима даје и потребна теоријска знања;

да и овом наставом подстиче код ученика њихове креативне способности и смисао за колективно музицирање.

Настава се одвија у групи до четири ученика, односно од пет до девет ученика када се ради о блок флаутама, тамбурама, мандолинама или Орфовом инструментаријуму. Зависно од могућности и интересовања ученика, у додатној настави се формирају мали музички састави.

Програмом и садржајима додатне наставе обухватити одговарајуће уџбенике, приручнике и збирке за поједине инструменте, као и дела (у оригиналном облику или прилагођена саставима ученика дотичне школе) домаћих и страних композитора из разних епоха, доступна извођачким могућностима ученика.

Ученици приказују своја индивидуална и групна достигнућа из додатне музичке наставе на школским и другим приредбама и такмичењима.

За додатну наставу се одређује 1 час недељно. Додатна настава је део радне обавезе наставника и изабраних ученика. Ученици који похађају музичку школу не укључују се у додатну наставу.**Слободне активности**

У свакој основној школи има музички обдарене деце, чије се интересовање и љубав за музику не могу задовољити само оним што им пружа настава у разреду. За такву децу која не похађају музичку или балетску школу може се организовати додатна настава и тако се могу укључити у разне групе или школски оркестар.

Могу се основати групе певача вокалних солиста и солиста инструменталиста са којима се увежбавају соло песме, мали комади, дуети, терцети, квартети, мали камерни инструментални састави, секција љубитеља слушања музике – који ће слушати разна музичка извођења у школи или ван ње (концерте, радио и телевизијске емисије, музичке филмове и сл.). Осим секција вокалних солиста, инструменталних солиста и љубитеља слушања музике могуће је организовати секцију младих композитора са којима се ради индивидуално на развоју музичке креативности. Могуће је, такође, основати секцију младих етномузиколога који ће прикупљати мало познате или готово заборављене песме средине у којој живе. Број и врста музичких секција које је могуће основати у основној школи у односу на способности и интересовања ученика одређени су само афинитетом наставника и његовим ентузијазмом.

За слободне активности се одређује 1 час недељно.

Рад формираних секција одвија се континуирано током целе школске године.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

7 разред

Циљ

упознавање музичке културе путемобраде тема повезаних са музиком различитих епоха;
развијање музикалности и креативности;
неговање смисла за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.

Задаци

стицање знања о музици различитих епоха;
развијање способности извођења музике (певање/свирање);
развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
даље упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
стварање одељенских ансамбала.

Оперативни задаци

певање и свирање, по слуху и према нотном тексту, песме и теме из познатих композиција;
упознавањемузике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизмапреко сагледавања друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности;
утврђивање појмова из основа музичке писмености;
обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце;
обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 – на примерима народних песама);
утврђивање и обрада појмова: мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
I	МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ (ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ)	12	8	20
II	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ (ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ)	8	2	10
III	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО УЧЕНИКА (КОМПОНОВАЊЕ РИТМИЧКИХ И МЕЛОДИЈСКИХ ПРИМЕРА)	1	-	1
IV	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	4	1	5

ред. бр. теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
I	Музичко извођење	Певање и свирање	Певање по слуху и нотном тексту, тактирање,анализа поетског и нотног текста,свирање музичких композиција у целини и по фразама, разговор уз потребна тумачења	Певање,свирање ,понављање по слуху и нотном тексту,анализа поетског и нотног текста,разговор	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација, метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик,енглески и француски језик, историја,географија,ликовна култура	Певање и свирање групно и појединачно,тактирање, формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током учења, активност на часу
II	Знање и разумевање	Усвајање елемената музичке писмености, музичких инструмената и састава,основа народног стваралаштва, карактеристика историјско-стилских периода и музичких жанрова	Тактирање,певање солмизацијом, разговор о фолклору и музичким иструментима,композиторима,писање нота и музичких ознака,разговор о епохама,жанровима и композиторима	Тактирање,певање солмизацијом, разговор о фолклору и музичким иструментима,композиторима епохама,жанровима,писање нота и музичких ознака,преписивање краћих дела,писање реферата	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација, метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик ,математика,историја,географија ,ликовна култура	тактирање, писње задатих ознака и тоналитета, презетновање реферата, формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током учења, активност на часу
III	Музичко стваралаштво	Израда музичких инструмената од предмета из окружења, осмишљавање	Разговор и објашњење израде инструмената, свирање модела које треба	Набавка неопходног материјала, прављење инструмената, записивање,свир	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација, метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик ,математика	формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током рада,

		мањих музичких целина на основу понуђених модела и осмишљавање пратње на дечијим инструментима	допунити и мелодије за коју је потребна пратња	ање и певање ритмичких и мелодијских мотива				активност на часу
IV	Слушање музике	Упознавање са делима домаћих и страних аутора различитих епоха	Разговор о композитору,делу и епохи	Именују музичке елементе, извођачки састав, описују и анализирају пример,повезују пример и одређене жанрове	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација, метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик ,историја,географија,ликовна култура	формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током рада, активност на часу

СТАНДАРДИ	ОБЛАСТ
Основни ниво: Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености, опише основне карактеристике музичких инструмената и састава, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва. **Средњи ниво**: Ученик разуме повезаност музичких елемената и карактеристика музичких интрумената са музичком изражајношћу. Уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. **Напредни ниво**: Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. Разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. Критички и аргументовано образлаже свој суд.	**ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ**
Основни ниво: Ученик уме да на основу музичких примера, да именује музичке и изражајне елементе, извочачки састав, музичке жанрове, српски музички фолклор. **Средњи ниво**: Ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. Брз темпо са животним карактером), уме да опише и анализира карактеристике звичног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. Узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). Може да препозна структуру и драматургију одређеног жанра у случном примеру. **Напредни ниво**: Ученик уме да анализира случни пример и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера са контекстом звучног примера и контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ**
Основни ниво: Ученик уме да пева или свира једноставне дечије, народне или популарне композиције предвиђене Наставним планом и програмом. **Напредни ниво**: Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем или као солиста и у школским ансамблима.	**МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ**
Основни ниво: Ученик уме да направи музички инструмент користећи предмете из окружења, осмисли мање музичке целине користећи понуђене мотиве. **Напредни ниво**: Ученик уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетском контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). Ученик уме да осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте и импровизује или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих музичких жанрова и стилова.	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО**

МУЗИЧКА КУЛТУРА

ОСМИ РАЗРЕД

Циљ образовно-васпитног рада у настави музичке културе је да стварањем интересовања за активно бављење музиком подстичу стваралачке способности, когнитивни развој ученика и доприноси естетском и етичком развоју њихове личности.

Задацима васпитно-образовног рада треба да буду обухваћене и обједињене основе музичке и опште културе човека, а то су:
стварање активних слушаоца музике;
оспособљавање ученика за стваралачке музичке активности којима се доприноси развоју креативног мишљења;
слушање и разумевање музичких порукауметничког дела којима се доприноси развоју музичког мишљења;; неговање културисаног музицирања, посебно у хору и оркестру и другим вокалним и инструменталним саставима;
оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике, за естетско процењивање музике и интерпретацију;
упознавање културне баштине свога и других народа;
упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава уметничке музике.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:
препознају теме из познатих композиција домаћих и страних аутора
упознају музику различитих жанрова
стечена стваралачка искуства и искуства у слушању музике користе за процену својих и других дела
се ангажују у свим музичким активностима и да сами стварају музику
се активно баве припремањем програма за такмичења и јавне наступе

8. РАЗРЕД

Области и одреднице
У складу са наставним програмом за предмет Музичка култура, одреднице за сваку област су формулисане са циљем да прецизно артикулишу знања и вештине у оквиру конкретне тематске проблематике, на различитим нивоима достигнућа.

ОБЛАСТ (1) : ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик познаје основне елементе музичке писмености и контекст музичког догађаја. Ученик препознаје везу између музичких елемената и музичког израза. Ученик зна и разуме сложеније елементе музичке писмености и њихову изражајну и естетску примену.	Елементи музичке писмености
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученико познаје основне карактеристике музичких инструмената, гласова, њихову гласовну поделу и разликује вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне саставе. Ученик познаје основне карактеристике музичких инструмената са музичким изразом. Ученик зна историјат, литературу, извођаче и специфичне карактеристике музичких инструмената и састава што повезује са естетском применом.	Инструменти, гласови и састави
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик познаје основне карактеристике музике одређених епоха и опште појмове музичко-сценске и концертне музике. Ученик познаје најзначајнија дела и представнике стилских епоха, разуме појмове апсолутне и програмске музике, структуру одређених облика музичко-сценске и концертне музике. Ученик повезује структуралну и драматуршку (и програмску) димензију музичког дела са естетском применом и историјским контекстом.	Епохе; Музичко-сценска и концертна музика
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик познаје основне појмове одређених музичких жанрова. Ученик разуме специфичне карактеристике жанра, структукуралне и драматуршке елементе жанровских примера и њихову естетску функцију. Ученик повезује драматуршке и структуралне елементе са естетском применом и доводи у везу са духом времена. Познаје најзначајније светске и националне представнике.	Жанрови

Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик познаје основне појмове народног стваралаштва, контекст настанка српске народне музике, музичке карактеристике и специфичне саставе. Ученик познаје основне појмове српске народне духовне музике (Осмогласник) и основне караткеристике фолклорне музике других народа. Ученик повезује изражајне елементе народне музике са контекстом њиховог настанка. Препознаје различите видове спрског музичког фолклора по географским карактеристикама. Ученик разликује старију и новију музичку традицију, аутентичну фолклорну музику од " новокомпоноване " на основу повезивања музичких, текстуалних, извођачких, социјалних и историјских карактеристика.	Народна музика

ОБЛАСТ (2): СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик препознаје основна темпа, динамику, врсту такта, форму и карактер слушаног дела. Ученик може да опише карактеристике ритмичке и мелодијске компоненте на основу слушања. Ученик може да опише карактер слушаног примера као резултат садејства опажених музичких компонената. Ученик повезује опажени карактер слушаног примера са естетском димензијом композиције.	Музичка писменост
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик препознаје инструменталне групе, појединачне инструменте и врсте гласова. Ученик препознаје инструменталне и вокалне саставе. Ученик препознаје карактеристичне технике свирања и певања. Ученик повезује опажене карактеристике инструмената/извођачког састава са њиховом естетском применом.	Инструменти, гласови и састави
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик препознаје стилску припадност слушаног примера. Ученик може да одреди слушни пример као музичко-сценско или концертно дело. Ученик препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом. Ученик препознаје основне карактеристике српске музичко-сценске и концертне музике. Ученик препознаје структуралне елементе слушаног дела. Ученик препознаје драмску функцију структуралних елемената и специфичних музичких карактеристика слушаног дела. Ученик препознаје везу стилског, друштвено-историјског	Епохе; Музичко-сценска и концертна музика

	контекста и музичких карактеристика слушаног примера.	
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик може да одреди припадност слушаног примера одређеном жанру уметничке музике (дечја, духовна, џез, филмска, популарна, електронска или конкретна). Ученик препознаје основне карактеристике жанра (извођачки састав, садржај, структура, однос музичког и драмског садржаја, начин извођења, музичке и ванмузичке карактеристике). Ученик препознаје карактеристике (музичке и ванмузичке) најзначајнијих дела српске музике из наведених жанрова. Ученик повезује изражајне карактеристике композиција у оквиру наведених жанрова са историјско-стилским периодом. Ученик повезује структуралне елементе слушаног дела са њиховом драмско-естетском димензијом. Ученик препознаје међусобне утицаје жанрова и може да их одреди.	Жанрови
Основни ниво Средњи ниво Напредни ниво	Ученик у слушним примерима разликује народно од уметничког музичког стваралаштва. Препознаје основне карактеристике српске народне духовне музике и фолклорне музике других народа. Ученик препознаје основне карактеристике српске народне музике (обичаје у оквиру којих се музика изводи, извођачке саставе, народне инструменте, народне игре). Ученик разликује српску ритуалну и забавну народну музику, као и изворну народну музику од “ новокомпоноване ”. Ученик препознаје карактеристике српске народне музике у уметничкој музици.	Народна музика

ОБЛАСТ (3) : МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да пева музички пример од 16 тактова уз тактирање (C-dur) у којој се користе: основне ритмичке вредности, основна темпа, тонске висине од малог g до e, основни динамички распон и партитурне ознаке (знаци за понављање, крешендо/декрешендо). Ученик може да пева једноставне дечје, народне и популарне песме. Ученик може да изведе (пева и свира) песму или музички пример који садржи разноврсне елементе музичке писмености (дурске лествице:C, F, G, D, молске: a и d; динамичке вредности: pp-ff, Presto Allegro, Andante, Adagio, Grave; corona, акценти, успоравање-убрзавање, карактер извођења) и да пева у двогласу (укључујући канон). Ученик може да пева (или свира) одломак из неког дела различитих жанрова уметничке музике (духовне, џез, филмске). Ученик може да пева (или свира) одломак из неког дела музичко-сценске и концертне музике (мелодију арије, тему концерта, симфоније, балета).	Основе музичке писмености

	Ученик зна да пева (или свира) музику различитих типова српске фолклорне баштине (календарске, некалендарске, народна духовна музика).	
Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да свира песму или музички пример од 16 тактова (који садржи основне елементе музичке писмености) на неком од Орфових инструмената или на мелодици, фрули, блок флаути. Ученик зна да свира неко дело из српске фолклорне баштине. Ученик зна да свира један или више инструмената и може да изведе одређене специфичности свирања, да прати другог ученика или да свира у мањем саставу у оквирима наставе.	Музички инструменти
Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да пева у хору или свира у оркестру једноставне песме различитих жанрова. Ученик уме да изведе игру по избору (народну или класичну). Ученик учествује у школским приредбама. Ученик (кога је наставник одабрао) може да пева у хору или свира у оркестру сложеније композиције различитих жанрова. Ученик зна да изведе основне класичне плесове и српске народне игре	Музички жанрови

ОБЛАСТ (4) : МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да осмисли ритмичку пратњу за један инструмент песме коју зна. Ученик може да ствара мелодију од понуђених мотива, комбиновањем. Ученик може да осмисли ритмичку пратњу за више инструмената песме коју зна и може да је запише и одсвира. Ученик може да осмисли мању музичку целину (музичку реченицу, период, облике песме), може да је запише и одсвира. Ученик може активно да учествује у импровизовању и компоновању мање музичке целине са наставником.	Основе музичке писмености
Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да направи инструмент од предмета из свог окружења (из групе: ударачких, трзалачких, дувачких, гудачких). Ученик може да направи/нацрта модел задатог инструмента (из свих инструменталних група).	Музички инструменти
Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да одабере одговарајући музички пример (од понуђених) за задати историјско-стилски период. Ученик може да одабере одговарајући музички пример (од понуђених) за задати драмски оквир (филмска сцена, религиозни текст и слично) Ученик уме да импровизује (певањем/свирањем) одређену мелодију у духу популарне музике. Ученик може да осмисли музичку игру на основу песме различитих жанрова. Ученик може да компонује одговарајућу мелодију на дати текст духовне тематике, одређени ритмички модел или мелодију у духу џез и популарне музике и осмисли одговарајућу музику за дату	Музички жанрови

	филмску сцену. Ученик може да одређену мелодију из репертоара класичне музике варира (певањем/свирањем) у духу: националне, џез, популарне музике.	
Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да одабере адекватне примере (од понуђених) дела музичко-сценске и концертне музике за задати историјско-стилски период. Ученик може да одабере адекватну музичку нумеру за задату драмску сцену. Ученик може да осмисли адекватну музичку нумеру за задату драмску сцену. Ученик може активно да учествује у осмишљавању уметничког догађаја синкретичког садржаја (музика, драма, визуелна уметност, књижевност).	Епохе; Музичко-сценска и концертна музика
Основни ниво Напредни ниво	Ученик може да одабере (од понуђених) адекватан пример аутентичне народне музике за задати мотив из народног живота. Ученик може да направи (и нацрта) модел народног инструмента по избору од понуђених предмета из окружења. Ученик може да одабере адекватне примере (од понуђених) за одговарајуће задате догађаје из народног живота (календарски/некалендарски обичаји, географске области и тд.). Ученик може да компонује музику у духу српске народне музике (игре, календарска и некалендарска традиција, и сл.) Ученик може да импровизује (глас/инструмент) одређену народну мелодију у духу оригиналног начина извођења.	Народна музика

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
I	МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ (ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ)	11	7	18
II	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ (ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ)	8	2	10
III	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО УЧЕНИКА (КОМПОНОВАЊЕ РИТМИЧКИХ И МЕЛОДИЈСКИХ ПРИМЕРА)	1	-	1
IV	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	4	1	5

ред. бр. теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
I	Музичко извођење	Певање и свирање	Певање по слуху и нотном тексту, тактирање,анализа поетског и нотног текста,свирање музичких композиција у целини и по фразама, разговор уз потребна тумачења	Певање,свирање, понављање по слуху и нотном тексту,анализа поетског и нотног текста,разговор	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација,метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик,енглески и француски језик, историја, географија, ликовна култура	Певање и свирање групно и појединачно, тактирање, формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током учења, активност на часу
II	Знање и разумевање	Усвајање елемената музичке писмености, музичких инструмената и састава, основа народног стваралаштва, карактеристика историјско-стилских периода и музичких жанрова	Тактирање,певање солмизацијом, разговор о фолклору и музичким иструментима,композиторима,писање нота и музичких ознака,разговор о епохама,жанровима и композиторима	Тактирање,певање солмизацијом, разговор о фолклору и музичким иструментима,композиторима епохама,жанровима,писање нота и музичких ознака,преписивање краћих дела,писање реферата	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација,метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик ,математика,историја,географија,ликовна култура	тактирање, писње задатих ознака и тоналитета, презетновање реферата, формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током учења, активност на часу
III	Музичко стваралаштво	Израда музичких инструмената од предмета из окружења, осмишљавање	Разговор и објашњење израде инструмената, свирање модела које треба допунити и	Набавка неопходног материјала, прављење инструмената, записивање,свир	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација,метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик ,математика	формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током рада,

		мањих музичких целина на основу понуђених модела и осмишљавање пратње на дечијим инструментима	мелодије за коју је потребна пратња	ање и певање ритмичких и мелодијских мотива				активност на часу
IV	Слушање музике	Упознавање са делима домаћих и страних аутора различитих епоха	Разговор о композитору,делу и епохи	Именују музичке елементе, извођачки састав, описују и анализирају пример,повезују пример и одређене жанрове	фронтални, групни,индивидуални и рад у пару	Демонстрација,метода рада са текстом, анализирање и опажање,вербална метода	Српски језик ,историја,географија,ликовна култура	формативно и сумативно оцењивање, посматрање,разговор, залагање током рада, активност на часу

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА ПРЕДМЕТ МУЗИЧКА КУЛТУРА ЗА ОСМИ РАЗРЕД

НАСТАВНЕ ТЕМЕ

I МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ
Основни ниво:
Ученик уме да:
МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције
МК 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту
Напредни ниво:
Ученик уме да:
МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима

II ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ
Основни ниво:
Ученик уме да:
МК.1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености

МК 1.1.2. опише основне карактеристике
- музичких инструмената и састава
- историјско стилских периода
- музичких жанрова
- народног стваралаштва

Средњи ниво:
Ученик уме да анализира повезаност:
МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу(нпр.брз темпо са живахним карактером)
МК 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр.оперско финале са догађајима у драми)
МК 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота
Напредни ниво:
Ученик;
МК.3.1.1. Зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела
МК 3. 1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора)
МК 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд
МК 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

III МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО
Основни ниво:
Ученик уме да:
МК 1.4.1.направи музичке инструменте користећи предмете из окружења
МК 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених мотива
МК 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијске деонице на направљеним инструментима
МК 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст
Напредни ниво:
Ученик уме да:
МК 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте
МК3.4.2. импровизује и компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) уоквиру различитих жанрова и стилова
МК 3.4.3. осмисли музику за школску приредбу,представу или перформанс

IV СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ
Основни ниво:
Ученик уме да именује:
МК 1.2.1.музичке изражајне елементе
МК 1.2.2.извођачки састав
МК 1.2.3. музичке жанрове

МК 1.2.4.српски музички фолклор
Средњи ниво:
Ученик уме да:
МК 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената(нпр.узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма,темпа,агогике,динамике,интервалске структуре)
МК 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра
Напредни ниво:
Ученик уме да анализира слушани пример и открије везу опажених карактеристика са
МК 3.2.1.структурално и драматуршком димензијом звучног примера
МК 3.2.2. жанровским и историјско.стилским контекстом звучног примера
МК.3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора

БИОЛОГИЈА
5. разред

Циљ и задаци
Циљ наставе биологије у основној школи је да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја упознају основне појмове о живом свету, његовом историјском развоју, природним појавама и законитостима које у њему владају.
Изучавањем биологије код ученика треба развијати основну научну писменост, логичко расуђивање, способност критичког мишљења, свест о властитом положају у природи, објективност и логичко расуђивање, љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу, да развијају хигијенске навике и здравствену културу.
Задаци наставе биологије су да ученици:
- схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства и одрживог развоја;
- разумеју поступност у развоју живог света;
- схвате да су жива бића груписана према сродности у пет царстава;
- стекну основна знања о грађи и функционисању живих бића;
- развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и природи;
- стекну знања о разноврсности и распрострањености живих бића;
- схвате узајамне односе живих бића и животне средине, као и динамику кружења материје и протицања енергије;
- развију осећање одговорности према стању животне средине;
- схвате степен угрожености биосфере и улогу сваког појединца у њеној заштити и унапређивању;
- упознају грађу и функционисање човечијег организма;
- стекну неопходне хигијенске навике за очување сопственог здравља и здравља других људи;
- схвате да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима;
- користе методе посматрања, мерења и експеримента;
- приликом избора будућег занимања имају јасну представу о занимањима везаним за биологију, што ће им омогућити квалитетно професионално усмеравање.

ТЕМА	МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ.	Σ
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.Порекло и разноврсност живота	8	9	7	9	1						16	18	34
2.Јединство грађе и функције као основа живота					6	4	1				5	6	11
3.Наслеђивање и еволуција							7				3	4	7
4.Живот у екосистему							1	7	4		4	8	12
5. Човек и здравље									4	4	4	4	8

Одобрени прописани уџбеници:
-УЏБЕНИК: БИОЛОГИЈА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Аутори: Тијана Прибићевић, Томка Миљановић, Славица Нинковић, Весна Миливојевић

Издавач : Герундијум, 2018.

Наставна тема	Ознака исхода	Исход
Порекло и разноврсност живота	ПР1	Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада.
	ПР2	Групише жива бића према њиховим заједничким особинама.
	ПР3	Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића.
Јединство грађе и функције као основа живота	ГФ1	Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење.
	ГФ2	Једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље.
Наслеђивање и еволуција	НЕ1	Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке.
	НЕ2	Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота.
	НЕ3	Поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате.
	НЕ4	Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и прикупљању резултата.
Живот у екосистему	ЕК1	Доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи.
	ЕК2	Направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу.
	ЕК3	Предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу.
	ЕК4	Илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава.
Човек и здравље	ЧЗ1	Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.

БИОЛОГИЈА

6. разред (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Циљ и задаци

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља.
Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.
Задаци наставе биологије су:
стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије.
сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стеицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

ТЕМА	МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ.	Σ
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.Јединство грађе и функције као основа живота	8	9	8	8	3						15	21	36
2.Живот у екосистему					4	4	8				8	8	16
3.Наслеђивање и еволуција							1	5			3	3	6
4.Порекло и разноврсност живота								2	4		3	3	6
6. Човек и здравље									4	4	4	4	4

Наставна тема	Ознака исхода	Исход
Јединство грађе и функција као основа живота	ГФ1	упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма;
	ГФ2	повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма;
	ГФ3	одреди положај органа човека и њихову улогу;
	ГФ4	цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама;
	ГФ5	користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата
	ГФ6	хумано поступа према организмима које истражује;
	ГФ7	користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.
	ГФ8	табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке
	ГФ9	разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.
Живот у екосистему	ЕК1	направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише;
	ЕК2	размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима;

	ЕК3	илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином;
	ЕК4	истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода;
	ЕК5	користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.
	ЕК6	табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;
	ЕК7	разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.
Наслеђивање и еволуција	НЕ1	истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода;
	НЕ2	идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом текст
	НЕ3	повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом;
	НЕ4	користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.
	НЕ5	табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;
	НЕ6	разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.
Порекло и разноврсност живота	ПР1	групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи;
	ПР2	одреди положај непознате врсте на „дрвету живота”, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама;
	ПР3	користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.
	ПР4	табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;
	ПР5	разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.
Човек и здравље	ЧЗ1	прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања
	ЧЗ2	одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција
	ЧЗ3	доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци
	ЧЗ4	збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;

	Ч35	повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине;
	Ч36	користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.
	Ч37	табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;
	Ч38	разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.

.

Одобрени прописани уџбеници:
-УЏБЕНИК: БИОЛОГИЈА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Аутори: Тихомир Лазаревић, Тијана Прибићевић, Томка Миљановић, Весна Миливојевић

Издавач : Герундијум, 2019.

БИОЛОГИЈА

7. разред

Циљ и задаци
Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља.
Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.
Задаци наставе биологије су:
стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије. сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стеицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

Оперативни задаци
Ученици треба да:
- науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас
- стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину
- упознају основну грађу и улогу коже
- упознају облик и грађу костију и мишића
- упознају грађу и функцију нервног система и чула
- упознају грађу и функцију жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом
- упознају грађу и функцију система органа за варење
- упознају грађу и функцију система органа за дисање
- упознају грађу и функцију система органа за циркулацију
- упознају грађу и функцију система органа за излучивање и њихов значај за промет материја
- упознају грађу и функцију система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол
- упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека
- науче основна правила пружања прве помоћи

- развијају неопходне хигијенске навике
- схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља
- схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања.

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1	ПОРЕКЛО И РАЗВОЈ ЉУДСКЕ ВРСТЕ	Порекло и место човека у природи	-процењивање могућности и интересовања ученика -презентација ноог садржаја -подстицање на размишљање, увиђање -давање инструкција	-слушање -гледање слика -упоређивање -активно слушање - разговор -сарадња са другим ученицима кроз рад у групи	-демонстрација -фронтални -индивидуални -рад у групи	Историја Географија (првобитне људске заједнице) Ликовна култура	-формативним процењивањем
2	ГРАЂА ЧОВЕЧИЈЕГ ТЕЛА	Грађа човечијег тела Системи органа	-разговор -активно посматрање ученичких активности -презентовање нових садржаја -подстицање на размишљање -подстицање на увиђање и логичко закључивање -подстицање на развој хигијенских навика и здравствене културе -задавање проблемских задатака	-слушање -постављање питања -посматрање, бележење, запажање, анализа -активно учешће у решавању задатака -учешће у играма и другим видовима активне наставе -остали видови групног рада	-решавање проблемских задатака -кооперативне методе -интерактивне методе -игре -стрипови -дијалог -демонстрација -метода практичног рада -метода самосталног истраживања и експериментисања	Физика (око, оптика) Хемија (варење) Музичка култура (гласне жице) Физичка култура (С.О. за кретање, спортске повреде) Ликовна култура	-формативним процењивањем -сумативним процењивањем -усменом и писменом провером знања -постигнутим успехом у самосталном раду

			-процена ученичких постигнућа				
3	РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ	Породица и здравље	-покретање дискусије -навођење различитих примера из праксе и вођење дискусије на различите теме -процена ученичких постигнућа	-глума- са или без сценарија импровизација животних ситуација -дискутовање -улажење у проблематику -искрено учествовање на овим часовима, јер су вероватно међу најважнијим у току целог биолошког образовања у основној школи	-решавање проблемских задатака -кооперативне методе -интерактивне методе -глума по сценарију -глума на тему без сценарија -импровизација -запажање и дискусија	Српски језик Ликовна култура	-формативним процењивањем -процена постигнућа се реализује прилагођавањем метода и садржаја уз посебну подршку напредовању ученика

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Број часова		
		за обраду	за друге типове	укупно
1.	Порекло и развој људске врсте	4	1	5
2.	Грађа човечијег тела	37	23	60
3.	Репродуктивно здравље	5	2	7
		46	26	72

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Порекло и развој људске врсте	1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих 1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа 1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама	2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе 2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине	3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група 3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека
Грађа човечијег тела	1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте 1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања 1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи	2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) 2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа 2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам	3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције 3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање 3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса 3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног

	генетички материјал 1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома 1.3.5. зна основне принципе наслеђивања 1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују 1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће 1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) 1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару 1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница 1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека 1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)	2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање 2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи 2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију 2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе 2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања 2.3.2. разуме механизам настанка зигота 2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима 2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина 2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља 2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница 2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница 2.5.4. зна механизме којима	система) 3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога ендокриног система) 3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам 3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба 3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму 3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији 3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте 3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране 3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност 3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест) 3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа 3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности 3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на

		загађење животне средине угрожава здравље човека 2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.) 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	физиолошке процесе у организму и на понашање појединца
Репродуктивно здравље	1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље 1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.) 1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље 1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме	2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	

	може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима) 1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна		

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви и задаци:

Циљ допунске наставе из биологије:

- организује се ради што лакшег усвајања чињеница , биолошких појмова, процеса, и појава у природи, као и повезивања садржаја предмета и савладавање градива до основног нивоа тј.стицање основног знања из биологије.

Организује се за ученике који из оправданих разлога – (мања интелектуална способност,дужи изостанак из школе, прелазак из друге школе, неповољне социјалне прилике) нису успели да на часовима редовне наставе савладају.

Задаци:

- усвајање евулутивног стабла човека, основних биолошких нивоа организације живих бића
- усвајање основних појмова о ћелији, органима и системима органа
- познавање основних оштећења и обољења система органа човека
- познавање основних мера заштите и превенције од болести појединих органа и система органа
- познавање основних одлика репродуктивног здравља

Време реализације одељење	Тема	Број часова по теми
октобар-мај 7.разреди	Наука о човеку- антропологија	2
	Грађа човечијег организма -од ћелије до организма-спољашњи изглед органа и основне одлике органа и система органа човека,обољења,и мере заштите од болести	14
	Репродуктивно здравље-одлике	2

Укупно планирано часова	18

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви и задаци:

Циљ додатне наставе из биологије јесте развијање способности логичког критичког и биолошког мишљења, биолошке и опште културе,као и способности за самосталан истраживачки рад.

- разумевање основних биолошких појмова, чињеница, термина, појава и процеса у свакодневном животу
- примена основних биолошких појмова, чињеница, термина, појава и процеса у свакодневном животу
- разумевање унутрашње грађе и функције органа и њихову повезаност у органске системе
- разумевање спољашњег изгледа, положаја и улоге органа у човечјем организму
- разумевање и примена различитх мера заштите од обољења у свакодневном животу

Време реализације одељење	Тема	Број часова по теми
октобар-мај 7.разреди	Наука о човеку- антропологија, -човек –јуче, данас,сутра-	2
	Грађа човечијег организма -од ћелије до организма-спољашњи изглед, унутрашња грађа, повезаност система органа и упоредни приказ одлика органа и система органа човека, обољења,и мере заштите од болести	14
	Репродуктивно здравље-одлике	2
Укупно планирано часова		18

8.разред

Циљ и задаци

Циљ наставе *биологије* јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о животном простору, начину живота, основној грађи, разноврсности и значају животињског света.
Задаци наставе биологије су:
- развијање љубави према природи и осећања дужности да је очувају за себе и будуће генерације;
- развијање основне научне писмености, логичког расуђивања, објективности и критичког мишљења;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе праживотиња;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе животиња;
- поступно и систематично упознавање разноврсности животињског света;
- развијање одговорног односа према животињама;
- разумевање еволутивног развоја живог света;
- развијање хигијенских навика и здравствене културе.

Оперативни задаци:
Ученици треба да:
- уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности;
- уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња;
- упознају основне појмове о природном систему животиња;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња;
- упознају животни простор, начин живота, спољашњу грађу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца;
- схвате улогу инсеката у природи;
- упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара;
- схвате значај бриге о потомству птица и сисара;
- схвате значај одговорног односа према животињама;
- сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје;
- знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа);
- разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.

ПРЕГЛЕД БРОЈА ЧАСОВА ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА					
Ред. бр. теме	Н А З И В Т Е М Е	Број часова			
		Обрада нове наставне јединице	Активности, дебате, пројекти	Понављање, утврђивање, провера знања, систематизација	Укупно
1.	УВОД	4	0	1	5
2.	ЕКОЛОГИЈА И ЖИВОТНА СРЕДИНА	11	0	5	16
3.	УГРОЖАВАЊЕ, ЗАШТИТА И УНАПРЕЂИВАЊЕ ЕКОСИСТЕМА - ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	10	4	5	19
4.	ГЛОБАЛНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	9	1	4	14
5.	ЖИВОТНА СРЕДИНА И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ	5	3	1	9
6.	ЖИВОТНА СРЕДИНА, ЗДРАВЉЕ И КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	4	1	1	6
	Прво полугодиште	22	4	8	34
	Друго полугодиште	21	5	8	34
	УКУПНО	43	9	16	68
	Заступљеност у %	63	13	24	100

СТАНДАРДИ

БИОЛОГИЈА

Образовни стандарди за Биологију су дефинисани за следеће области:

1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ
6. ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ

Оваква поставка образовних стандарда, осим што има чврсто упориште у постојећим циљевима и задацима програма и градива Биологије, истовремено указује и на могућу прекомпозицију Наставног плана и програма Биологије, пратећи очекивани развој система образовања и нових знања у биологији. Образовне стандарде из области ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ моћи ће да остваре само оне школе које су адекватно опремљене.

ОСНОВНИ НИВО Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.	
1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА	У области ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА ученик/ученица: **БИ.1.1.1.** уме да наведе основне карактеристике живог света **БИ.1.1.2.** разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима **БИ.1.1.3.** препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих **БИ.1.1.5.** зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	У области ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА ученик/ученица: **БИ.1.2.1.** зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије **БИ.1.2.2.** зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија **БИ.1.2.3.** зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма **БИ.1.2.4.** познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси **БИ.1.2.5.** разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном **БИ.1.2.6**. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) **БИ.1.2.7.** зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И	У области НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА ученик/ученица:

ЕВОЛУЦИЈА	**БИ.1.3.1.** разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте **БИ.1.3.2.** зна основне појмове о процесима размножавања **БИ.1.3.3.** зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал **БИ.1.3.4.** зна за појам и основну улогу хромозома **БИ.1.3.5.** зна основне принципе наслеђивања **БИ.1.3.6.** зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују **БИ.1.3.7.** зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће **БИ.1.3.8.** зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи **БИ.1.3.9.** зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа **БИ.1.3.10.** зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	У области ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ ученик/ученица: **БИ.1.4.1.** препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима **БИ.1.4.2.** препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације **БИ.1.4.3.** уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота) **БИ.1.4.4.** препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају **БИ.1.4.5.** препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта **БИ.1.4.6.** разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) **БИ.1.4.7.** препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) **БИ.1.4.8.** зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	У области ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ ученик/ученица: **БИ.1.5.1.** зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава **БИ.1.5.2.** разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране **БИ.1.5.3.** разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима **БИ.1.5.4.** разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) **БИ.1.5.5.** препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару **БИ.1.5.6.** разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница **БИ.1.5.7.** разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.)

	и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека **БИ.1.5.8.** зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) **БИ.1.5.9.** разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље **БИ.1.5.10.** зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.) **БИ.1.5.11.** разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље **БИ.1.5.12.** зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима) **БИ.1.5.13.** зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна
6. ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ	У области ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ на основном нивоу ученик/ученица: **БИ.1.6.1.** уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) **БИ.1.6.2.** уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату **БИ.1.6.3.** зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада **БИ.1.6.4.** уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника

<u>СРЕДЊИ НИВО</u> **Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.**	
1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА	У области ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА ученик/ученица: **БИ.2.1.1.** примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима) **БИ.2.1.2.** познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима **БИ.2.1.3.** познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе **БИ.2.1.4.** уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	У области ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА ученик/ученица: **БИ.2.2.1.** разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) **БИ.2.2.2.** зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа

	БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека **БИ.2.2.4.** разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам **БИ.2.2.5.** разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје **БИ.2.2.6.** разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање **БИ.2.2.7.** познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи **БИ.2.2.8.** зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију **БИ.2.2.9.** зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	У области НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА ученик/ученица: **БИ.2.3.1.** разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања **БИ.2.3.2.** разуме механизам настанка зигота **БИ.2.3.3.** разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима **БИ.2.3.4.** зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина **БИ.2.3.5.** уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама **БИ.2.3.6.** уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	У области ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ ученик/ученица: **БИ.2.4.1.** употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи **БИ.2.4.2.** зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова **БИ.2.4.3.** уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација **БИ.2.4.4.** зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота) **БИ.2.4.5.** препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи **БИ.2.4.6.** препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају **БИ.2.4.7.** зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини **БИ.2.4.8.** разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије **БИ.2.4.9.** разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	У области ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ ученик/ученица: **БИ.2.5.1.** познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља **БИ.2.5.2.** разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница **БИ.2.5.3.** зна како се чува хранљива вредност намирница **БИ.2.5.4.** зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека **БИ.2.5.5.** зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)

6. ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ	У области ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ на средњем нивоу ученик/ученица: **БИ.2.6.1.** уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату **БИ.2.6.2.** зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент **БИ.2.6.3.** уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата **БИ.2.6.4.** уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату

НАПРЕДНИ НИВО Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.	
1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА	У области ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА ученик/ученица: **БИ.3.1.1.** примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.) **БИ.3.1.2.** уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо **БИ.3.1.3.** разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима **БИ.3.1.4.** познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група **БИ.3.1.5**. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	У области ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА ученик/ученица: **БИ.3.2.1.** зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека **БИ.3.2.2.** разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност **БИ.3.2.3.** разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције **БИ.3.2.4.** разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање **БИ.3.2.5.** разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса **БИ.3.2.6.** зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) **БИ.3.2.7.** зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога ендокриног система) **БИ.3.2.8.** зна и разуме које су последице стресног стања за организам
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	У области НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА ученик/ученица: **БИ.3.3.1.** разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба **БИ.3.3.2.** разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму **БИ.3.3.3.** зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији **БИ.3.3.4.** зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте

	БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције **БИ.3.3.6.** разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	У области ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ ученик/ученица: **БИ.3.4.1.** уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози **БИ.3.4.2.** разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде) **БИ.3.4.3.** разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота) **БИ.3.4.4.** разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација **БИ.3.4.5.** предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје **БИ.3.4.6.** познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) **БИ.3.4.7.** познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета **БИ.3.4.8.** разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	У области ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ ученик/ученица: **БИ.3.5.1.** познаје узроке и физиолошке последице заразних болести **БИ.3.5.2.** познаје основне принципе лечења заразних и других болести **БИ.3.5.3.** разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране **БИ.3.5.4.** познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност **БИ.3.5.5.** познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест) **БИ.3.5.6.** разуме механизме поремећаја функције појединих органа **БИ.3.5.7.** познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности **БИ.3.5.8.** разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца
6. ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ	У области ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ на напредном нивоу ученик/ученица: **БИ.3.6.1.** разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података **БИ.3.6.2.** уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата **БИ.3.6.3.** уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај **БИ.3.6.4.** разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак **БИ.3.6.5.** зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере

Математика

5. разред

Назив предмета: Математика									Разред: Пети
Циљ	**Циљ** наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.								
Број теме	**Назив теме**	**Садржај теме**	**Број часова**			**Исходи – по завршеној теми ученик ће бити у стању да:**	**Начини и поступци остваривања програма (облици, методе, активности ученика и наставника…)**	**Корелација**	**Планирани начини праћења и вредновања**
			Ук	**О**	**У**				

1.	**Природни бројеви и дељивост**	Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу N_0. Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a=bq+p$, $0\leq p<b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.	34	16	18	- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; - одреди и примени НЗС и НЗД; - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; - правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу.	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:*** метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија Српски језик и књижевност, Ликовна култура	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.

2.	**Основни појмови геометрије**	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.	17	7	10	- анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; - опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; - нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом, - правилно користи геометријски прибор	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:*** метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела,вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и доносе закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија Српски језик и књижевност, Ликовна култура	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке

3.	**Угао**	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирањеи одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови.	17	7	10	- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; - нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; - измери дати угао и нацрта угао задате мере; - упореди, сабере и одузме углове рачунски иконструктивно, реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:*** метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела,вођење и усмеравање тока часа,наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и доносе закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија Српски језик и књижевност, Ликовна култура	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке

4.	**Разломци**	Појам разломка облика $\frac{a}{b}$ $(a, b \in N)$. Придруживање тачака бројевнеполуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис броја и превођење у запис облика $\frac{a}{b}$ $(b \neq 0)$. Упоређивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева. Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака. Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < \frac{p+q}{2} < q$.	55	23	32		***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:*** метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и доносе закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање сапретходно стеченим знањем,	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија Српски језик и књижевност, Ликовна култура	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке

5.	**Осна симетрија**	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.	13	5	8	идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; - конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој.	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:***метода усменог излагања,текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и доносе закључке; оцењивање. ***Активности ученика*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија Српски језик и књижевност, Ликовна култура	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке

Назив предмета: Математика							Разред: Шести		
Циљ		**Циљ** наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.							
Број теме	**Назив теме**	**Садржај теме**	**Број часова**			**Исходи – по завршеној теми ученик ће бити у стању да:**	**Начини и поступци остваривања програма (облици, методе, активности ученика и наставника…)**	**Корелација**	**Планирани начини праћења и вредновања**
			Ук	**О**	**У**				
1.	**ЦЕЛИ БРОЈЕВИ**	– Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. – Приказ целих бројева на бројевној правој. – Упоређивање целих бројева. – Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. – Изрази са целим бројевима.	**24**	**9**	**15**	– прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; – израчуна вредност	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:*** метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење	Информатика и рачунарство, Историја, Географија, Техника и технологија, Српски језик и књижевност, Ликовна култура	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.

						једноставни једног бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу целих бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;	предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључака.		

2.	**РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ**	**Први део** Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоређивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$ (a, b, c □ Q, a ≠ 0). **Други део** Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност	**50**	**18**	**32**	– прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредности и реципрочну вредност рационално г броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у рационалних бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм);	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:*** метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. *Активности ученика:* слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са	Информатика и рачунарство, Историја, Географија, Техника и технологија Српски језик и књижевност Ликовна култура	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.

3.	**ТРОУГАО**	**Први део** Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) **Други део** Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност Центар описане и уписане кружнице троугла.	**24**	**9**	**15**	класификује троуглове на основу њихових својстава; – конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; – уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; – конструише троугао, на основу задатих елемената (странице и углови троуглова); – примени својства троуглова и у једноставнијим проблемским задацима; – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – одреди центар описане и уписане кружнице троугла; – примењује особине	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:***метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија, Српски језик и књижевност, Ликовна култура.	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.

4.	**ЧЕТВОРОУГАО**	Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат.	**22**	**8**	**14**	-класификује четвороуглове на основу њихових својстава; – конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови четвороуглова и дијагонала четвороугла); – примени својства четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима;	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:***метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија, Српски језик и књижевност, Ликовна култура.	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.

5.	**ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА**	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама	**16**	**6**	**10**	-израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост.	***Облици рада:*** фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. ***Методе рада:***метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. ***Активност наставника:*** мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. ***Активности ученика:*** слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно	Информатика и рачунарство, Историја, Техника и технологија, Српски језик и књижевност, Ликовна култура.	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.

Назив предмета: **Математика**		Разред: **Седми**				
Циљ	**Циљ** наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.					
Број теме	**Наставна тема/област**	**Број часова**	**Бро часова за**		**Корелација**	**Планирани начини праћења и вредновања**
			обраду	**остале типове часова**		
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	17	10	7	Информатика и рачунарство, Историја, Географија, Техника и технологија, Хемија; Физика: Српски језик и књижевност, Ликовна култура.	Кроз усмене одговоре, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.
2.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	18	6	12		
3.	РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ (I, II)	42	16	26		
4.	МНОГОУГАО	14	7	7		
5.	ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	19	7	12		
6.	КРУГ	16	5	11		
7.	СЛИЧНОСТ	10	5	5		

8.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ И АНАЛИЗА	8		8		
	УКУПНО	**144**	**53**	**91**		

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и аритметичког квадратног корена
- умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt{a}$, $(a \in Q, a \neq 0)$
- упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева
- умеју да користе таблице и друга наставна средства за рачунање у разним задацима из математике и праксе
- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број)
- умеју да изводе основне рачунске операције са мономима и полиномима као и друге идентичне трансформације ових израза
- продубе и прошире знања о дељивости бројева (упознавање основних својстава релације дељивости целих бројева и њихове примене)
- добро упознају правоугли координатни систем и његову примену
- могу да уоче функционалне зависности у разним областима и да их приказују на различите начине, а нарочито да потпуније схвате појам

  функције и њеног графика
- добро познају функције директне и обрнуте пропорционалности, њихов графички приказ и практичне примене

- умеју да примене Питагорину теорему код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао

- познају најважнија својства многоугла и круга

- умеју да врше приближну конструкцију ма којег правилног многоугла, геометријску конструкцију појединих правилних многоуглова (са 6,8 и 12 страница)

- знају најважније обрасце у вези са многоуглом и кругом и да их могу применити у одговарајућим задацима

- схвате појам размере дужи и својства пропорције

- схвате појам сличности троуглова и умеју да је примене у једноставним случајевима

- могу да преведу текстуалне задатке на математички језик

- користе елементе дедуктивног закључивања (извођење једноставнијих доказа у оквиру изучаваних садржаја)

Назив предмета: Математика					**Разред: Осми**	
Циљ	**Циљ** наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.					
Број теме	**Наставна тема/област**	**Број часова**	**Број часова за**		**Корелација**	**Планирани начини праћења и вредновања**
			обраду	**остале типове часова**		
1.	СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА	**10**	4	6	Информатика и рачунарство, Историја,	Кроз усмене одговоре, активност на часу,

2.	ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН	**12**	6	6	Географија, Техника и технологија, Српски језик и књижевност, Ликовна култура.	самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе и писмене задатке.
3.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ	**18**	7	11		
4.	ПРИЗМА	**14**	5	9		
5.	ПИРАМИДА	**15**	7	8		
6.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	**12**	5	7		
7.	ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ-СТАТИСТИКА	**6**	3	3		
8.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА	**14**	6	8		
9.	ВАЉАК	**9**	4	5		
10.	КУПА	**12**	4	8		
11.	ЛОПТА	**6**	3	3		
12.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ И ИСПРАВКЕ	**8**	/	8		
УКУПНО		**136**	**54**	**82**		

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:

Оспособити ученике да:

- ✓ Схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору
- ✓ Упознају најбитније чињенице о пројекцијама на раван
- ✓ Схвате основна својства једнакости и неједнакости и умеју да их примењују код једначина и неједначина тј да умеју да решавају линеарне једначине и неједначине на основу еквивалентних трансформација
- ✓ Одговарајуће текстуалне задатке могу да изразе математичким језиком помоћу једначина
- ✓ Упознају призму, њене елементе и својства
- ✓ Умеју да цртају мрежу
- ✓ Израчунавају површину и запреминуи стечена знања примењују у пракси
- ✓ Проширују и продубљују знања о функцијама
- ✓ Упознају својства линеарне функције тако да могу да цртају и читају разне графике
- ✓ Упознају елементе и својства пирамиде, умеју да цртају мрежу, да израчунавају P и V и да стечено знање умеју да примене у пракси
- ✓ Умеју да решавају систем са две непознате на основу еквивалентних трансформација као и да решења тумаче графички
- ✓ Текстуалне задатке да изразе и решавају помоћу система
- ✓ Упознају елементе и својства ваљка, умеју да цртају мрежу и да израчунавају P и V ваљка
- ✓ Упознају елементе и својства купе, умеју да цртају мрежу и да израчунавају P и V купе
- ✓ Упознају лопту и њене делове и да умеју да израчунају P и V лопте

Систематизују и повежу градиво

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ МАТЕМАТИКА

БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

МА.1.1.1.-Ученик уме да прочита и запише различите врсте бројева(природне, целе, рационалне)

МА.1.1.2.-Ученик уме да преведе децимални запис броја у разломак и обратно
МА.1.1.3.-Ученик уме да упореди по величини бројеве истог записа,помажући се сликом кад је то потребно
МА.1.1.4.-Ученик уме да изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно(у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем);рачуна нпр 1/5 од n где је n дати природан број
МА.1.1.5.-Ученик уме да дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим
МА.1.1.6.-Ученик уме да користи целе бројеве и једноставне изразе са њима користећи се визуелним представама
МА2.1.1.-Ученик уме да упореди по величини бројеве записане у различитим облицима
МА2.1.2.-Ученик уме да одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитих приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа
МА2.1.3.-Ученик уме да примени основна правила дељивости са 2,3,5,9 и декадним јединицама
МА2.1.4.-Ученик уме да користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.
МА3.1.1.-Ученик уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза
МА3.1.2.-Ученик уме да оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацујама
МА3.1.3.-Ученик уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ
МА1.2.1.-Ученик уме да реши линеарне једначине у којима се непозната појављује у само једном члану
МА1.2.2.-Ученик уме да израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима
МА1.2.3.-Ученик уме да сабира, одузима и множи мономе
МА1.2.4.-Ученик уме да одреди вредност функције дате таблицом или формулом
МА2.2.1.-Ученик уме да реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате
МА2.2.2-Ученик уме да оперише са степенима и зна шта је квадратни корен
МА2.2.3.-Ученик уме да сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином
МА2.2.4.-Ученик уме да уочи зависност међу променљивим,зна функцију и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције
МА2.2.5.-Ученик уме да користи једначине у једноставним текстуалним задацима
МА3.2.1.-Ученик уме да саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате
МА3.2.2.-Ученик уме да користи особине степена и квадратног корена
МА3.2.3-Ученик уме да зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их најједноставнији облик
МА3.2.4-Ученик уме да разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства
МА3.2.5.-Ученик уме да користи једначине, неједначине и системе јадначина решавајући и сложеније текстуалне задатке

ГЕОМЕТРИЈА

МА1.3.1.-Ученик влада појмовима: дуж,полуправа, права, раван и угао(уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор, разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)
МА1.3.2.-Ученик влада појмовима: троугао, четвороугао квадрат и правоугаоник(уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троуглова и зна да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)
МА1.3.3.-Ученик влада појмовима:круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)
МА1.3.4.-Ученик влада појмовима:коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)
МА1.3.5.-Ученик влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама зна њихове основне елементе)
МА1.3.6.-Ученик интуитивно схвата појам подударних фигура(кретањем до поклапања)
МА2.3.1.Ученик уме да одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима
МА2.3.2.Ученик уме да одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему
МА2.3.3.Ученик уме да користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена
МА2.3.4.Ученик уме да влада појмовима призма и пирамида ; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку
МА2.3.5.Ученик уме да израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку
МА2.36.Ученик уме да уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударниост и везује је са карактеристичним својствима фигура(нпр, паралелност и једнакост страница паралелограма)
МА3.3.1.Ученик уме да рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали
МА3.3.2.Ученик уме да користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише
МА3.3.3.Ученик уме да одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука
МА3.3.4.Ученик уме да израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати у задатку
МА3.3.5.Ученик уме да израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте , укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати у задатку
МА3.3.6.Ученик уме да примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

МЕРЕЊЕ

МА1.4.1.-Ученик уме да користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе времена и углова
МА1.4.2.-Ученик уме да претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање
МА1.4.3.-Ученик уме да користи различите апоене новца
МА1.4.4.-Ученик уме да при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером
МА2.4.1.-Ученик уме да пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу
МА2.4.2.-Ученик уме да претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију
МА2.4.3.-Ученик уме да дату величину искаже приближном вредношћу
МА3.4.1.-Ученик уме да по потрби претвара јединице мере, рачунајући са њима
МА3.4.2.-Ученик уме да процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке(нпр. мање од 1динар, 1cm, 1g)

ОБРАДА ПОДАТАКА

МА1.5.1.-Ученик уме да изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно
МА1.5.2.-Ученик уме да прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимумзависне величине
МА1.5.3. Ученик уме да податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто
МА1.5.4. Ученик уме да одреди задати проценат неке величине
МА2.5.1. Ученик уме да влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд)
МА2.5.2. Ученик уме да чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму(нпр одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)
МА2.5.3. Ученик уме да обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном
МА2.5.4. Ученик уме да примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама(нпр промена цене неког производа за дати проценат)
МА3.5.1. Ученик уме да одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове
МА3.5.2. Ученик уме да тумачи дијаграме и табеле
МА3.5.3. Ученик уме да прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; грта график којим представља међузависност величина
МА3.5.4. Ученик уме да примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

ХЕМИЈА

СЕДМИ РАЗРЕД

ЦИЉ ПРЕДМЕТА	развијање функционалне хемијске писмености разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет) развијање свести о важности договорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима о супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професиналној оријентацији.
ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА	стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и кванитативно значење хемијских симбола, формула и једначина стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко

	мишљење и критички став у мишљењу стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема стварање ситуације у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Уџбеник хемије за 7. разред, лабораторијске вежбе са задацима
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Уџбеник хемије за 7. разред, лабораторијске вежбе са задацима. Методика наставе хемије. Стручна литература.
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Наставна средства неопходна за релизацију материје као посуђе и прибор потребни за планиране демонстрационе огледе и лабораторијске вежбе.

Ред бр. теме	**Н А З И В ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ**		Број часова за			
		Стандарди постигнућа	обрада	вежбе	понављање утврђивање	Укупно
I	ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ	Основни ниво:(ХЕ.1.1.9), (ХЕ.1.1.10), (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.)	2	1	0	3
II	ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ	Основни ниво:(ХЕ.1.1.1), (ХЕ.1.1.2.), (ХЕ.1.1.8.), (ХЕ.1.1.3.), (ХЕ.1.1.11.), (ХЕ.1.1.12.) (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.) Средњи ниво:(ХЕ.2.1.2.), (ХЕ.2.1.5.), (ХЕ.2.6.1), (ХЕ.2.6.2.), (ХЕ.2.6.3.) Напредни ниво:(ХЕ.3.1.7.), (ХЕ.3.1.8.), (ХЕ.3.6.1.), (ХЕ.3.6.2.), (ХЕ.3.6.3.), (ХЕ.3.6.4.)	6	3	4	13
III	ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ-РАСТВОРИ	Основни ниво: (ХЕ.1.1.7.), (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.) Средњи ниво: (ХЕ.2.1.4.), (ХЕ.2.1.5.), (ХЕ.2.1.6.), (ХЕ.2.1.9.), (ХЕ.2.1.10.), (ХЕ.2.6.1) (ХЕ.2.6.2.), (ХЕ.2.6.3.) Напредни ниво: (ХЕ.3.1.5.), (ХЕ.3.6.1.), (ХЕ.3.6.2.), (ХЕ.3.6.3.), (ХЕ.3.6.4.)	4	2	3	9
IV	СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ а)АТОМ И СТРУКТУРА АТОМА б) ОСНОВНЕ ЧЕСТИЦЕ КОЈЕ ИЗГРАЂУЈУ СУПСТАНЦЕ: АТОМИ,МОЛЕКУЛИ,ЈОНИ	Основни ниво:(ХЕ.1.1.4.), (ХЕ.1.1.5.), (ХЕ.1.1.8.), (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.) Средњи ниво:(ХЕ.2.1.1.), (ХЕ.2.1.4.), (ХЕ.2.6.1), (ХЕ.2.6.2.), (ХЕ.2.6.3.) Напредни ниво:(ХЕ.3.1.1.), (ХЕ.3.1.2.), (ХЕ.3.1.3.), (ХЕ.3.1.4.), (ХЕ.3.6.1.), (ХЕ.3.6.2.), (ХЕ.3.6.3.), (ХЕ.3.6.4.)	15	3	12	30
V	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА	Основни ниво: (ХЕ.1.1.6.),(ХЕ.1.1.3.) Средњи ниво: (ХЕ.2.1.8.) Напредни ниво: (ХЕ.3.1.9),(ХЕ.3.6.1.)(ХЕ.3.6.2.), (ХЕ.3.6.3.), (ХЕ.3.6.4.)	6	1	10	17
	УКУПНО		**33**	**10**	**29**	**72**

Образовни стандарди за крај обавезног образовања

1. ОСНОВНИ НИВО

2. Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1.1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености
ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава
ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења
ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе
ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима
ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације
ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу
ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор
ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин
ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце
ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења
ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише

1.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)
ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене
ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава
ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења
ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења
ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли
ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)
ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора
ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли
ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором

1.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу

1.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина

ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама

1.5. ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У области ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ученик/ученица зна:

ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине

2. СРЕДЊИ НИВО

2.1. ОПШТА ХЕМИЈА

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:

ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)

ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп

ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор

ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције

ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)

ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање)

ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски

ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама

ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто

ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава

2.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна да:

ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци

ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења

ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом

ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)

2.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна да:

ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола

2.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:

ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима

3. НАПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

3.1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:

ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују

ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима

ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица

ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона

ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача
ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација
ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање
ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е
ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

3.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула
ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)
ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)
ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима)
ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре
ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације

3.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају
ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара

3.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине
ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина

ЕКСПЕРИМЕНТ

(Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију)

ОСНОВНИ НИВО

У области ЕКСПЕРИМЕНТ на основном нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама
ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству

СРЕДЊИ НИВО

У области ЕКСПЕРИМЕНТ на средњем нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте
ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења
ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата

НАПРЕДНИ НИВО

У области ЕКСПЕРИМЕНТ на напредном нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити
ХЕ.3.6.2. постави хипотезе
ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе
ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1	ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ	-Предмет изучавања хемије, Упознавање са радом у хемијској лабораторији	- презентује правила понашања у хемијској лебораторији - поспешује самосталан рад ученика у хемијској лабораторији - подстиче ученике на дискусију резултата -процењује могућности и интересовања ученика Даје инструкција	Слушање, учешће у решавању теста знања, Овладавање основним операцијама лабораторијске технике, мерама опреза и заштите Практично руковање лабораторијским прибором	Слушањем, одговарањем на питања Извођењем једноставнијих огледа фронтални -индивидуални	-биологија -географија (хемија као природна наука)	Формативним процењивањем Формативним и сумативним процењивањеам Употребом радних листова
2	ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ	Материја и супстанца Особине супстанци Промене супстанци Смеше и раздвајање састојака смеше	Организовање тематске наставе, ради интегративног посматрања наставне теме - објашњава и наглашава разлику између основних хемијских појмова - подстиче	Уочавање, самостално испитивање, и описивање физичких и хемијских својстава супстанци, анализирање физичких и хемијских промена супстанци Дискутовање о смешама у кухињи, купатилу, природи	Посматрањем, експерименталним путем и практичним радом, разговором -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-физика(материја и супстанца)	Формативним и сумативним процењивањеа Контролна вежба

			ученике да постављају питања - проналази примере из свакодневног живота и презентије их ученицима	Самостално испитивање својстава супстанци и решавање експеримн.задатака			
3	ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ-РАСТВОРИ	**Раствори и растворљивост** **Задаци**	Организовање вршњачког учења - подстиче ученике на самосталан рад - кроз примере из праксе показује шта је засићен, а шта незасићен раствор - подстиче дијалог са ученицима и повећава тиме заинтересованост за израчунавања у хемији -наводи примере примене процентне концентрације у свакодневном животу	Прављење раствора различитих концентрац,активно учествовање у решавању задатака везаних за одређивање растварача и растворене супстанце	Експериментали радом, вршњачка едукација -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Биологија (вода у природи, заштита животне средине)-корелација са разредном наставом	Формативним и сумативним процењивањем Контролна вежба
		Структура атома Атомски и масени број Периодни	-Води кроз различите начине	Активно учествовање у прављењу модела атома, упоређивање особина хемијских	Практичним радом, упоређивањем, анализирањем, разговором		

4	СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ	**систем елемената** **Хемијска веза** **Валенца** **Молекули и хемијске формуле**	учења и представљања резултата рада - објашњава које честице изграђују атом - подстиче ученике да постављају питања - буди креативност код ученика, кроз повезивање својстава супстанци и хемијске везе	елемената на основу структуре атома и положаја у п.с.е. Повезивање квалитативног и квантитативног значења хемијских формула Дефинише појам валенце и одређује исте, Испитује растворљивост различитих јонских и ковалентних једињења, Дефинише појам јона, атома, молекула	фронтални -индивидуални -групни -рад у пару		Формативним и сумативним процењивањем Контрилна вежба
5	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА	Мол и моларна маса Хемијске реакције Хемијске једначине Стехиометријско израчунавање	Процена постигнућа - разграничава и објашњава шта је квантитативно и квалитативно значење хемијске једначине - приближава законе по којима се одвијају хемијске реакције - одговара на питања ученика и подстиче их да постављају нова - указује на повезаност масе и количине супстанце	Активно учествовање у решавању рачунских задатака , приказивање хемијских реакција хемијским једначинама	Израда рачунских задатака -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Математика(израда задатаке пропорцијом)	Формативним и сумативним процењивање Процена постигнућа се реализује прилагођавањем методаи садржаја уз посебну подршку напредовању ученика Контролна вежба

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ХЕМИЈА

Наставни предмет:Хемија

Циљ допунске наставе наставног предмета:

- Савладавање образовних стандарда основног нивоа
- Постизање основне хемијске писмености

Задаци:

- Ученик треба да стекне знања,умења и вештине захтеване оснпвним нивоом образовних стандарда за основну школу

Уџбеници и литература за реализацију програма:

- Хемија за 7.разред основне школе,Јасна Адамов,Станислава Макивић,Герундијум 2012,Београд
- Лабораторијске вежбе са задацима из хемије за 7.разред, Јасна Адамов,Станислава Макивић,Герундијум 2012,Београд

Предвиђени начин реализације допунске наставе:

- Настава се планира према програму и стандардима ученичких постигнућа за крај обавезног образовања.Бирају се наставне ситуације како би сваки ученик добио појашњење нејасноћа

- **ПЛАН ДОДАТНЕ НАСТАВЕ**

Наставник **ДРАГАНА ТОМИЋ**	Основна школа **ВУК КАРАЏИЋ**

Редни број наставне теме	**Наставна тема**	**Број часова**
1.	Хемија и њен значај	5
2.	Основни хемијски појмови	4
3.	Хомогене смеше-раствори	9
4.	Структура супстанце	8
5.	Хемијски закони	3
6.	Хемијске реакције и израчунавање	7
	укупно	36

Редни број	**Наставна тема**
I	**ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ**
1.	Развој хемије као науке
2.	Хемија у свакодневном животу
3.	Увод у лабораторијску технику
4.	Основне лабораторијске операције
5.	Мерења у хемији:мерење масе,запремине,темпер.Резултати мерења,табеларни и графички приказ,грешке мерења
II	**ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ**
6.	Смеше.Квантитативни састав смеше
7.	Прављење смеше и одвајање.Методе раздвајања смеша
8.	Физичке и хемијске промене
9.	Агрегатна стање.Фазни прелази.Уређеност честица у зависности од агрегатног стања
III	**ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ.РАСТВОРИ**
10.	Особине раствора
11.	Прављење раствора
12.	Колоидни раствори
13.	Растворљивост-задаци
14.	Процентна концетрација раствора
15.	Разблажвање раствора
16.	Мешање раствора
17	Вода.Поларност молекула.Аномалија воде.Водонична веза
18.	Вода као растварач.Крушење воде у природи.Биолошки значај воде.Загађење воде.Тврда и мека вода.Тешка вода
IV	**СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ**
19.	Грађа атома.Модели атома.Таласно-механички модел атома
20.	Апсолутна и релативна молекулска маса
21.	Изотопи. Изобари
22.	Симболи и формуле
23.	Израчунавање из хемијских формула.Масени удео елемента у једињењу.Процентни састав једињења
24.	Молекулске и атомске кристалне решетке

25.	Међумолекулске силе
26.	Природна радиоактвност
V	**ХЕМИЈСКИ ЗАКОНИ**
27.	Закон одржања масе
28.	Закон сталних масених односа
29.	Закон вишеструких односа маса
VI	**ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА**
30.	Типови хемијских реакција
31.	Хемијске једначине
32.	Топлотни ефекти при хемијским и физичким променама
33.	Мол,моларна маса,авогадров број.моларна запремина
34.	Стехиометрија
35.	Рачунски задаци
36.	Рачунски задаци

ХЕМИЈА

ОСМИ РАЗРЕД

ЦИЉ ПРЕДМЕТА	развијање функционалне хемијске писмености; разумевање промена и појава у природи на основу стечених знања о хемијским појмовима, теоријама, моделима и законима; оспособљавање ученика за комуницирање коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина; развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања; развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема; развијање логичког, апстрактног и критичког мишљења; осамостаљивање ученика за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научнопопуларни чланци, Интернет); развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу; подстицање ученичке радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног односа према учењу хемије; развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.
ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА	стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани; омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије; омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште; омогућавање ученицима да разумеју научни метод којим се у хемији долази до сазнања; оспособљавање ученика да користе језик хемије као науке: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина; стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама

	долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, и развијати при том аналитичко и критичко мишљење; стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама; оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања; стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема; стварање ситауција у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу; омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Уџбеник хемије за осми разред и лабораторијске вежбе са задацима.
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Уџбеник хемије за осми разред и лабораторијске вежбе са задацима. Методика наставе и стручна литература.
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Наставна средства неопходна за релизацију материје као посуђе и прибор потребни за планиране демострационе огледе и лабораторијске вежбе.

Ред. бр. теме	**НАЗИВ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ**		Број часова за			
		Стандарди постигнућа	Обрада	вежбе	Понављање утврђивање	Укупно
I	КЛАСЕ НЕОРГАНСКИХ ЈЕДИЊЕЊА	Основни ниво: (ХЕ.1.2.1.), (ХЕ.1.2.2.), (ХЕ.1.2.4.), (ХЕ.1.2.5.), (ХЕ.1.2.6.), (ХЕ.1.2.7.), (ХЕ.1.2.8.), (ХЕ.1.2.10.), (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.) Средњи ниво: (ХЕ.2.2.1.), (ХЕ.2.2.2.), (ХЕ.2.2.3.), (ХЕ.2.2.4.) Напредни ниво: (ХЕ.3.2.1.), (ХЕ.3.2.2.), (ХЕ.3.2.3.)	6	1	2	9
II	РАСТВОРИ И ЕЛЕКТРОЛИТИЧКА ДИСОЦИЈАЦИЈА	Основни ниво: (ХЕ.1.1.1.), (ХЕ.1.1.7.), , (ХЕ.1.2.9.), (ХЕ.1.2.6.), (ХЕ.1.2.8.), (ХЕ.1.2.10.), Средњи ниво: (ХЕ.2.2.4.), (ХЕ.2.2.2.) (ХЕ.2.2.3.) Напредни ниво: (ХЕ.3.1.5.), (ХЕ.3.2.2.), (ХЕ.3.2.4.)	2	0	2	4
III	МЕТАЛИ	Основни ниво: (ХЕ.1.2.4.), (ХЕ.1.2.5.), (ХЕ.1.2.6.), (ХЕ.1.2.9.), (ХЕ.1.2.10.), (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.) Средњи ниво: (ХЕ.2.2.1.), (ХЕ.2.2.2.) Напредни ниво: (ХЕ.3.2.5.), (ХЕ.3.2.6.)	5	1	1	7
IV	НЕМЕТАЛИ	Основни ниво: (ХЕ:1.2.1.), (ХЕ.1.2.2.), (ХЕ:1.2.4.), (ХЕ:1.2.5.), (ХЕ.1.2.6.), Средњи ниво: (ХЕ.2.1.1.), (ХЕ.2.2.1.), (ХЕ.2.2.2.) Напредни ниво: (ХЕ.3.2.1.), (ХЕ.3.2.2.), (ХЕ.3.2.4.)	6	1	2	9
V	УВОД У ОРГАНСКУ ХЕМИЈУ	Основни ниво: (ХЕ:1.1.1.)(ХЕ:1.1.2.)(ХЕ:1.1.3.) (ХЕ: 1.1.5.) (ХЕ:1.1.6.)(ХЕ: 1.3.1.) (ХЕ1.3.2.)(ХЕ: 1.3.3.) Средњи ниво	1	0	1	2

		(ХЕ:2.1.1.)(ХЕ:2.1.4.) Напредни ниво: (ХЕ:3.1.2.)(ХЕ: 3.1.3.)				
VI	УГЉОВОДОНИЦИ	Основни ниво: (ХЕ.1.3.1.), (ХЕ.1.3.2.), (ХЕ.1.3.3.), (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.) Средњи ниво: (ХЕ.2.3.1.) Напредни ниво: (ХЕ.3.3.1.), (ХЕ.3.3.2.), (ХЕ.3.3.3.)	8	1	3	12
VII	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	Основни ниво: (ХЕ.1.3.1.), (ХЕ.1.3.2.), (ХЕ.1.3.3.), (ХЕ.1.6.1) (ХЕ.1.6.2.) :Средњи ниво: (ХЕ.2.3.1.) Напредни ниво: (ХЕ.3.3.1.), (ХЕ.3.3.2.), (ХЕ.3.3.3.)	5	1	3	9
VIII	БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Основни ниво: (ХЕ.1.4.1.), (ХЕ.1.4.2.), (ХЕ.1.6.1), (ХЕ.1.6.2.) Средњи ниво: (ХЕ.2.4.1.) Напредни ниво: (ХЕ.3.4.1.)	8	1	3	12
IX	ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	Основни ниво: (ХЕ.1.5.1)	3	0	1	4
	УКУПНО		**44**	**6**	**18**	**68**

Образовни стандарди за крај обавезног образовања

1. ОСНОВНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1.1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:

ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености

ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава

ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења

ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе

ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима

ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације

ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу

ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор

ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин
ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце
ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења
ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише

1.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)
ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене
ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава
ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења
ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења
ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли
ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)
ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора
ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли
ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором

1.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу

1.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина
ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама

1.5. ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У области ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ученик/ученица зна:
ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине

2. СРЕДЊИ НИВО

2.1. ОПШТА ХЕМИЈА

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.
У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)
ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп
ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор
ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције
ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)
ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање)
ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или

шематски
ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама
ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто
ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава

2.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна да:
ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци
ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења
ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом
ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)

2.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна да:
ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола

2.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима

3. НАПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

3.1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују
ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима
ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица
ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона
ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача
ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација
ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање
ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е
ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

3.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула
ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)
ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)
ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима)
ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре
ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације

3.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају
ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара

3.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине
ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина

ЕКСПЕРИМЕНТ

(Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију)

ОСНОВНИ НИВО

У области ЕКСПЕРИМЕНТ на основном нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама
ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству

СРЕДЊИ НИВО

У области ЕКСПЕРИМЕНТ на средњем нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте
ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења
ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата

НАПРЕДНИ НИВО

У области ЕКСПЕРИМЕНТ на напредном нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити
ХЕ.3.6.2. постави хипотезе
ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе
ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

1.	Класе неорганских једињења	Оксиди, киселине, базе и соли	- Наставник усмерава учениково размишљање, наводећи их тако на одговарајуће закључке - Демонстрирање одговарајућих огледа, којима се омогућава лакше схватање градива од стране ученика и којима се подстиче њихово критичко и аналитичко мишљење - Ствара ситуације у којима ће ученици примењивати и развијати експерименталне вештине - Сугерише ученицима да повезују теоријско и практично знање и да сами могу показати помоћу индикатора кисела својства киселина и базна својства амонијака - Упућује ученике да повезују знање из биологије кроз реакције фотосинтезе и сагоревања - Детаљно објашњава писање формула оксида преко валенци - Упућује ученике у истраживачки рад и помаже им у прављењу презентација - Развија код ученика партнерски однос, кроз групни рад и рад у пару, како при извођењу огледа, тако и при изради презентација - Координира рад у одељењу при извођењу лабораторијских вежби - Указује на велику примену киселина у свакодневном животу	- Ученик посматра, бележи, запажа промене и анализира их. - Успешно пише формуле одговарајућих оксида и киселина у циљу развијања функционалне хемијске писмености. -Успешно описује најважније особине неметала и препознаје специфичности одговарајућих неметала -Самостално закључује где се примењују одговарајући неметали и њихова најзначајнија једињења - Критички размишља и доноси закључке - Самостално презентује припремљене садржаје, прикупљене из различитих извора - Успешно повезује пређашње знање из хемије и биологије и закључује да без кисеоника нема живота нити битних процеса у природи - Самостално закључује да је азот распрострањен у природи, јер је нереактиван - Закључује да је амонијак важан за добијање многих производа широке потрошње, пре свега азотних ђубрива	Фронтални, индивидуални, групни демонстација решавање проблемских задатака метода практичн. рада метода самосталног истаживања и експериментисања дискусија упоређивање претходно стечених знања са новим знањима
	Раствори и електролитичка дисоцијација	Електролитичка дисоцијација и пХ-вредност	Учествује у дискутовању резултата огледа са учеником и помаже ученику да разврста растворе у киселе , базне и неутралне	дискусија о својствима киселина, хидроксида и соли -планирање и извођење огледа	

2.			-Упућује ученика на коришћење интернета и других извора информација и развија истраживачки дух код ученика -Скреће пажњу ученицима на повезаност оксида, база , киселина и соли -Подстиче ученике да закључе шта је pH скала и вредност скрећући им пажњу на рекламе и средства за негу и личну хигијену -Демонстрира мерење pH фактора	-припремање извештаја огледа -решавање рачунских задатака	
3.	Метали	Алкални. Земноалкални,прелазни метали	-Наводи ученике да наброје физичка својства метала и да кажу у којим агрегатним стањима се налазе -Подстиче ученике да пишу формуле оксида метала, хидроксида -Разматра заступљеност метала у природи и пореди је са заступљеношћу неметала -Подстиче ученике да уоче повезаност метала са њиховим местом у периодном систему елемената -Испитује понашање метала са разблаженом сумпорном киселином -Показује да брзина корозије зависи од услова -Указује да оксиди неких метала граде хидроксиде, а да неки не реагују са водом -Препоручује и објашњава најефикасније методе заштите од корозије	-дискусија о својствима неметала -планирање огледа -бележење резултата -решавање рачунских задатака -питања	
4.	Нематали	Особине, заступљеност у природи, примена једињења	- Наставник усмерава учениково размишљање, наводећи их тако на одговарајуће закључке - Демонстрирање одговарајућих огледа, којима се омогућава лакше схватање градива од стране ученика и којима се подстиче њихово критичко и аналитичко мишљење - Ствара ситуације у којима ће ученици примењивати и развијати експерименталне вештине - Сугерише ученицима да повезују теоријско и практично знање и да сами могу показати помоћу индикатора кисела својства киселина и	- Ученик посматра, бележи, запажа промене и анализира их. - Успешно пише формуле одговарајућих оксида и киселина у циљу развијања функционалне хемијске писмености. -Успешно описује најважније особине неметала и препознаје специфичности одговарајућих неметала -Самостално закључује где се	

			базна својства амонијака - Упућује ученике да повезују знање из биологије кроз реакције фотосинтезе и сагоревања - Поставља занимљива питања везана за примену једињења неметала и вештачких ђубрива и тако држи пажњу и заинтересованост ученика - Детаљно објашњава писање формула оксида преко валенци - Упућује ученике у истраживачки рад и помаже им у прављењу презентација - Развија код ученика партнерски однос, кроз групни рад и рад у пару, како при извођењу огледа, тако и при изради презентација - Координира рад у одељењу при извођењу лабораторијских вежби - Указује на велику примену киселина у свакодневном животу	примењују одговарајући неметали и њихова најзначајнија једињења - Критички размишља и доноси закључке - Самостално презентује припремљене садржаје, прикупљене из различитих извора - Успешно повезује пређашње знање из хемије и биологије и закључује да без кисеоника нема живота нити битних процеса у природи - Самостално закључује да је азот распрострањен у природи, јер је нереактиван - Закључује да је амонијак важан за добијање многих производа широке потрошње, пре свега азотних ђубрива	
			-Наводи ученике да наброје физичка својства метала и да кажу у којим агрегатним стањима се налазе -Подстиче ученике да пишу формуле оксида метала, хидроксида -Разматра заступљеност метала у природи и пореди је са заступљеношћу неметала -Подстиче ученике да уоче повезаност метала са њиховим местом у периодном систему елемената -Испитује понашање метала са разблаженом сумпорном киселином -Показује да брзина корозије зависи од услова -Указује да оксиди неких метала граде хидроксиде, а да неки не реагују са водом -Препоручује и објашњава најефикасније методе заштите од корозије		

5.	Увод у органску хемију	Угљеник и његова једињења, разлика између органских и неорганских једињења	Упућује ученике да увиде разлику између органских и неорганских једињења -Подстиче ученике да повезују својства угљениковог атома са многобројношћу органских једињења	прикупљање података -претраживање и коришћење различите материје -дискусија	
6.	Угљоводоници	Алкани,алкени и алкини	-Анимира ученике да праве разлику у писању алкана, алкена и алкина, користећи моделе -Упућује ученике да увиде разлику у реактивности угљоводоника и схвате да је то последица различите структуре -Подстиче ученике да повезују знања из других предмета са темама у настави хемије -Показује да је n-хексан неполарна супстанца која се раствара у неполарним растварачима -Наглашава велику примену полимера у свакодневном животу -Скреће пажњу на проблеме загађења животне средине пластичним масама	прикупљање података -претраживање и коришћење различите материје -дискусија	
7.	Органска једињења са кисеоником	Алкохоли, алдехиди,кетони, киселине, естри	Поставља питања која омогућавају ученицима да схвате да функционална група условљава физичка и хемијска својства органских једињења -Упозорава на штетност алкохола по организам -Мотивише ученике да праве презентације о алкохолизму као великом проблему у савременом друштву -Подстиче ученике да повезују пређашње знање и користе га функционално -Упутити ученике у истраживање употребе кисеоничних органских једињења у свакодневном животу	-дискусија о познатим угљоводоницима -планирање и извођење огледа -бележење резултата -уређење радног места -претраживање интернета ради прикупљања информација	
8.	Биолошки важна органска једињења	Угљени-хидрати, масти и уља, протеини, витамини	-Указује на веома важну улогу витамина, масти и уља, угњених хидрата у људском организму -Повезује масти и уља са естрима и скреће пажњу да су масти и уља по хемијском саставу естри -Истиче неопходност повезивања градива различитиг предмета	-посматрање својства супстанци и промена у огледу -анализа резултата огледа -прикупљање података -извођење закључака -решавање задатака	

			-Упозорава на штетност прекомерног уношења масти и уља и угљених хидрата -Подсећа ученике на градиво из седмог разреда и постављањем питања повезује смеше и шећере -Указује на веома битну улогу протеина у важним прооцесима у организму -Истиче велики значај витамина у исхрани и наводи ученике да кажу које су намирнице богате витамином це и сл.		
9.	Хемија животне средине	Заштита животне средине	Упознавање ученика са најчешћим загађивачима ваздуха, воде и земљишта - упозорава ученике на алармантну ситуацију по питању загађења у нашој земљи - Даје идеје и инструкције за мини пројекат о заштити животне средине - Организује акцију чишћења школског дворишта	-претраживање и коришћење различите литературе -фирмулисање објашњења за правилности уочене међу прикупљеним подацима -извођење закључака -дискутовање	

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ХЕМИЈА

Наставни предмет:Хемија

Циљ допунске наставе наставног предмета:

- Савладавање образовних стандарда основног нивоа
- Постизање основне хемијске писмености

Задаци:

- Ученик треба да стекне знања,умења и вештине захтеване оснпвним нивоом образовних стандарда за основну школу

Уџбеници и литература за реализацију програма:

- Хемија /уџбеник за 8.разред основне школе,Даринка Раденковић,Милош Раденковић Клетт, 2015,Београд
- Хемија-збирка задатака с лабораторијским вежбама за 8.разред, Даринка Раденковић,Милош Раденковић Клетт, 2015,Београд

Предвиђени начин реализације допунске наставе:

- Настава се планира према програму и стандардима ученичких постигнућа за крај обавезног образовања.Бирају се наставне ситуације како би сваки ученик добио појашњење нејасноћа

ПЛАН ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

Редни број наставне теме	Наставна тема	Број часова
1.	Раствори	2
2.	Хемијски елементи и једињења	9
3.	Неорганска једињења	9
4.	Угљоводоници	5
5.	Ациклична органска једињења са кисеоником	5
6.	Биолошки важна органска једињења	4
	укупно	**34**

Редни број	Наставна тема
I	**РАСТВОРИ**
1.	Обнављање усвојених хемијских појмова,градива 7. разреда
2.	Растворљивост
II	**ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ И ЈЕДИЊЕЊА**
3.	Концентрација раствора-процентна и моларна
4.	Оксиди метала.Анхидриди база.Амфотерни оксиди
5.	Киселине.Природни кисело базни индикатори
6.	Базе. Неутрализација потпуна и непотпуна.
7.	Добијање соли и испитивање растворљивости соли
8.	Електролитичка дисоцијација киселина,хидроксида и соли
9.	Доказивање катјона:Ca^{2+} ,Cu^{2+} ,Fe^{3+}
10.	Доказивање анјона:CO_3^{2-},Cl^-,SO_4^{2-}
11.	Природни кисело-базни индикатори
III	**НЕОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА**
12.	Метали.Руде.Металургија.Добијање метала
13.	Реакција метала са киселинама
14.	Доказивање јона метала бојењем пламена
15.	Легуре
16.	Физичка и хемијска својства неметала
17.	Лабораторијско добијање водоника и кисеоника
18	Тврдоћа воде
19.	Хлор:добијање,особине,једињења
20.	Оксидо-редукционе реакције
IV	**УГЉОВОДОНИЦИ**
21.	Угљеников атом.Хибридизација.
22.	Изомерија Разликовање алкана и алкена у реакцији са раствором калијум-перманганата и бромном водом
23.	Циклични угљоводоници.
24.	Течни угљоводоници као растварачи.Растварање у бензину
25.	Пластичне масе
V	**АЦИКЛИЧНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ**

26.	Алкохоли-реакције,растварање алкохола.Физичке и хемијске особине.Изомери
27.	Феноли
28.	Органске киселине-реакције,растварање,дисоцијација
29.	Деривати киселина.Супституисане киселине
30.	Толенсова и Фелингова проба
VI	**БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА**
31.	Угљени хидрати
32.	Доказивање протеина
33.	Липиди
34.	Ензими,метаболизам и енергија

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

Физика

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА
ОШ „Вук Караџић”
VI разред

Општи циљ наставе *физике* јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.
Остали циљеви и задаци наставе физике су:
развијање функционалне писмености;
упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици;
разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона;
развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања;
развијање логичког и апстрактног мишљења;
схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења;
решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја;
развијање способности за примену знања из физике;
схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине;
развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи;
развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.
Оперативни задаци
Ученик треба да:
кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања;
уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина: метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометар, мензура, вага, динамометар;
само упозна појам грешке и значај релативне грешке, а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при очитавању скала мерних инструмената;
користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине: m, s, kg, N, m/s, Pa...;
усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања;
на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером;
усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих;
уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине;
усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течности и гасове и разуме Паскалов закон.

Р.БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Увод у физику	− Компетенција за учење − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Решавање проблема − Комуникација − Сарадња − Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Основни 1.4.2	− стекне појам о начину како физика истражује природу − зна да разликује појмове физичких тела од супстанција од којих се састоје тела
2.	Кретање	− Компетенција за учење − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Решавање проблема − Комуникација − Сарадња − Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Основни 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3; 1.4.4 Средњи 2.2.1, 2.2.2; 2.4.1; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.2.1; 3.4.1; 3.7.1, 3.7.2	− зна врсте кретања и описује их помоћу појмова и физичких величина − зна математичку зависност брзине и уме да је израчуна − користи јединицу за брзину у SI систему: m/s − уме да измери и израчуна сталну брзину − разликује временски тренутак од временског интервала − користи јединице SI система набројаних физичких величина (m, s, ...)
3.	Сила	− Компетенција за учење − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Решавање проблема − Комуникација − Сарадња − Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Основни 1.1.1, 1.1.2 Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.7.1, 3.7.2	− на основу појма узајамног деловања тела (одбијања, привлачења, деформација, промене кретања) схвати силу као меру узајамног деловања тела, која се мери динамометром − уме да измери силу динамометром

				− користи јединицу силе у SI систему: N − зна да је сила векторска величина
4.	Мерење	− Компетенција за учење − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Решавање проблема − Комуникација − Сарадња − Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Основни 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.5, 1.4.6; 1.7.1, 1.7.2 Средњи 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4; 2.7.3 Напредни 3.4.1, 3.4.3; 3.7.1, 3.7.2	− зна које су основне физичке величине и њихове мерне јединице − да повеже физичке величине са одговарајућим мерним јединицама − овлада мерењем следећих физичких величина: дужине, времена и запремине − уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичк. величина лењиром, мерном траком, нонијусом, хронометром, мензуром
5.	Маса и густина	− Компетенција за учење − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Решавање проблема − Комуникација − Сарадња − Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Основни 1.1.1, 1.1.2 Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1 Напредни 3.7.1, 3.7.2	− добије представу о маси као карактеристици физичког тела при узајамном деловању тела, да зна да се маса тела мери вагом и да је адитивна величина − уме помоћу дефиниционих формула да израчуна бројне вредности густине

				− уме да одреди густину чврстих тела и течности мерењем масе и запремине − зна јединице масе и густине у SI систему: kg, kg/m^3
6.	Притисак	− Компетенција за учење − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Решавање проблема − Комуникација − Сарадња − Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	Основни 1.1.3; 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3 Средњи 2.1.1, 2.1.5, 2.1.6; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1 Напредни 3.1.3, 3.1.4	− одреди притисак чврстих тела мерењем и израчунавањем − користи јединицу притиска у SI систему: Pa − схвати преношење притиска у течностима и гасовима − разуме Паскалов закон − разуме атмосферски притисак

*Допунску наставу*похађају ученици који у редовној настави нису били успешни или због одсутности са наставе, не могу самостално да савладају садржаје које предвиђа програм физике у основној школи.

*Додатна настава*обухвата:
изабране садржаје из редовне наставе који се сада обрађују комплексније (користи се и дедуктивни приступ физичким појавама, раде се тежи задаци, изводе прецизнија мерења на сложенијим апаратима итд.),
нове садржаје, који се наслањају на програм редовне наставе, али се односе на сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес.
Уколико у школи тренутно не постоје технички услови за остваривање неких тематских садржаја из додатне наставе, наставник бира оне садржаје који могу да се остваре. Поред понуђених садржаја, могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање. Укупан број часова допунске и додатне наставе зависиће од годишњег задужења наставника.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

ФИЗИКА

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА

VII разред

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне природне законе, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани
- развијање функционалне писмености
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања
- развијање логичког и апстрактног мишљења
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја
- развијање способности за примену знања из физике
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу од онихкоје су дефинисане интензитетом, правцем и смером (време, маса, температура, рад, брзина, убрзање, сила...)
- користи, на нивоу примене, основне законе механике – Њутнове законе
- стекне појам о гравитацији и разликује силу теже од тежине тела (безтежинскостање)
- упозна силу трења
- разуме да је рад силе једнак промени енергијеи на нивоу примене користи
- на нивоу примене користи законе одржања (масе, енергије)
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима

користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Редни број наставне теме	Наставна тема	Број часова				Стандарди постигнућа који се реализују кроз дату тему	провере остварења ученика
		Обрада	Утврђивање Обнав. Системат.	Лаборат. вежбе	Укупно часова		
1.	**СИЛА И КРЕТАЊЕ** **Наставне јединице** 1. Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. 2. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. 3. Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. 4. Тренутна и средња брзина тела. 5. Зависност брзине од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. 6. Зависност пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. 7. Графичко представљање зависности брзине и пута од времена код равномерно праволинијског кретања. 8. Графичко	**9**	**14**	**2**	**25**	**ФИ.1.2.1.** уме да препозна врсту кретања према облику путање **ФИ.1.2.2**. уме да препозна равномерно кретање **ФИ.1.2.3.** уме да израчуна брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине **ФИ.1.4.1**. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока **ФИ.1.4.3.** зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време **ФИ.1.4.4**. уме да препозна јединице за брзину **ФИ.2.2.1.** уме да препозна убрзано кретање **ФИ.2.2.2**. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују **ФИ.2.4.3.** уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре **ФИ.2.6.2.** уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу **ФИ.2.6.3.** уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина **ФИ.3.2.1.** уме да примени односе између физичких	Усмена провера знања, оцењивањем мотивисати ученике за учење Оцењивањем проценити ниво постигнућа ученика. Домаћи задаци, припреме табела и паноа, прикупљање података из разних извора (интернет, часописи...)Ангажовање на часовима, израда рачунских и експерименталних задатака.

	представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања.					величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање	
	9. Међусобно деловање два тела - силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. **Лабораторијске вежбе:** 1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб. 2.Провера Другог Њутновог закона						

2.	**КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА** **Наставне јединице:** 1.Убрзање тела под дејством Земљине теже 2.Кретање тела у Земљином гравитационом пољу 3.Сила трења. Сила отпора средине 4. Утицај сила отпора на кретање тела **Лабораторијска вежба:** 1.Одређивање убрзања тела при слободном падању 2.Одређивање коефицијента трења клизања	**4**	**5**	**2**	**11**	**ФИ.1.1.1.** уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују илисе крећу равномерно **ФИ.1.4.1**. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока(динамометар) **ФИ.2.6.2.** уме да препозна векторске физичке величине нпр. брзину и силу. **ФИ.2.1.2.**зна основне особине гравитационе, еластичне силе исиле потиска(Ученик зна основне особине гравитационе силе, зна да је увек привлачна да зависи од масе тела и зна да је то сила теже ако се односи на Земљу). **ФИ.2.7.1.** уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења **ФИ.2.7.2.** уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата **ФИ.2.7.3.** уме да реализује експеримент по упутству **ФИ.3.7.1.** уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења (мерење гравитационог убрзања при слободном падању и коефицијента трења клизања.)	Усмена проверазнања, припрема и реализација лабораторијских вежби, мерења и експерименталних задаци. Контролне вежбе, кратки тестови.

3.	**РАВНОТЕЖА ТЕЛА** **Наставне јединице:** 1. Деловање две силе на тело дуж истог правца. Равнотежа тела 2. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена 3. Појам и врсте равнотеже тела. Тежиште тела 4. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена 5. Пливање и тоњење тела **Лабораторијске вежбе:** 1. Одређивање густине чврстих тела применом Архимедовог закона	**5**	**5**	**1**	**11**	**ФИ.2.1.1.**Ученик уме да препозна силу потиска у случају пливања тела, препознаје правац и смер деловања силе као и равнотежу тела. **ФИ.2.1.2.**Ученик зна основне особине силе потиска, зна да се јавља кад се чврсто тело урони у течност и зна одреди правац и смер силе потиска. **ФИ.2.1.3.**Ученик уме да препозна када је полуга у стању равнотеже, уме да примени услов равнотеже **ФИ.2.1.4.**Ученик разуме како односи сила утичу на врсту кретања, да услучају деловања колинеарних сила њихова резултанта одређује врсту кретања. (убрзано, успорено, мировања или равномерно праволинијско кретање.) **ФИ.2.1.5.**Ученик разуме и примењује појам густине и на основу података густине средине и тела закључује да ли тело плива лебди или тоне. **ФИ.2.7.3.** Ученик реализује експеримент по упутству (одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона). **ФИ.3.1.1.**Ученик разуме и приумењује услове равнотеже полуге,зна да је услов за равнотежу полуге једнакост момената сила у односу на тачку ослонца, зна да израчуна интензитет момената сила које се јављају код полуге. (Пример:Клацкалица и кантар) **ФИ.3.1.2.**Ученик зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће, односно зна кад је тело у стању статичке и динамичке равнотеже	Усмена проверазнања, припрема и реализација лабораторијских вежби, мерења и експерименталних задаци. Контролне вежбе,домаћи задаци, кратки тестови, рад на часу.

4.	**МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА** **Наставне јединице:** 1. Механички рад. Рад силе теже и силе трења. 2. Снага. 3. Механичка енергија тела. Кинетичка енергија тела. 4. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. 5. Закон о одржању механичке енергије. Рад као мера промене енергије 6. Коефицијент корисног дејства **Лабораторијске вежбе** 1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. 2.Провера Закона одржања механичке енергије помоћу колица.	**6**	**7**	**2**	**15**	**ФИ. 1.7.1.**Ученик поседује основне способности за рад у лабораторији (при изради лабораторијских вежби које се односе на ову тему). **ФИ. 1.7.2.**Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији **ФИ.2.4.1.**Уме да користи важније изведене јединице SI система и зна њихове ознаке (Пример: За силу, рад, енергију и снагу) **ФИ.2.4.3.**Ученик уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу .(користи префиксе мили, кило и мега и уме да претвара јединице) **ФИ.2.5.1.**Ученик зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине односно од висине на којој се тело налази. **ФИ.2.5.3.**Ученик уме да препозна појмове рада и снаге.(зна да је механички рад једнак производу силе и пута и препознаје да је снага једнака извршеном раду у јединици времена.) **ФИ.2.6.1.**Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност .(рад сразмеран сили и пређ.путу, снага сразмерна раду а обрнуто сразмерна времену..) **ФИ.2.7.3.**Ученик уме да реализује експеримент по упутству. **ФИ.3.5.1.**Ученик разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава. (разуме да при слободном паду,вертикалном хицу навише и наниже кинет. енергија прелази у потенцијалну и обрнуто тако да њихов збир остаје сталан) **ФИ.3.7.1.**Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.	Усмена проверазнања, практична примена и провера коришћења мерила и инструмената.Рад у групи и систематизација и и презентовање дибијених одговора и резултата добијених решавањем додељених задатака. 15 min контролне вежбе и кратки тестови.

5.	**ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ** **Наставне јединице:** 1. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре 2. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. 3. Преношење топлоте.Топлотна равнотежа. 4. Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Унутрашња енергија и температуре **Лабораторијске вежбе:** 1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже	**4**	**4**	**1**	**9**	**ФИ.1.4.3.** зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време **ФИ.1.4.6.** зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време **ФИ.1.5.1.**Ученик зна температуру мржњења и кључања воде под нормалним условима. **ФИ.1.5.2.**Ученик уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела, препознаје да трење може да доведе до промене температуре. (тестерисање дрвета) **ФИ.1.7.2.**Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији.(при изради лабораторијских вежби) **ФИ.2.5.4.**Ученик зна да унутрашња енергија зависи од температуре тела то јест да порастом унутрашње енергије расте и температура. **ФИ.2.5.5.**Ученик зна да запремина тела зависи од температуре, зна да се чврста тела при загревању шире а при хлађењу скупљају. **ФИ.2.6.1.**Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност.(да је количина топлоте сразмерна маси и промени температуре.) **ФИ.2.7.3.**Ученик уме да реализује експеримент по упутству. **ФИ.3.5.2.**Ученик уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описује промене агрегатних стања, зна основне особине агрегатних стања (чврсто, течно и гасовито), зна шта су топљење, очвршћавање, испаравање и кондензација) **ФИ.3.7.1.**Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.	Усмена проверазнања, практична примена и провера коришћења мерила и инструмената.Рад у групи и систематизација и и презентовање дибијених одговора и резултата добијених решавањем додељених задатака. 15 min контролне вежбе и кратки тестови

НАПОМЕНА: Предвиђене лаб.вежбе биће одрађене без поделе одељења на групе (која стоји у Службеном гласнику), јер руководство школе ту поделу није омогућило ни предвидело Школским програмом и распоредом часова.

Редни број наставне теме	Наставна тема	Активности наставника	Активности ученика	Облици рада	Метод рада	Корелација са другим предметима
1.	**СИЛА И КРЕТАЊЕ** **Наставне јединице** 1.Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. 2.Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. 3.Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. 4.Тренутна и средња брзина тела. 5.Зависност брзине од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. 6.Зависност пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. 7.Графичко представљање зависности брзине и пута од времена код равномерно праволинијског кретања. 8.Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. 9.Међусобно деловање два тела - силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. **Лабораторијске вежбе:** 1.Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб. 2.Провера Другог Њутновог закона	упознавање ученика : • са циљевима и садржајима програма, • правилима рада, • критеријумима оцењивања. Одређивање : њиховог претходног искуства,предзнања .	Очекиване активности ученика: Активан приступ при излагању новог градива и изради свих врста постављених задатака на часу	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко-демонстрациони,вербални и рад са уџбеником, демонтрациони, практичан рад,	Математика Биологија Географија

2.	**КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА** **Наставне јединице:** 1.Убрзање тела под дејством Земљине теже 2.Кретање тела у Земљином гравитационом пољу 3.Сила трења. Сила отпора средине 4. Утицај сила отпора на кретање тела **Лабораторијска вежба:** 1.Одређивање убрзања тела при слободном падању 2.Одређивање коефицијента трења клизања	Инсистирање на: систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада практичној примени стечених знања. Процењује потребе ученика за додатном подршком у учењу.	Очекиване активности ученика: • практична примена стечених знања , • активно учешће у раду, • самопроцењивање напретка.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у	Вербални, дијалошко-	Математика ТИО Биологија

3.	**РАВНОТЕЖА ТЕЛА** **Наставне јединице:** 1.Деловање две силе на тело дуж истог правца. Равнотежа тела 2.Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена 3.Појам и врсте равнотеже тела. Тежиште тела 4.Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена 5.Пливање и тоњење тела **Лабораторијске вежбе:** 1.Одређивање густине чврстих тела применом Архимедовог закона	Подстиче ученике да: опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују	Очекиване активности ученика: опажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко-демонстрациони,вербални и рад са уџбеником, демонтрациони, практичан рад, дијалошки, решавање једноставних проблема квалитативних и квантитативних. Рад са штампаним материјалом	Математика ТИО Биологија
4.	**МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА** **Наставне јединице:** 1.Механички рад. Рад силе теже и силе трења. 2.Снага. 3.Механичка енергија тела. Кинетичка енергија тела.					

	4.Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. 5.Закон о одржању механичке енергије. Рад као мера промене енергије 6.Коефицијент корисног дејства **Лабораторијске вежбе** 1.Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. 2.Провера Закона одржања механичке енергије помоћу колица.	Оцењивањем : мотивише ученике за учење, процењује ниво постигнућа ученика, Идентификује напредак у учењу и постигнућима ученика Континуирано пратити и вредновати ученичка постигнућа користећи поступке вредновања који су у функцији даљег учења.	Очекиване активности ученика: опажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко-демонстрациони, демонтрациони, практичан рад, дијалошки, решавање једноставних проблема квалитативних и	Математика ТИО Биологија Географија
5.	**ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ** **Наставне јединице:** 1. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре 2. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. 3. Преношење топлоте.Топлотна равнотежа. 4. Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Унутрашња енергија и температуре **Лабораторијске вежбе:** 1.Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже	Подстиче ученике да: опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују				Математика Биологија Географија

На крају наставне године:

- Самовредновање реализације програма.
- Планирање новина и измена за следећу школску годину.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА

ФИЗИКА

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА

VIII разред

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне природне законе, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани
- развијање функционалне писмености
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања
- развијање логичког и апстрактног мишљења
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја
- развијање способности за примену знања из физике
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време, маса, температура, рад, енергија, количина наелектрисања, електрични напон и струја) од онихкоје су дефинисане интензитетом, правцем и смером (брзина, убрзање, сила, јачина електричног и магнетног поља...)
- уме да слаже и разлаже силу, јачину електричног поља...
- разликује различите врсте кретања (транслаторно, осцилаторно, таласно) и да зна њихове карактеристике,
- зна основне карактеристике звука и светлости,
- зна да је брзина светлости у вакууму највећа постојећа брзина у природи,
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто,
- примењује законе одржања (масе, енергије, количине наелектрисања),
- зна услове за настанак струје и Омов закон,
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима

користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине..

Редни број наставне теме	Наставна тема	Број часова				Стандарди постигнућа који се реализују кроз дату тему	Начини провере остварености стандарда
		Обрада	Утврђивање Обнав. Системат. Лаборат. вежбе		Укупно часова		
1.	**ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ** **Наставне јединице:** 1.Осцилаторно кретање. Описивање осцилаторног кретања 2.Закон одржања механичке енергије при осциловању тела 3.Таласно кретање. Описивање таласног кретања 4.Звук. Карактеристике звука. Звучна резонанција **Лабораторијске вежбе:** 1.Мерење периода осциловања клатна	**4**	**3**	**1**	**8**	**ФИ.1.2.1.** уме да препозна врсту кретања према облику путање **ФИ.2.2.3.** уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање **ФИ.3.2.2.** уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање **ФИ.3.2.3.** зна како се мењају положај и брзина тела при осцилаторном кретању **ФИ.3.2.4.** зна основне физичке величине које описују таласно кретање **ФИ.3.2.5.** уме да препозна основне особине звука **ФИ.1.7.1.** поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији **ФИ.1.7.2.** уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији **ФИ.2.7.2.** уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата **ФИ.2.7.3.** уме да реализује експеримент по упутству **ФИ.3.7.1.** уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења	Усмена провера знања,домаћи задаци, припреме табела и паноа, прикупљање података из разних извора (интернет, часописи...) Ангажовање на часовима, израда рачунских и експерименталних задатака.15 min контролна вежба и кратки тест.

2.	**СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ** **Наставне јединице:** 1.Светлост. Праволинијско простирање светлости 2.Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала 3.Конструкција ликова предмета 4.Брзина светлости. Индекс преламања светлости. Закон преламања светлости. Тотална рефлексија 5.Преламање светлости кроз призму и сочива 6.Одређивање положаја ликова код сочива 7.Оптички инструменти **Лабораторијске вежбе:** 1.Провера закона одбијања светлости 2.Одређивање жижне даљине сабирног сочива	**7**	**6**	**2**	**15**	**ФИ.3.2.5.** уме да препозна основне особине звука и светлости **ФИ.3.2.6.** зна како се прелама и одбија светлост **ФИ.1.7.1.** поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији **ФИ.1.7.2.** уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији **ФИ.2.7.2.** уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата **ФИ.2.7.3.** уме да реализује експеримент по упутству **ФИ.3.7.1.** уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења **ФИ.3.7.2.** уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	Усмена проверазнања, графички и рачунски примери и задаци,припрема и реализација лабораторијских вежби, мерења и експерименталнизадаци. Рад на часу,домаћи задаци,онтролне вежбе, кратки тест.

3.	**ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ** **Наставне јединице:** 1. Наелектрисавање тела. Проводници и изолатори. Елементарна количина наелектрисања 2. Узајамно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон 3. Електрично поље. Рад силе електричног поља 4. Електрични потенцијал и напон 5. Електричне појаве у атмосфери	**5**	**5**	**0**	**10**	**ФИ.1.1.2.** уме да препозна смер деловања електростатичке силе **ФИ.2.6.2.** уме да препозна векторске физичке величине, нпр. силу,јачину поља.. **ФИ.2.3.1.** зна да разликује електричне проводнике и изолаторе **ФИ.2.4.1.** уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке	Усмена проверазнања, активност на часовима, рачунски задаци, кратки тест.

4.	**ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА** **Наставне јединице:** 1. Електрична струја. Јачина електричне струје 2. Услови за настајање електричне струје. Извори електричне струје. Проводници и изолатори 3. Електрично коло. Мерење електричне струје и напона 4. Електрична отпорност проводника. Отпорници. 5. Омов закон за део струјног кола 6. Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон 7. Омов закон за цело струјно коло. 8. Везивање отпорника 9. Електрична струја у течностима и гасовима **Лабораторијске вежбе:** 1. Зависност електричне струје од напона на проводнику 2. Одређивање електричне отпорности отпора у колу помоћу амперметра и волтметра 3. Мерење јачине електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности	**9**	**7**	**3**	**19**	**ФИ.1.3.1.** уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале **ФИ.2.3.1.** зна да разликује електричне проводнике и изолаторе **ФИ2.3.2**. зна називе основних елемената електричног кола **ФИ.2.3.3.** уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно **ФИ.2.3.4.** уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине **ФИ.2.3.5.** уме да препозна топлотне ефекте електричне струје **ФИ.2.3.6.** разуме појмове енергије и снаге електричне струје **ФИ2.3.2.** зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу **ФИ.2.3.3.** разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност **ФИ.2.6.3.** уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина **ФИ.1.4.1.** уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока **ФИ.3.4.2.** уме да мери јачину струје и напон у електричном колу **ФИ.3.4.3.** зна шта је грешка мерења **ФИ.1.7.1.** поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији **ФИ.1.7.2.** уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији **ФИ.2.7.1.** уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања	рад,припрема и реализација лабораторијских вежби, мерења и експерименталних задаци. Контролне вежбе, кратки тестови, припрема паноа и презентација.

5.	**МАГНЕТНО ПОЉЕ** **Наставне јединице:** 1. Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље 2. Магнетно поље електричне струје 3. Дејство магнетног поља на струјни проводник 4. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени	**4**	**2**	**0**	**6**	**ФИ.1.1.2.** препознаје смер деловања магнетне и електростатичке силе, **ФИ.1.3.2.** уме да препозна магнетне ефекте електричне струје	Усмена провера знања, активност на часу, кратки тест.
6.	**ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ** **Наставне јединице:** 1. Структура атома Нуклеарне силе 2. Природна радиоактивност, ά, β,γ зраци 3. Заштита од зрачења 4. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија 5. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења	**5**	**3**	**0**	**8**	**Нема стандарда који би проверавали усвојено знања из ове области.**	
7.	**ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ** 1. Утицај физике на развој других природних наука, медицине и технологије. 2. Систематизација градива физике у основној школи	**1**	**1**	**0**	**2**		

НАПОМЕНА: Предвиђене лаб.вежбе биће одрађене без поделе одељења на групе (која стоји у Службеном гласнику), јер руководство школе ту поделу није омогућило ни предвидело Школским програмом и распоредом часова.

Редни број наставне теме	Наставна тема	Активности наставника	Активности ученика	Облици рада	Метод рада	Корелација са другим предметима
1.	**ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ** **Наставне јединице:** 1.Осцилаторно кретање. Описивање осцилаторног кретања 2.Закон одржања механичке енергије при осциловању тела 3.Таласно кретање. Описивање таласног кретања 4.Звук. Карактеристике звука. Звучна резонанција **Лабораторијске вежбе:** 1.Мерење периода осциловања клатна	упознавање ученика : • са циљевима и садржајима програма, • правилима рада, • критеријумима оцењивања. Одређивање : њиховог претходног искуства,предзнања .	Очекиване активности ученика: Активан приступ при излагању новог градива и изради свих врста постављених задатака на часу	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко-демонстрациони,вербални и рад са уџбеником, демонтрациони, практичан рад, дијалошки, решавање једноставних проблема	Математика Биологија Географија Професионална оријентација

2.	**СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ** **Наставне јединице:** 1.Светлост. Праволинијско простирање светлости 2.Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала 3.Конструкција ликова предмета 4.Брзина светлости. Индекс преламања светлости. Закон преламања светлости. Тотална рефлексија 5.Преламање светлости кроз призму и сочива 6.Одређивање положаја ликова код сочива 7.Оптички инструменти **Лабораторијске вежбе:** 1.Провера закона одбијања светлости 2.Одређивање жижне даљине сабирног сочива	Инсистирање на: систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада практичној примени стечених знања. Процењује потребе ученика за додатном подршком у учењу.	Очекиване активности ученика: практична примена стечених знања , активно учешће у раду, самопроцењивање напретка.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко- материјалом.демонстрациони,вербални и рад са уџбеником, демонтрациони, практичан рад, дијалошки, решавање једноставних проблема квалитативних и квантитативних. Рад са	Математика ТИО Биологија Географија Професионална оријентација

3.	**ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ** **Наставне јединице:** 1.Наелектрисавање тела. Проводници и изолатори. Елементарна количина наелектрисања 2.Узајамно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон 3.Електрично поље. Рад силе електричног поља 4Електрични потенцијал и напон 5.Електричне појаве у атмосфери	Подстиче ученике да: опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују	Очекиване активности ученика: опажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко-демонстрациони,вербални и рад са уџбеником, демонтрациони, практичан рад, дијалошки, решавање једноставних проблема квалитативних и	Математика Хемија ТИО Биологија

4.	**ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА** **Наставне јединице:** 1.Електрична струја. Јачина електричне струје 2.Услови за настајање електричне струје. 3.Извори електричне струје. Проводници и изолатори 4.Електрично коло. Мерење електричне струје и напона 5.Електрична отпорност проводника. Отпорници. 6.Омов закон за део струјног кола 7.Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон 8.Омов закон за цело струјно коло. 9.Везивање отпорника 10.Електрична струја у течностима и гасовима **Лабораторијске вежбе:** 1.Зависност електричне струје од напона на проводнику 2.Одређивање електричне отпорности отпора у колу помоћу ампермета и волтметра 3.Мерење јачине електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности	Оцењивањем : мотивише ученике за учење, процењује ниво постигнућа ученика, Идентификује напредак у учењу и постигнућима ученика Континуирано пратити и вредновати ученичка постигнућа користећи поступке вредновања који су у функцији даљег учења.	Очекиване активности ученика: опажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко-демонстрациони, демонтрациони, практичан рад, дијалошки, решавање једноставних проблема квалитативних и квантитативних	Математика Хемија ТИО Биологија Географија Професионална оријентација

5.	**МАГНЕТНО ПОЉЕ** **Наставне јединице:** 1.Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље 2. Магнетно поље електричне струје 3. Дејство магнетног поља на струјни проводник 4. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени	Подстиче ученике да: опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују	Очекиване активности ученика: практична примена стечених знања , активно учешће у раду, самопроцењивање напретка.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи	Вербални, дијалошко-демонстрациони, демонтрациони, практичан рад, дијалошки, решавање једноставних проблема квалитативних и квантитативних	Математика Биологија Географија
6.	**ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ** **Наставне јединице:** 1.Структура атома Нуклеарне силе 2. Природна радиоактивност, ά, β,γ зраци 3. Заштита од зрачења 4. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија 5. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења	Подстиче ученике да: опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују	Активно учешће у раду, самопроцењивање напретка.	Фронтални, индивидуални, рад у паровима и рад у групи Вербални, дијалошки, рад са моделима и табелама.		Биологија Хемија

7.	**ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ** 1.Утицај физике на развој других природних наука, медицине и технологије. 2. Систематизација градива физике у основној школи					

На крају наставне године:

- Самовредновање реализације програма.
- Планирање новина и измена за следећу школску годину.

Допунску наставупохађају ученици који у редовној настави нису били успешни или због одсутности са наставе, не могу самостално да савладају садржаје које предвиђа програм физике у основној школи.

Додатна наставаобухвата:

- изабране садржаје из редовне наставе који се сада обрађују комплексније (користи се и дедуктивни приступ физичким појавама, раде се тежи задаци, изводе прецизнија мерења на сложенијим апаратима итд.),
- нове садржаје, који се наслањају на програм редовне наставе, али се односе на сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес.

Уколико у школи тренутно не постоје технички услови за остваривање неких тематских садржаја из додатне наставе, наставник бира оне садржаје који могу да се остваре. Поред понуђених садржаја, могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање. Укупан број часова допунске и додатне наставе зависиће од годишњег задужења наставника.

Редни број наставне теме	Н А С Т А В Н А Т Е М А	Укупан број часова	Часови допунске наставе	Часови додатне наставе
1.	**ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ**	8	2	1. Феномен Доплеровог ефекта. 2. Ултра звук. Проблем буке.
2.	**СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ**	15	4	3.Видеозапис или симулација на рачунару различитих светлосних појава у свакодневном животу. 4. Помрачење Сунца и Месеца. 5.Закон одбијања светлости, сферна огледала, конструкција лика. 6.Закон преламања светлости, конструкција лик код сочива 7. Тотална рефлексија. 8.Оптички инструменти.
3.	**ЕЛЕМЕНТИ АОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ**	8	2	9.Алтернативни извори енергије и нуклеарна енергија. 10. Заштита од нуклеарног зрачења.
4.	**ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ**	10	3	11.Решавање проблема који се односе на закон о одржању количине наелектрисања. 12.Кулонов закон, рад у електричном пољу и напон.
5.	**ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА**	19	6	13. Амперметар и волтметар у електричном колу. Коришћење мултиметра. 14 Решавање проблема који се односе на Омов закон. 15. Ррад и снага електричне струје и Џулов закон. 16. Решавање проблема применом Кирхофових правила.
6.	**МАГНЕТНО ПОЉЕ**	6	1	17.Магнетно поље Земље.
7.	**ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ**	2	-	18. Медицински уређаји који користе радиоактивне и ласерске зраке.
	укупно	68	18	18

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

5. РАЗРЕД

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД

ЦИЉ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Циљ Физичког Васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима које се обрађују по **програму у петом разреду**, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

ОПШТИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА СУ:

Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
Развој и усавршавање моторичких способности;
Стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно-образовног подручја;
Формирање морално-вољних квалитета личности;
Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада

ПОСЕБНИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД СУ:

Развој основних моторичких способности, првенствено гипкости, брзине и координације;
Стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
– примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; – сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст;	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ**		**Основни садржаји** Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гипкости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике;	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	**Атлетика**	**Основни садржаји** Техника ниског и високог старта. Техника спринтерског трчања. Техника истрајног трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Скок увис (прекорачна техника). Бацање лоптице (до 200 г) **Проширени садржаји** Техника штафетног трчања Бацање кугле 2кг
– одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за		**Спортска гимнастика**	**Основни садржаји:** **Тло** Колут напред Колут назад Став о плећима - свећа Мост из лежања на леђима

развој моторичких способности;			Вага претклоном и заножењем. Техника става на шакама. Техника премета странце. **Прескок** Техника прескока разножно. **Проширени садржаји:** На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.
– изведе елементе рукометне технике; – примени основна правила рукомета; – користи елементе технике рукомета у игри; – примени основне тактичке елементе рукомета у игри; – учествује на такмичењима између одељења;		**Основе тимских и спортских игара**	**Рукомет:** **Основни садржаји:** Основни елементи технике, тактике и правила игре. Техника држања лопте. Техника вођења лопте. Техника додавања (кратким и дугим замахом). Техника хватања. Техника чеоног шута. Техника скок шута у даљ и вис. Техника финтирања. **Проширени садржаји:** Сложенији облици вођења. Сложенији облици хватања и додавања. Сложенији облици шутирања (бочни шут) Сложенији облици финтирања
– изведе елементе фудбалске технике; – примени правила фудбала; – користи елементе технике фудбала у игри; – примени основне тактичке елементе фудбала у игри; – учествује на такмичењима између одељења;	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	**Основе тимских и спортских игара**	**Футсал:** Сложенији елементи технике и тактике. Технике вођења и одузимања лопте. Технике додавања и примања лопте. Технике дриблинга. Технике шутирања. Игра уз примену правила.

– изведе елементе одбојкашке технике; – примени правила одбојке; – користи елементе технике одбојке у игри; – примени основне тактичке елементе одбојке у игри; – учествује на такмичењима између одељења;			**Одбојка:** Основни елементи технике и тактике. Техника додавања лопте (прстима, чекићем). Техника сервиса. Техника смечирања. Техника блока. Игра уз примену правила.
– изведе елементе кошаркашке технике; – примени правила кошарке; – користи елементе технике кошарке у игри; – примени основне тактичке елементе кошарке у игри; – учествује на такмичењима између одељења;			**Кошарка:** Основни елементи технике, тактике и правила игре. Технике хватања и додавања лопте. Технике вођења и промене правца кретања. Технике шутирања и двокорака. Игра уз примену правила.
– изведе кретања у различитом ритму; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;		**Плес и ритимика**	**Основни садржаји** Вежбе са вијачом. **Проширени садржаји** Састав са вијачом.
- објасни својим речима сврху и значај вежбања; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на			Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању. Основна правила. Рукомета/минирукомета, Футсала, Одбојке или Кошарке. Понашање према осталим субјекатима у игри (према судији, играчи- ма супротне и

просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; - примени мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама; - навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин; - користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекративних активности; - прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом”; - примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама;	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	**Физичко вежбање и спорт**	сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуа- ција). Писани и електорнски извори информација из области физчког васпитања и спорта. Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...). Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела). Планирање дневних активности.
– препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и			Физичка активност, вежбање и здравље. Основни принципи вежбања и

спорту; – направи план дневних активности; – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље; – разликује здраве и нездраве начине исхране; – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ настав-ника; – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – препозна врсту повреде; – правилно реагује у случају повреде; – чува животну средину током вежбања.	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	**Здравствено васпитање**	врсте физичке активности. Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Лична и колективна хигијена пре и после вежбања. Утицај правилне исхране на здравље и развој људи. Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: значај прве помоћи, врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху чување околине приликом вежбања. .

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

ЦИЉ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Циљ Физичког Васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима које се обрађују по **програму у шестом разреду**, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

ОПШТИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА СУ:

Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела путем разноврсних и систематских физичких активности.
Усмерени и оптимални развој и усавршавање основних моторичких способности(брзине, снаге, издржљивости, координације, гипкости), првенствено брзине и координације.
Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом за шести разред.
Оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике примене у сложенијим условима (кроз игру, такмичање и сл.), као и свакодневним условима живота и рада.
Утицање на формирање морално-вољних особина личности.
Омогућавање ученицима да задовоље социјалне потребе за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.
Омогућавање ученицима естетско изражавање разноврсним кретним активностима и доживљавање естетских вредности.
Стицање и развијање свести код ученика о потреби здравља, чувања здравља, и заштити природе и човекове средине.
Усвајање знања ради разумевања **значаја и суштине физичког васпитања** дефинисаног циљем.

ПОСЕБНИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД СУ:

Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
– примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; – сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст;	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ**		**Основни садржаји** Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гипкости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике;	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	**Атлетика**	**Основни садржаји** Техника ниског и високог старта. Техника спринтерског трчања. Техника истрајног трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Скок увис (прекорачна, опкорачна техника). Бацање лоптице (до 200 г) Техника штафетног трчања **Проширени садржаји** Бацање кугле 2кг Тробој
– одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности;		**Спортска гимнастика**	**Основни садржаји:** **Тло** Два везана колута напред Колут назад Колут напред летећи Став о плећима - свећа Мост из лежања на леђима Вага претклоном и заножењем. Техника става на шакама. Техника премета странце. **Прескок**

			Техника прескока разножно, згрчно. **Проширени садржаји:** На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.
– изведе елементе кошаркашке технике; – примени основна правила кошарке; – користи елементе технике кошарке у игри; – примени основне тактичке елементе кошарке у игри; – учествује на такмичењима између одељења;		**Основе тимских и спортских игара**	**Кошарка:** **Основни садржаји:** Основни елементи технике, тактике и правила игре. Техника кош. става у нападу и одбрани. Техника хватања и додавања. Техника поласка, дриблинг и заустављања. Техника пивотирања. Технике промене правца. Техника шута из места. Техника скок шута. Техника двокорака. Игра уз примену правила. **Проширени садржаји:** Сложенији облици хватања и додавања. Сложенији облици дриблинга. Сложенији облици промене правца. Сложенији облици шутирања. Сложенији облици двокорака.
– изведе елементе фудбалске технике; – примени правила фудбала; – користи елементе технике фудбала у игри; – примени основне тактичке елементе фудбала у игри; – учествује на такмичењима између одељења;	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	**Основе тимских и спортских игара**	**Футсал:** Сложенији елементи технике и тактике. Технике вођења и одузимања лопте. Технике додавања и примања лопте. Технике дриблинга. Технике шутирања. Игра уз примену правила.

– изведе елементе одбојкашке технике; – примени правила одбојке; – користи елементе технике одбојке у игри; – примени основне тактичке елементе одбојке у игри; – учествује на такмичењима између одељења;			**Одбојка:** Основни елементи технике и тактике. Техника додавања лопте (прстима, чекићем). Техника сервиса. Техника смечирања. Техника блока. Игра уз примену правила.
– изведе елементе рукометне технике; – примени правила рукомета; – користи елементе технике рукомета у игри; – примени основне тактичке елементе рукомета у игри; – учествује на такмичењима између одељења;			**Рукомет:** Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. Технике хватања и додавања лопте. Технике вођења и промене правца кретања. Технике шутирања са земље и скок шута. Игра уз примену правила.
– изведе кретања у различитом ритму; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;		**Плес и ритимика**	**Основни садржаји** Вежбе са вијачом. **Проширени садржаји** Састав са вијачом.
- објасни својим речима сврху и значај вежбања; - процени ниво сопствене дневне физичке активности. – препозна начине за побољшање својих физичких способности.			Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању. Основна правила вежбања. Основна правила.

– препозна могуће последице недовољне физичке активности. - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; - примени мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама; - навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин; - користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекративних активности; -прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом”; -примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама;	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	**Физичко вежбање и спорт**	Кошарке, Футсала, Одбојке или Рукомета. Понашање према осталим субјекатима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуа- ција). Писани и електорнски извори информација из области физчког васпитања и спорта. Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...). Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела). Значај вежбања у породици. Планирање дневних активности.
– препозна лепоту покрета и			Физичка активност, вежбање

кретања у физичком вежбању и спорту; - подстиче породицу на потребу примене редовне физичке активности. – направи план дневних активности; - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље; - разликује здраве и нездраве начине исхране; – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника; - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - препозна врсту повреде; - правилно реагује у случају повреде; - чува животну средину током вежбања. – препозна последице конзумирања дувана	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	**Здравствено васпитање**	и здравље. Основни принципи вежбања и врсте физичке активности. Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Лична и колективна хигијена пре и после вежбања. Утицај правилне исхране на здравље и развој људи. Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: значај прве помоћи, врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху Чување околине приликом вежбања. Последице конзумирања дувана. .

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

ЦИЉ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Циљ Физичког Васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима које се обрађују по **програму у седмом разреду**, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

ОПШТИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА СУ:

Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
Развој и усавршавање моторичких способности;
Стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно-образовног подручја;
Формирање морално-вољних квалитета личности;
Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада

ПОСЕБНИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД СУ:

Развој основних моторичких способности, првенствено гипкости, брзине и координације;
Стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
– примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; – сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст;	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ**		**Основни садржаји** Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гипкости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике;	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	**Атлетика**	**Основни садржаји** Техника ниског и високог старта. Техника спринтерског трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника штафетног трчања Скок увис. **Проширени садржаји** Скок увис (леђна техника).
– одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности;		**Спортска гимнастика**	**Основни садржаји:** **Тло** Техника става о шакама. Техника летећег колута. Техника премета странце. **Прескок** Техника прескока разножно. Техника прескока згрчено. **Проширени садржаји:** На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.
– изведе елементе одбојкашке технике; – примени основна правила одбојке; – користи елементе технике одбојке у игри; – примени основне		**Основе тимских и спортских игара**	**Одбојка:** **Основни садржаји:** Основни елементи технике, тактике и правила игре. Техника додавања прстима. Техника додавања чекићем. Техника сервиса.

тактичке елементе одбојке у игри; – учествује на такмичењима између одељења;			Техника смечирања. **Проширени садржаји:** Техника лелујавог сервиса Техника смечирања из друге линије
– изведе елементе фудбалске технике; – примени правила фудбала; – користи елементе технике фудбала у игри; – примени основне тактичке елементе фудбала у игри; – учествује на такмичењима између одељења;	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ**	**Основе тимских и спортских игара**	**Футсал:** Сложенији елементи технике и тактике. Технике вођења и одузимања лопте. Технике додавања и примања лопте. Технике дриблинга. Технике шутирања. Игра уз примену правила.
– изведе елементе рукометне технике; – примени правила рукомета; – користи елементе технике рукомета у игри; – примени основне тактичке елементе рукомета у игри; – учествује на такмичењима између одељења; –			**Рукомет:** Сложенији елементи технике и тактике. Технике вођења и одузимања лопте. Технике хватања и додавања лопте. Технике финтирања и шутирања лопте. Игра уз примену правила.
– изведе елементе кошаркашке технике; – примени правила кошарке; – користи елементе технике кошарке у игри; – примени основне тактичке елементе кошарке у игри; – учествује на такмичењима између одељења;			**Кошарка:** Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. Технике хватања и додавања лопте. Технике вођења и промене правца кретања. Технике шутирања и двокорака. Игра уз примену правила.
– изведе кретања у различитом ритму; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;		**Плес и ритимика**	**Основни садржаји** Вежбе са вијачом. **Проширени садржаји** Састав са вијачом.
			Основни садржаји

– вреднује утицај примењених вежби на организам; – процени ниво сопствене дневне физичке активности; – користи различите вежбе за побољшање својих физичких способности; – процени последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекративних активности; – прихвати победу и пораз; – уважи различите спортове без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама;	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА** **ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	**Физичко вежбање и спорт** **Физичко вежбање и спорт**	Основна подела вежби. Функција скелетно-мишићног система. Основна правила одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.
- повеже значај вежбања за одређене професије; - вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; - подстиче породицу на редовно вежбање; - повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим			**Основни садржаји** Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања.

утицајем на здравље; - коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; - користи здраве намирнице у исхрани; - разликује корисне и штетне додатке исхрани; - примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; - правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; - чува животну средину током вежбања; - препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних енергетских напитака; - води рачуна о репродуктивним огранима приликом вежбања.	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА** **ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	**Здравствено васпитање** **Здравствено васпитање**	Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД

ЦИЉ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Циљ Физичког Васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима које се обрађују по **програму у осмом разреду**, у повезаности са осталим васпитно-образовним

подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

ОПШТИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА СУ:

Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
Развој и усавршавање моторичких способности;
Стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно-образовног подручја;
Формирање морално-вољних квалитета личности;
Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада

ПОСЕБНИ ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ЗА ОСМИ РАЗРЕД СУ:

Развој основних моторичких способности, првенствено гипкости, брзине и координације;
Стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	БАТЕРИЈА ТЕСТОВА	**6**	**4**	**10**
2.	АТЛЕТИКА	**5**	**5**	**10**
3.	ОДБОЈКА	**7**	**3**	**10**
4.	СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	**6**	**2**	**8**
5.	РУКОМЕТ	**6**	**4**	**10**
6.	КОШАРКА	**6**	**4**	**10**
7.	ПЛЕСОВИ	**7**	**3**	**10**
				68

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ		ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПОСТИГНУЋА
1.	Батерија тестови	Мерење телесне висине и телесне масе, скок у даљ из места, издржај у згибу, претклон, из лежања у сед, трчање 4x10m, Шатл ран	Комуникативно интерактивни приступ, слушање музике, демонстрација елемената, понављање елемената и састава више пута све док ученици не усвоје правилно кретање и значење вежби.	Слушање музике, прескоци, скокови, наскоци, саскоци, звезде, објашњење појмова и елемената кретања, дијалог наставник-ученик, ученик-наставник.	Фронтални, индивидуални и групни рад. Комуникативна метода. Интерактивни приступ. ·Аналитичко-синтетички метод ·Вербална и невербална комуникација ·Демонстрација-асистенција	Биологија, физика, математика	Тестирање (оцењивање) батерија тестова. Оцењивање датих елемената из наставног садржаја.
2.	Атлетика	Ниски страт, спринтерско трчање, штафетно трчање, пролећни РТС крос, бацање медицинке, скок у вис				Математика, биологија, физика, хемија	
3.	Одбојка	Одбијање лопте прстима, одбијање лопте чекићем, тенис сервис, пријем лопте, дизање лопте, смеч, "кување" лопте, двојни блок , тројни блок, познавање правила, игра уз примену правила, суђење				Биологија, математика	
4.	Спортска гимнастика	Тло елементи, Прескок преко козлића, разложно и згрчено, ниска греда састав на греди од пређених елемената, партерна гимнастика, вежбе снаге за исправљање деформитета кичменог стуба и стомачних				Музичко, математика, биологија	

		мишића					
5.	Рукомет	Додавање и хватање лопте, вођење лопте, трокорак-скок шут, познавање правила, игра уз примену оравила, суђење				Физика, математика, биологија	
6.	Кошарка	Вођење лопте, хватање и додавање лопте, двокорак јачом и слабијом руком, познавање правила, игра уз примену правила, суђење				Физика, математика, биологија	
7.	Плесови	Бечки валцер				Музичко, ликовно, биологија, историја, географија	

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА ЗА КРАЈ ДРУГОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА – Физичко васпитање

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА ОБЛАСТ АТЛЕТИКА

ОСНОВНИ НИВО

ТЕХНИКА ТРЧАЊА

Ученик/ученица правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средњеи дуге стазе и мери резултат.

Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ.

СКОК УВИС

Ученик/ученица зна правилно да скаче увис варијантом **технике маказице**.

Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.

СРЕДЊИ НИВО

ТЕХНИКА ТРЧАЊА

Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања.

Ученик/ученица зна правила за такмичење.

СКОК УВИС

Ученик/ученица зна правилно да скаче **увис леђном варијантом технике.**

Ученик/ученица зна правила за такмичење.

НАПРЕДНИ НИВО

ТЕХНИКА ТРЧАЊА

Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања.

Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју.

Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетскомпетобоју.

Програмски садржаји из **Атлетике** од петог до осмог разреда основне школе су усклађени у односу на задате **образовне стандарде**, као и у односу на материјално техничке услова које школа поседује.

Кроз осново образовање (од 5 до 8 разреда) обрађивани су само програмски садржаји из **технике трчања** и **технике скока у вис**, јер за те садржаје школа поседује одговарајуће материјално техничке услове.

Програмски садржаји из технике трчања су усклађени у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика по **завршетку 6 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 7 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати тек по **завршетку 8 разреда**.

Програмски садржаји из технике скока у вис су усклађени у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика **по завршетку 6 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 7 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати тек **по завршетку 8 разреда**.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СПОРТСКУ ИГРУ РУКОМЕТ

ОСНОВНИ НИВО

Ученик/ученица на основном нивоу игра рукомет примењујући основнеелементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.
Садржај:
Основни елементи технике:
вођење лопте „јачом“ руком у месту и праволинијскомкретању умереном брзином;
бацање (додавање) лопте тзв. „кратким замахом“ изнадвисине рамена;
хватање лопте у висини груди;
бочни („шасе“) шут.
Неопходна правила: три корака, три секунде, три метра, грешке(искључења), прекршаји(ношена лопта, преступ), извођење аута.

тактика: игра на два гола.
Зна функцију рукомета, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.

СРЕДЊИ НИВО

Ученик/ученица игра рукомет примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.
Садржај:
елементи технике:
вођење лопте „јачом“ и „слабијом“ руком у месту,
вођење лопте „јачом“ руком у праволинијском трчању максималном брзином;
бацање (додавање) лоптетзв. „дугим замахом“ на веће растојање;
хватање непрецизно бачених лопти (високих,ниских);
шут из трка („чеони шут“).
тактика:
индивидуална тактика одбране,
индивидуална тактика напада,
преузимање играча при блокади, ,
игра на два гола уз примену свих правила.

Зна функцију и значај рукомета, већи број правила, принципе и утицај тренинга.

НАПРЕДНИ НИВО

Ученик/ученица игра рукомет примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.
Садржај:
елементи технике:
вођење лопте „јачом“ и „слабијом“ руком у кретању максималном брзином (праволинијски и са променом правца);
бацање (додавање) лопте иза леђа, главе, увртањем подлакта, „слабијом“ руком;
скок шут са позиције бека, крила, пивота.
тактика:
групна и колективна тактика у нападу и одбрани,
игра на два гола уз суђење од стране самих ученика.

Зна тактику рукомета, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
Програмски садржај из спортске игре **рукомет** од петог до осмог разреда основне школе, је усклађен у односу на задате **образовне стандарде**, као и у односу на материјално техничке услова које школа поседује.

Кроз осново образовање (од 5 до 8 разреда) се обрађује целокупан програмски садржај из спортске игре **рукомет**, јер за наведен програм школа поседује одговарајуће материјално техничке услове. Програмски садржај спортске игре **рукомет** се реализује кроз наставни предмет **физичко васпитање**.
Програмски садржај изспортске игре **рукомет** је усклађен у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво, средњи ниво и напредни ниво** може видети и проверавати по **завршетку 5 разреда**. Програмски садржај из спортске игре **рукомет** се реализује кроз наставни предмет **физичко васпитање.**

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СПОРТСКУ ИГРУ ОДБОЈКА

ОСНОВНИ НИВО

Ученик/ученица на основном нивоу игра одбојку примењујући основне елементетехнике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопственуличност уз поштовање других.
Садржај:
Техника:
одбијање лопте прстима и чекићем,
школски сервис.

Неопходна правила: зна када је екипа постигла поен, дозвољени број одбијањалопте уједној акцији, сервира из простора за сервирање, зна шта је преступ, ротација.

Зна функцију одбојке, основне појмове, неопходна правила, основне принципетренинга и пружа прву помоћ.

СРЕДЊИ НИВО

Ученик/ученица на средњем нивоу игра одбојку примењујући виши нивотехнике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степенсарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.
Садржај:
Елементи технике:
прецизно одбијање лопте прстима и чекићем,
”лелујави” сервис.
Неопходна правила: Зна шта су недозвољени контакти са лоптом
Тактика:
заштита блока,
игра у пољу.

Зна функцију и значај одбојке, већи број правила, принципе и утицај тренинга.

НАПРЕДНИ НИВО

Ученик/ученица на напредном нивоу игра одбојку примењујући сложенеелементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице исуди на утакмицама.
Садржај:

Елементи технике:
смечирање,
блокирање.
Неопходна правила: зна да суди.
Тактика:
групна и колективна тактика у нападу и одбрани.
Зна тактику одбојке, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
Програмски садржај из спортске игре **одбојка** од петог до осмог разреда основне школе је усклађен у односу на задате **образовне стандарде**, као и у односу на материјално техничке услова које школа поседује.
Кроз осново образовање (од 5 до 8 разреда) се обрађује целокупан програмски садржај из спортске игре **одбојка**, јер за наведен програм школа поседује одговарајуће материјално техничке услове. Програмски садржај спортске игре **одбојка** се реализује кроз наставни предмет **физичко васпитање**, и физичко васпитање **-изабрани спорт.**
Програмски садржај изспортске игре **одбојка** је усклађен у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика по **завршетку 6 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 7 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати такође по **завршетку 7 разреда,** уколико се програмски садржај обрађује кроз наставни предмет физичко васпитање **-изабрани спорт.** Уколико се програмски садржај из одбојке обрађује само кроз предмет **физичко васпитање,** сви наведени нивои могу се видети и проверавати код ученика тек по **завршетку 7 разреда.**

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СПОРТСКУ ИГРУ КОШАРКА
ОСНОВНИ НИВО

Ученик/ученица игра кошарку примењујући основне елементе технике,неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност узпоштовање других.
Садржај:
Основни елементи технике:
основни став у нападу и одбрани, кретање у одбрани,
скоку одбрани и нападу,
хватање и додавање лопте обема рукама,
полазак и вођење лоптеправолинијски и са предњом променом правца,
пивотирање,
шут на кош из продорадриблингом,
шут са дистанце.
тактика:
игра 1 на 1 са и без лопте,
сарадња два играча у нападу.
Неопходна правила: грешке (лична, техничка) прекршаји (неправилно вођење, кораци,3", 5", преступ, враћање лопте у „задње" поље, убацивање лопте у игру и извођење аута).

Зна функцију кошарке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.

СРЕДЊИ НИВО

Ученик/ученица игра кошарку примењујући виши ниво технике, већи бројправила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановимаекипе изражава сопствену личност уз поштовање других.
Садржај:
елементи технике:
додавање лопте једном руком,
вођење лопте са променом кроз ноге,
шут из продора двокораком након пријема лопте, шутирање полагањем одоздо, одозго ибочно.

тактика:
игра 2 на 2 у нападу и одбрани,
сарадња 3 играча у контранападу и позициономнападу,
одбрана „човек на човека” и напад на ту одбрану.

Зна функцију и значај кошарке, већи број правила, принципе и утицајтренинга.

НАПРЕДНИ НИВО

Ученик/ученица игра кошарку примењујући већи број одговарајућих елементататехнике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмицеи суди на утакмицама.

Садржај:
елементи технике:
вођење лопте са променом иза леђа и „ролингом”,
скок−шут.
тактика:
игра 3 на 3 у нападу и одбрани,
зонска одбрана и напад на зонску одбрану.

Зна тактику кошарке, систем такмичења, начин организовања утакмице и дасуди.
Програмски садржај из спортске игре **кошарка** од петог до осмог разреда основне школе је усклађен у односу на задате **образовне стандарде**, као и у односу на материјално техничке услова које школа поседује.
Кроз осново образовање (од 5 до 8 разреда) се обрађује целокупан програмски садржај из спортске игре **кошарка**, јер за наведен програм школа поседује одговарајуће материјално техничке услове. Програмски садржај спортске игре **кошарка** се реализује кроз наставни предмет **физичко васпитање**, и физичко васпитање -**изабрани спорт.**
Програмски садржај изспортске игре **кошарка** је усклађен у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика по **завршетку 6 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 8 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати такође по **завршетку 8 разреда.**

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СПОРТСКУ ИГРУ ФУДБАЛ

ОСНОВНИ НИВО

Ученик/ученица на основном нивоу игра фудбал примењујући основне елементетехнике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопственуличност уз поштовање других.

Садржај:
Основни **елементи технике**:
кретање са лоптом (вођење лопте произвољним деломстопала),
ударци.

Неопходна правила:
недозвољени контакти са лоптом, убацивање лопте у игру препочетка утакмице, након прекида и када лопта напусти терен, искључења, извођењеслободних и казнених удараца.

Зна функцију фудбала, основне појмове, неопходна правила, основне принципе
тренинга и пружа прву помоћ.

СРЕДЊИ НИВО

Ученик/ученица игра фудбал примењујући виши ниво технике, већи бројправила,једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановимаекипе изражава сопствену личност уз поштовање других.

Садржај:
елементи технике:
вођење лопте разним деловима стопала праволинијски и променомправца уз присуство играча који омета;
примања лопте разним деловима тела у месту икретању;
ударци у месту, кретању, на земљи и у скоку,
варање противничког играча салоптом и без лопте,
одузимање лопте избијањем, уклизавањем, гурањем раменом.
техника голмана (постављање, хватање, бацање, ”боксовање” и дегажирање лопте).
тактика:
индивидуална и колективна тактика напада и одбране, постављање код извођењааута.

Зна функцију и значај фудбала, већи број правила, принципе и утицајтренинга.

НАПРЕДНИ НИВО

Ученик/ученица игра фудбал примењујући сложене елементетехнике,испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и судина утакмицама.

Садржај:
тактика:
групна и колективна тактика у нападу и одбрани.

Зна тактику фудбала, систем такмичења, начин организовања утакмице исуди
Програмски садржај из спортске игре **фудбал** од петог до осмог разреда основне школе је усклађен у односу на задате **образовне стандарде**, као и у односу на материјално техничке услова које школа поседује.
Кроз осново образовање (од 5 до 8 разреда) се обрађује целокупан програмски садржај из спортске игре **фудбал**, јер за наведен програм школа поседује одговарајуће материјално техничке услове. Програмски садржај спортске игре **фудбал** се реализује кроз наставни предмет физичко васпитање-**изабрани спорт.**
Програмски садржај изспортске игре **фудбал** је усклађен у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика по **завршетку 5 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 7 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати тек по **завршетку 8 разреда.**

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА ОБЛАСТ ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

ОСНОВНИ НИВО

ВЕЖБЕ НА ТЛУ

Ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу.
Садржај:
колут напред и колут назад из чучња до чучња,
колут напред прекопрепреке – одразом, без изразите фазе лета,
став о шакама уз помоћ,
премет странцеупором у „бољу” страну,
мост из лежања на леђима,
вага претклоном и заножењем на левој и на десној нози.

Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.

ПРЕСКОК

Ученик/ученица правилно изводи прескоке разношку или згрчку уз помоћ

Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ

СРЕДЊИ НИВО

ВЕЖБЕ НА ТЛУ

Ученик/ученица на средњем нивоу правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила.
САДРЖАЈ:
колут напред преко препрека са фазом лета (сунђер, струњаче),
из ставараскорачног колут напред до става раскорачног,
премет странце упором улево и удесно,
мост заклоном и усклон.

Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.

ПРЕСКОК
Ученик/ученица правилно изводи згрчку.

НАПРЕДНИ НИВО

ВЕЖБЕ НА ТЛУ

Ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на тлу.

САДРЖАЈ:
Став на шакама, издржај, колут напред;
прекопит (салто згрченим телом) напред.

ПРЕСКОК

Ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим фазамалета.

СРЕДЊИ НИВО

Програмски садржаји из **Вежби на справама и тлу** од петог до осмог разреда основне школе су усклађени у односу на задате **образовне стандарде**, као и у односу на материјално техничке услова које школа поседује.
Кроз осново образовање (од 5 до 8 разреда) обрађивани су само програмски садржаји из **вежби на тлу** и **прескока**, јер за те садржаје школа поседује одговарајуће материјално техничке услове.
Програмски садржаји из вежби на тлу су усклађени у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика по **завршетку 6 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 7 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати тек по **завршетку 8 разреда.**
Програмски садржаји из прескока су усклађени у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика по **завршетку 6 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 7 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати тек по **завршетку 8 разреда.**

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

Ученик/ученица правилно изводи **најмање један комплекс вежби обликовања** и приказује вежбе за поједине делове тела.

Зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу.

СРЕДЊИ НИВО

ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

Ученик/ученица правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима.

Зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења.

НАПРЕДНИ НИВО

ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

Ученик/ученица саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без и са реквизитима.

Зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење.

Програмски садржаји из **вежби обликовања** од петог до осмог разреда основне школе су усклађени у односу на задате **образовне стандарде**, као и у односу на материјално техничке услова које школа поседује.

Кроз осново образовање (од 5 до 8 разреда) обрађивани су само програмски садржаји из **вежби обликовања без реквизита, са вијачама, и палицама** , јер за те садржаје школа поседује одговарајуће материјално техничке услове.

Програмски садржаји из вежби обликовања су усклађени у односу на образовне стандарде, тако да се **основни ниво** постигнућа може видети и проверавати код ученика по **завршетку 6 разреда**, **средњи ниво** по **завршетку 7 разреда**, док се **напредни ниво** може видети и проверавати тек по **завршетку 8 разреда**.

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Разред: ПЕТИ

ЦИЉ НАСТАВЕ

Циљ васпитно – образовног рада је да ученици :

-стекну основно техничко и информатичко васпитање и образовање;

-стичу основна техничко-технолошка знања, умења, вештине и оспособљавају за њихову примену у учењу , раду и свакодневном животу;

-развијају интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво;

-науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе, интерфејс и интернет;

-развијају психомоторне способности;

- препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Ученици треба да се:
-упознају са програмом техничког образовања,
-упознају са организацијом рада у кабинету,
-стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водни и ваздушни,
-стекну знање о начинима регулисања друмског саобраћаја,
-упознају елементе техничког цртања,
-науче приказивати своје идеје помоћу скице,
-науче како се врши избор материјала, редослед операција и алата при обликовању материјала при реализацији своје идеје,
-упознају основну конфигурацију рачунара, функцију тастатуре, упознају неке могућности употребе рачунара са готовим програмима,
-упознају врсте и карактеристична својства лако обрадивих материјала,
-науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала,
-упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде и навикавају на штедњу енергије.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА														
Ред. бр.	**Назив наставне теме**	**Месец**										**Број часова за**		**Свега**
		IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**Обраду новог градива**	**Остале типове часова**	
1.	**Животно и радно окружење**	**6**										**6**	**0**	**6**
2.	**Саобраћај**	**2**	**10**	**2**								**7**	**7**	**14**
3.	**Техничка и дигитална писменост**			**6**	**8**	**2**						**8**	**8**	**16**
4.	**Ресурси и производња**					**4**	**4**	**10**	**2**			**8**	**12**	**20**
5.	**Конструкторско моделовање**								**4**	**8**	**4**	**2**	**14**	**16**
	Укупно	**8**	**10**	**8**	**8**	**6**	**4**	**10**	**6**	**8**	**4**	**31**	**41**	**72**

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

- У оквиру области **Животно и радно окружење** посебно развијати међупредметне компетенције – **Одговоран однос према околини** и **Естетичка**.

- У оквиру области **Саобраћај** посебно развијати међупредметну компетенцију – **Одговоран однос према здрављу**.

- У оквиру области **Техничка и дигитална писменост** посебно развијати међупредметне компетенције – **Дигиталну**, **Рад са подацима и информацијама** и **Комуникација**.

- У оквиру области **Ресурси и производња** посебно развијати међупредметну компетенцију – **Естетичка**, **Одговоран однос према околини** и **Компетенција за учење**.

- У оквиру области **Конструкторско моделовање** посебно развијати међупредметне компетенције – **Предузетништво**, **Решавање проблема**, **Сарадња**, **Дигиталну** и **Комуникација**.

ИСХОДИ:

1. ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање;
• разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју;
• наводи занимања у области технике и технологије;
• процењује сопствена интересовања у области технике и технологије;
• организује радно окружење у кабинету;
• правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу.

2. САОБРАЋАЈ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• процени како би изгледао живот људи без саобраћаја;

• класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени;
• наводи професије у подручју рада саобраћаја;
• направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија;
• разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила;
• правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају;
• користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима;
• аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник;
• повеже место седења у аутомобилу с узрастом ученика;
• одговорно се понаша као путник у возилу;
• показује поштовање према другим учесницима у саобраћају;
• анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла.

3. ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет;
• правилно чита технички цртеж;
• преноси податке између ИКТ уређаја;
• примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару;
• користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима;
• користи интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима;
• преузима одговорност за рад;
• представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер.

4. РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• повезује својства природних материјала са применом;
• објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже;
• сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета;
• правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега);
• направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом;

• самостално израђује једноставан модел.

5. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и интернет сервисе;
• одабира материјале и алате за израду предмета/модела;
• мери и обележава предмет/модел;
• ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате;
• користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења;
• самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ;
• показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
• планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова;
• активно учествује у раду пара или мале групе у складу с улогом и показује поштовање према сарадницима;
• пружи помоћ у раду другим ученицима;
• процењује остварен резултат и развија предлог унапређења.

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Разред: ШЕСТИ

ЦИЉ НАСТАВЕ

Циљ васпитно – образовног рада је да доприноси:
-техничко-технолошком васпитању и образовању ученика ,
-стицању основних техничко-технолошких знања и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу , раду и свакодневном животу,
-развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Ученици треба да:
упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене,
упознају класичне и савремене технике грађења,
упознају карактеристике грађевинског техничког цртања,
науче да читају једноставне грађевинске цртеже,
науче како се користи CD-ром и штампач,
упознају основне врсте, карактеристике и примену грађевинских материјала,
стичу навике за рационално коришћење материјала,
развију културу становања у савременим условима,
упознају функционисање кућне водоводне инсталације,
науче да примењују једноставне тенничке цртеже у пројектовању модела или макета према сопственом изbору

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА														
Ред. бр.	Назив наставне теме	Месец										Број часова за		Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Обраду новог градива	Остале типове часова	
1.	Животно и радно окружење	6										4	2	6
2.	Саобраћај	2	6									4	4	8
3.	Техничка и дигитална писменост		4	8	6							6	12	18
4.	Ресурси и производња				2	8	4	6				18	2	20
5.	Конструкторско моделовање							2	6	8	4	2	18	20
	Укупно	8	10	8	8	8	4	8	6	8	4	34	38	72

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

– У оквиру области **Животно и радно окружење** посебно развијати међупредметне компетенције: **Одговоран однос према околини** и **Естетику**.

– У оквиру области **Саобраћај** посебно развијати међупредметну компетенцију: **Одговоран однос према здрављу**.

– У оквиру области **Техничка и дигитална писменост** посебно развијати међупредметне компетенције: **Рад са подацима и информацијама** и **Дигиталну комуникацију**.

– У оквиру области **Ресурси и производња** посебно развијати међупредметне компетенције: **Естетика**, **Одговоран однос према околини**, **Одговоран однос према здрављу** и **Компетенција за учење**.

– У оквиру области **Конструкторско моделовање** посебно развијати међупредметне компетенције: **Предузетништво**, **Решавање проблема**, **Сарадњу**, **Дигиталну комуникацију**.

ИСХОДИ:

1. ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења;
• анализира карактеристике савремене културе становања;
• класификује кућне инсталације на основу њихове намене.

2. САОБРАЋАЈ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• класификује врсте саобраћајних објеката према намени;
• повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају;
• повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе;

• демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације.

3. ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• скицира просторни изглед грађевинског објекта;
• чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола;
• користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања;
• самостално креира дигиталну презентацију и представља је.

4. РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене;
• повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину;
• повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова;
• реализује активност која указује на важност рециклаже;
• образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије;
• правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора;
• повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије;
• повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране;
• описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране;
• изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду.

5. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образложи избор;
• самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ;

• креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста;
• припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује;
• израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
• учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
• одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова.

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ
7. разред
(2 часа недељно, 72 часа годишње)

Циљ и задаци
Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку, техничку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се упознају са техничко-технолошки развијеним окружењем, развију техничко мишљење, техничку културу, радне вештине и културу рада.
Задаци наставе техничког и информатичког образовања су
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе техничког и информатичког образовања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе техничког и информатичког образовања буду у пуној мери реализовани
- стицање основног техничког и информатичког образовања и васпитања
- стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање ученика за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу
- схватање законитости природних и техничких наука
- сазнавање основног концепта информационо-комуникационих технологија (ICT), улоге ICT у различитим струкама и сферама живота,
- као и оспособљавање ученика да
- раде на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених корисничких програма и стицање навике да их ученик користи у свакодневним активностима
- науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе, интерфејс и интернет
- развијају стваралачко и критичко мишљење
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према сопстевеном плану рада и афирмишу креативност и оригиналност
- развијају психомоторне способности
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада
- савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима
- развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад
- комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртеж)
- стекну знања за коришћење мерних инструмената
- на основу физичких, хемијских, механичких и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал за модел, макету или средство
- препознају елементе (компоненте) из области грађевинарства, машинства, електротехнике, електронике и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе, макете или предмете)
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија
- препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе)
- израде или примене једноставнији програм за управљављање преко рачунара

- упознају економске, техничко-технолошке, еколошке и етичке аспекте рада и производње и њихов значај на развој друштва
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду
- знају мере заштите и потребу за обнову и унапређење животног окружења
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања правилно одаберу своју будућу професију и др.

Оперативни задаци

Ученици треба да:
- комуницирају на језику технике (користе стручну терминологију и израђују технички цртеж-основним прибором и рачунаром)
- користе рачунар у прикупљању информација као и у њиховој обради и презентацији
- служе мерним инструментима за мерење дужине, углова, масе, силе;
- на основу физичких, хемијских и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал (метал, легуру, неметал и погонски материјал) за модел или употребно средство
- препознају елементе (компоненте) из области машинства и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе или употребне предмете)
- примењују одговарајуће поступке обраде материјала кроз алгоритам
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија
- правилно употребљавају стандардни прибор, алат и машине при обликовању елемената за моделе и употребна средства
- одређују адекватне везе између елемената (завртањ, закивак, ...)
- препознају природне ресурсе, њихову ограниченост у коришћењу
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском претварачу
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе)
- одаберу једноставнији програм за управљање рачунаром
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду
- знају мере заштите и потребе за обнову и унапређивање животног окружења
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања и знања, правилно одаберу своју будућу професију.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА														
Ред. бр.	Назив наставне теме	Месец										Број часова за		Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Обраду новог градива	Остале типове часова	
1.	Животно и радно окружење	6										6	0	6
2.	Саобраћај	2	4									4	2	6
3.	Техничка и дигитална писменост		4	8	6							7	11	18
4.	Ресурси и производња				2	6	4	8				15	5	20
5.	Конструкторско моделовање								8	8	6	2	20	22
	Укупно	8	8	8	8	6	4	8	8	8	6	34	38	72

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

- У оквиру области **Животно и радно окружење** посебно развијати међупредметне компетенције – **Одговоран однос према околини** и **Естетичка**.

- У оквиру области **Саобраћај** посебно развијати међупредметну компетенцију – **Одговоран однос према здрављу**.

- У оквиру области **Техничка и дигитална писменост** посебно развијати међупредметне компетенције – **Дигиталну**, **Рад са подацима и информацијама** и **Комуникација**.

- У оквиру области **Ресурси и производња** посебно развијати међупредметну компетенцију – **Естетичка**, **Одговоран однос према околини**, **Одговоран однос према здрављу** и **Компетенција за учење**.

- У оквиру области **Конструкторско моделовање** посебно развијати међупредметне компетенције – **Предузетништво**, **Решавање проблема**, **Сарадња**, **Дигиталну** и **Комуникација**.

ИСХОДИ:

1. ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада;

• повеже ергономију са здрављем и конфором људи при употреби техничких средстава;

• анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине;

• истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству;

• повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем.

2. САОБРАЋАЈ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• разликује врсте транспортних машина;

• повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом;

• провери техничку исправност бицикла;

• демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда.

3. ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање;

• користи CAD технологију за креирање техничке документације;

• образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета;

• управља моделима користећи рачунар;

• објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја.

4. РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи;

• идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене;

• користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења;

• врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду;

• објасни улогу одређених елемената машина и механизама на једноставном примеру;

• образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса;

• објасни основе конструкције робота;

• класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;

• самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта;

• изради производ у складу са принципима безбедности на раду.

5. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ:

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

• тимски представи идеју, потупак израде и производ;

• креира рекламу за израђен производ;

• врши е-коресподенцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје;

• процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).

ТЕХНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Разред: ОСМИ
Фонд часова 68

ЦИЉ НАСТАВЕ

Циљ васпитно – образовног рада је да доприноси:
-техничко-технолошком васпитању и образовању ученика ,
-стицању основних техничко-технолошких знања и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу , раду и свакодневном животу,
-развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Ученици треба да:
упознају коришћење Интернета и електронске поште,
стекну појам о дистрибуцији електричне енергије ,
стекну основна практична знања и умења у састављању електричних струјних кола
упознају основне делове електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству
упознају основне електронске елементе

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА		
		ОБРАДА	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	СВЕГА
1.	Информатичке технологије	8	8	16
2.	Електротехнички материјали и инсталације	6	4	10
3.	Електричне машине и уређаји	8	6	14
4.	Дигитална технологија	12	-	12
5.	Од идеје до реализације	-	16	16
	УКУПНО	34	34	68

	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	ОБЛИЦИ РАДА	МЕТОДЕ РАДА	КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА	ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТ И ПОСТИГНУЋА
1.	Информатичке технологије	Практична примена рачунара Рачунарске мреже Коришћење интернета – приступ светској рачунарској мрежи (www), електронска пошта	Увођење у наставну тему. Рекапитулација стечечних ИКТ знања. Осамостаљивање ученика при раду на рачунару.	Слушање , уочавање, дискусија, запажања. Рекапитулација стечечних ИКТ знања. Израда POWER	Фронтални , индивидуални и у паровима	Вербална , демонстрациона и производно-радна	ИКТ, српски језик, историја, географија	Формативно процењивање, сумативно процењивање и самооцењивање

		Управљање помоћу персоналних рачунара са окружењем Примена рачунара коришћењем интерфејс технологије – управљање моделима Коришћење предходно савладаних програма за обраду текста, података, табела, графика, припрема презентација Коришћење предходно савладаних програма за обраду текста, података, табела, графика, припрема презентација Израда техничке документације у електротехници коришћењем одабраних програма	Указ на SYBER криминал и заштита при коришћењу интернета. Развијање и поспешивање предузетничког духа. Професионална оријентација.	POINT презентације.				
2.	Електротехнички материјали и инсталације	Електроинсталациони материјал и прибор – својства и примена (проводници, суперпроводници,	Организовање тематске наставе. Приказ технолошке карте електроинсталационог материјала.	Слушање , уочавање, дискусија, запажања ,графичко изражавање	Фронтални , индивидуални и у паровима	Вербална , демонстрациона, графичка и производно-радна	Математика, физика , хемија	Формативно процењивање, сумативно процењивање и самооцењивање

		изолатори, прекидачи, утикачи, сијалична грла, осигурачи, грејна тела, термостати) Кућне електеричне инсталације Опасности и заштита од струјног удара	Организовање вежби са једноставним струјним колима. Упућивање ученика у заштиту од електричног удара.	и практичан рад повезивања проводника.				
3.	Електричне машине и уређаји	Производња, трансформација и пренос електричне енергије Алтернативни извори електричне енергије Електрични апарати и уређаји у домаћинству	Повезивање тематских знања из седмог и осмог разреда. Давање упутства за правилно коришћење и одржавањеелектр ичних апарата и уређаја у домаћинству.утиц ај избора професионалне оријентације кроз предузетништво.	Слушање , уочавање, дискусија, запажања. Склапање и расклапање оригиналних електричних уређаја.	Фронтални , индивидуални и у паровима	Вербална , демонстрациона, графичка и производно - радна	Физика	Формативно процењивање, сумативно процењивање и самооцењивање
4.	Дигитална технологија	Основи аналогне и дигиталне технологије Основни електронски елементи Структура рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем Електронски	Организовање тематске наставе. Припрема технолошких карата материјала и приказ оригиналних електронских и дигиталних делова и уређаја.	Слушање , уочавање, дискусија, запажања .	Фронтални , индивидуални	Вербална , демонстрациона, графичка	ИКТ, физика	Формативно процењивање, сумативно процењивање

		уређаји у домаћинству Телекомуникације и аудовизелна средства: мобилна телефонија, GPS системи, интернет и кабловска телевизија						
5.	Од идеје до реализације	Практична израда електричних кола – експеримент – истраживање од конструкторских материјала и симулација коришћењем рачунарских софтвера према склоностима ученика Практични примери управљања помоћу рачунара. Моделовање електричних машина и уређаја.	Организовање лабораторијских и практичних вежби и вежбе у корелацији са физиком. Развијање предузетничког духа и водич кроз професионалну оријентацију .	Слушање , уочавање, дискусија, запажања , израда производно-радних везби кроз састављање струјних кола.	Фронтални , индивидуални	Вербална , демонстрациона, графичка и производно – радна	Физика , математика	Формативно процењивање, сумативно процењивање

ИНФОРМАТИКА

5. РАЗРЕД

Настава информатике у 5. разреду основне школе изводи се кроз 36 часова у току школске године (недељно 1 час). Распоред наставних тема заједно са образовним стандардима по нивоима знања за крај основношколског образовања распоређених по наставним темама, дат је табелом.

Циљ и задаци

Циљ образовно-васпитног рада изборног предмета је да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара.

Задаци образовно-васпитног рада :

упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
подстицање креативног рада на рачунару;
оспособљавање за рад на рачунару.

Оперативни задаци:

упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система;
упознавање ученика саорганизацијом дискова, датотека и директоријума;
упознавање ученика саподешавањем околине за рад на српском језику;
упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;
упознавање ученика сарадом у програму за обраду текста;
упознавање ученика саосновним програмима за рад у мултимедији;
оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских помагала.

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
ИКТ	➢ Предмет изучавања информатике и рачунарства. ➢ ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. ➢ Подешавање радног окружења. ➢ Организација података. ➢ Рад са сликама. ➢ Рад са текстом. ➢ Рад са мултимедијом. ➢ Рад са презентацијама.	➢ Наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу ➢ правилно користи ИКТ уређаје ➢ именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја ➢ прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса ➢ прилагоди радно окружење кроз основна подешавања ➢ креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) ➢ креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) ➢ примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа ➢ креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) ➢ сачува и организује податке	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрај у - вежбају -раде на рачунару самостално или у групи	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
		➢ разликује основне типове датотека		
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	➢ Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. ➢ Правила безбедног рада на интернету. ➢ Претраживање интернета, одабир ➢ Резултата и преузимање садржаја. ➢ Заштита приватности личних ➢ података. ➢ Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.	o реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; o доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине o разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету o реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета o приступа интернету, самостално o претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај o информацијама на интернету приступи критички o спроводи поступке за заштиту личних података	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрај у - вежбају -раде на рачунару самостално или у групи	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
		и приватности на интернету ○ разуме значај ауторских права ○ препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем ○ рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету		
РАЧУНАРСТВО	➢ Увод у логикуи скупове: унија, пресек, разлика; речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”. ➢ Увод у алгоритме аритметике: ➢ Писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам. ➢ Увод у тему програмирања. ➢ Радно окружење изабраног софтвера ➢ за визуелно програмирање. ➢ Алати за рад са	○ изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно ○ употребљава одговарајуће скуповне ознаке ○ схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда” ○ зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски ○ наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрај у - вежбају - решавају	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
	графичким објектима, ➢ текстом, звуком и видеом. ➢ Програм – категорије, блокови наредби, инструкције. ➢ Програмске структуре (линијска, циклична, разграната). ➢	○ креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу ○ сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби ○ користи математичке операторе за израчунавања ○ објасни сценарио и алгоритам пројекта ○ анализира и дискутује програм ○ проналази и отклања грешке у програму	задати проблем -раде на рачунару самостално или у групи	
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	➢ Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. ➢ Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. ➢ Представљање резултата пројектног задатка.	○ сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака ○ одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта ○ наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка ○ вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен ○ поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрај у - вежбају	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
			-раде на рачунару самостално или у групи	

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА		АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	
ИКТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	поћи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у	поћи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА		АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	
		читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
РАЧУНАРСТВО	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.

ИНФОРМАТИКА

6. РАЗРЕД

Настава информатике у 6. разреду основне школе изводи се кроз 36 часова у току школске године (недељно 1 час). Распоред наставних тема заједно са образовним стандардима по нивоима знања за крај основношколског образовања распоређених по наставним темама, дат је табелом.

Циљ и задаци

Циљ образовно-васпитног рада изборног предмета је да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара.

Задаци образовно-васпитног рада :

упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
подстицање креативног рада на рачунару;
оспособљавање за рад на рачунару.

Оперативни задаци:

упознавање ученика сарадом са табелама у програму за обраду текста*;*
упознавање ученика саприменом рачунара у области информација и комуникација*;*
упознавање ученика са основним елементима програма за графику и анимацију*;*
упознавање ученика са основним елементима програмирања*;*
упознавање ученика са различитим образовним софтверима*.*

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
ИКТ	➢ Дигитални уређаји и кориснички програми. ➢ Управљање дигиталним документима. ➢ Рад са сликама. ➢ Рад са текстом. ➢ Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	➢ правилно користи ИКТ уређаје ➢ креира, уређује и структуира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама ➢ креира и обрађује дигиталну слику ➢ самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа ➢ уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје ➢ чува и организује податке локално и у облаку ➢ одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрају - вежбају -раде на рачунару самостално или у групи	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	➢ Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. ➢ Интернет сервиси. ➢ Правила безбедног рада на интернету. ➢ Претраживање	○ одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу ○ разликује основне интернет сервисе ○ примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
	интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. ➢ Заштита приватности личних података и ауторских права. ➢ Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.	○ приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права ○ објасни поступак заштите дигиталног производа / садржаја одговарајућом CC лиценцом ○ препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем ○ рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету	- посматрају - вежбају -раде на рачунару самостално или у групи	
РАЧУНАРСТВО	➢ Основе изабраног програмског језика ➢ Основне аритметичке операције ➢ Уграђене функције ➢ Ниске (стрингови) ➢ Структуре података ➢ Гранање ➢ Понављање ➢ Основни алгоритми	○ Објасни поступак прикупљања података путем онлине прикупљања ○ Креира једноставан програм у текстуалном програмском језику ○ Користи математичке изразе за израчунавање у једноставним програмима ○ Објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље)	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрају - вежбају - решавају задати проблем -раде на рачунару	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
		○ Користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионалне низовске вредности ○ Разложи сложен проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме) ○ Проналази и отклања грешке у програму	самостално или у групи	
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	➢ Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. ➢ Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. ➢ Представљање резултата пројектног задатка. ➢ Вредновање резултата пројектног задатка	○ сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака ○ одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта ○ користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње ○ креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате ○ вреднује процес и резултате пројектних активности	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрају - вежбају -раде на рачунару самостално или у групи	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА	АКТИВНОСТИ,

НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ИКТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
РАЧУНАРСТВО	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање.	пођи од познатих ствари ка непознатим;

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА		АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	
	прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.

ИНФОРМАТИКА

7. РАЗРЕД

Настава информатике у 7. разреду Основне школе изводи се кроз 36 часова у току школске године (недељно 1 час). Распоред наставних тема заједно са образовним стандардима по нивоима знања за крај основношколског образовања распоређених по наставним темама, дат је табелом.

Циљ и задаци

Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Задаци образовно-васпитног рада :

упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
подстицање креативног рада на рачунару;
оспособљавање за рад на рачунару.

Оперативни задаци:

Ученици треба да се:

оспособе за примену рачунара у области информација и комуникација;
упознају са опасностима на интернету и начинима заштите од њих;
упознају са основама програма за снимање и обраду звука;
упознају са основама програма за снимање и обраду видео записа;
оспособе за израду мултимедијалних презентација;
оспособе за писање једноставних програма;
упознају са основама програма за цртање и графички дизајн;
упознају са образовним софтвером.

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
РАЧУНАРСТВО	➢ Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике. ➢ Основне карактеристике изабране графичке библиотеке. ➢ Методе за исцртавање основних геометријских облика. ➢ Подешавање боја и положаја објеката. ➢ Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.	○ уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; ○ употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; ○ планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; ○ проналази и отклања грешке у програму;	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрају - вежбају - решавају задати проблем - раде на рачунару самостално или у групи	Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријске основе у кратким цртама, кроз упутства за реализацију задатака, објашњења основних појмова, концепата, стратегија у циљу развијања по ступности, препознавања и установљавања личних стратегија учења код ученика ● практичан рад у групама или индивидуално, индивидуализација је неопходна код конкретног задатка за проверу остварености исхода. **Место реализације наставе** Часови се реализују у кабинету за информатику, дигиталној учионици **Препоруке за**

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
				реализацију наставе – Сложеност задатака треба да прати развојне карактеристике узраста и предзнања са којим долазе у седми разред. – Инсистирати на прецизности у анализи, провери исправности и нагласити значај исправљања грешака приликом израде задатка. – Ученици спроводе једноставно акционо истраживање и приказују резултате.
ИКТ	➢ Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа. ➢ Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). ➢ Рад у програму за растерску графику. ➢ Рад у програму за векторску графику. ➢ Израда гиф анимација. Коришћење алата за снимање екрана	○ разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; ○ користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; ○ објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја;	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрају	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
		○ креира растерску слику у изабраном програму; ○ креира векторску слику у изабраном програму; ○ користи алате за уређивање и трансформацију слике; ○ креира гиф анимацију; ○ креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана;	- вежбају - раде на рачунару самостално или у групи	
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	➢ URL, DNS, IP адреса. ➢ Хипервеза и хипертекст. ➢ Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. ➢ Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). ➢ Рад на дељеним документима (текстуалним документима/презентацијама/упитницима...) у облаку.	○ разликује појмове URL, DNS, IP адреса; ○ објасни појмове хипервеза и хипертекст; ○ креира, форматира и шаље електронску пошту; ○ обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; ○ препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује рад ученика - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрају - вежбају - раде на рачунару	рачунари презентације текућих садржаја додатни уређаји за инсталирање (демонстрацију) аудио и видео опрема практични рад и тестирање Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода у стицању знања (40% 50%) ● праћење развоја вештина при изради практичног рада ученика и активност на часу (3040%)

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
		се заштити; ○ сарадници креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; ○ подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији;	самостално или у групи	● пројектни задатак (20-30%) Оквирни број часова по темама ● Рачунарство (50% часова) ● ИКТ + Дигитална писменост (50% часова)
ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК	➢ Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. ➢ Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. ➢ Вредновање резултата пројектног задатка.	○ сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; ○ креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; ○ креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; ○ поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; ○ вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је	- објашњава - показује, презентује - упућује - вреднује - слушају, записују - закључују - уочавају - посматрају - вежбају - раде на рачунару у групи	

НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (наставна средства, методе)
		био задужен.		

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА		АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	
ИКТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање;

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА		АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	
			Анализа и евалуација.
РАЧУНАРСТВО	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	поћи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	поћи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Православни катихиз

Циљ и задаци

Циљ наставе православног катихизиса јесте да пружи целовит пра- ославни поглед на свет и живот,уважавајући две димензоје:историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (буду- ћи) живот (димензију идеалног).

Задаци наставе православног катихизиса су да код ученика:

#развије отвореност и однос према Богу као другој и другачијој личности у односу на нас, као и отвореност и однос према другом човеку као икони Божијој, те да се формира свест о заједници;

#развије способност за постављање питања о целини и најдубљем сми-слу постојања човека и света ,људској слободи,животу у заједници,односу са природом која нас окружује;

#изгради способност дубљег разумевања им вредновања културе и ци- вилизације у којој живе;

#помогне у одговорном обликовању заједничког живота са другима;

#изгради уверење да су свет и све што је у њему створени за вечност, да су сви створени да буду причасници вечног живота, али да се то може остварити само уз слободу човекову.

5. РАЗРЕД

Циљеви и задаци:

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

ФАКУЛТАТИВНЕ (ваннаставне) АКТИВНОСТИ:

- Одлазак у Цркву, на Литургију;
- Организовање излета (посете православним манастирима)
- Учествовање у културно – духовним догађајима (концертима, трибинама, музичким спотовима и др.)

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com; office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912;
шифра делатност: 080101

Садржај програма	Бр.час	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
1. УВОД .	2	Индивидуални фронтални	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.
2. РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА	4	Индивидуални фронтални	Упознати ученике са основним елементима религије и културе старог века. Упознати ученике са паганским митовима и легендама о вечном животу. Припремити ученике за сусрет са Откровењем Истинитог Бога.
3. ОТКРИВЕЊЕ -СВЕТ БИБЛИЈЕ	4	Индивидуални фронтални	Развити код ученика свест о Богу као личности која се открива човеку Упознати ученике са појмовима Светог Предања и Светог Писма Објаснити ученицима узрок и начин настанка Библије
4. СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	6	Индивидуални фронтални	Пружити ученицима знање да Бог из љубави ствара свет да би му дао вечно постојање; Оспособити ученике за разумевање посебности улоге човека у свету, као споне између Бога и света. Објаснити ученицима повест о прворођном греху и његовим последицама; Указати ученицима на начинна који се Бог стара о свету и човеку од Адама до Ноја; Пробудити у ученицима осећај одговорности за свет који их окружује.
5. СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА	7	Индивидуални фронтални	Упознати ученике са старозаветним личностима и догађајима Указати ученицима на везу између старозаветних личности и Христа

			Указати ученицима на повезаност Пасхе и Христа Указати ученицима на етичку вредност старозаветних списа Развијање свести ученика о старању Божјем за свет кроз библијску историју; Пружити ученицима знање о старозаветним мотивима у иконографији.
6. ЗАКОН БОЖИЈИ	5	Индивидуални фронтални	Објаснити ученицимаоколности у којима је Бог дао Закон преко Мојсија; Пружити ученицима основно знање о томе да се кроз заповести Божје остварује заједница између Бога и људи; Пружити ученицима основ за разумевање да су Десет Божјих заповести водич и припрема за Христове заповести љубави
7. МЕСИЈАНСКА НАДА	8	Индивидуални фронтални	Упознати ученике са појмом „обећане земље“ и њеним значајем за „изабрани народ Божији“ Објаснитиученицима значај старозаветне Скиније и Храма Указати ученицима на улогу старозаветних царева и пророка Указати ученицима на лепоту Давидових псалама Објаснити ученицима појам Месије Предочити ученицима специфичностибиблијског текста и омогућити им да доживе његову сликовитост

6. РАЗРЕД

Циљеви и задаци:
Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.
Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- Изгради свест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

ФАКУЛТАТИВНЕ (ваннаставне) АКТИВНОСТИ:

- Одлазак у Цркву, на Литургију;
- Организовање излета (посете православним манастирима)
- Учествовање у културно – духовним догађајима (концертима, трибинама, музичким спотовима и др.)

Садржај програма	Број часова	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
УВОД	1	фронтални индивидуални групни	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.
ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ	4	фронтални индивидуални групни	Упознати ученике са културно-историјским приликама у Палестини пред Христово рођење; Указати ученицима на старозаветна пророштва везана за долазак Спаситеља –

			Месије; □ Објаснити ученицима улогу и значај Светог Јована Претече; □ Развити свест код ученика о значају покајања и врлинског живота;
УВОД У НОВИ ЗАВЕТ	5	фронтални индивидуални	□ Упознати ученике са настанком новозаветних књига; □ Објаснити ученицима кључне новозаветне појмове; □ Пружити ученицима основ за разумевање смисла новозаветних догађаја; □ Подстаћи ученике да самостално читају Свето Писмо
БОГОЧОВЕК –ИСУС ХРИСТОС	19	фронтални индивидуални групни	□ Пружити ученицима основнознањео личности Пресвете Богородице; □ Објаснити ученицима хришћанско поимање слободе; □ Пружити ученицима основнознање о јеванђељским казивањима о Господу Исусу Христу; □ Објаснити ученицима разлог оваплоћења Сина Божијег; □ Подстаћи ученике да у описима Христових чуда увиде љубав Божију □ Кроз Христове заповести о љубави и тумачење појединих одељака из Беседе на гори указати ученицима на значај љубави према Богу и ближњима. □ Подстаћи ученике да живе по Јеванђељу; □ Указати ученицима на повезаност Тајне Вечере и Свете Литургије; □ Представити ученицма догађаје Страдања и Васкрсења Христовог као кључне за спасење света и човека.
ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА	7	фронтални индивидуални групни	□ Објаснити ученицима значај догађаја Вазнесења и Педесетнице; □ Упознати ученике са мисионарском делатношћу светих апостола; □ Упознати ученике саособеностима сведочења вере у раној Цркви; □ Указати ученицима на узроке гоњења хришћана; □ Подстаћи ученике на толеранцију према припадницима других вероисповести.

7. РАЗРЕД

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;

- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.
-

ФАКУЛТАТИВНЕ (ваннаставне) АКТИВНОСТИ:

- Одлазак у Цркву, на Литургију;
- Организовање излета (посете православним манастирима)
- Учествовање у културно – духовним догађајима (концертима, трибинама, музичким спотовима и др.)

Садржаји програма	Број часова	Начини извођења	Циљеви и задаци садржаја програма

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com; office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912;
шифра делатност: 080101

		активности	
УВОД	1	фронтални групни индивидуални	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.
БОГОПОЗНАЊЕ	7	фронтални групни индивидуални	Подстаћи ученике да преиспитају свој однос према знању и учењу; Кроз очигледне примере и експерименте објаснити ученицма три начина сазнавања: објективно, субјективно и личносно и границе њихове примене (наука, уметност, теологија); Указати ученицима на повезаност љубави и знања у црквеном искуству Објаснити ученицима да нам Христос открива Бога као Свету Тројицу; Развити код ученика свест о љубави као темељу заједнице
ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ	7	фронтални индивидуални	Указати ученицима на Саборе као израз јединства Цркве; Објаснити појмове јереси идогмата; Пружити ученицима основнознање о историјском контексту настанка Символа вере; Развијање свести ученика о значају и месту Символа вере у Крштењу и Литургији; Пружити ученицима основ за разумевање основне истине о Тајни Богочовека Христа;
СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ	15	фронтални индивидуални групни	Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; Пружити ученицима основ за разумевање смисла и значаја Светих Тајни; Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве.
СРПСКА ЦРКВА КРОЗВЕКОВЕ	6	фронтални индивидуални групни	Објаснити ученицима значај мисионарске и просветитељске делатности Свете браће и Светог Саве; Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина Указати ученицима на историјски пут Српске Цркве кроз житија изабраних светитеља;

			□ Подстаћи ученике да развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља; □ Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); □ Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју српске културе и идентитета.

8. РАЗРЕД

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

ФАКУЛТАТИВНЕ (ваннаставне) АКТИВНОСТИ:

- Одлазак у Цркву, на Литургију;
- Организовање излета (посете православним манастирима)
- Учествовање у културно – духовним догађајима (концертима, трибинама, музичким спотовима и др.)

Садржаји програма	бр. час	Начини извођења активности	циљеви и заједници садржаја програма
УВОД	1	Фронтални групни индивидуални	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.
ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА	9	фронтални групни индивидуални	Продубити код ученика знање о човеку као икониБожијој у свету; Развити свест код ученика о неопходности живота у заједници; Развити свест код ученика да је грех злоупотреба слободе; Омогућити ученицима основ за разумевање хришћанског појма слободе Подстаћи ученике на узајамну љубав и поштовање; Подстаћи ученике на стално преиспитивање свог живота.
ПОДВИЖНИЧКО-ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС	11	фронтални групни индивидуални	Омогућити ученицима основ за правилно разумевање хришћанског подвига; Упутити ученике на смисао подвига светитеља; Објаснити ученицима начин, смисао и циљ поста; Упознати ученике са Житијима Светих; Развити евхаристијски етос код ученика.
ЛИТУРГИЈА	6	фронтални групни индивидуални	Указати ученицима на значај личне и саборне молитве Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речиЕвхаристија и Литургија(захвалност и заједничко дело); Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије;

			□ Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима; □ Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.
ЦАРСТВО БОЖИЈЕ	7	фронтални групни индивидуални	□ Објаснити ученицима да је Царство Божије крајњи циљ историје □ Указати ученицима на повезаност између васкрсења мртвих и Царства Божијег; □ Објаснити ученицима појам обожења указујући им на библијски опис Преображења Господњег □ Развијање свести ученика да је Литургија иконаЦарства Божјег; □ Упознати ученике са сведочанствима присуства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) □ Предочити ученицима улогу Цркве у свету; □ Пружити ученицима основно знање о икономији Духа Светога; □ Упознати ученике са иконографијом као изразом есхатолошког стања света и човека.

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ПЕТИ РАЗРЕД

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.
Фонд: 36 часова, 1 час недељно

Тематски/глобални план: Редни број	ТЕМЕ /садржаји	Број часова
1.	ЉУДСКА ПРАВА Права детета	8
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	8
3.	ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ Права детета	10
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	10
УКУПНО	36	

ОБЛАСТ/ТЕМА	**ИСХОДИ** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	**САДРЖАЈИ**
ЉУДСКА ПРАВА Права детета	- разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; - препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; - наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права;	**Потребе и права** Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. **Права детета у документима о заштити права** Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права. Конвенција о правима детета у документима која се

	- поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи; - препозна ситуације кршења својих права и права других; - идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја;	односе на школу.
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	- поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе; - поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва; - искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице; - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; - наводи начине демократског	**Права и функционисање заједнице** Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања
Школа као заједница	одлучивања; - препозна одговорност одраслих у заштити права деце; - објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; - реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ;	**Одговорности и обавезе у заједници** **Одговорност деце.** **Одговорности одраслих (родитеља, наставника).** **Кршење и заштита права** **Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.**
ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ Права детета	- препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; - проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; - проналази примере нетолеранције и	**Наши идентитети** **Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде.** **Дискриминација.** **Толеранција.** **Сукоби и насиље** **Сукоби и начини решавања сукоба.** **Предности конструктивног решавања сукоба.** **Врсте насиља: физичко, активно и пасивно,**

	дискриминације у књижевним делима која чита; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна и објасни врсте насиља; - прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; - заштити од дигиталног насиља; - анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; - аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба;	**емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља**
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	- препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; - идентификује проблеме у својој школи; - прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; - осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; - активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин);	Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције Приказ и анализа групних радова.

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

Област/тема	**НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)**
ЉУДСКА ПРАВА Права детета	- увођење ученика у наставни предмет и упознавање са значајем грађанског васпитања; - упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање јасних упутстава за рад; - повезивање постојећег знања са новим; - упознавање са Конвенцијом о правима детета у документима која се односе на школу; - препознавање својих права и права других, као и идентификација кршења истих;
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	- дефинисање правила одељенске заједнице и правила школе; - примена различитих интерактивних облика рада, као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада; - разумевање значаја правила у функционисању заједнице;
ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ Права детета	- осмишљавање и реализација различитих активности: радионица, симулација, играња улога, студија случаја, дебата, дискусија, пројеката, истраживања, промоција, ... - симулација примера из свакодневног живота: предрасуде, стереотипи, дискриминација и нетолеранција по различитим основама; - коришћење филмова, интернета, као и разговор о говору мржње, нетолеранцији и дигиталном насиљу; - развој конструктивног решавања сукоба;
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	- идентификација примера грађанског активизма у школи и неговање позитивног става према томе; - прикупљање података о проблему на основу различитих извора и техника; - реализација одабраних акција, као и њихова анализа; - неговање тимског рада; - вредновање ефеката спроведених акција у школи.

У реализацији наставе развијају се међупредметне компетенције, а посебно општа компетенција предмета - активан однос у заједници уз уважавање и поштовање права сваког појединца

Активности у реализацији програма: сви часови се реализују у радионичарском раду, где сваки појединац учествује износећи своје ставове, мишљења, предлоге и идеје, дискутује, учествује у избору идеја за реализацију; ученици раде тимски, у групним активностима, учествују у дебатама, презентују рад

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ШЕСТИ РАЗРЕД

Сврха програма:
Основна сврха овог предмета је развијање ставова и вредности код ученика, њихово оспособљавање за успешно задовољавање сопствених потреба и интереса, развијање сопствене личности и потенцијала уз поштовање других особа, њихово идентитета и уважавање њихових потреба и интереса.

Циљ и задаци предмета:
Општи циљ предмета је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика осмог разреда основне школе. Програм пружа ученицима могућност за активно учешће у животу локалне заједнице, проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Задаци:
У овом предмету издваја се неколико најзначајнијих задатака и то**:**
-подстицање и осопособљавање ученика за активно учешће у животу локалне заједнице
-разумевање функционисања нивоа и органа власти
-упзнавање мера власти
-упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице
-развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање сопственог мишљења
-обучавање ученика за тимски начин рада
-развијање способности критичког просуђивања и одговорност одлучивања и деловања

Фонд и садржаји: Циљ и задаци у овом предмету реализоваће се кроз 1 час недељно, односно 36 часова у току године.

Тематски/глобални план: Редни број	ТЕМЕ /садржаји	Број часова
5.	Упознавање са основним елементима програма	6
6.	Уочавање проблема у заједници	4
7.	Избор проблема	1
8.	Сакупљање података о изабраном проблему	8
9.	Израда студије	12
10.	Јавна презентација студије	1
11.	Осврт на научено	4
УКУПНО	36	

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

Активности у реализацији програма, начин и поступак остваривања, циљеви и задаци:

Садржаји програма	Број часова	Активности у овразовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
I Упознавање са основним елементима програма	6	-сви часови реализују се кроз радионице -размена на нивоу велике групе	-разговор -дијалог -искуствено учење -индивидуални рад -групни рад	-подстицање и оспособљавање ученика за активно учешће у животу локалне заједнице
II Уочавање проблема у заједници	4	-тимски рад – неколико истраживачких тимова	-методе партиципације и интеракције -истраживачке методе	-разумевање функционисања нивоа и органа власти -упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице -обучавање ученика за тимски начин рада
III Избор проблема	1	-размена на нивоу велике групе	-методе партиципације и интеракције -истраживачке методе -интерактивне методе	-обучавање ученика за тимски начин рада
IV Сакупљање података о изабраном проблему	8	-тимски рад – неколико истраживачких тимова	-методе партиципације и интеракције -истраживачке методе	-подстицање и оспособљавање ученика за активно учешће у животу локалне заједнице
V Израда студије	12	-тимски рад – неколико истраживачких тимова -индивидуални рад	-методе партиципације и интеракције -истраживачке методе -интерактивне методе -стваралачке методе	-обучавање ученика за тимски начин рада -развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања
VI Јавна презентација студије	1	-тимски рад -интерактивна размена	-методе партиципације и интеракције -истраживачке	-развијање способности критичког просуђивања и

			методе -интерактивне методе-методу симулације и играње улоге -стваралачке методе	одговорног одлучивања и деловања
VII Осврт на научено	4	-рад кроз радионице	-разговор и размена на нивоу групе	-развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања

СЕДМИ РАЗРЕД

Сврха програма:
Основна сврха овог предмета је развијање ставова и вредности код ученика, њихово оспособљавање за успешно задовољавање сопствених потреба и интереса, развијање сопствене личности и потенцијала уз поштовање других особа, њихово идентитета и уважавање њихових потреба и интереса. Програм је израђен у складу са Просветним гласником бр.7, од 6. августа 2007. године.
Циљ и задаци предмета:
Општи циљ предмета је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика седмог разреда основне школе. Програм пружа ученицима могућност за активно учешће у животу локалне заједнице, проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.
Задаци:
У овом предмету издваја се неколико најзначајнијих задатака и то**:**
-разумевање значења кључних појмова који се односе на грађанина, државу и власт
-схватање историјског развоја грађанских права и слобода
-раумевање места и улоге детета као грађанина у друштву
-разумевање волонтерског покрета и значаја волонтерског рада и волонтерских акција
-подстицање ученика на самостално покретање акција и ангажовање у акцијама покренутим у школи и локалној заједници
-разумевање неопходности постојања влати и уређених правила у друштву за све грађане
-упознавање са концептом ограничене власти
-разумевање функционисања нивоа и органа власти
-упознавање мера власти
-упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице
-упознавање са институцијом Ђачког парламента
-развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање сопственог мишљења
-обучавање ученика за тимски начин рада
-развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања
Фонд и садржаји: Циљ и задаци у овом предмету реализоваће се кроз 1 час недељно, односно 36 часова у току године. У табели се даје преглед садржаја:

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

Редни број	ТЕМЕ /садржаји	Број часова
1.	Увод	1+1
2.	Грађанин	19
3.	Држава и власт	7
4.	Ђачки парламент и иницијатива	5
5.	Завршни део	3
УКУПНО	36	

Активности у реализацији програма, начин и поступак остваривања, циљеви и задаци:

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
I Увод	1+1	-сви часови реализују се кроз радионице	-разговор -дијалог -искуствено учење	-упознавање са циљевима, задацима, садржајем и начином рада
II Грађанин	19	-сви часови реализују се кроз радионице -тимски рад -израда паноа -рамена на нивоу велике групе -рад у малим групама	-разговор -дијалог -истраживачке методе -искуствено учење	-разумевање значења кључних појмова који се односе на грађанина, државу и власт -упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице -разумевање волонтерског покрета и значаја волонтерског рада и волонтерских акција -активбо учешће ученика у волонтерском

				раду
III Држава и власт	7	-сви часови реализују се кроз радионице -рад у малим групама	-разговор -дијалог -искуствено учење	-утицај медија у савременом
IV Ђачки парламент и иницијатива	5	-информицање -рад на текстовима -прилози са интернета	-тимски рад -симулација -дијалог	-развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања
V Завршни део	3	-самопроцена -разговор	-тимски рад -симулација -дијалог	-развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања

ОСМИ РАЗРЕД

Сврха програма:
Основна сврха овог предмета је развијање ставова и вредности код ученика, њихово оспособљавање за успешно задовољавање сопствених потреба и интереса, развијање сопствене личности и потенцијала уз поштовање других особа, њихово идентитета и уважавање њихових потреба и интереса.
Циљ и задаци предмета:
Општи циљ предмета је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика осмог разреда основне школе. Програм пружа ученицима могућност за активно учешће у животу локалне заједнице, проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.
Задаци:
У овом предмету издваја се неколико најзначајнијих задатака и то**:**
-подстицање и осопособљавање ученика за активно учешће у животу локалне заједнице
-разумевање функционисања нивоа и органа власти
-упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице
-развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање сопственог мишљења
-обучавање ученика за тимски начин рада
-развијање способности критичког просуђивања и одговорност одлучивања и деловања
-оспособљавање за покретање и реализацију акција у локалној заједници, којима се остварују дечја права
Фонд и садржаји: Циљ и задаци у овом предмету реализоваће се кроз 1 час недељно, односно 34 часова у току године. У табели се даје преглед садржаја:

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

Редни број	ТЕМЕ /садржаји	Број часова
1.	Увод	1+1
2.	Деца у савременом свету	5+1+8+2+2
3.	Медији у савременом друштву	2+4+5
4.	Завршни део	5
УКУПНО	34	

Активности у реализацији програма, начин и поступак остваривања, циљеви и задаци:

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
I Увод	1+1	-сви часови реализују се кроз радионице	-разговор -дијалог -искуствено учење	-упознавање са циљевима, задацима, садржајем и начином рада
II Деца у савременом свету	5+1+8+2+2	-сви часови реализују се кроз радионице -тимски рад -израда паноа -рад у малим групама	-разговор -дијалог -истраживачке методе -искуствено учење	-упознавање права и одговорности детета на нивоу заједнице -права детета декларација
III Медији у савременом друштву	2+4+5	-информисање	-разговор	-утицај медија у савременом друштву
IV Завршни део	3	-самопроцена -разговор	-тимски рад -симулација -дијалог	-развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања

Корелација- настава грађанског васпитања у свим разредима повезиваће се са саджајаима следећих предмета: српски језик, географија, историја, инфроматика и рачунарство, ликовна култура, као и са другим предметима у зависности од тема које се обрађују

Праћење остваривања програма: наставник, као координатор, прати учешће и ангажовање ученика у свим активностима, води евиденцију, процењује реазултате; ученици активно учествују у процени реализације наставе, раду других ученика и сопственом раду.

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

5. разред

Циљ и задаци
Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, усвајање и примена концепта одрживог развоја и остваривање образовања о квалитету живота.
Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици:
развијају образовање за заштиту животне средине;
развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем;
развијају здрав однос према себи и другима;
умеју да на основу стечених знања изаберу квалитетне и здраве стилове живота;
примењују рационално коришћење природних ресурса;
препознају изворе загађивања и уочавају последице;
стичу способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема;
развијају радозналост, активно учествовање и одговорност;
поседују развијену свест о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине, природе и биодиверзитета

План рада за школску

Ред. бр. теме	**Н А З И В Т Е М Е**	Број часова			
		Обрада новог градива	Практичне вежбе /теренски рад	Понављање и утврђивање	Укупно
I	ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	4	3	8	15
II	ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	4	0	4	8
III	ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	5	0	3	8
IV	БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	3	0	2	5
	Прво полугодиште	**4**	**3**	**8**	**15**
	Друго полугодиште	**12**	**0**	**9**	**21**
	УКУПНО	**16**	**3**	**17**	**36**

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

6. разред

Циљ и задаци

Циљ наставе изборног предмета *чувари природе* јесте развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину, природу и биодиверзитет.

Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици:
- примењују образовање за заштиту и одрживост животне средине,
- развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем,
- знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота,
- примењују рационално коришћење природних ресурса,
- препознају изворе загађивања и уочавају последице,
- развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема,
- поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност,
- поседују потребу за личним ангажовањем у заштити и одрживости животне средине, природе и биодиверзитета.

Ред. бр. теме	**Н А З И В Т Е М Е**	Број часова			
		Обрада новог градива	Практичне вежбе /теренски рад	Понављање и утврђивање	Укупно
I	ОДРЖИВОСТ, ЖИВОТНА СРЕДИНА И УТИЦА ЧОВЕКА	3	0	1	4
II	ОДГОВАРАН ОДНОС ПРЕМА ОДРЖИВОСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	4	3	4	11
III	ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ	3	1	2	6
IV	ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЖИВОТИЊАМА	4	0	3	7
V	ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА РАЗНОВРСНОСТИ ЖИВОГ СВЕТА	3	1	4	8
	Прво полугодиште	**7**	**3**	**5**	**15**
	Друго полугодиште	**10**	**2**	**9**	**21**
	УКУПНО	**17**	**5**	**13**	**36**

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

5 разред

Циљ и задаци:
Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.
Ова изборна настава такође:
омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе;
омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;
мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;
развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;
развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;
развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;
континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;
развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

1	**Пропорције – мртва природа по моделу – цртање меканом оловком**	2		
1	**Пропорције – мртва природа по моделу – цртање меканом оловком**			
2	**Компоновање величина у простору- слободна тема- цртање цртачким материјалима**	2		
2	**Компоновање величина у простору- слободна тема- цртање цртачким материјалима цртачким материјалима**			
3	**Арабеска- израда скица оловком**	4		
3	**Арабеска- рад на изради матрице**			
3	**Арабеска- рад на изради матрице**			
3	**Арабеска- рад на изради матрице ,штампање на маицама**			
4	**Компоновање и степеновање облика у простору- слободна Тема- цртеж**	2		
4	**Компоновање и степеновање облика у простору- слободна тема- одлазак у природу-цртеж**			
5	**Естетска анализа**	1		
6	**Равнотежа облика и боја у простору- слободна тема –**	3		
6	**сликање**			
6	**Равнотежа облика и боја у простору- слободна тема – сликање**			
7	**Равнотежа облика и боја у простору- слободна тема – сликање**	3		
7				
7	**Контраст светлина , површина и облика- слободна тема – сликање**			
8	**Контраст светлина , површина и облика- слободна тема – сликање**	3		
8	**Контраст светлина , површина и облика- слободна тема – сликање**			
8	**Сродност ликовних вредности у одређеном простору- сликање**			
9	**Сродност ликовних вредности у одређеном простору- сликање**	2		
9	**Сродност ликовних вредности у одређеном простору- сликање**			
	Композиција и простор- слободна тема, техника по жељи			
	Композиција и простор- слободна тема, техника по жељи			

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

Ред. број наставне теме	**Н А С Т А В Н А Т Е М А/О Б Л А С Т**	Број часова по теми	Број часова за	
			обраду	остале типове часова
10	**Обједињавање покрета игре и звука- припрема –израда скица**	**8**	**1**	**7**
10	**Писање текста и одабир музике**			
10	**Обједињавање покрета игре и звука- подела улога и рад на сценографији и костимима**			
10	**Обједињавање покрета игре и звука- сликање на платну и рад на костимима**			
10	**Обједињавање покрета игре и звука- сликање на платну и рад на костимима**			
10	**Обједињавање покрета игре и звука- сликање на платну и рад на костимима**			
10	**Обједињавање покрета игре и звука- сликање на платну и рад на костимима**			
10	**Обједињавање покрета игре и звука- сликање на платну и рад на костимима. Пробе текста представе**			
11	**Извођење представе**	**4**	**1**	
11	**Фотографија- историјат фотографије**		**1**	
11	**Фотографија- врсте фотографије**			**2**
11	**Фотографија- сликање**			
12	**Фотографија- естетска анализа**	**2**		**2**
12	**Перформанс- припрема**			
	Перформанс- извођење			
	У к у п н о			

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

6. разред
(1 час недељно, 36 часова годишње)
Циљ и задаци
Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.
Задаци:
- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.
Оперативни задаци
Ученици треба да:
- развијају ликовно-естетски сензибилитет за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- се оспособе за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају свест да ће знања користити у даљој професионалној оријентацији и унапређивању опште културе.
- развијају стваралачки однос према околини и веће компетенције визуелног мишљења;
- развијају осетљивост за проблеме у коришћењу ликовно-техничких средстава.
Структура: 1. Садржаји програма
2. Креативност
3. Медијуми

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

1	**Врста и својства линије- суве пастеле и креде**	**2**	**1**	
1	**Врста и својства линије- суве пастеле и креде**			**1**
2	**Линија као средство за стварање различитих квалитета површина- цртеж оловком**	**2**	**1**	
2	**Линија као средство за стварање различитих квалитета површина- линорез израда матрице**			**1**
3	**Естетско процењивање**	**1**		
4	**Односи величина- опажање ритма линија, боја и облика**	**2**	**1**	
4	**Део часа гледамо дела Лотрека и Ван Гога и настављају са радом Односи величина- опажање ритма линија, боја и облика**			**1**
5	**Лепо писање са калиграфијом-писање металним перима**	**2**		**2**
5	**Лепо писање са калиграфијом-писање тршчаним перима**			
6	**Компоновање више ритмичких целина у простору- вајање са глином**	**2**		**2**
6	**Компоновање више ритмичких целина у простору- вајање са глином**			
7	**Својства сликарских материјала и подлога- двд снимци**	**2**	**2**	
7	**Својства сликарских материјала и подлога-показивање примара**			
8	**Ритмичко компоновање боја и облика- сликање одговарајућим материјалима**	**2**		**2**
8	**Ритмичко компоновање боја и облика- сликање одговарајућим материјалима**			
9	**Коришћење различитих материјала за компоновање- комбинована техника**	**2**		**2**
9	**Коришћење различитих материјала за компоновање- комбинована техника**			
10	**Визуелно споразумевање-двд снимак**	**2**	**1**	
10	**Визуелно споразумевање-скице оловком**			**1**
	Временски и просторни низови- цртани филм и стрип- двд с.			
	Временски и просторни низови- цртани филм и стрип- израда стрипа – линеарни цртеж оловком			

	Естетско процењивање **Вајање , врсте вајарског материјала- гледање снимка о начинима обраде камена, одливање бронзе...** **Вајање , врсте вајарског материјала** **Везивање тродимензионалних облика у простору- жица и маса за обликовање** **Везивање тродимензионалних облика у простору- жица и маса за обликовање** **Слободно компоновање** **Слободно компоновање- сликање на платну** **Обликовање употребних предмета- израда накита од беолина** **Обликовање употребних предмета- израда накита од беолина** **Естетска анализа**			

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

7. разред
(1 час недељно, 36 часова годишње)
Циљ и задаци
Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.
Задаци:
- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.
Оперативни задаци
Ученици треба да: - развијају ликовно-естетски сензибилитет за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- се оспособе за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају свест да ће знања користити у даљој професионалној оријентацији и унапређивању опште културе.
- развијају стваралачки однос према околини и веће компетенције визуелног мишљења;
- развијају осетљивост за проблеме у коришћењу ликовно-техничких средстава.
Структура: 1. Садржаји програма
2. Креативност
3. Медијуми

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

1	**Енформел- непосредно изражавање – сликање**	**2**	**1**	
1	**Енформел- непосредно изражавање – сликање**			**1**
2	**Ритмичко хармонијска композиција чистог односа боје и форме – цртање**	**2**	**1**	
2	**Ритмичко хармонијска композиција чистог односа боје и форме – цртање**			**1**
3	**Систем низања скупова тачака линија, боја, облика и волумена према одређеној схеми – сликање батик т.**	**2**	**1**	
3	**Систем низања скупова тачака линија, боја, облика и волумена према одређеној схеми – сликање батик т.**			**1**
4	**Слободно компоновање- вежба**	**2**		
4	**Слободно компоновање- вежба**			**2**
5	**Контраст, јединство и доминанта у постору –естетска анализа ум. дела – двд снимци**	**16**	**1**	
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- цртање**			**15**
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- цртање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- цртање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору- цртање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору-сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору-сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору-сликање**			
5	**Контраст, јединство и доминанта у простору-сликање**			
6	**Реални облици у надреалним односима- анализа уметничких дела- посета музеју**	**2**	**1**	
6	**Реални облици у надреалним односима- цртање**			**1**
7	**Визуелна метафорика – предавање – двд снимци**	**6**	**1**	
7	**Амблем-цртање, вајање у глини**			**5**
8	**Естетска анализа радова**	**2**		

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ЦРТАЊЕ СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

8. разред
(1 час недељно, 36 часова годишње)
Циљ и задаци
Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.
Задаци:
- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.
Оперативни задаци
Ученици треба да:
- развијају ликовно-естетски сензибилитет за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- се оспособе за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају свест да ће знања користити у даљој професионалној оријентацији и унапређивању опште културе.
- развијају стваралачки однос према околини и веће компетенције визуелног мишљења;
- развијају осетљивост за проблеме у коришћењу ликовно-техничких средстава.

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

1	**Тачка, линија, смер - цртање меканом Оловком, туш и перо, разни цртачки материјали**	**3**		**3**
1	**Тачка, линија, смер– цртање меканом оловком, разни цртачки материјали**			
1	**Тачка, линија, смер– цртање меканом оловком, разни цртачки материјали**			
2	**Слободан ритам маса и волумена, бојених мрља, линија, светлина- комбинована техника**	**2**		**2**
2	**Слободан ритам маса и волумена, бојених мрља, линија, светлина- комбинована техника**			
3	**Компоновање основних тродимензионалних облика- слободна тема- цртање цртачким материјалима, обичне оловке, метално перо...**	**3**		**3**
3	**Компоновање основних тродимензионалних облика- слободна тема- цртање цртачким материјалима, обичне оловке, метално перо...**			
3	**Компоновање основних тродимензионалних облика- слободна тема- цртање цртачким материјалима, обичне оловке, метално перо...**			
4	**Компоновање више ритмичких целина у простору- употребни предмети- цртање цртачким материјалима цртачким материјалима**	**3**		**3**
4	**Компоновање више ритмичких целина у простору- употребни предмети- цртање цртачким материјалима цртачким материјалима**			
4	**Компоновање више ритмичких целина у простору- употребни предмети- цртање цртачким материјалима цртачким материјалима**			
	Естетско процењивање			
	Хроматски и ахроматски скуп- сликање у батик техници			
	Хроматски и ахроматски скуп- сликање у батик техници			
	Интензивне(јарке, чисте) боје и боје ослабљеног интензитета			

	(замућене боје)- сликање комбинована техника **Интензивне(јарке, чисте) боје и боје ослабљеног интензитета (замућене боје)- сликање комбинована техника** **Топле и хладне боје- сликање комбинована техника** **Топле и хладне боје- сликање комбинована техника** **Визуелно споразумевање- луткарска представа** **Визуелно споразумевање- луткарска представа** **Визуелно споразумевање- луткарска представа** **Пантомима- говор тела(фотографија, филм)** **Амбијент- сценски простор(фотографија, филм)** **Амбијент- естетска анализа** **Тактилне вредности површина и облика- вајање на точку глина (ДКЦ)** **Тактилне вредности површина и облика- вајање на точку глина (ДКЦ)** **Чврста и мека форма- вајање са масом за обликовање и сунђером...** **Чврста и мека форма- вајање са масом за обликовање и сунђером...** **Моделовање геометријских и неправилних форми- вајање** **Моделовање геометријских и неправилних форми- вајање**			

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ДОМАЋИНСТВО

7. разред

Циљ наставе изборног предмета домаћинство јесте да ученици стекну нова знања о улози породице у формирању културе понашања, становања, исхране, одевања и рада, као и да интегришу и унапреде претходно стечена знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези с важним активностима у свакодневном животу.
Задаци наставе домаћинства јесу:
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе домаћинства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе домаћинства буду у пуној мери реализовани
- развијање свести о томе да култура становања, одевања, исхране и понашања која се стиче у породици доживотно утиче на културне потребе, навике и понашања ученика
- стицање знања и вештина у вези с важним активностима у свакодневном животу и развијање способности примене стечених знања и умења у областима организације и функционисања савремене породице и домаћинства, културе становања, одевања и исхране
- развијање вештина, ставова и навика одржавања одевних предмета и обуће, домаћинства и околине
- развијање способности правилног и безбедног коришћења различитих средстава, оруђа и материјала у домаћинству
- развијање знања о компонентама правилне исхране
- развијање способности за поуздано и стручно коришћење различитих уређаја у домаћинству, нових информационих и комуникационих технологија
- развијање еколошке свести о значају селективног прикупљања отпада у домаћинству и спремности да се сопственим активностима доприноси очувању здраве околине и стандарда квалитета живљења
- развијање позитивних и конструктивних ставова о коришћењу научних сазнања за унапређивање квалитета живота
- развијање сарадничких способности, способности слушања и уважавања мишљења других, способности изношења става и формулисања аргумената за изнети став
- развијање свести о сопственим знањима и спсобностима.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА
САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА

Оперативни задаци
Ученик треба да:
- зна шта се подразумева под појмом домаћинство
- зна значење појма породица;
- зна значење појма култура
- разуме улогу породице у формирању културних потреба као и формирању навика и интересовања које имају суштинску улогу у развоју културних потреба, креативног понашања и самоактуализације
- разуме односе породице и друштва кроз односе „ми” и „други”
- разуме фазе породичног живота, односе у породици и потребе савремене породице.

Садржаји:
Појам домаћинства. Појмови: култура (понашања, становања, исхране, одевања итд), културне потребе, навике и интересовања (1. језичко изражавање и комуникација; 2. сазнавање и ширење видокруга; 3. естетске потребе у свакодневном животу; 4. естетске уметничке потребе за доживљајем и за стваралачким изражавањем), уметност (ликовне, примењене, музичке, драмске) и други сродни појмови.
Савремено домаћинство и његова правилна организација.
Савремена породица, односи у породици и њихово усклађивање.
Услови за формирање здраве породице и фазе развоја.

КУЛТУРА СТАНОВАЊА

Оперативни задаци

Ученик треба да:
- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе становања којом се поред функционалних испољавају и естетске потребе у свакодневном животу (кроз архитектуру објеката за становање, дизајн намештаја и покућства, уметничке предмете у домаћинству: слике, фотографије, занатске предмете итд.)
- разуме да постоје различите врсте стамбеног простора, могућности за његово економично и целисходно коришћење, као и могућности прилагођавања потребама чланова породице
- разуме сличности и разлике између традиционалног и савременог начина становања
- развија навике хигијенског одржавања стамбеног простора и околине
- формира ставове о естетским вредностима у области уређења стана и околине
- разуме потребу за коришћењем различитог прибора и средстава за одржавање стана и околине
- разуме потребу за рационалном организацијом и расподелом послова у домаћинству
- развија позитивни став према раду на заштити животне околине, укључујући и стан и школу
- разуме конвенционалне ознаке на техничким уређајима у домаћинству и планира њихову безбедну примену.

Садржаји:
Појмови везани за културу становања: архитектура, пејзажна архитектура, грађевинарство, дизајн (ентеријера, намештаја, индустријски дизајн), индустрија (намештаја, покућства: беле технике, тепиха, расвете итд), занати (столарски, браварски, кујунџијски, ћилимарски, корпарски итд), примењене уметности (примењено сликарство и вајарство, конзервација и рестаурација итд)
Породица и стан.
Функционалне целине стана, њихове улоге и економично коришћење.
Технички апарати у домаћинству.
Безбедно руковање техничким апаратима у домаћинству.
Околина стана и култура становања.
Уређивање стана/куће, уређивање околине и школе.
Селективно прикупљање и одлагање отпада у домаћинству.

Вежбе:
Израда симбола намештаја и основе стана за вежбање на уређењу стана.
Израда макете са моделима за вежбање на уређењу стана или породичне куће.
Компјутерско скицирање уређења стамбеног простора.

КУЛТУРА ОДЕВАЊА

Оперативни задаци
Ученик треба да:
- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе одевања којом се поред функционалних испољавају и естетске потребе у свакодневном животу (кроз дизајн одевних предмета, модну индустрију итд)
- разуме функционалну и естетску улогу одеће и обуће
- разуме сличности и разлике између традиционалног (ношња) и савременог одевања
- зна разлике у својствима између природних и вештачких материјала
- оспособи се да према својствима материјала бира одговарајући материјал у складу са наменом одеће и обуће
- оспособи се за одговарајући избор средстава за одржавање одеће и обуће и њихово правилно коришћење.

Садржаји:
Појмови везани за културу одевања: индустрија и занатство одевних предмета, примењена уметност (сценски костим, савремено одевање, дизајн текстила, дизајн накита, јувелирски занат, народна радиност итд.)
Улога одеће и обуће.
Материјали од којих се прави одећа (природни, вештачки, мешовити).
Природни материјали: памук, лан, свила, вуна.
Вештачки материјали: најлон, вискоза, ликра, гума.
Избор тканине по критеријуму својстава тканине и намене одеће.

Одржавање одеће и средства за одржавање одеће од памука, вуне, свиле, синтетичких материјала.
Пеглање одеће и сезонско одлагање одеће и обуће.
Вежбе:
Испитивање својстава текстилних влакана и тканина и тумачење декларација на етикетама одеће и обуће.
Упоређивање понашања природних и вештачких материјала на повишеној температури и под дејством избељивача.
Уклањање мрља са одеће (технички бензин, избељивачи, савремене хемикалије за уклањање флека).

КУЛТУРА ПОНАШАЊА
(КУПОВИНА, ПУТОВАЊЕ, КОМУНИКАЦИЈА)

Оперативни задаци
Ученик треба да:
- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе понашања
- да разуме значење појмова: средства/медији изражавања, информисања и комуникације
- да разуме везу између појмова „медијско” и „вишемедијско” у контексту са „вишемедијским” изражавањем и „мултимедијама”
- интегрише знања добијена у оквиру овог предмета интегришу са знањима стеченим у оквиру других предмета као нпр: Техничко и информатичко образовање (нарочито у делу који се односи на Информационо-комуникационе технологије), Информатика и рачунарство, Језик и књижевност, Ликовна култура, веронаука итд.
- оспособи се за планирање набавке према расположивим средствима
- оспособи се да избор артикала изводи на основу односа квалитета производа и цене, користећи при томе различите изворе података о квалитету производа
- оспособи се за планирање и реализацију путовања
- оспособи се за ефикасно коришћење савремених средстава комуникације.

Садржаји:
Појмови везани за културу понашања: изражавање, информисање и комуникација; средства/медији изражавања (језик, књижевност, позориште, филм, сликарство, вајарство итд), информисања и комуникације (1. штампани; књиге, периодика, дневне новине, каталози, проспекти итд, 2. електронски: тв, радио, интернет итд); вишемедијско изражавање (вишемедијске уметности: позориште, опера, балет итд) и «вишемедијско” информисање (ТВ као спој више медија: слика, звук/ тишина, покрет итд).
Планирање и расподела буџета.
Планирање дневне, недељне, месечне и сезонске набавке.
Избор артикала.
Примена комуникационих и информатичких технологија при куповини.
Путовање - одабир дестинације и планирање путовања, резервација и куповина карата.
Припрема за путовање - како спаковати кофер.
Правила понашања у градском превозу, аутобусу, возу, авиону.
Савремена средства комуникације, план телефонског разговора, SMS, e-mail, претраживање релевантих и поузданих информација.
Вежбе:
Планирање буџета и набавки (дневних, недељних, месечних).
Прављење избора артикала на основу података о квалитету и цени производа.
Планирање путовања. Планирање обилазака културно-историјских споменика (културно-историјских целина, археолошких налазишта, утврђених градова итд), установа културе (музеји, галерије итд) и догађаја (културне и уметничке манифестације, фестивали итд), (прикупљање потребних информација из различитих извора информација).
Званична кореспонденција, писање биографије, упућивање захтева, молби, жалби

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

Предмет ДОМАЋИНСТВО	**Разред** седми	

Ред број наставне теме	Наставна тема	Број часова			
		Обрада		Вежбе	Укупно
1	Савремено домаћинство и породица	2		0	2
2	Култура становања	7		2	9
3	Култура одевања	8		3	11
4	Култура понашања	9		5	14
	Укупно	26		10	36

Редни број наставне теме	Редни број часа	Назив наставне јединице	Број часова		
			обрада	вежбе	укупно
1.	1.	Основни појмови:домаћинство,култура,естетика	+		
	2.	Савремено домаћинство и породица	+		
2.	3.	Култура становања – основни појмови	+		
	4.	Стан – функционалне целине и улога	+		
	5.	Технички апарати у домаћинству	+		
	6.	Безбедно руковање техничким апаратима у домаћинству	+		
	7.	Околина стана и култура становања	+		
	8.	Уређивање стана и околине стана и школе	+		
	9.	Селективно прикупљање и одлагање отпада у домаћинству	+		
	10.	Уређивање учионице и ходника у школи - вежба		+	
	11.	Компјутерско скицирање уређења стамбеног простора		+	
3.	12.	Култура одевања – основни појмови	+		
	13.	Улога одеће и обуће	+		
	14.	Материјали од којих се прави одећа и обућа	+		
	15.	Природни материјали	+		
	16.	Вештачки материјали	+		
	17.	Избор тканине за одређену одећу	+		
	18.	Одржавање одеће и обуће	+		
	19.	Пеглање и сезонско одлагање одеће и обуће	+		
	20.	Испитивање особина текстилних влакана и тумачење декларација		+	

	21.	Упоређивање понашања природних и вештачких тканина		+	
	22.	Уклањање мрља са одеће		+	
4	23.	Култура понашања – основни појмови	+		
	24.	Планирање и расподела буџета	+		
	25.	Планирање дневне, недељне, месечне и сезонске набавке	+		
	26.	Избор артикала	+		
	27.	Планирање буџета и набавки		+	
	28.	Примена комуникационих и информационих технологија при куповини	+		
	29.	Прављење избора артикала по разним критеријумима		+	
	30.	Путовање – одабир дестинација	+		
	31.	Припреме за путовање – паковање кофера	+		
	32.	Планирање путовања и обилазака културно-историјских споменика		+	
	33.	Прикупљање литературе и упознавање са одабраном дестинацијом		+	
	34.	Правила понашања у превозним средствима	+		
	35.	Савремена средства комуникације	+		
	36.	Званична коресподенција		+	
			26	10	36

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ДОМАЋИНСТВО

8. РАЗРЕД

Циљ и задаци

Циљ наставе *домаћинства* јесте да ученици стекну нова знања, интегришу, функционализују и унапреде претходна знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Задаци наставе домаћинства:

- стицање знања и вештина у вези с важним активностима у свакодневном животу и развијање способности примене стечених знања и умења у областима организације и функционисања савремене породице и домаћинства, исхране, културе становања и одевања;
- развијање вештина, ставова и навика одржавања одевних предмета и обуће, домаћинства и околине;
- развијање способности правилног и безбедног коришћења различитих средстава, оруђа и материјала у домаћинству;
- развијање способности за поуздано и стручно коришћење различитих уређаја у домаћинству, нових информационих и комуникационих технологија;
- развијање еколошке свести и спремности да се сопственим деловањем доприноси очувању здраве околине, стандарда и квалитета живљења;
- развијање позитивних и конструктивних ставова о коришћењу научних сазнања за унапређивање квалитета живота;
- развијање сарадничких односа са околином, неговање способности слушања и уважавања мишљења других, подстицање способности толеранције, изношења става и формулисања аргумената за изнети став;
- развијање свести о сопственим знањима и способностима.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ СТАНА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- усвоји знања о коришћењу воде у домаћинству, о хемијској и микробиолошкој исправности воде;
- овлада знањима о потреби и значају хемијске и микробиолошке исправности воде;
- прави разлику између техничке и пијаће воде;
- зна да су ресурси пијаће воде ограничени и рационално је троши;
- зна критеријуме за одређивање квалитета воде за хигијенске потребе домаћинства ("мека" и "тврда" вода) и правилно их примењује у домаћинству;
- правилно одабира и користи средства за одржавање личне хигијене (тоалетни сапуни, шампони, пасте за зубе) и козметичке препарате (дезодоранси, средства за негу коже и косе, декоративна козметичка средства);
- разуме конвенционалне ознаке на средствима за личну хигијену и козметичким препаратима и у складу са њима их користи;
- зна начине чувања средстава за личну хигијену и козметичких препарата;
- сагласно конвенционалним ознакама, чува и примењује лекове и санитетски материјал у кућним условима;
- уме да према својствима правилно изабере и рационално користи средства за чишћење и дезинфекцију и разуме њихово дејство (средства за чишћење стакла, дрвених површина, керамичких плочица, санитарија, текстилних и металних материјала);

- разуме функционалност као критеријум за избор материјала у домаћинству и користи различите врсте материјала за опремање стана (дрво, метал, пластика, стакло, керамика, текстил);
- уме да бојењем, лакирањем и полирањем заштити металне, дрвене и зидне површине од спољашњих утицаја;
- уме, зависно од врсте материјала, да изабере лепак или да изведе други одговарајући начин спајања;
- разврстава и правилно одлаже чврсти отпад у домаћинству применом конвенционалних и ознака;
- придржава се и/или предузима мере заштите околине од отпадних материјала из домаћинства.

Садржаји:

Вода и њен значај за одржавање хигијене.
Средства за личну хигијену (сапуни, шампони, пасте за зубе и др).
Козметичка средства. Средства за негу коже и косе. Декоративна козметичка средства.
Кућна апотека - примена, чување и одлагање лекова и санитетског материјала.
Материјали за опремање стана (дрво, метал, стакло, керамика, текстил).
Одржавање стана. Средства за чишћење и дезинфекцију. Одржавање намештаја, зидова и подова у различитим просторијама (соба, кухиња, купатило).
Заштита дрвета, метала и зидова од атмосферских утицаја, бојење, лакирање, полирање.
Отпадни материјали у домаћинству - руковање, разврставање и одлагање. Загађивање околине отпадом из домаћинства.

Вежбе:

Тумачење ознака са средства за личну хигијену и козметичких препарата.
Тумачење ознака са средстава за хигијену стана.
Планирање кућне апотеке.
Уклањање мрља са стакла, намештаја, текстила и металних предмета у домаћинству.
Бојење и лакирање дрвених предмета (рам за слику, украсне кутије).

ИСХРАНА ЧОВЕКА

Оперативни задаци

Ученик треба да:
- зна да се исхраном уноси шест главних врста супстанци неопходних људском организму (протеини, угљени хидрати, масти и уља, витамини, минерали и вода);
- зна о заступљености протеина, угљених хидрата, масти и уља, витамина и минерала у намирницама животињског и биљног порекла;
- зна о еколошкој и генетски модификованој храни;
- уме да правилно чува и припрема намирнице тако да се одржи њихова хранљива вредност;
- зна о значају и поступцима конзервисања намирница у домаћинству и индустрији;
- разуме разлике у потребама у градивним, енергетским и заштитно-регулаторским састојцима хране у зависности од узраста, врсте занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма;
- планира дневне оброке и саставља јеловнике, у складу са општим принципима правилне исхране;
- правилном исхраном доприноси сопственом здравом начину живота;
- зна о последицама поремећаја у исхрани;
- формира практична знања и вештине припремања хране и руковања прибором, посуђем, справама и машинама за припремање хране;
- развије хигијенске навике руковања намирницама (чување намирница, припремање и служење), као и одржавања посуђа и прибора за припремање и служење јела;
- формира практична знања и вештине за послуживање хране;
- формира културне навике приликом узимања хране;

- негује културу исхране и живота уопште.

Садржаји:

Биолошки важне супстанце: масти и уља, угљени хидрати, протеини, витамини, минерали и вода и њихова улога у човековом организму (градивна, енергетска, заштитна, регулаторска).
Намирнице биљног порекла у исхрани. Заступљеност биолошки важних супстанци у намирницама биљног порекла.
Намирнице животињског порекла у исхрани. Заступљеност биолошки важних супстанци у намирницама животињског порекла.
Вода - значај у исхрани и припремању хране.
Потребе у градивним, енергетским и заштитно-регулаторским састојцима хране, у зависности од узраста, врсте занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма.
Последице неправилне исхране: гојазност, булимија, анорексија, авитаминозе, хиповитаминозе, хипервитаминозе.
Еколошка храна и генетски модификована храна.
Загађивање хране и заштита од загађивања.
Одлагање, чување и конзервисање намирница (физичке, хемијске и биолошке методе).
Припремање хране. Начини обраде намирница: техничка и термичка обрада. Припрема намирница тако да се одржи њихова хранљива вредност. Хигијенски услови приликом припремања хране. Прибор и посуђе за припремање хране. Машине за обраду намирница. Апарати за припремање и чување хране.
Култура понашања за трпезом и култура исхране. Послуживање и узимање хране. Стоно посуђе и прибор.
Светске кухиње.

Вежбе:

Састављање јеловника (расподела укупних енергетских потреба по појединим оброцима у току дана).
Спровођење истраживања о навикама у исхрани.
Припремања хране у сировом стању: салате и сокови од воћа и поврћа.
Припремање млечних напитака.
Припремање напитака од кисело-млечних производа (воћни јогурт).
Припремање премаза од млечних производа.
Аранжирање хране, стола и послуживање.

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

Предмет ДОМАЋИНСТВО	**Разред** ОСМИ	

Ред број наставне теме	Наставна тема	Број часова		
		Обрада	Вежбе	Укупно
1	Средства за одржавање личне хигијене и хигијене стана	8	4	12
2	Исхрана човека	15	7	22
	Укупно	23	11	34

Редни број наставне теме	Редни број часа	Назив наставне јединице	Број часова	
			обрада	вежбе
1.	1.	Вода и њен значај за одржавање хигијене	+	
	2.	Средства за личну хигијену	+	
	3.	Козметичка средств, средства за негу и декоративна козметика	+	
	4.	Тумачење ознака на средствима за хигијену		+
	5.	Кућна апотека	+	
	6.	Планирање кућне апотеке		+
	7.	Материјали за опремање стана	+	
	8.	Одржавање стана и средства за чишћење и дезинфекцију	+	
	9.	Уклањање мрља са стакла, намештаја, текстила и метала		+
	10.	Заштита дрвета, метала и зидова, бојење, лакирање и полирање	+	
	11.	Бојење и лакирање дрвених предмета		+
	12.	Отпадни материјали у домаћинству и загађивање околине	+	
2.	13.	Основни појмови о саставу хране и њихов значај у исхрани	+	
	14.	Биолошки важне супстанце, масти и уља	+	
	15.	Угљени хидрати и протеини	+	
	16.	Витамини и минерали и њихова улога у организму	+	
	17.	Намирнице биљног порекла у исхрани	+	
	18.	Намирнице животињског порекла у исхрани	+	
	19.	Вода – значај у исхрани и припремању хране	+	
	20.	Последице неправилне исхране	+	
	21.	Исхрана болесних и гојазних особа	+	
	22.	Еколошка храна и генетски модификована храна	+	
	23.	Загађивање хране и заштита од загађивања	+	

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

	24.	Одлагање, чување и конзервисање намирница	+	
	25.	Припремање хране – начин обраде намирница	+	
	26.	Састављање јеловника		+
	27.	Спровођење истраживања о навикама у исхрани		+
	28.	Припремање хране у сировом стању – салате и сокови		+
	29.	Припремање млечних напитака		+
	30.	Припремање намаза од млечних производа		+
	31.	Припремање посластица		+
	32.	Култура понашања за трпезом и култура исхране	+	
	33.	Аранжирање хране, стола и послуживање		+
	34.	Светске кухиње	+	

Основна школа „Вук Караџић“
Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
e/mail: najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com;
office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912; шифра делатност: 080101

ИНФОРМАТИКА

8. РАЗРЕД

Настава информатике у 8. разреду Основне школе изводи се кроз 34 часа у току школске године (недељно 1 час). Распоред наставних тема заједно са образовним стандардима по нивоима знања за крај основношколског образовања распоређених по наставним темама, дат је табелом.

Циљ и задаци

Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Задаци образовно-васпитног рада :

упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
подстицање креативног рада на рачунару;
оспособљавање за рад на рачунару.

Оперативни задаци:

упознавање ученика са применом рачунара у области табеларних прорачуна и изради графикона;
упознавање ученика сафазама израде проблемских здатака на рачунару;
упознавање ученика са основама језика за израду једноставних презентација на мрежи;
упознавање ученика са могућностима специјализованих програма за израду презентација на мрежи;
оспособљавање ученика за самосталну израду пројекта применом рачунарских технологија.

Основна школа „Вук Караџић“

Београд, Таковска 41, тел-факс 011 32 37 314 , 32 21 239 тел. 011 32 37 312 011 32 36 197, 334 9061
najboljaskola@beotel.yu;osvukstarigrad@gmail.com; office@osnovnaskolavukkaradzic.edu.rswww.osnovnaskolavukkaradzic.edu.yu ПИБ: 101953815; матични број: 07002912;
шифра делатност: 080101

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
РАЧУНАРСТВО	Оспособљавање да самостално развије идеју за решење проблема, да је представи (текстуално, дијаграмом или програмом) и образложи - Развијање техника учења кроз решавање проблема и савладавање техника програмирања - Оспособљавање да самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема како би постигао тачност и прецизност решења.	- коришћењем одговарајућег програмског језика и пратећег алата, решавају типове проблема познате из градива других предмета у којима се у поступку решавања прво изражава формула у општим бројевима а затим замењују конкретне вредности, при чему се задатак формулише тако да га програмом треба решити у општем случају, у случају који претпоставља већи број улазних промењивих односно разликовање више могућих сценарија и слично; - коришћењем одговарајућих алата и уз изражавање поступка обраде у програмског коду, планирају и имплементирају обраду задатог скупа података, као и табеларну и графичку презентацију обрађених података	- упознавање са изабраним алатом (у оквиру целе теме је потребно определити се за један алат и одговарајући програмски језик који се у пракси примењују у научним односно статистичким израчунавањима) - подсећање и упознавање са теоријском основом која се користи из других предмета - обрада примера и задатака, од којих се неки могу везивати за оба исхода, као што је обрада резултата експеримената	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе односно учења, планом рада и начинима оцењивања. **Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријске основе у кратким цртама, кроз упутства за реализацију задатака, објашњења основних појмова, концепата, стратегија у циљу развијања поступности, препознавања и установљавања личних стратегија учења код ученика ● практичан рад у групама или индивидуално, индивидуализација је неопходна код конкретног задатка за проверу остварености исхода **Подела одељења на групе** Настава се реализује у групама (оквирно 15 ученика у групи). Годишњи фонд часова је 36. **Место реализације наставе** Часови се реализују у кабинету за информатику- дигиталној

				учионици
ИКТ	- Оспособљавање ученика да бира и примени најприкладнију технологију зависно од задатка, области у којој примењује или проблему који решава - Развијање критичког мишљења, креативности и оспособљавање за различите примене рачунарске, информационе и комуникационе технологије - Оспособљавање ученика да користи различите изворе информација и има критички однос према њима, да барата информацијама, да одваја битно од небитног, да процењује исправност извора и употреби их на ефикасан начин - Оспособљавање за рад у пару или тиму, како да са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања, и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге. - Оспособљавање за тумачење и разликовање података и информација кроз табеларно, графичко, текстуално	- реализује креативне пројекте који укључују избор, коришћење и комбиновање више апликација (пожељно на низу уређаја) да би досегли изазовне циљеве укључујући прикупљање и анализу података и задовољавање потреба познатих корисника - креира, поново користи, ревидира и проналази нову намену дигиталним продуктима намењеним познатој публици - дизајнира, развија, објављује и представља радове помоћу информационо-комуникационе технологије примењујући сарадничке активности	- учествује, у тиму, у идентификовању неког проблема из свакодневног живота, стварању програма за његово решавање, документовању рада и његовом представљању	**Препоруке за реализацију наставе** Пројектни задатак из области програмирања или примене ИКТа: - Сложеност задатака треба да прати развојне карактеристике узраста и предзнања са којим долазе у осми разред. - За примере проблеме бирати проблеме у којима се симулирају ситуације из предмета које изучавају у школи или реалних ситуација из живота. - Инсистирати на прецизности у анализи, провери исправности и нагласити значај исправљања грешака приликом израде задатка. **Оцењивање** **Вредновање остварености исхода вршити кроз:** - праћење и оцена остварености исхода у стицању знања (40%-50%) - праћење и оцена развоја вештина при изради практичног рада ученика и активност на часу (30-40%) - пројектни задатак (20-30%) **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз:

	приказивање, проналажење примене, повезивање са претходним знањем из других предмета - Развијање интересовања за стицање потребних знања и развој вештина које би употребио за даље образовање и професионалну оријентацију			● праћење остварености исхода у стицању знања (40%-50%) ● праћење развоја вештина при изради практичног рада ученика и активност на часу (30-40%) • пројектни задатак (20-30%) **Оквирни број часова по темама** ● Информатика (75% часова) ● ИКТ и Дигитална писменост (25% часова)
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	- Развијање ставова одговорне комуникације и сарадње у дигиталном окружењу - Оспособљавање за одговорну примену препорука заштите здравља, безбедности, личне и приватности других у свакодневном раду у дигиталном окружењу	- користи различите врсте технологије на сигуран, етички, одговоран и безбедан начин, водећи рачуна о онлајн идентитету и приватности; - препознаје непримерени садржај и/или нежељене контакте и штити се од њих - активно учествује у спречавању електронског насиља и непримерене употребе ИКТ-а	- поступци и добра правила за представљање на мрежи - ауторска права и симболи који представљају лиценцу - заштита здравља	

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	**ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА**		**АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА**
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	**НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1**	
ИКТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање;

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА		АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	
	задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	поћи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
РАЧУНАРСТВО	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код	поћи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика;

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	ВРСТА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА		АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА (ИЗМЕНЕ) НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ИОП2	НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА УСЛОВА РАДА ИОП1	
		јако слабовиде деце и у писању	контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	Ученицима који прате наставу по ИОП 2, одређену област прилагођавамо њиховим могућностима, издвајањем и увежбавањем једноставних задатака који ће им бити од користи како у њиховом даљем школовању тако и у животу уопште.	Прилагођени радни материјал: увеличавање, подебљавање. Коришћење додатних наставних средстава прилагођених ученику Пружање више времена за израду задатака Асистенција наставника или личних пратилаца при изради задатака у читању и појашњавању задатака, код јако слабовиде деце и у писању	пођи од познатих ствари ка непознатим; дедукција; излагање, описивање и презентовање; сумирање; дијалошка метода рад у пару проблемски приступ Посматрање ученика; контролни разговор, упућивање, испитивање, вежбање; Анализа и евалуација.